ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי

שער תשיעי

אור התורה

מספר

דברים

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור״ה ויוהכ״פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג״מ זי״ע

— אדמו״ר ה„צמח צדק״ —

מליובאוויטש

כרך חמישי

נעתק מכת״י ויוצא לאור בפעם הראשונה
על ידי מערכת
„אוצר החסידים״
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין (13) נ. י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות שלשים ושבע לבריאה
שנת השבעים וחמש להולדת כ״ק אדמו״ר שליט״א

מפתח כללי:

OR HATORAH
DEVORIM
Vol. V

Published & Copyrighted 1977 by

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway
Brooklyn, New York 11213

Printed in U.S.A.

הוכן לדפוס ע"י אהרן בן קיילא

נדפס בדפוס „עזרא"
ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הדסה

ב"ה

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובהמשך להנדפס מכבר מדרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר ה„צמח צדק", הננו מו"ל בזה — לפעם הראשונה מכתבי יד — מדרושיו וכו' לספר דברים, בהוספה לאלה שנדפסו מכבר[1].

אחדים נעתקו מגוף כתב יד קודש[2], והשאר מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים[3].

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי כ"ק אדמו"ר ה„צמח צדק" — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות—בא).

מערכת „אוצר החסידים"

ר"ח ניסן ה'תשל"ז, ברוקלין נ. י.

---

1) דברים — ואתחנן, עקב — תבוא (תשכ"ה), נצבים — יוהכ"פ, האזינו — ברכה (תשכ"ו).

2) כאן המקום להביע תודתנו להנהלת בית הספרים הלאומי בירושלים ת"ו, ובמיוחד להנהלת מחלקת כתבי יד, בעד המצאת צילום מגוף כתב יד קודש, וכן בעד הרשות להשתמש בו ולהדפיסו.

3) רובם — רק העתקה אחת, ולכן אפשר שגם לאחר שהשתדלנו בזה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

לוח המפתחות

אור התורה

•

דברים

פ׳ דברים

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, הנה ציון הוא לשון סימן כמו הציבי לך ציונים שהוא מסומן ומצויין ועד״ז ארז״ל מפני מה ת״ח שבבבל מצויינים (בשבת קמ״ה ב׳) וכן אמרו בהגדה ע״פ ויהי שם לגוי גדול מלמד שהיו ישראל מצויינים שם, ופי׳ ניכרים ומסומנים לעם אחד בארץ, וזהו ציון במלופם וכ״ש ציון בחולם שהוא גבוה יותר, ולהבין זה שנק׳ כנס״י בשם זה מהו ענין סימן וציון זה, דהנה כתיב ביום ההוא תקראי לי אישי, וכתיב לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת, וא״כ כנס״י שנק׳ אשה, הרי מאיש לוקחה, שהנשמה היא חלק אלוקה ממעל, וזהו בחי׳ הסימן שיש למטה בנפש ניצוץ אלקי ממש, ולכן הוא מסומן ומצויין שכל רואיו יכירו ויבינו שהוא בחי׳ חלק אלוה ממעל שלמעלה מגדר ובחי׳ נברא, ועד״ש שאמר יעקב מה נורא המקום הזה אין זה כ״א בית אלקים כו׳, וכך יש בכח כל נפש בחי׳ אהבה מסותרת שהיא אלקות ממש ויכול למשול ולשלוט על הגוף ונה״ב להפכו מן הקצה אל הקצה וכמ״ש כהמס דונג מפני אש כן כו׳ כמ״ש בתניא, ובזמן שהי׳ בהמ״ק קיים היו מקבלי׳ כ״י גילוי בחי׳ זו ע״י מצות ראיה יראה כל זכורך את פני הוי׳ כו׳, ועכשיו בגלות הנה אהבה זו מסותרת ומכוסה בלבוש שק מחמת ההתקשרות בעניני עוה״ז וע״ז אמר הנביא ציון במשפט תפדה, משפט הוא הלכות התורה כמו שתרגם כמשפט הראשון כהלכתא קדמיתא, וארז״ל משחרב בהמ״ק אין לו להקב״ה אלא ד׳ אמות של הלכה, וע״ז נאמר אוהב ה׳ שערי ציון כו׳, לכן ע״י עסק התורה יוכל להמשיך ולפדות החלק אלוה ממעל שיש בו שהוא בחי׳ ציון שיצא מההעלם אל הגילוי.

וביאור הדברים כי הנה אשה הוא אש ה׳ ואיש הוא אש יו״ד, והנה ארז״ל ע״פ בהבראם בה׳ בראם שהוא בחי׳ מדת מלכותו ית׳ עד״מ מה שהמלך נקרא שמו מלך על המדינה אין זה התפשטות מהותו ועצמותו כלל תוך המדינה כי אם רק מה ששמו נקרא עליהם, כמ״כ הוא יחיד חי העולמים מלך פי׳ שהוא ית׳ יחיד ומיוחד כמו קודם שנברא העולם, וחיות כל העולמים הוא רק מבחי׳ מלך שהוא בחי׳ שמו, וכמארז״ל הי׳ הוא ושמו בלבד, כמו השם עד״מ אשר יקראו לו אין ערוך השם לגבי עצמותו וחיותו, ועכ״ז מתלבש החיות באותיות השם שהשם אשר יקראו לו בלה״ק הוא אותיות המקור חיותן, וכמ״ש ויצר ה׳ את כל הבהמה כו׳ לראות מה יקראו לו שהוא חכמה גדולה לידע מקור חיותן שיקראו בשמו האמיתי וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, וערך השם לגבי העצמיות הוא ג״כ כמשל גוון ומראה התפוח לגבי עצמיות התפוח שהרי הגוון והמראה הוא לפי העצמיות שתפוח מתוק ע״פ רוב יש לו גוון ומראה שאינו דומה לגוון ומראה של תפוח חמוץ, הרי הגוון ומראה הוא שייך להעצמיות ומהות של הדבר, ועכ״ז הגוון ומראה כלא חשיב לגבי עצמיות הפרי שיש בה טעם וריח משא״כ הגוון ומראה אין בו ממש (ולענין מקוואות אמר ריב״ן במשנה הכל הולך אחר המראה והיינו משום שמ״מ המראה

שייך להעצמיות ומ"מ אין הלכה כדבריו), והוא ג"כ עד"מ זיו ואור השמש המאיר לארץ ולדרים עליה לגבי עצמיות השמש, שהזיו נק' אור וכמ"ש ויקרא לאור יום, משא"כ השמש עצמו נק' מאור, והרי הזיו והאור הוא מעין המאור (כמו הגוון לפ"ע העצם וכן השם וכן בחי' מלכות כו') ועכ"ז הוא הארה בעלמא שאינו נובע להעצמיות כלל, והיינו דזיו השמש נק' אור שמאיר את החושך אבל העצם של השמש שהוא המאור אינו בערך בחי' זו שיאיר את החושך, שהוא למעלה מבחי' האור לאין קץ, וכמ"כ הנמשל שחיות וקיום כל העולמות הוא רק מבחי' שמו ומלכותו ית' ונק' אור א"ס שהוא בחי' אור וזיו לבד, וגם נק' בשם מראה כמ"ש מראות אלקים, וככל המשלים הנ"ל ובחי' אור וזיו זה הוא האור המאיר את החושך, דהנה כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ברישא חשוכא והדר נהורא, ופי' שיש עוד בחי' חשך וכמ"ש ישת חשך סתרו, ולכן ברישא חשוכא והדר נהורא הוא בחי' אור וזיו א"ס ב"ה המאיר בחי' חשך הנ"ל וזהו ענין עוטה אור כשלמה, שלמה הוא בחי' לבוש המעלים ומסתיר והוא בחי' ישת חשך סתרו ומזה נשתלשל ונמשך בחי' ערב ברישא חשוכא, ואח"כ והדר נהורא הוא בחי' האור המאיר דרך השלמה ומאיר את החושך. והענין הוא כמו שאנו רואים בכל הנבראים שיש בהם שני בחי' היינו הגוף של הנברא והאור ושפע האלקי שהוא בחי' נשמתו השופע עליו תמיד להחיותו שהוא בחי' כלי ואור, וכן ג"כ בנבראים העליונים כמ"ש כי רוח החיה באופנים שבחי' רוח החיה הוא חיות אלקות ואור אלקי השופע ונמשך בהאופנים להחיותן שהוא כח הפועל בנפעל וכמו הנשמה המלובשת בגוף, וכן בדומם וצומח יש ג"כ בחי' נפש ונק' נפש הצומחת כו' כמ"ש בע"ח ובמ"ת בסופו, והנה הגוף ומהות הנברא הוא בחי' חושך לגבי בחי' הנשמה שבו שהיא בחי' אור כמ"ש נר הוי' נשמת אדם, שכמו שאין ערוך החשך לגבי האור שהן ב' הפכים כך אין ערוך גשמיות הנברא או אפילו בנבראים רוחניים אין ערוך בחי' גוף האופנים לגבי רוח החי' השופע בו להחיותו שהוא בחי' אלקות, ואין התהוות הגוף מהאור וחיות שבו ע"ד התהוות הזיו מהשמש שהרי האור והזיו הוא מעין המאור ובטל לגמרי לגבי המאור משא"כ הגוף אינו מעין הנשמה כלל כמו שאין הגשמיות מעין הרוחניות וגם הוא מסתיר על הנשמה שזהו הפך הביטול, והיינו לפי ששרש התהוותו אינו מבחי' גילוי האור עליון כ"א אדרבה מבחי' ברישא חשוכא שהוא בחי' הסתלקות האור, שאזי נתהוה חושך, כך ידוע שיש למעלה בחי' כלים ואורות, פי' האור זהו בחי' גילוי אור א"ס ב"ה ומזה מקור ושרש הנשמות, אך בחי' הכלים זהו המסתיר על האור והזיו ומזה שרש התהוות הגוף וכמ"ש בסידור בפי' אהללה ה' בחיי אזמרה לאלקי בעודי ע"ש, ומקור התהוות הכלי' הוא ע"י צמצום והסתלקות האור שנכלל במאור שזהו התהוות בחי' ישת חשך סתרו כו', והנה הכלים הם בחי' האותיות דעשרה מאמרות כמו שאותיות הדיבור הם כלים לאור השכל והמדות, ומהן התהוות הגוף וחומר הנבראים ע"י רצון העליון ב"ה כמ"ש כל אשר חפץ עשה כמ"ש במ"א, ובתוך האותיות והכלים מלובש האור והחיות שמזה התהוות הנשמה, וזהו ענין כברייתו של עולם ברישא חשוכא פי' בין במקור ושרש ההתהוות כשעלה ברצונו הפשוט שיהי' התהוות העולם הי' תחלה צמצום והסתלקות האור ונשאר בחי' התהוות

החשך והוא שרש הכלים והדר נהורא בחי' המשכת אור א"ס ב"ה אל תוך החושך כמ"ש בע"ח ענין הקו המאיר בתוך המקום פנוי, ובין למטה בהתהוות הנבראים מעשרה מאמרות הוא ג"כ כמו מאמר תדשא הארץ ה"ז כמשל האדם הגשמי שיאמר מאמר אותיות תדשא שהיו יוצאים בדרך אור וכלי שהוא מהות האותיות שיוצאים בבחי' הבל ממשי שהוא החומר והבל הלב ורק בתוכנם מלובש האור וצורת האותיות הנמשכים מהנפש ובתוכן השכל כו', והרי החומר נרגש תחלה ואח"כ מבינים האור והשכל המלובש בהן, וזהו ברישא חשוכא והדר נהורא, וכמשל התלמיד שבשעה ששומע האותיות מהרב עדיין אינו משיג כ"כ העומק השכל המלובש בהן עד אחר שמתיישב היטב לעמוד על עומק המכוין, ועיקר העומק ארז"ל דלא קאים אינש אדעתי' דרביה עד ארבעים שנין, ולכן מכונה ההשפעה מלמעלה בשם שערות כמ"ש קווצותיו תלתלים לפי שאין ההשפעה בבחי' אור וזיו לבד כ"א ג"כ ע"י לבוש המסתיר על הזיו והאור והוא כמשל השערה שהיניקה שבה מהמוח הוא רק מותרי מוחין וכמו זיו לבד ועוד זאת גוף השערה מלבשת על יניקה זו כו', וזהו שנק' מדת מלכותו ית' אשה אש ה' כי בה' בראם וה' הוא בחי' הבל והוא כלים וחומר של האותיות עליונים שהוא בחי' הבל משבעה הבלים שבקהלת, אך בחי' אש זהו האור בחי' והדר נהורא המתלבש בהכלים ונק' אש שחורה, ע"ד שארז"ל שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה, וכך ג"כ האותיות דעשרה מאמרות הם עד"ז, ופי' אש שחורה כמשל אש הגשמי שמאיר את החושך, אך מפני שהוא בחי' אור המאיר את החושך לכן נק' אש שחורה, משא"כ בחי' אש לבנה הוא האור שלמעלה מבחי' חושך לגמרי, וכמו זיו השמש הוא המאיר את החושך, משא"כ מאור השמש הוא למעלה מבחי' ומדרגה זו, וכן בפתילה האור הסמוך לפתילה נק' נהורא אוכמא לפי שהוא סמוך להפתילה שהיא חושך ועליו שורה נהורא חיוורא הוא אור הבהיר כו', וזהו בחי' איש אש יו"ד שהוא בחי' נהורא חיורא, וע"ז נאמר לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת שבחי' אש שחורה המאיר את החושך הנק' אש ה' לוקח מבחי' נהורא חיורא הנק' אש יו"ד כי י' הוא בחי' חכמה עילאה הנק' אבא, ולכן נק' התורה מוסר אביך כי אורייתא מחכמה נפקת והנה ארז"ל אב מזריע לובן שממנו עצמות כו' והוא בחי' אש לבנה, ובחי' אש ה' הוא ג"כ שרשו ומקורו מאש יו"ד וכמו זיו השמש המאיר את החשך לוקח מהשמש, וזהו ג"כ מ"ש בזהר אבא יסד ברתא כנודע.

והנה כמ"כ יובן כ"ז בעבודת ה' בכנס"י שנק' אשה שע"ז נאמר לזאת יקרא אשה כו' שהיא בחי' אש ה' אש שחורה המאיר את החשך כי הנה (ד"ה ואתחנן) ירידת והשתלשלות המדרגות בצמצומים רבים הנ"ל היא צורך עליה כדי לאתהפכא חשוכא לנהורא ולזה ברא אלקים את האדם על הארץ כי להיות עה"ז הוא עולם השפל והחשך עב ומכופל וצריך להרבות בנרות להאיר את החשך ע"כ ברא אלקים את האדם שהוא בחי' האור והנר כמ"ש נר ה' נשמת אדם שהוא הנר המאיר הארת שם הוי' בבחי' גילוי להאיר את העוה"ז ולאהפכא חשוכא לנהורא וע"ז נאמר והיה ברכה בקרב הארץ וכתיב כי הם זרע ברך הוי' שהוא לשון המשכה כמו המבריך והמרכיב כו' בכדי להיות ברוך ה' מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא להיות

הוי' בבחי' גילוי ומי הם הממשיכים גילוי זה, הם כנ"י שהם זרע בירך הוי' ונר ה' נשמת אדם. וגילוי זה הוא שיהי' התפעלות בלב האדם מקרב איש ולב עמוק לצאת הנפש מנרתקה ולהיות כלתה נפשו לה' כו' כאשר ישים אל לבו איך שהוא ית' ממכ"ע וסכ"ע ולית אתר פנוי מיניה ואי לזאת לא תוכל הנפש שאת מהכיל התלבשות בגוף הגשמי בחשך לתאוות העולם רק רוחו ונשמתו אליו יאסוף ותתאחד הנפש במקורה ועד"ז תקנו קודם פסוד"ז לומר ברוך שאמר והי' העולם פי' להיות שאמר והי' העולם בבחי' ברוך וגילוי שיהי' נמשך התפעלות הלב ממה שאמר והי' העולם כי הוא אמר ויהי ובמאמר א' נברא העולם כו', וכן ברוך הוא שיהי' בחי' הוא בבחי' גילוי בלב שיהי' הלב מתפעל מבחי' הוא עשנו ולו אנחנו כו' וז"ש לע"ל והי' ביום ההוא שיהי' בחי' הוא בבחי' גילוי עד שיאמר בלשון ידיעה ההוא כו', וגילוי זה יהי' ע"י העבודה עכשיו להאיר את החשך וכמ"ש בתניא פל"ז, ולכן נק' אש ה' אש שחורה המאיר את החושך והיא בחי' ואל אישך תשוקתך ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה, וזהו ג"כ משרז"ל אשה מזרעת אודם שממנו בשר כו', כי הנה שחור אדום הוא אלא שלקה אדום הוא בחי' גבורות וע"י רבוי הצמצומים נמשך החשך ממדת הגבורה, וזהו ענין שחור אדום הוא אלא שלקה, אך ע"י בחי' אש המאיר את החושך נתהפך לגבורות ורשפי אש דקדושה בחי' ואל אישך תשוקתך וזהו והוא ענין תגבורת האהבה ברתיחת הדמים באהבה עזה, אך מאחר שהנשמה מלובשת בגוף החומרי ונפש הבהמית המחשיך ומסתירי' על נר הוי' נשמת אדם א"כ מאין יהי' לה הכח להתגבר ברשפי אש לאהפכא חשוכא כו' וע"ז נאמר כי מאיש לוקחה זאת שהוא בחי' הנמשך מלמעלה וכמארז"ל אלמלא עוזרו, והמשכה זו היא מבחי' אש יו"ד שמעורר להיות ואל אישך תשוקתך, וענין המשכה זו מלמעלה היא ג"כ בבחי' אש אך שהוא בחי' נהורא חיורא, ויובן זה ממ"ש גבי יוסף כי נכמרו רחמיו על אחיו וגו' ופי' נכמרו רחמיו מלשון מכמר בשרא שהוא לשון חמימות כי הרחמנות הוא מצד החמימות כי חם לבי בקרבי, כי הנה יוסף הוא בחי' צדיק עליון צדיק ה' בכל דרכיו שהוא בחי' ההשפעה מלמעלה למטה לכנ"י והוא התעוררות רחמי ה' על בחי' בנימין שנק' בן אוני והיינו מה שירדה הנפש מטה מטה וגודל הרחמנות על ניצוץ אלקות שבו ויבא החדרה ויבך שמה כדכתיב במסתרים תבכה נפשי כו', וכמארז"ל הא בבתי גוואי כו', וזהו ויבך שמה שמה דייקא, ולכן נק' בחי' זו אש יו"ד נהורא חיורא, שהרי ברחמים זו יש בחי' אש וחמימות כמו עד"מ למטה שבלא חמימות כלל אינו מרגיש הרחמנות ולכן נק' בחי' רחמים ג"כ אש, אך הוא נהורא חיורא שנוטה כלפי חסד כי החמימות שבגבורות הוא שמתכעס והחמימות שברחמנות שמתחמם בעבור צער חבירו ולכן הוא נוטה כלפי חסד, וכך עד"מ זה ענין התעוררות רחמי' הנמשך מלמעלה על נש"י כמאמר אבינו אב הרחמן רחם עלינו ותן בלבינו בינה להבין ולהשכיל כו' ולשמור ולעשות כו', נק' אש יו"ד נהורא חיורא בחי' כי נכמרו רחמיו כו', ועי"ז נמשך כח בנש"י שיהיו בבחי' אש ה' ואל אישך תשוקתך וזהו כי מאיש לוקחה זאת, וזהו ענין אש שחורה ע"ג אש לבינה ע"ד נקבה תסובב גבר כי אש הרחמנות הנמשך מלמעלה אינו ניכר ואינו מתגלה בהמקבל שאינו מערכו כ"א ע"ד מתן בסתר וכשנתעורר

עי"ז אש תשוקתו הנק' אש שחורה אזי נקבה תסובב גבר שלא יוכר כ"א תשוקתו כאילו היא מעצמו ולא יוכר כלל השפעת אש לבנה בחי' הרחמנות שמלמעלה שעורר אותו מתחלה כמ"ש ותן בלבינו כו' ומקיים תמיד ומעמיד אש תשוקתו שלא יכבה כו'. אך כ"ז הוא רק בחי' כי מאיש לוקחה, אבל מ"מ היא עצמה בבחי' אשה אש ה' היינו אש שחורה, רק ששרש ומקור תשוקה זו נולד ונמשך ע"י התעוררות רחמי ה' כנ"ל ואהבה זו נק' בנעוריה בית אביה, כמ"ש זכרתי לך חסד נעוריך כו', אך יש עוד בחי' עליונה מזו והוא כמ"ש ואם היו תהיה לאיש שנעשי' בבחי' מדרגת איש ממש וכמארז"ל אשרי איש ירא את ה' כשהוא איש ולא כשהוא אשה כו' וכמ"ש במ"א (ד"ה והי' לכם לציצית כו' וזכרתם כו') בפי' למען תזכרו שתהיו בבחי' זכרים משפיעים כו' והיינו ע"י ולא תתורו כי בעולמות הנפרדים מי שחושק לדבר א' ומתאוה אליו נק' בחי' נוקבא שהוא מקבל לפי שהוא מקבל תענוג מאותו דבר שחושק משא"כ בעולם היחוד ע"י שהוא בחי' אשה אש ה' נעשה בחי' דכר כי נעוץ סופן בתחלתן וסוף מעשה במחשבה תחלה כו', כי ישראל עלו במחשבה וכמ"ש בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית. וביאור זה יובן ממ"ש במ"א ע"פ והקרבתם אשה עולה כו' כי בחי' אשה אש ה' שהוא בחי' ואל אישך תשוקתך באהבה ורשפי אש, הנה נודע שהאהבה לזולתו הוא מרחוק דוקא (וכנ"ל בענין אש שחורה שהיא להאיר את החושך כו'), שלעצמו אינו מרגיש שום אהבה ברשפי אש לפי שהוא בבחי' יחוד בתכלית (ור"ל כי אפילו בחי' ואל אישך תשוקתך ה"ז אהבה לזולתו ולכן היא ברשפי אש, אבל האהבה שהאדם אוהב א"ע היא ודאי גדולה ונפלאה יותר מאהבה דאל אישך תשוקתך ומ"מ אינה כלל ברעש ותגבורת והיינו לפי שאינה לדבר זולתו כ"א לדבר המיוחד עמו בתכלית היינו לעצמו, ולכן אהבה זו אינה בהרגשה כלל) וכמ"כ יש בחי' אהבה מסותרת בכל נפש מישראל להיות מיוחד בתכלית היחוד בה' ולא בבחי' אהבה ותשוקה לדבר זולתו רק בבחי' יחוד כמו האדם עם חיות עצמו ממש להיות כי ישראל עלה במחשבה כו' וחלק ה' עמו וכמ"ש אחת היא וכו' שהיא מיוחדת בתכלית באחד וזהו תמתי א"ת תמתי אלא תאומתי כו' (והוא פרצוף הפנימי דמל' שהיא הנק' כנס"י משא"כ פרצוף החיצון נק' אשה). ובחי' אהבה זו נק' בשם עולה לפי שעולה מאיליה למעלה בבחי' יחוד בתכלית לפי שחלק ה' וכו' ואחת היא וכו', משא"כ בחי' אשה אש ה' אהבה ורשפי אש ע"ד ואל אישך תשוקתך.

והנה בעולה כתיב זכר תמים יקריבנו ובזהר ויחי רמ"ו כיון דסלקא מלה מכנ"י ולעילא כולא אקרי דכר, כי פי' כנסת ישראל היינו שכונסת ואוספת לתוכה ההשפעה ממש מישראל דלעילא, וזהו ואם הי' תהי' לאיש ממש, ולא ע"ד כי מאיש לוקחה לבד, ועי"ז אקרי דכר, והוא בחי' אש יו"ד אש לבנה, כי מאש שחורה היא הבאה מכליון דבר אחר שנכלה באש כמו גוון הסמוך לפתילה שהוא נק' נהורא אוכמא לפי שבא מכליון הפתילה שנהפך לאור והוא בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא, והוא ע"ד ואל אישך תשוקתך, אבל נהורא חיורא שאינו בא מדבר אחר שנהפך לאש כ"א זהו עצמיות האש והוא בחי' עולה דהיינו כמו האדם עם החיות עצמו, עד"ז היא אהבת בחי' יחידה שבנפש לאור א"ס ב"ה וכו', וזהו בחי' אשרי איש כשהוא איש היינו

כאילו הוא עצמו חלק הוי' ממש שהוא בחי' איש כמ"ש הוי' איש מלחמה והאהבה היא ע"ד שהאדם אוהב את עצמו כו'. ובזה יובן מארז"ל פ"ה דברכות ע"פ ויחל משה שאחזתו אש של עצמות, כי הנה תפלה כנגד קרבנות דם ואימורים והוא בחי' בשר והוא ע"ד אשה אש ה' כי אודם מהאם שממנו בשר כו' אבל לובן מן האב שממנו עצמות שהוא בחי' עצמיות ואש לבינה כו' וח"ש במרבע"ה מאין לי בשר כו' שגבהה מדרגתו מבחי' אש ה' כ"א ע"ד בחי' עולה כו' ולכן נק' איש האלקי' איש דוקא אש יו"ד כנ"ל.

שייך לציון במשפט כו'

והנה גילוי בחי' זו בנפש נמשך ע"י רחמים רבים פי' כי יש ב' בחי' רחמים הא' בחי' רחמים שהיא מדתו של יעקב שהמדות הם כסדרן חסד דין ורחמים ונמצא אין שייך בחי' רחמים כ"א במקום שהי' ח"ו מדת הדין והגבורה בתחלה שמזה נמשך היסורים והעוני אז שייך אח"כ רחמים, משא"כ על מי שאין חסר לו כלל לא שייך בחי' רחמים כלל, אבל בחי' רחמי' רבים שבי"ג מדה"ר הוא שהרחמים הם אפילו על עולמות עליונים שאין שייך שם שום רע ח"ו מ"מ תגדל רחמנות עליהם בהיות שבאמת רק ביו"ד נברא העוה"ב שמקור חיות כל העולמות עליונים ותחתונים הוא רק משני אותיות לבד, אבל מהותו ועצמותו ית' נשגב ומרומם מהם, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל ונק' סתימא דכל סתימין, כלומר שאפילו מעולמו' עליונים שהם סתימין הוא ג"כ סתים שאינם משיגי' רק הארה א' ממנו ית' בחי' יו"ד ה"א כו', ולכן שייך בחי' רחמנות גדול ועצום ע"ז כו' ועי"ז נמשך להם תוספת אור, וכך יובן בעבודה בהתעוררות רח"ר על הניצוץ אלקי על היותו מלובש בגלות בנה"ב והגוף כרחל לפני גוזזי' וכו' מזה נמשך להיות בחי' אש ה' כנ"ל ונק' אש שחורה שמאיר את החושך דנה"ב לאהפכא חשוכא לנהורא, אך לבוא לבחי' נהורא חיוורא הוא ע"י גילוי רחמים רבים כו' שמבחי' זו שייך רחמנות על הניצוץ אף שאינו בחושך גמור מ"מ גדלה הרחמנות על הריחוק כו', וזהו ציון במשפט תפדה, כי ציון לפעמים ל' זכר ולפעמים ל' נקבה הוא ב' בחי' אהבה דאש שחורה ואש לבנה הנ"ל ובזמן בהמ"ק הי' נמשך גילוי בחי' אלו בנפש ע"י הקרבנות שהי' בהן אש שלמעלה ואש שלמטה וכן במנורה כתי' בהעלותך את הנרות, ובנרות יש נהורא אוכמא ונהורא חיוורא כנ"ל ועי"ז הי' העלאת הנשמות ליכלל וליבטל אליו ית', משא"כ עכשיו בגלות שנמשך אחר הגוף ונה"ב, וע"ז אמר הנביא ציון במשפט תפדה היינו ע"י התורה שניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה, שע"י עסק התורה בדחילו ורחימו יוכל לפדות בחי' ציון שהיא בחי' החלק אלוה שבו מהגלות כו' וכמ"ש פדה בשלום נפשי והתורה היא הנק' שלום כמארז"ל ע"פ או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי כו' והשלום הוא שלא יהי' הנה"ב מסתיר ומנגד על האוי"ר של הנה"א כו'.

וענין ציון בחולם כי גילוי רח״ר שהם בלי גבול לא יוכלו להאיר בתוך המוחין ממש כ״א הם בבחי׳ מקיף ומהמקיף מאיר הארה בפנימי׳ וכמו ענין בחברי דניאל שנפלה חרדה גדולה עליהם משום דמזליהו חזי, וזהו ענין החולם שמרוב העלמו לא יוכל להאיר בתוך האות אלא על גביו מלמעלה.

ושביה בצדקה, פי׳ שביה היינו בחי׳ אותיות מודומ״ע של הנפש המלובשי׳ בגשמיות בכל המודומ״ע אשר לא לה׳ המה שהם בבחי׳ שביה יותר מבחי׳ פנימי׳ הלב עצמו דכתי׳ וכבודי לאחר לא אתן ולכן כל א׳ יש בכחו למס״נ בכל עת כי הוא בחי׳ שלמעלה מהשכל כו׳ ולכן אפי׳ בעת התקשרותו בעניני עוה״ז יש בו בחי׳ זו למס״נ לה׳, אבל מודומ״ע שנתפזרו בעניני עה״ז ונתלבשו מאד למטה, וכדי לחזור ולהעלותן הוא דוקא ע״י עשייה בפ״מ והוא מעשה הצדקה כו׳ וכמ״ש והלך לפניך צדקך כו׳ יאסף פי׳ שיאסוף ויקבץ כל בחי׳ פיזור הנפש להעלותן באחד וזהו וצדקה תרומם כו׳.

תורת אדמו״ר שאמר שנת תקצ״ג יום א׳ פ׳ דברים ביום צאתו לדרך

ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך, להבין קדימת בואך קודם לצאתך דעפ״י הסברא היה לו להקדים בצאתך ואח״כ בבואך, והענין הוא בבואך לביתך הוא התעוררות נפש האלקית לבוא לתכלית המכוון של בוראה להשתפך נפשה אל חיק אביה חיי החיים ב״ה בשעת התפלה שהיא היא הנק׳ בשם בית כמו בית תפלה, בית תפלה יקרא לכל העמים (בחי׳ דירה בתחתונים ג״כ כמו שנאמר בתניא של אדמו״ר פל״ג דירה זו בתחתונים כמו בחי׳ דירה שעיקר התגלות התענוג הוא כשבא לביתו) בחי׳ בית שקביעות האדם בביתו בתענוגיו כי שם ביתו, שבדרך הוא בחי׳ עראי בעלמא כמו״כ עיקר קביעות האדם שיהי׳ בחי׳ ביתך שיהי׳ בדעת צלולה לדבקה בו ית׳.* וברוך אתה בצאתך הוא בחי׳ משא ומתן אמרה תורה הנהג בהם מנהג דרך ארץ בחי׳ בכל דרכיך דעהו שאפי׳ בעת עסקו במו״מ יהיו בדעת כמ״ש כל ערום יעשה בדעת בחי׳ יעשה בהן עשי׳ הכל בדעת כמ״ש פעולת צדיק לחיים פי׳ אפילו בחי׳ פעולת צדיק עשי׳ גשמי׳ במו״מ הכל לחיים הוא כלי ומכון לחיים האמיתי שאם אין קמח אין תורה נמצא היא הגורמת להמשכת א״ס ע״י התו״מ ותבואת רשע לחטאת תבואת רשע היינו בחי׳ תורה שלו אפי׳ מה שלומד הכל לחטאת כידוע שהוא מוסיף כח בקליפות וד״ל, ולכן הקדים בבואך לצאתך שתחילה צריך ללמוד ולהתפלל ואח״כ לקבוע עתים לתורה וד״ל.

---

*) בצד הגליון יש הארה, וצ״ע איפה זה שייך: רק בתפלה או בתורה המשכת א״ס למטה בעשי׳ הגשמי׳ כצנה רצון תעטרנו זהו נקרא בבואך לבית בחי׳ בית הנ״ל.

פ׳ ואתחנן

ד״ה ואתחנן *

בראשית י״ג ע״ב י״ח ע״ב בהשמטות ו׳ ע״א בזו״ג י״ב ב׳ כ״א ב׳ מ״ד א׳ וירא סתרי תורה ק״א א׳, ויצא קמ״ח א׳ קנ״ט א׳, ויחי רל״ד ע״ב, ח״ב בא מ״ג ב׳, משפטים קי״ט ב׳, תרומה קל״ג ב׳ קל״ד א׳ קל״ט ב׳ ק״ס ב׳ קס״א ב׳, תשא קפ״ח א׳, ויקהל ר״ב ב׳ ר״ו א׳, ויקרא ז׳ ב׳, אחרי נ״ז א׳, שלח קס״ב א׳, בלק ר״ג ב׳, פנחס ר״כ רל״ו ב׳ רמ״א ב׳ רמ״ו ב׳ רנ״ה א׳, ואתחנן רס״ד א׳, עקב רע״ב א׳, תצא רפ״ג א׳.

ואתחנן *, ענין בקשת משה שיכנסו ישראל לארץ על ידו אז לא היה נחרב בהמ״ק (ה׳, עיין במדרש תלים ססי׳ ס״ב גבי דוד ושלמה בה״ג, והטעם דאילו הי׳ משה מכניסם לא הי׳ נחרב י״ל מפני שפני משה כפני חמה וממשיך שמש ה׳ אשר השמש אין בו שינויים משא״כ הלבנה ויהושע כפני לבנה ע״כ היה שינויים, וא״ת הרי ישראל מונים דוקא ללבנה ומבמ״א בד״ה מחר חודש שעי״ז דוקא ממשיכים מפנימיות השמש, י״ל שמשה הי׳ ממשיך ג״כ מפנימית השמש מלמעלה למטה, ולא מבחי׳ חיצוניות, ע׳), ועד״מ שני בני אדם אחד עומד למעלה על הגג ואחד עומד למטה על הארץ, יש ב׳ אופנים ביחודם וחיבורם, או שהעליון ירד או שהתחתון יעלה, והנה בענין שהתחתון יעלה הוא ע״י טורח רב ויש לפעמים מניעות (ה׳, וכענין מי יעלה בהר ד׳ דהיינו העלייה בג״ע, וכמ״ש בסש״ב פל״ג מפסוק כי מי הוא זה אשר ערב לבו לגשת אלי נאם ד׳, ע׳) משא״כ העליון אין לו מניעה משום צד שלא ירד למטה (ה׳, וגם במ״א פי׳ שהתאעדל״ע הבאה שלא ע״י אתעדל״ת נלקחה ממקום עליון יותר כענין מ״ש בת״א פ׳ בשלח בד״ה לסוסתי ברכבי בענין ואתם תחרישון, אלא שאתעדל״ע זו יש בה ב׳ בחי׳ הא׳ הנמשך בתחלה שלא ע״י אתעדל״ת כלל והיא מבחי׳ חיצוניות, הב׳ הנמשך אחר אתעדל״ת ואתעדל״ע שע״י אתעדל״ת וכמ״ש בלק״ת בשה״ש בביאור צאינה וראינה הראשון והיא מבחי׳ פנימיות, וזהו פתחי לי כחודה של מחט ואזי דייקא אפתח לך כפתחו של אולם, ומשה ביקש שיומשך מבחי׳ זו הב׳ עתה בטענה כי כבר הי׳ אתעדל״ת זכרתי לך חסד נעורייך כו׳ לכתך אחרי במדבר, אגב נתבאר ענין כי ההרים ימושו, וענין צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה, וענין

---

*) בגוכתי״ק נרשם: עדיין יש להגיהו.

ואתחנן: כנראה קיצורים לאוה״ת ואתחנן ע׳ סה.

ד' שבחים אין ערוך לך כו' שבכולם הענין שמלמעלמ"ט נמשך האור מבחי' עליונה יותר וע' ג"כ בד"ה ושמתי כדכד, ע').

ב) **משל** לזה גם ממ"ש בתלים סי' ק"ד י"ט עשה ירח למועדי' שמש ידע מבואו דהיינו יחודו עם השמש משא"כ ירח לא ידע מבואו.

ג) **וע"פ** שני משלים האחד מענין שני בני אדם האחד עומד על הגג כו' והמשל השני מענין השמש והירח. יובן ענין בקשת משה שיהי' הוא המכניס את ישראל לארץ כדי שיהי' ההמשכה מלמעלה למטה בלא העלאת מ"ן (ה', וע"י המשכה זו תתפעל הנפש כענין אדם כי יקריב מכם וכענין כפה עליהם הר, ע') ולכן לא יהי' שינויים (ובהגה"ה ע"ד אהי' כטל לישראל שלמעלה מבחי' ויבא הגשם לנו).

ד) **וזהו** אעברה נא ואראה, כי הנה ב' אופנים הנ"ל זהו ענין תורה ותפלה (ה', וזהו ענין ב' הפירושים בענין ארוממך אלקי המלך ע"י תפלה הוא מלמטלמ"ע וע"י תורה הוא מלמעלמ"ט כמ"ש בת"א בהביאור ע"פ כי אתה נרי, ע') ומי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה (ה', משמע דר"ל כי התפלה היא מלמטלמ"ע וכיון שע"י התורה נמשך האור מלמעלמ"ט א"צ לעליה מלמטלמ"ע, ע') התפלה ענינה מלמטה למעלה, סולם מוצב, אבל תורה עד"מ כשהוא קרוב ובטל ונחנו מה למעלה מבחי' אהבה בד"ה וארא אל אברהם גבי ושמי ה' לא נודעתי, גם ע"ד כל המועדים שהם עליות כנס"י ע"י חג"ת ג' אבות בטלים לע"ל כביטול שרגא בטיהרא שיהי' הגילוי למטה, כך עד"ז ביטול ההמשכה שנמשך ע"י ג' תפלות שנק' חיי שעה לגבי ההמשכה שהיה משה ממשיך בכנ"י ע"י התורה מחיי עולם, אשר חיי עולם בא ההמשכה מע"ק כמ"ש במד"ר ר"פ קדושים ע"פ ואתה מרום לעולם ד' משא"כ התפלה חיי שעה בא מז"א, וזהו ות"ת כנגד כולם.

ה) **או** י"ל ע"ד ההפרש בין חסידים הראשונים שהיו שוהין בתפלתן ט' שעות ובין רשב"י שהיה תורתו אומנתו, שהחסידים הנ"ל ענינם המדות והם ו"ק דבריאה שלמעלה מבחי' חב"ד דיצירה, ולכן מתוך שחסידים הן תורתן משתמרת, משתמרת דייקא, כי הש"ס משנה שרשן מו"ק דיצירה וגם חב"ד דיצירה י"ל הטעמים של המשנה הם למטה מו"ק דבריאה אבל רשב"י תורתו אומנתו והי' מוסיף אור בהתורה ע"ד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך לפי שהי' משיג חב"ד דבריאה ע"כ הי' ממשיך האור בכנס"י ע"י עסק תורתו מה שממשיכים החסידים הראשונים ע"י ששוהים ט' שעות ביום בעסק התפלה לקבוע במ' הט"ס חב"ד חג"ת נה"י, ועד"ז הי' בקשת משה ליטע כן בישראל בחינה זו ע"י שיכניסם לארץ, אעברה נא, מלמעלמ"ט להמשיך בה ג"ר כח"ב שתהי' בחי' ההר הטוב והלבנון כו'. ובהג"ה ענין ויעבור מרדכי, והוא עבר לפניהם, ענין ויתורו, ומענין דלית לה עיינין ומשה ממשיך עיינין אסה"מ ואזי נק' שכינתא עילאה ע"ד תרין ריעין.

ו) **ענין** ואראה שימשיך בה בחי' ראיה, ועוי"ל ענין במחשכים הושיבני, עוטה אור כשלמה, סתים וגליא, סד"ה ועשו להם ציצית, והנה ר"ז

צם, כל רב מבבל, זהו בינה וכל רבי מא"י חכמה, כי הנה יש סדר השתלשלות עילה ועלול וזהו מבינה, ויש בחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות זהו מחכמה.

קיצור סעיף ו'. ענין ואראה, צ"ל תחלה ענין במחשכים הושיבני, עוטה אור כשלמה, זהו סתים וגליא, והנה ר"ז צם, רב מבבל בינה, רבי מא"י חכמה, כי הנה יש סדר השתלשלות עו"ע וזהו מבינה, ויש בחי' שלמעלה מסדר השתלשלות זהו מחכמה, והיינו ע"י שהיו בא"י סמוכים איש מפי איש מפי משה כענין ואצלתי מן הרוח, והוי' בהכמה ועי"ז הלכה כמותו, ובינה מקננא בבריאה נק' בורא חושך ומשם נמשך תלמוד בבלי והפרסא מפסיק בין אצילות ששם חכמה ובין בריאה, וזהו ויבדל בין האור ובין החשך, ענין חכמה וסכלות נמשך ג"כ מאור וחושך, ולכן בחי' ואראה להמשיך בחי' אור שלמעלה מבחי' חושך וביתר שאת, ואולי ע"ד אשכולות איש שהכל בו, גל עיני ואביטה, והושיבו רב לך, ומ"מ י"ל שמבחי' זו נמשך ורב שלום בניך וזהו רב לך והיינו כי מהחשך נעשה יתרון האור וע"ד לוחות שניות לגבי לוחות הראשונות כו'.

בדף ק"ע סע"ב*.

קיצור. שי"ל שמ"מ ע"י מלמטלמ"ע יהי' עליה יתירה כי בק ואראה ואח"כ נאמר ועתה ישראל שמע, וכתיב שמעו ותחי נפשי' חירשו גרע מסימא את עינו, ע"י השמיעה יש לו התח לזולתו וכך למעלה לשמוע לציווין של הקב"ה הלא מזבח טוב, בזאת יבא אהרן, יראו את ה' קדושיו כי אין מחסור ליראיו, גם ע"י השמיעה משיג עליונים שא"א להשיגם ע"י הראיה, כמו ביטול ועד"ז חכם עדיף מנביא, אף שבנביא נאמר וא דמ"מ אפילו במשה רק וראית את אחורי כו'.

וכמו שגם בבחי' ראיה יש מעלה ג"כ בבחי' אסשא"מ שבה רואים מה שא"א לראות באסה"מ ואפשר שלכן אף משה שנתנבא בזה נתנבא בכה ג"כ, והנה אסשא"מ זהו ע"י ציפוי דק מכסף וכמ"כ הוא ענין ירידת הנשמה בגוף שהנה"ב מסתיר כמו ציפוי הנ"ל ועי"ז בא לבחי' בכל מאדך כמ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה יונתי בחגוי, ובת"א דף נ"ה ע"ג וסע"ב, צדקת פרזונו צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן שעי"ז יבואו לבחי' והנצח כו', וזהו למנצח על השמינית שלמעלה ממדרגת הכנור כו' נר הוי' נרי שהי' בבהמ"ק שהי' של שבעת נימין ע"ש ז' מדות שבפסוק לך ה' הגדולה כו' אבל לע"ל שיהי' של שמונה נימין זהו כענין חיבור ב' שמות הוי', וזהו ביום ההוא יהי' הוי' אחד.

---

*) הכוונה לדף זה בבוך זה. ראה אוה"ת ע' עז המשך לזה.

ואתחנן ד' א'

ועתה ישראל שמע אל החוקים, בילקוט ח"ב דף ט' ע"א בשם מדרש תדשא לכל הרגשה כו' לאזנים ועתה ישראל שמע אל החוקים, לא תשא שמע שוא, וע' מד"ר יתרו ס"פ כ"ז וכל הגוף מלוכלך בעבירות והאוזן שומעת (ד"ת ומוסר) וכל הגוף מקבל חיים, שמעו ותחי נפשכם כו'. בשל"ה תשב"כ שס"ח א' התחיל במעלת התורה ותלמוד מביא לידי מעשה ועתה ישראל שמע כו' מלמד אתכם לעשות כו'. ועמ"ש מענין גדול תלמוד שמביא לידי מעשה בסידור בד"ה אני לדודי ודודי לי. וענין לכל הרגשה והרגשה י"ל ע"ד המבואר בזהר ר"פ תולדות קל"ד איך כל איברים שבאדם מכוונים נגד התורה שהיא ג"כ בחי' אדם, א"כ יש בתורה ג"כ בחי' רמ"ח איברים רמ"ח מ"ע ע"כ לכל הרגשה כו' וגם עו"ש שהעולם מכוון נגד האדם, אך מעלת האזנים והשמיעה גדול הרבה כמו שכ' בשע"ת להרר"י ז"ל מענין סימא את עינו נותן לו דמי עינו חרשו נותן לו דמי כולו, ועמ"ש מענין הלא שמוע מזבח טוב, וע' בפרדס ערך שמע דהוא במל' ולפעמים בת"ת, וע' בפרש"י בחומש פ' משפטים כ"א ז' ע"פ והגישו אל הדלת כו' ורצע אדוניו את אזנו כו' דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים כו' ובפ"ק דקדושין דכ"ב ע"ב אוזן ששמעה על הר סיני כי לי בנ"י עבדים כו', ובזח"ג פ' בהר דק"ח ע"ב את אזנו אמאי אלא שמיעה בההוא אתר תליא דהיינו במל' הנק' דלת ומזוזה עשייה איהי לעילא היינו בבינה, ע' זח"א וירא קט"ו א' ע"פ ויעש ד' לשרה וזהו ענין מ"ש במד"ר פ' יתרו שם ס"פ כ"ז שברתם נעשה הזהרו בנשמע, שע"י שהקדימו נעשה הגיעו לבינה עלמא דחירו, ולכן עתה עכ"פ הזהרו בנשמע שהיא מל', וע' בד"ה רני ושמחי בת לא זז מחבבה עד שקראה בתי שהיא מל' בחי' מקבל וזהו ענין שמע דפי' בפרדס לשון אסיפה שבה מתקבץ השפע, ובת"א ד"ה רני ושמחי שזהו ענין תתן אמת ליעקב, ואח"כ עד שקראה אמי, שנש"י ממשיכים ומשפיעים שיומשך האור בתורה וזהו ענין נעשה, פי' ע"ד ועשיתם אתם כאלו עשאוני, וע"ד עושי דברו, ושברתם מעלה הנפלאה זו עכ"פ החזיקו בשמעו שהיא מל' שמקבלת השפע, והיינו ע"ד קליטה שלא תהי' פולטת, וכענין נפה שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת כו', וע"ש דלע"ל תתעלה בחי' בת כמ"ש כי הנני בא ושכנתי בתוכך, ע' מענין אזן בפרדס ערך אזן ובמא"א א' נ"ה וברע"מ פ' פנחס דרכ"ג ע"א ע"פ הטה ד' אזנך ענני פי' שהיא שכינתא תתאה מל'.

לא תוסיפו על הדבר כו' ולא תגרעו ממנו, יש להעיר מענין מחצית השקל העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט וביאר הטעם ברע"מ ר"פ כי תשא שזהו ע"ד ע"ס בלי מה, עשר ולא ט' עשר ולא י"א, וכמ"כ המצות שרשם עשר ספירות שזהו ענין עשרת הדברות המכוונים כנגד עשרה מאמרות, וידוע כי ע"ס הם ש' הוי' יו"ד חכמה קש"י כתר ה' בינה כו' והם ציור אדם ודרך פרט מתחלקים לרמ"ח מ"ע רמ"ח איברים דמלכא כו' וע"כ לא תוסיפו, כמו אם באדם יש תוספת על עשרה אצבעות זהו מום, ספ"ז דבכורות, גם להעיר ממ"ש בזח"ב פקודי דרל"ג ע"ב בענין כל המוסיף גורע שבקדושה

הם עשר יריעות המשכן כנגד ע״ס ובק״נ הם עשתי עשרה יריעות וזה התוספות הוא גרעון והיינו שמפני שאין הקדושה מתלבש בהם שאין הקדש מתערב בחול מזה נמשך שצ״ל עשתי עשרה כו׳, עיין בע״ח סוף שער העשירי גבי י״א סממני הקטורת, ובפע״ח שער הקדישים וע׳ בה״ז שם שהענין רבוי האותיות והכלים בק״נ גורמים מיעוט האור.

וע׳ במד״ר פ׳ בראשית פי״ט ע״פ ומפרי העץ אשר בתוך הגן כו׳ ולא תגעו בו הה״ד אל תוסף על דבריו פן יוכיח בך ונכזבת במשלי סי׳ למ״ד פסוק ו׳, תני ר׳ חיא שלא תעשה הגדר יותר מן העיקר שלא יפול ויקצץ הנטיעות, וצ״ע באדר״נ פ״א, והנה במשלי שם פסוק ה׳ כל אמרת אלוה צרופה, ע״ד שהאציל רק ע״ס והי׳ יכול להאציל ריבוא רבבות ספירות, אלא שכך דוקא טוב יותר לבריאת העולם ולכן ג״כ עשר ולא ט׳ ולא י״א כנ״ל, ולכן עולם התהו שהי׳ רבוי האור נמשך שבה״כ דין לא הניין לי, ע״כ נאמר אם בחקתי תלכו ופי׳ אדמ״ו ז״ל לא לחפש הליכות אחרות ע״ד אל תוסף על דבריו כו׳, כי זהו ע״ד יציאה חוץ מע״ס וקו המדה כו׳, או כמו עולם התהו כו׳.

ואתחנן ה׳ ד׳

פנים בפנים דיבר ה׳ עמכם.

רבות קי״ד ג׳ רס״ו ד׳ חצ״ר ג׳, ח״מ ט״ז ב׳. זח״א עמוד קע״א, ח״ב קמ״ד, ח״ג של״ה מב״ב קפ״ה ב׳ קצ״ו ב׳ שי״ד א׳ של״ה ב׳ שמ״ח א׳ שס״ט ב׳ שע״ט ב׳. בחיי צ״ה ד׳ קי״ב קכ״א א׳ קע״ה א׳. מס״ס ט״ז י״ג. עמה״מ צ״ט ב׳. עיקרים מ״ג פ״ח ופסוק י״א.

א) **ז״ל** הבחיי פ׳ יתרו צ״ה ד׳ ע״פ לא יהי׳ לך אלקים אחרים על פני, ע״ד הפשט על עצמו כמו ופניך הולכים בקרבי, או יאמר על פני המקום שאני פונה, וזהו אזהרה על שום מקום בעולם לפי שהוא יתברך בכל מקום, וע״ד הקבלה סוד מלת על פני, על הפנים שלי מ״ט פנים מ״ש פנים בפנים דבר ה׳ עמכם עכ״ל. ואפ״ל כוונתו כמו שתרגם ע״פ יאר ה׳ פניו אליך ינהר ה׳ שכינתיה, וכן והסתרתי פני, תרגם אסליק שכינתי.

ב) **בסוף** ספרו פ׳ יתרו סעיף כ״ו, על פני למה שאמר פנים בפנים דבר ה׳ עמכם, כלומר התפארת בעטרת פנים בפנים, פי׳ בפנים בתוך פנים מן החיצון ראו הפנימי ע׳ פ׳ משפטים עכ״ל. (הג״ה נלע״ד פנים בתוך פנים היינו בחי׳ סוכ״ע הנק׳ קוב״ה כמו שמלובש ומאיר בתוך ממכ״ע הנק׳ שכינתיה וכמו שפי׳ אדמ״ו נ״ע בת״א בתחלתו בד״ה השמים כסאי ענין מבין דבר מתוך דבר, תוך דבר הוא ממכ״ע וזהו דבר ה׳ עמכם, ומבין דבר היינו

סוכ"ע והוא הפנים שבתוך הפנים, והרמ"ז פ' ואתחנן דרס"א א' פי' פב"פ התלבשות פנים דא"א בפנים דז"א אבל פא"פ גלוי פנים דא"א עצמו כו' ע"ש, ועמ"ש בלק"ת בביאור אלה מסעי ע"פ ויכתוב משה, וע' עוד מזה בהרמ"ז פ' במדבר דקי"ד גבי ונלע"ד שמדרגות ישראל כו'.

ג) **בפ'** תרומה דק"י ע"ב ומעתה התבונן מה נעים ומה טוב להיות לוחות העדות למטה בארון כי מהם שמענו התורה שנאמר דבר ה' עמכם בהר מתוך האש עכ"ל.

ד) **בפ'** תשא קכ"א א' ע"פ ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, אריב"ל אין אנו יודעים אם הקב"ה השפל הגבוה א"ע או הגבוה השפיל אלא כביכול גבהותו של עולם הרכין עצמו שנאמר וירד ה' בענן כו' (הג"ה עמ"ש ע"פ מי עלה שמים וירד, עכ"ה), וע"ד הקבלה ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כמו פה אל פה אדבר בו, ואיננו כמו פנים בפנים דבר ה' עמכם, כי זה הי' בהשגותם של ישראל שהיתה מראה בתוך מראה כענין שכתוב אשר עין בעין נראה אתה ה' בפ' שלח י"ד עכ"ל. (הג"ה ומתוך דבריו למדנו פי' עין בעין, ר"ל עין דיחו"ע איך שלמעלה היש ולמטה כלא, מתלבש בתוך עין דיחו"ת שהוא התגלות ביטול היש, ומתוך עין דיחו"ת השיגו עין דיחו"ע, ועמ"ש סד"ה כי תשמע בקול פי' לעשות הישר בעיני כו', ועיין זהר וארא דכ"ג ע"ב ואבהן הוו חמאן מגו אינון גוונין דאתגליין, אינון סתימין דקיימין עליהו כו' ע"ש, וזהו כענין עין בעין התלבשות אסה"מ בתוך אספשא"מ, לאפוקי משאר נביאים שלא נתנבאו רק בכה דהיינו אספשא"מ לבד כו', עכ"ה).

ה) **ס"פ** בהעלותך ענין שהדיבור הי' מן השמים בהר כו' ע"ש בענין עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם.

ו) **בפ'** ואתחנן במקומו פב"פ דבר ה' עמכם, ע"ד הפשט בלא אמצעי וכענין שכתוב כאשר ידבר איש אל רעהו, וע"ד המדרש פנים בפנים, בדמיונות הרבה נדמה הקב"ה לישראל, לזה נראה עומד ולזה יושב, לזה בחור ולזה זקן שנאמר וביד הנביאים אדמה כו' ע"ש, אפ"ל לפ"ז כי פי' פנים בפנים היינו שלפי ערך האתעדל"ת של הפנים של האדם כך נמשך ונתגלה לו מלמעלה, וכענין מ"ש כמים הפנים לפנים כו'.

ז) **ועמ"ש** בלקו"ת ע"פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, דהפי' לפניכם בבחי' פנים שלכם, ואפ"ל לפי הנ"ל כי פנים שלכם זהו המל', ולפי שבה מלובש הת"ת שזהו פב"פ כנ"ל ס"ד ע"כ מזה נמשך כח הברכה שתוכלו להמשיך גילוי פנים העליונים, אספה"מ, כענין ישר יחזו פנימו בזהר ויקרא ט"ו א', ובביאור ע"פ כי תשמע בקול, ועמ"ש ע"פ אל מול פני המנורה יאירו, והנה מבמ"א ההפרש בין ברכה ובין תפלה, שהברכה היא גילוי השרש, וכמו"כ י"ל כי פב"פ הן ב' שמות הוי' והברכה להמשיך גילוי שם הוי' דלעילא כמ"ש בזח"א ויצא קנ"ח ב' ע"פ ברוך ה' כו' מן העולם כו', וזהו ענין ישר"מ כו' שמו הגדול כו' והיינו ע"י אשר תשמעו אל מצות ה', ועפמ"ש בביאור דשהורה אני פ"ו שהמצות נמשכים משם הוי' שלמעלה מהאצילות היינו משם

הוי׳ דעת״י כו׳ ע״ש, ועמ״ש סד״ה ולא אבה מענין ב׳ שמות ה׳ כו׳, ואפ״ל שזהו פי׳ ויעבור ה׳ על פניו ויקרא ה׳ ה׳, היינו כי פב״פ שהפנים העליון מלובש תוך פנים, אבל ויעבור ה׳ על פניו שיהי׳ גלוי פנים העליון ממש, והיינו ויקרא ה׳ ה׳ כו׳. ואפ״ל עוד כי ראה אנכי קאי על משה, דהנה במשה נאמר ודבר ה׳ אל משה פנים אל פנים שזהו למעלה מבחי׳ פנים בפנים כנ״ל ס״ד, וע״י אשר תשמעו כו׳ יומשך הברכה בבחי׳ לפניכם שתזכו ג״כ לבחי׳ פנים אל פנים, וז״ש לע״ל ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו׳, ובמ״א נת׳ ענין ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא כדי שעי״ז אח״כ ואמר ביום ההוא כו׳, המכוון ג״כ כנ״ל שמתחלה קודם ההסתר פנים היו בבחי׳ פנים בפנים, וע״י ההסתר יזכו לבחי׳ פנים אל פנים כו׳, וזהו בן פורת עלי עין, ר״ל למעלה מבחי׳ עין בעין שזהו בחי׳ פב״פ כנ״ל ס״ד אלא פנים אל פנים כו׳ ואע״פ שנאמר ולא קם נביא כו׳ הרי ארז״ל בישראל לא קם אבל באו״ה קם, א״כ מכש״כ שי״ל שלע״ל יהי׳ בישראל ג״כ בחי׳ זו דפא״פ כו׳, וגם ארז״ל פ״ב דר״ה דכ״א בנביאים לא קם אבל במלכים קם ומנו שלמה כו׳, א״כ מכש״כ שי״ל בעוה״ז לא קם אבל לע״ל שאז יקויים מה שביקש משה מי יתן והי׳ כל עם ה׳ נביאים, א״כ אז יהי׳ בחי׳ זו, ואפי׳ בקי״ס ארז״ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים א״כ לע״ל שנאמר והניף ידו על הנהר כו׳, וז״ש ומלאה הארץ דעה את ה׳ כמים לים כו׳, היינו כמ״ש במשה מן המים משיתיהו כו׳, כי ענין נבואת משה גילוי תפארת ובחי׳ זו יתגלה לע״ל לכ״י, ובחי׳ משה יתעלה יותר כו׳, וראי׳ לכ״ז ממה שאמרו כל הנביאים עתידין להבטל לע״ל ופי׳ הטעם בת״א בד״ה יביאו לבוש מל׳ שיהיו בטלים כשרגא בטיהרא לגבי הגילוי שלע״ל כו׳, ועוד שהרי ארז״ל נש״ב נבראו בעולם ונמסר למשה מ״ט שע״ב כו׳ ושער החמישים יתגלה לע״ל כו׳ א״כ עכ״פ המ״ט שע״ב שנתגלו למשה יתגלו לע״ל לישראל כו׳ שוב מצאתי כדברי מפורש בבחיי ס״פ תשא דף קכ״ד סע״ד שהמעלה הזאת דנבואת משה הבטיח הנביא ליראי ה׳ ולחושבי שמו שיזכו בה לעולם שכולו ארוך הוא שאמר מלך ביפיו תחזינה עיניך כו׳.

ח) **בבחיי** ס״פ תשא שם, ג׳ מדרגות שנק׳ פנים, וז״ס תקיעת שופר שלש של שלש שלש כו׳ ע״ש. ואפ״ל לפ״ז מ״ש אשרי העם יודעי תרועה באור פניך יהלכון, ההילוך בבחי׳ פנים, שגם מה שנאמר ופני לא יראו, נמשך ומאיר, וזהו לך אמרי לבי בקשו פני את פניך הוי׳ אבקש כו׳.

ענין ק״ש אחד ואהבת כו׳ וגם ביאור פרשה ראשונה בכללה, שכלל בה ד׳ ענינים היינו תחלה פסוק שמע ישראל הוא הציווי על ההתבוננות כי אמרו שמע אינו על שמיעת האזן רק קבלת הדבר בלב כמו הסכת ושמע ישראל כו׳, והיינו שתתבונן היטב איך שהוי׳ אלקינו ושהוא אחד, זהו ענין

א'. ואח"כ פסוק ואהבת כו' הוא ענין ב' והיינו מה שמההתבוננות יומשך אהבת האל בלב שלם בלב נפש ומאד. ואח"כ ב' פסוקים והיו הדברים כו' ושננתם, הוא ענין וציווי ג' והוא מצות תלמוד תורה שראוי להיות אח"כ השני פסוקים שבאו ע"ז היינו כנגד תשב"כ ותשבע"פ. ואח"כ וקשרתם הוא ענין ד' דהיינו ענין קיום מצות מעשיות כי וקשרתם היינו תפילין והוקשה כל התורה לתפילין. ולהבין כ"ז, הנה מתחלה י"ל ענין הפסוק הראשון, הנה איתא בת"ז אנת הוא חד ולא בחושבן, וביאור הדבר כי הנה כל ההשתלשלות מעילה לעילה בכל עולם ועולם הם עשר ספירות וכן בנפש האלקית יש ע"ס וכן בנפש החיונית וראשיתן היא בחי' החכמה כמ"ש ראשית חכמה, אך הנה יש בחי' שהיא למעלה מן החכמה והוא בחי' הרצון העליון כי אית רצון ואית רצון אית רצון שהוא למטה מן החכמה והדעת והוא הרצון שבמדות שנלקח מטעם ודעת כמו עד"מ בגשמיות בנפש המשכלת ענינים הצריכים לו כשמשכיל ומבין בבינתו ודעתו איך שטוב לפיו מו"מ זה שיש בו ריוח, או איך שטוב ויפה ונחמד ונעים ללמוד איזו חכמה מפוארה, אזי נמשך מזה הרצון שבנפשו חושק ומתאוה ורוצה לעשות כן, הנה זהו רצון שלמטה מהשכל שהרי נלקח ונמשך מהשכל והשכל היא סיבת התהוות זה הרצון, ואית רצון שהוא למעלה מן הטעם ודעת שלפעמים אדם רוצה בדבר שאפילו יבואו כל אדם ויראו לו בשכלם ותבונתו שאין לעשות כן אעפ"כ לא יאבה לו ולא ישמע להם מפני עקשותו בדבר והוא הרצון שלמעלה מן הדעת שאין הדעת פועל בו שום פעולה (אלא שכשרצון זה הוא בעניני עה"ז נק' עקשות לפי שבעניני עה"ז אין לעשות נגד השכל שכל עניני עה"ז הם למטה מהשכל, אבל בעבודת ה' שהוא ית' למעלה מעלה מהחכמה כדלקמן יש בחי' זו בעבודה לנצח על מלאכת ה' למעלה מעלה מהשגתו ושכלו כמשי"ת לקמן אות ב' אי"ה, וזהו ששיבח מרע"ה את ישראל כי עם קשה עורף הוא כו' דלשבח קאמר כשבחי' זו היא בעבודת ה' דלכך וסלחת הראוי' לסליחה וכמ"ש במ"א), וכן באלקות הוא ע"ד מארז"ל שתוק כך עלה במחשבה והיינו כענין אין טעם לרצון ואע"פ שבודאי אצלו ית' יש טעם לדבר אך הטעם ההוא נעלם מאד ולא ניתן להשגת המלאכים ולכן אמר להם שתוק כו' הרי לגבי המלאכים הוא בחי' הרצון שלמעלה מהחכמה.

(נת' איך שבפרשה ראשונה דק"ש נכללו ד' ענינים כסדרן זא"ז תחלה ההתבוננות באחד אח"כ נמשך מזה האהבה אח"כ עסק התורה ואח"כ קיום המצות, ולהבין ענין אחד, נת' תחילה ענין השתלשלות ע"ס ועם כי ראשיתן החכמה מ"מ יש בחי' שלמעלה מהחכמה והיינו רצון העליון כי אית רצון שלמטה מהחכמה ואית רצון שלמעלה מהחכמה בין בנפש בין באלקות).

ב) והנה מחכמה ולמטה נק' בחי' ההשתלשלות כי כל ההשתלשלות הוא להיות גילוי, וגילוי הראשון נק' אצילות מלשון ויאצל מן הרוח דגבי משה לפי שמשה הי' המעלה עליונה גבוה מאד נעלה ולא הי' יכול להשפיל א"ע בגשמיות לתת בשר כו' וזהו שאמר מאין לי בשר, ולכך אמר לו הקב"ה שיאסוף שבעים איש הזקנים ואצלת מן הרוח אשר עליך ושמת

עליהם, פי' שאוריד ואמשיך הארה מבחי' שלך ושמת עליהם שיהי' להם יניקה מבחי' הארה דרוח של משה, והרי אצילות והארה זו היא ירידה ממדרגה למדרגה פחותה ממנה הרבה עד שהזקנים יכלו לישא במשא העם עם ששאלו בשר, משא"כ מרע"ה גבהה מדרגתו מבחי' זו דבשר כו' כמ"ש במ"א, וכמו"כ יובן למעלה ענין אצילות היא בחי' ירידה וגילוי הארה וזיו מאור א"ס ב"ה להתלבש בעשר ספירות שראשיתן החכמה כו', והיינו משום דבאור א"ס ב"ה עצמו לית מחשבה תפיסא בי' כלל ולא היו העולמות יכולים לקבל זיו והארה ממנו ית' ולהיות התהוות העולמות כלל, אם לא ע"י ירידת והתלבשות הארתו וזיוו ית' בע"ס חכמה חסד כו', וכמ"ש אליהו דאפיקת עשר תקונין לאנהגא בהון עלמין, שכדי להיות עלמין כמו שהם עתה אפיקת עשר תקונין הם ע"ס שבהם ועל ידם יוכלו העולמות לקבל חיותם וקיומם מהאור א"ס ב"ה המלובש בהם, ולהיות שזהו ירידה והשפלה גדולה לגבי אא"ס ב"ה להתלבש בע"ס נק' אצילות כנ"ל בענין ואצלתי כו' (וגם נק' אצילות מלשון אצל וסמוך כי הארה זו היא סמוכה וקשורה במקורה א"ס ב"ה שהוא ית' מחדש בכל יום מע"ב ומאיר וממשיך הארה זו מאורו ית' תמיד שאם הי' פוסק ח"ו רגע מלהאיר ההארה היו הספירות וכל העולמות כל היו וכמו קודם הבראה ממש. גם הספירות עצמן הם בבחי' אצל וסמוך לאא"ס ב"ה שהם בטלים במציאות ממש כי חכמה היא בחי' כח מה והוא בחי' יחו"ע כבטול הזיו במקור משא"כ בי"ע הם בחי' יש ודבר נפרד כו' וכנודע). והנה השתלשלות הוא מלשון שלשלת כמו שלשלת האחוזה טבעת בטבעת עד שנעשית ארוכה כך להיות גילוי והתהוות העולמות הוא ע"י שלשלת הארה והארה דהארה, והארה דהארה, והחכמה היא הראשית האצילות וממנה ולמטה הוא בחי' השתלשלות היינו משכל למדות וממדות למחשבה דו"מ (אבל התהוות החכמה עצמה מא"ס ב"ה הוא ע"י בבחי' צמצום ודילוג גדול שלא כהדרגת ההשתלשלות אלא אין ערוך אליו ית' ממש כדלקמן אות ג' אי"ה). הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם שאין מחשבתו ית' ממהות מחשבה כלל שהרי ממחשבה ודיבור גשמי שא"א להיות שום התהוות משא"כ בדבר ה' שמים נעשו ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור כי הוא אמר ויהי, רק כ"ז נק' בשם שכל ומחשבה כו' עד"מ כמו בגשמיות שהדבור מורגש לזולתו משא"כ המחשבה, כך החיות הנמשך להחיות עלמין דאתגליין להיות בגילוי בפועל ממש כמו הנביאים ששמעו קול ה' בגילוי ממש כמ"ש במשה וישמע את הקול כו' וכמו התהוות העולמות בע"מ יהי אור ויהי אור שנתהוה אור גשמי בפ"מ הרי החיות הנמשך לגילוי זה נק' בשם דבור שמורגש לזולתו משא"כ עלמין סתימין כו'.

וזהו הללוהו כרוב גודלו ולא כתי' כגודל גודלו, שגודל הי' משמע גדולת בחי' התפשטות של מדת הגדולה שהיא החסד שכח ההתפשטות של החסד גדול מאד אבל רוב גודלו מורה על ריבוי התחלקות מיני גדולה והתפשטות החסד להיות כמה מיני עולמות ומדרגות רבות עד אין קץ ותכלית וא"כ הרי יש ריבוי מיני גדולה שהרי התפשטות הגדולה וחסד שבעולם העליון אינו כמין גדולה והתפשטות החסד שבעולם שלמטה ממנו כמו התפשטות

החסד דעולם העשיה היא במה שנמשך ממנו התהוות שמים וארץ גשמיים וכל צבאם מן הארץ לרקיע ת"ק שנה ומרקיע לרקיע כו', ויש התפשטות החסד והגדולה לענין השגה כמו השגת משה רבינו ע"ה שהיתה התפשטות השגתו לאין קץ וכיוצא בזה יש מדרגות רבות מעולם ועד עולם מריש כל דרגין כו', וזהו בחי' השתלשלות העולמות.

(נת' תחלה ענין אצילות בכלל שהוא הפרשת הארה כמו ואצלתי מן הרוח דגבי משה והיינו שנמשך זיו והארה מא"ס ב"ה להתלבש בע"ס שעי"ז יוכלו העולמות לקבל החיות, והחכמה ראשית האצי' ומחכמה ואילך בחי' השתלשלות כמו משכל למדות כו' הגם כי לא מחשבותי כו' החיות דעלמין דאתגליין נק' דיבור כו' וזהו ענין רוב גודלו ריבוי מיני התפשטות החסד).

ג) **והנה** השתלשלות זו היא באצילות וממנה ולמטה שהוא להיות חכמה שכל ומדות ומחשבה כו' שהמדות נשתלשלו מהשכל והמחשבה מהמדות כו', אבל האצילות לגבי המאציל ב"ה אין ערוך אליו ית'. וביאור ענין אין ערוך, כי פי' ערך הוא מלשון ערך הכתוב בתורה שמעריכין כסף ערכו במספר שניו וכן ערך במספר היינו שכערך ב' על ד' כך ערך ד' אל ח' שהוא חציו, וכיוצא בזה, ולכך בכל סדר ההשתלשלות מעלה לעלה יש ערך מהעלול לעילתו שהרי נשתלשלו זה ממהות ועצמיות של זה מדות משכל ומחשבה ממדות כו', וכן אפילו גשמיות לגבי רוחניות (עם היותו ריחוק היותר גדול יותר הרבה מריחוק העלול מהעילה ברוחניות עצמו לאין שיעור וכמ"ש במ"א באריכות, וז"ש אף עשיתיו הפסיק באף בין יצי' לעשי' משא"כ בין יצירה לבריאה עכ"ז לא שייך לומר אין ערוך כלל גשמיות לגבי רוחניות שהרי מ"מ) יש ערך שהרי הרוחניות מתלבשת בגשמיות כח השכל במוח וכח הראיה בעין כו' והרי יש ביניהם איזה קישור וחיבור ע"י אידים כמבואר בחכמת הניתוח שבתלת חללי גלגלתא תלת מוחין ואם יש איזה חסרון באיזה מוח גשמי כמו מוח הזכרון יהי' שכחן כו' וכן השכל מתלבש במעשה גשמיות כמו במעשה הכתב שכותבין על הספר בדיו דברי שכל עמוק, אבל הע"ס וכש"כ הנבראים לגבי המאציל ית' אין ערוך אליו ממש, שבמאציל עליון ב"ה לא שייך כלל בחי' אלו שאינו בבחי' השתלשלות ולא בבחי' התלבשות כלל, אלא נק' סכ"ע שמעלה ומטה שוין אצלו שאינו נתפס ומלובש בגדר עלמין כלל כי אני ה' לא שניתי כתיב ואתה הוא קודם שנברא כו' ואם היה איזה תפיסא והתלבשות ממהותו ועצמותו ית' בהעולמות הי' שינוי ח"ו שהרי קודם שנברא לא היתה תפיסא והתלבשות ואחר שיכלו ימות עולם ג"כ לא יהי' כו' אלא שגם עתה אינו בהתלבשות אלא שהחיות הנמשך בתוך עלמין להחיותם הוא בבחי' שם בלבד ממדת מלכותו ית' כמשל המלך שאע"פ שהוא מרחוק שמו נקרא על מקומות ממשלתו שהם תחת רשותו ושמו נק' עליהם שהם שלו, וזהו חד ולא בחושבן כלומר שאינו בבחי' ערך כי אינו בגדר ההשתלשלות כלל (דהיינו שאין לומר שבערך ביטול העה"ז הגשמי והיותר אחרון שבכל השתלשלות העולמות נגד העולם העליון מכולם ראשי' האצילות שהוא ממש כלא וכאין שהרי נמשך ממנו אחר ריבוי השתלשלות וריחוקים כו' כן כערך

זה הוא ביטול העולם העליון לגבי א"ס ב"ה דא"כ הי' שייך ערך ח"ו כנ"ל בפי' ערך שהוא כערך ב' לגבי ד' כך ד' לגבי ח' או כאחד לגבי אלף כך אלף לגבי אלף אלפים, אבל באמת אין דמיון כלל ביטול עה"ז הגשמי לגבי עולם העליון שמ"מ יש לו ערך ויחס כנ"ל ושניהם מקבלים חיותם מבוראם המחדשם מאין בכל רגע, והרי בזה שניהם שוים ונכללי' בסוג א' משא"כ העולם העליון לגבי הבורא ית' אין ערוך ממש שהוא לבדו הוא ואין עוד ממש וכל הנמצאים כלא וכאפס ממש חשיבי' הלכך קמי' ית' שוה העולם היותר עליון עם העשיה גשמיות ממש, וכמ"ש בחכמה עשית הושוו החכמה והעשי' קמי' ית' כנודע). וזהו פי' וענין תיבת אחד שבק"ש.

(נת' שבחי' השתלשלות הוא רק באצי' ומשם למטה אבל האצי' לגבי המאציל אין ערך ממש לא אפי' כערך גשמיות לגבי רוחני' דמ"מ יש להן ערך שהרוחני' מתלבש בגשמיות משא"כ במאציל ית' אין שייך לומר כן ענין התלבשות וכמ"ש לא שניתי וזהו חד ולא בחושבן).

ד) **והנה** אחר שנת' פי' וענין הוי' אחד שהוא ענין חד ולא בחושבן (ופי' הוי' אלקינו ית' לקמן אי"ה) מעתה י"ל ענין ואהבת בכל לבבך שנאמר אח"כ, והוא שכשישים האדם אל לבו בחי' אחד זה בק"ש בפסוק ראשון איך שהוא ית' חד ולא בחושבן שאין ערוך אליו כלל, אזי יהי' ואהבת בכל לבבך בבחי' יחידה שבנפש שהיא כל לבבך, שבנפש יש נרנח"י, והוא כמו עד"מ שאנו רואים בכחות הנפש התפשטות מדרגות רבות בענין שיעור וערך התפעלות הנפש, שאין ההתפעלות שוה, יש התפעלות ויש התפעלות גדולה יותר כו' וכן הרבה שינויי בחי', שהרי כשמספרים לפני האדם סיפורי מעשיות ממלחמות מתפעלת הנפש קצת שיש לה נחת מן הספורים ההם אבל לא מתכליתם שאינו נוגע לה אם המעשה כך או כך אבל בדבר הנוגע לו מתפעלת יותר מדבר והפוכו ויש בדבר הנוגע לאדם מדרגות רבות עד שיש דבר שנוגע עד מיצוי הנפש ממש בתכלית נקודת הלב שאליו הוא נושא את נפשו ממש, וזהו בחי' יחידה שבנפש השכלית והחיונית, וכן בנפש האלקית מקור נשמות ישראל היא כנ"י נק' בשם לב, נקודת הלב בחי' יחידה שמקבלת בחי' אחד שהוא בחי' הרצון שלמעלה מן הטעם ודעת (הנ"ל אות א'), והיינו לפי שיתבונן איך שהוא ית' אחד חד ולא בחושבן, וההשתלשלות היא ירידה גדולה ועצומה מאור פניו ית' בבחי' שם בלבד יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לבדו רק הודו כו', וכמה מיני ריבוי רבבות מדרגות צמצומים רבים ועצומים לאין קץ עד שנתהוה הויות העה"ז הגשמי יהי אור גשמי, ועל קוטב זה הולך וסובב כל דבר בע"ח מראשיתו ועד סופו, שתחלת דבריו ביאור צמצום א"ס וסוף דבריו בדף האחרון בריאת שמים וארץ ומתחלת הצמצום עד שנעשה שמים וארץ הוא כל ההשתלשלות שבע"ח. ועד"ז תיקנו סדר פסד"ז וברכת יוצר אור להאריך באחד שכל המאריך באחד מאריכין לו ימיו היא מדת האהבה שנק' יום כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו שע"י שמאריך להתבונן באחד תגדל ותתרבה מדת האהבה אליו ית' ובפסד"ז מבואר איך שיהללו את שם ה' כו' והללוהו בגבורותיו הללוהו כרוב גודלו, שכרוב גודלו

הוא רבות התחלקות מדת הגדולה בכמה מיני מדרגות בכל עולם ועולם נמשך ע״י גבורותיו הן הן הצמצומים רבים והעצומים, ועי״ז ישוב לאהבת ה׳ אור א״ס ב״ה להבטל ולהכלל אליו ית׳ כי תקטן מאד בעיניו אהבת עה״ז וכוחותיו הגשמיות שהם ירדו ונשתלשלו מעולם ועד עולם בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה בכמה מיני צמצומים רבים ושונים. והן אמת שהתנאים ואמוראים לא היו מאריכין כ״כ בתפלה ובפרט פסד״ז רק היינו לפי שהיו גבוהים מאד במעלה כמאמר רשב״י בחד קטירא אתקטרנא כו׳ שהי׳ נתפס אחד אמת בלבם בהתבוננות מועטת בפעם אחת והיתה יתד תקוע בלבבם בל תמוט עולם ועד משא״כ אנחנו מגושמים ורחוקים מרוחניות שצריך להאריך עד שיותפס בשכלנו ובלבנו ענין הרוחניות, ואיך שהגשמיות היא ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, וכמשל התינוק שצריך להסביר לו ההלכה באריכות הדברים ובמשלים ומליצות שונות ולקרב אל שכל הקטן לפי קוטנו וריחוקו משכל הגמרא ומידיעת עניני טיב העולם במה שההלכה עסוקה, לכך תקנו לנו פסוד״ז ושתים לפניה כו׳ שעי״ז מקיים ואהבת את ה׳ אלקיך להיות הוי׳ אלקיך ממש שורה ומתגלה בך, והיינו ע״י התבוננות שמע ישראל הוי׳ אלקינו, הוי׳ היה הוה ויהי׳, אלקינו אלוה שלנו שאנחנו בטילים אליו בביטול ויחוד אמיתי, כמ״ש בנים אתם לה׳ אלקיכם ברא כרעא דאבוה כמו הרגל שבטל לגבי הראש, ואפילו אם הראש רוצה להאכיב את הרגל ולהדאיבו לתשובה או לרפואה כגון שאם הזיק את הרגל בקרירות שהרפואה היא לשפשפו בשלג ואם נכוה הרפואה היא לחממו ביותר במרחץ שהרפואה היא כואבת בשעת מעשה מאד ואין הרגל מרגיש את הרפואה כ״א הראש, ואעפ״כ אין הרגל מונע מפני ביטולו להראש באחדות ועי״ז יפול שם אלקינו אלוה שלנו, שבאדם אחד יוכל לומר על כל האיברים שהם שלו, דהיינו שהראש הוא של הרגל או שהרגל הוא של הראש, משא״כ על אדם אחר נפרד אינו יכול לומר שהוא שלו ממש, כך נק׳ בכל התורה כולה אני ה׳ אלקיכם אלוה שלכם ממש כי חלק ה׳ ממש עמו אלא שירדה ונשתלשלה בהשתלשלות המדרגות מאיגרא רמה כו׳, ולפיכך ואהבת את ה׳ שיהי׳ אלקך ממש, ואל יאמר האדם שהוא רחוק מזה כי ע״ז מסיים בסוף ק״ש אשר הוצאתי אתכם מאמ״צ שהיתה ערות הארץ, ונדבקנו בנ׳ שערי טומאה והקב״ה הוציאנו משם ובחמשים יום קבלו את התורה ונתעלו בעילוי רב מאד עד שהי׳ להיות לכם לאלקים גילוי השכינה במתן תורה, לפיכך גם עכשיו אני ה׳ אלקיכם.

(נתבאר ענין ואהבת בכל לבבך ר״ל בבחי׳ יחידה שבנפש האלקי׳ נקודת הלב הרצון שלמעלה מדעת הנ״ל אות א׳ שכנ״י נק׳ יחידה שמקבלת מאחד היינו ע״י התבוננו׳ איך שהוא חד ולא בחושבן ורבוי הצמצומים עד התהוות העה״ז ע״כ יוקטנו בעיניו כל עניני עה״ז, והתנאי׳ ואמוראי׳ שלא היו מאריכים כ״כ בתפלה לפי שהיו גבוהים מאד עד בחד קטירא כו׳ משא״כ אנו כמשל שלמדי׳ לתינוק גמרא והיינו כי הוי׳ אלוק׳ שלנו ממש כלן כביטול הרגל כו׳ ולא יאמין האדם שהוא רחוק מזה כי ע״ז מסיים אמר הוצאתי אתכם [illegible] ארץ כן גם עכשיו כו׳).

ה) **אך** הנה אח"כ כתיב והיו הדברים כו' וקשרתם כו', כי אע"פ שנתעורר אצלו האהבה בכל לבבך לא ישאר בכך שלא יעשה עוד כלום ולחשוב שזהו תכלית השלימות כשיש לו אהבה, אלא העיקר הוא להיות המשכת אלקות ע"י תורה ומצות וזהו תכלית ירידת הנשמה למטה וכידוע כי ע"י עסק התורה ממשיכים גילוי אא"ס ב"ה שהיא בחי' חד ולא בחושבן להיות מאיר על הנפש ומתיחד עמה ממש, והגם דאורייתא מחכמה נפקת וכבר נת' דהחכמה אין ערוך גלבי א"ס ב"ה ממש, מ"מ הלא נודע הפי' מחכמה נפקת שגילוי' ויציאותה אל הגלוי הוא מחכמה אבל שרשה ומקורה הוא למעלה מהחכמה והיינו באור א"ס ב"ה שמאיר ומתלבש בח"ע אע"פ שהחכמה אין ערוך מ"מ ע"ז נא' מכון לשבתך פעלת ה' וכמ"ש במ"א, הלכך ע"י לימוד התורה שמתקשר שכל האדם בח"ע שבתורה עי"ז מאיר ג"כ גלוי א"ס ב"ה ממש על נפשו, וזהו ענין שאמרז"ל המאור שבה מחזירו למוטב המאור דוקא הוא בחי' אור א"ס המלובש בח"ע, ואע"ג דאיהו לא חזי שאינו מבין ומשיג רק הפשט והחכמה לבד שהוא הדין שלומד ומשיג מ"מ מזליהו חזי וכמ"ש במ"א באריכות. ולע"ל יהי' הגלוי ממש מכל מה שלמד עכשיו היינו שיתגלה בחי' אור א"ס המלובש בח"ע שבתורה שלמד . . שיהי' מושג ממש וע"ז נאמר ישקני מנשיקות פיהו כו' ולפי ערך מה שלמד בעה"ז יהי' הגילוי לנשמתו. והנה ענין והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' זו תשב"כ, כי הנה התשב"כ נק' מקרא מלשון והי' לך למקרא העדה שנאמר גבי חצוצרות שהוא לשון קריאה ואסיפה כך כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה ועי"ז קוראו וממשיך אור א"ס מלמעלה למטה, ושננתם לבניך זו תשבע"פ שהוא ממטה למעלה שעיקרה היא ההשגה ואין חילוק בין לשון המשנה או לשון תוספתא וירושלמי ולשון הב"י הכל נק' תשבע"פ וע"י ההשגה היא המעלה ממטה למעלה . . לבד רק צריך להוציא הדברים בפה דוקא (וע' . . .) (וע' בלק"א ח"א פ"ה). ואח"כ וקשרתם כו' כי ע"י התורה ההמשכה בשכל ומו"ד שבנפש וכדי להיות ההמשכה בעשיה גשמיות ממש שהיא תכלית המכוין הוא ע"י רמ"ח מ"ע רמ"ח איברים דמלכא כמו איברים שבהם מלובש כחות הנפש בעין כח הראי' כו' וע"י שמושך העין מושך כח הראי' שבנפש שנתלבש' שם כך המצות הם המשכות אור א"ס ב"ה המלובש בהם שע"י הטלית ממשיך כך כו'. אך הנה איך ענין וקשרתם כולל כל מעשה המצות הענין דארז"ל הוקשה כל התורה לתפילין פי' כשם שתפילין הוא ענין המשכת יחודו ית' שיתגלה בגשמיות כמו שכותבין הפרשה של אחד בקלף ובדיו להיות כתוב בתפילין גשמיות ולהניח על היד ובין עיניו בגשמיות, כך כל המצות הם המשכת יחודו ית' שתהא אחדותו ית' שורה ומתגלה בגשמיות המצות כמו בטלית כו'. אך התעוררות ההמשכה הוא ע"י ואהבת כי רוח איתי רוח כו' אם ישים אליו לבו ודרך כלל המצות הם בחי' אהבה וחסד ה' חסדי' ה"פ אור ה"פ מים כו' והתעוררות האהבה הוא ע"י ההתבוננות להאריך באחד כנ"ל.

(נת' איך כי תכלי' האהבה הוא לעסוק אח"כ בתשב"כ ושבע"פ וקיום המצות כי המשכת אור א"ס אחד האמת הוא דוקא ע"י התורה וה"ע המאור

שבה כו׳ וע״י המצות רמ״ח איברים דמלכא, אך קודם צ״ל ואהבת והיינו ע״י ההתבוננות באחד איך שהוא חד ולא בחושבן כו׳).

ואתחנן

בפרשה ראשונה דק״ש נאמר תחילה ושננתם לבניך ודברת בם שהוא מצות תלמוד תורה ואח״כ נאמר וקשרתם לאות על ידיך שהוא מצות הנחת תפילין, ובפרשה שניה דק״ש היינו פרשה והיה אם שמוע נאמר תחילה מצות תפילין וקשרתם לאות כו׳ ואח״כ נאמר מצות תלמוד תורה ולמדתם אותם את בניכם כו׳, וגם בפ׳ קדש כתיב ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה׳ בפיך, הרי ג״כ הקדים תפילין לתורה, וצ״ל זה למה בפ׳ שמע הקדים תורה לתפילין ובפ׳ והיה הקדים תפילין. ולבוא ולבאר הדברים צריך להקדים פלוגתא דרז״ל דבית שמאי אומרים מעשה גדול ובית הלל אומרים תלמוד גדול, נמנו וגמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, וצ״ל זאת הפלוגתא מאחר שבודאי שעל הב׳ דברים אנו מצווים ללמוד ולעשות מאי נפקא מינה איזה דבר גדול, וגם צ״ל מ״ש וזאת המצוה אשר ציוה ה׳ לעשות בארץ, דמדקאמר וזאת המצוה בלשון יחיד מבואר דקאי על מצות ק״ש שאמר אח״כ שמע ישראל כו׳, וא״כ י״ל מ״ש וזאת המצוה סתם דמשמע כאילו ק״ש היא לבדה היא כל המצוה אשר ציוה ה׳ לעשות, והלא אינה אלא אחת מתרי״ג מצות שבתורה.

אך הנה כתיב לך ה׳ הגדולה והגבורה כו׳, גדולה היא התפשטות החסד על כל הנבראים להחיותם וכמ״ש ואתה מחיה את כולם והחיות שלהם אינו אלא זיו והארה בעלמא ואינו שייך לעצמותו כי על בחי׳ עצמותו נאמר המלך המרומם לבדו המתנשא מימות עולם כו׳ רק ישתבח שמך שאינו אלא בבחי׳ שם שאינו שייך לעצמיות החיות רק שמחמת שמלכותו ושמו נקרא עליהם הוא החיות שלהם וזהו להודיע לבני האדם גבורותיו שהוא צמצום גדול כמארז״ל בכל מקום שאתה מוצא גדולתו אתה מוצא ענותנותו כי מצד עצמו לית מחשבה תפיסא ביה כמ״ש אני ה׳ לא שניתי אתה הוא קודם שנברא ואתה הוא אחר שנברא כי אין בו שינוי ח״ו רק מה שממכ״ע וסוכ״ע (שזהו בחי׳ גדולה) אינו אלא ע״י בחי׳ צמצום (בחי׳ גבורה) כמ״ש אתה גבור לעולם ה׳ שמה שמחיה העולמות אינו אלא בחי׳ צמצום שמצמצם א״ע כביכול להחיות הנבראים שהוא בחי׳ גבורה שמצד מהותו ועצמותו א״א בשום אופן להיות נמשך בבחי׳ עלמין אפי׳ בבחי׳ סוכ״ע וכש״כ בבחי׳ ממכ״ע כמ״ש בזהר לאו אינון רעותין ולאו אינון נהורין פי׳ שאינו שייך כלל בחי׳ נהורין שהוא בחי׳ אור וגילוי שזהו בחי׳ גדולה שהיא בחי׳ התפשטות ההארה כנ״ל והוא רק מבחי׳ שם שאינו נוגע למהותו ועצמותו וכמ״ש בת״ז ולאו מכל אינון מדות איהו כלל, וזהו לך ה׳ הגדולה והגבורה כו׳ שכל המדות הם בטלים אליו ית׳ רק הודו וזיוו כו׳.

ועפ"ז יובן ענין המצות דהנה אומרים קודם כל עשית מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתי', כי קב"ה הוא קדוש ומובדל בחי' אני ה' לא שניתי כו' המרומם לבדו כו', ושכינתי' הוא בחי' המתלבש ושוכן בתחתונים (היינו בחי' גדולה הארה וגילוי כו' וכמרז"ל אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו עיר ובתים היינו צירופי אותיות להחיות עולמות אין קץ כו' והיא בחי' שכינה מדת מלכות הנק' עיר כידוע) שממכ"ע וסוכ"ע. ולהתחבר ב' הבחי' יחד (שיומשך א"ס ב"ה שהוא בחי' קדוש להיות ברוך הוא בבחי' סוכ"ע וממכ"ע הנק' שכינה וסוכ"ע היינו בחי' שכינתא עילאה וממכ"ע היינו בחי' שכינתא תתאה כמשי"ת לקמן) שזהו בחי' השפלה גדולה לגבי או"א סוף ב"ה המרומם לבדו להיות נמשך בבחי' מדת גדולתו להיות שוכן בתחתונים כו' ולכן נק' זה ענוה כו', הוא דוקא ע"י המצות כי המצות הן בחי' ביטול שמבטל רצונו כמאמר בטל רצונך מפני רצונו הן בועשה טוב והן בסור מרע לאכפי' לס"א ועי"ז שמבטל רצונו הוא ממשיך רצון העליון להיות מלכותך מלכות כל עולמים כי ע"י אתעדל"ת אתעדל"ע וזהו עיקר העבודה שהיא ביטול רצון כי אהבה ועבודה הם ב' מצות כי עבודה היא כעבודת עבד אל אדוניו שהיא בחי' קבלת עול לבטל רצונו לרצון אדוניו אפילו מה שאין לו תענוג ונחת מצד עצמו בהעבודה רק לפי שהוא רצון אדוניו ואהבה היא בחי' תענוג אלא שצריך להיות גם העבודה מאהבה שקבלת העול גופא יהיה באהבה, אבל מ"מ עיקר בחי' המצות הוא בחי' קבלת עול וכמארז"ל מצות לאו ליהנות ניתנו רק לעול כו', ולכן ארז"ל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד שבשביל הפעם האחד שהוא יותר מרגילותו ורצונו רק שמבטל רצונו עי"ז שמסלק א"ע ומבטל רצונו, נעשה אתעדל"ע ג"כ עד"ז כביכול שיצמצם א"ע ויסלק אורו הגדול על הצד כביכול ולהיות נמשך בבחי' גדולה להיות התפשטות מדת חסדו להחיות כל העולמות בבחי' ממכ"ע כו', וזהו פי' וענין לשיקבה"ו שנעשה ע"י המצות וזהו הוקשה כל התורה כולה לתפילין, כי כמו בתפילין כשהם כשרים כדין ועשוים על קלף כשר ובתגין, שורה אור א"ס ב"ה על קלף גשמי כמו פר' קדש הוא בחי' חכמה שממשיך בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא, כך כל המצות התורה וגם מצות ת"ת הם בענינים גשמיים כמו צדקה שהיא בגשמיות ועל ידה ממשיך מהותו ועצמותו כמו שהוא מחיה שפלים כך הוא ממשיך חיות חדש כמ"ש זורע צדקות מצמיח ישועות שהוא כמו שזורע איזה דבר כדי שאח"כ יגדל ויצמח הרבה כמו"כ ע"י צדקה שנותן צדקה ומשפיל א"ע להחיות רוח שפלים גורם אח"כ שיהיה מצמיח ישועות להיות פועל ישועות בקרב הארץ ישועות היינו בחי' גילוי ש"ע נהורין גם הוא מלשון וישע ה' אל הבל כו' כמ"ש במ"א וזהו כוס ישועות אשא כוס בגימט' אלקים שהוא הכלי שמקבל ישועות (כי הכלי היא בחי' מל' בחי' הנק' שכינה כנ"ל בפי' לשיקבה"ו).

(**בפר'** שמע הקדים תורה כו' תלמוד גדול כו' ק"ש וזאת המצוה כו', לך הגדולה אור וגילוי במקום גדולתו שם כו' לאו אינון נהורין כו' רק ע"י צמצום גבורה כו', וזהו לשיקבה"ו ע"י המצות עול ביטול רצון ממשיך מן למעלה שיהיה בחי' גדולה שכינתי', צ"ע אם ר"ל ממכ"ע כדסיים או גם

סוכ״ע כמ״ש תחלה. הוקשה כו׳ אחד על קלף גשמי כמ״כ זורע צדקות ומצמיח ש״ע נהורין כו׳ כוס ישועות).

ב) **אך** הנה הגורם לזה שיהיה המשכת אור א״ס במצות מעשיות היא התורה, כמ״ש ודברת בם ואח״כ וקשרתם לאות כו׳, והענין דהנה קודם ודברת בם כתיב שמע ישראל ואהבת, ואהבת הוא פועל יוצא כי ע״י שמע ישראל נעשה ואהבת כי שמע לשון הבנה כשמתבונן בפסוד״ז ובב׳ ברכות שלפני ק״ש איך שהודו על ארץ ושמים ומלכותך מלכות כל עולמים והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול כו׳ (והנה רעש אותיות שער כי הנה בחי׳ קדוש הוא בחי׳ ת״י נימין כמ״ש בזהר דקדושה תלי׳ בשערא כמ״ש בנזיר קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו כו׳. ויובן זה בהקדים פי׳ וענין שהבריאה מאין ליש איך שייך לומר מאין והלא ממך הכל כתיב, ועוד דהא כולא קמי׳ כלא חשיב שכל מה שלמטה מטה הוא קמי׳ כלא ואין כו׳ ולמה נק׳ הבריאה יש מאין והלא נהפוך הוא. אך ע״ז אמר דוד המלך ע״ה כי עמך מקור חיים באורך נראה אור שהאמת הוא שמקור חיים הוא עמך כי ממך הכל ומ״מ נק׳ יש מאין כי באורך נראה אור פי׳ באור וזיו בעלמא כמשל זיו השמש מהשמש שאינו מערך מהותו כלל כך השתלשלות והתהוות כל העולמות הם רק בחי׳ הארה והארה דהארה בעלמא, באורך הם עולמות עליונים נראה הם עולמות תחתונים שהם הארה דהארה כו׳ וזהו כי עמך פי׳ שמקור חיים הוא טפל ובטל עמך כו׳ ולכן נק׳ הבריאה יש מאין דהיינו מבחי׳ שהוא כאין ואפס בחי׳ הארה והארה דהארה כו׳, ולכן נק׳ ג״כ בחי׳ המשכה זו בשם שערות שהיא בחי׳ המשכה חיצוני׳ שאינו נוגע להעצמות עד שנק׳ הוא ית׳ קדוש ומובדל והיינו דקדושה תלי׳ בשערה כו׳, כי היותו קדוש ומובדל היינו ע״י שההמשכה נמשך רק מבחי׳ שערות כו׳ ע״י צמצומים רבים בהארה זו כו׳, וע״כ מתנשאים ברעש שמהתבוננות זו איך ההמשכה רק בבחי׳ שערות וזהו מאין כו׳ נמשך רעש גדול שמתנשאי׳ לבחי׳ א״ס ב״ה שלמעלה מבחי׳ הארה זו כו׳ וכן בנפש האדם המשכלת ומתבוננת בזה) נעשה התשוקה בלבו כרשפי אש והיינו אם רץ לבך שהוא בחי׳ רצוא כרשפי אש, ואח״כ שוב לאחד, שבחי׳ השוב הוא לבחי׳ אחד והוא בחי׳ ההמשכה להיות יחוד קוב״ה ושכינתי׳ שזהו פי׳ אחד את ד׳ כמ״ש במ״א, והיינו להיות לו דירה בתחתונים (היינו יחודא תתאה, כך מ״כ) שהוא ענין אחד כי אחד הוא ד׳ רוחות העולם וז׳ רקיעים ולאו דוקא ז׳ רקיעים גשמיים אלא אפילו ז׳ רקיעים רוחניים היינו בחי׳ גדולה וגבורה כו׳ (הנ״ל אות א׳) ומזה ואהבת את ה׳ אלקיך שיהא אלקות שורה בקרבך ממש והוא ע״י תורה כי אורייתא מחכמה נפקת היינו כח מה בחי׳ ביטול אני המשנה המדברת בפיך כו׳ ובגילוי אלקות בבחי׳ זו הוא גילוי א״ס ב״ה ממש שמעלה ומטה שוים אצלו כו׳ (עמ״ש במ״א בפ׳ וארא כו׳ ושמי ה׳ לא נודעתי כו׳ רק ע״י תורה כו׳ שהיא גילוי בחי׳ אנכי כו׳), וזהו מ״ש וזאת המצוה דקאי על ק״ש שנק׳ ק״ש מצוה סתם כי היא כלל כל המצות שע״י מצות ק״ש נמשך אור א״ס בכל המצות שהוא ענין שוב לאחד שנעשה דירה בתחתונים וזהו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שע״י התורה ממשיך רצונו וחכמתו (ופי׳ הענין כי מעשה המצות נק׳ מצות המלך שע״ז נמשך

בחי׳ לבוש מלכות היא בחי׳ מלכות דאצילות היינו ע״י קיום מצות מעשיות נמשך הגילוי עד למטה בבחי׳ מל׳ דאצי׳ ולזה צ״ל תלמוד מביא כו׳ ומתחילה קבלת עומ״ש היא בחי׳ המשכת הגילוי מא״ס ב״ה הנק׳ מל׳ דא״ס ונק׳ מלכות שמים בחי׳ מקיף כו׳ שנעשה כתר לאצי׳ וזהו ג״כ בחי׳ יחוד קב״ה ושכינתי׳ היינו בחי׳ מל׳ דא״ס כשנעשה כתר לאצי׳ נק׳ שכינתא עילא׳ ע״ש ששוכן בעולם האצי׳ כו׳, והמשכה זו ע״י בחי׳ אם רץ לבך בכל מאדך בלי גבול לעורר בחי׳ א״ס כו׳, ואח״כ ע״י התורה שוב לאחד להיות נמשך ומתלבש אור והמשכה זו בבחי׳ אחד גדולה וגבורה כו׳ מדות עליונו׳ כשר ופסול חו״ג כו׳ שהחכמה מתלבשת בהם ובתוכה א״ס ב״ה כו׳, ועמ״ש במ״א ע״פ ואולם חי אני בענין בכה״מ).

בפרשה ראשונה דק״ש כתיב ושננתם ואח״כ וקשרתם ובפ׳ שני׳ כתיב וקשרתם ואח״כ ולמדתם וגם בפ׳ קדש כתיב לזכרון וכו׳ למען תהיה תורת ה׳ בפיך ג״כ הקדים תפילין לתורה, לבא לבאר הדברים צריך להקדים פלוגתות רז״ל דבית שמאי אומרים מעשה גדול ובית הלל אומרים תלמוד גדול נמנו וגמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, והנה להבין זאת הפלוגתא מאחר שבודאי שעל הב׳ דברים אנו מצווים ללמוד ולעשות ומאי נפקא מינא איזה דבר גדול אך הנה כתיב לך ה׳ הגדולה והגבורה וכו׳ גדולה היא התפשטות החסד על כל הנבראים להחיותם וכמ״ש ואתה מחיה את כולם והחיות שלהם אינו אלא זיו והארה בעלמא ואינו שייך לעצמותו כי על בחי׳ עצמותו נא׳ המלך המרומם לבדו המתנשא מימות עולם וכו׳ ורק ישתבח שמך שאינו אלא בבחי׳ שם שאינו שייך לעצמות החיות רק שמחמת מלכותו ושמו נקרא עליהם, הוא החיות שלהם וזהו להודיע לבני האדם גבורותיו שהוא צמצום גדול כמ״ש בכל מקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא וכו׳ כי מצד עצמו לית מחשבה תפיסא ביה כמ״ש אני הוי׳ לא שניתי אתה הוא קודם שנברא אתה הוא לאחר שנברא וכו׳ כי אין בו שום שינוי ח״ו, רק מה שממלא כל עלמין וסובב כל עלמין אינו אלא בחי׳ צמצום כמ״ש אתה גבור לעולם ה׳ שמה שמחיה העולמות אינו אלא בחי׳ צמצום שצמצם את עצמו כביכול להחיות הנבראים שהוא בחי׳ גבורה שמצד מהותו ועצמותו א״א בשום אופן להיות סוכ״ע וממכ״ע כמ״ש בזוהר לאו אינון רעותין ולאו נהורין וכמ״ש בתיקוני זוהר ולאו מכל מדות אילין כלל.

וזהו לך ה׳ הגדולה והגבורה וכו׳ שכל המדות הם בטלים אליו ית׳ רק הודו וזיו וכו׳, וזהו שאנו אומרים קודם כל עשיית מצוה לשם יחוד קוב״ה ושכינתיה כי קוב״ה הוא מובדל ושכינתיה הוא מה ששוכנת בתחתונים שממלא כל עלמין וסוכ״ע ולהתחבר ב׳ הבחינות יחד הוא ע״י המצות כי המצות הם בחי׳ ביטול שמבטל רצונו כמ״ש בטל רצונך מפני רצונו הן בועשה טוב

הן בסור מרע אתכפיא לס"א ועי"ז שמבטל רצונו הוא ממשיך רצון העליון להיות מלכותך מלכות כל עולמים, כי ע"י אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, וזהו עיקר העבודה שהוא ביטול רצון כי אהבה ועבודה הם ב' מצוות כי עבודה היא כעבודת עבד אל אדוניו שאינו עובד רק מאהבה לבד אלא שמבטל רצונו לרצון אדוניו, כי אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים ושונה פרקו מאה פעמים ואחד שבשביל הפעם האחד שהוא יותר מרגילותו ורצונו וע"י אתערותא דלתתא שמסלק א"ע ומבטל רצונו נעשה אתערותא דלעילא להיות התפשטות מידות חסדו להחיות של כל העולמות בחי' ממכ"ע וכו', וזהו הוקשה כל התורה כולה לתפילין, כי כמו בתפילין שורה אלוקות אם הם כשרים כדין ועשוים על קלף כשר ובתגין שורה אור א"ס ב"ה על קלף גשמי כמו קדוש שהוא בחי' חכמה שממשיך בחי' חכים ולא וכו', כך כל מצות התורה וגם במצות ת"ת הם בענינים גשמים כמו צדקה שהוא בגשמיות וע"י ממשיך מהותו ועצמותו כמו שהוא מחיה שפלים כך הוא ממשיך חיות חדש כמ"ש זורע צדקות שהוא בחי' כמו שזורע איזה דבר כדי שאח"כ יגדל ויצמח הרבה כמו"כ ע"י צדקה שנותן צדקה ומשפיל עצמו לבחי' רוח שפלים גורם אח"כ שיהיה מצמיח ישועות שהוא פועל ישועות בקרב הארץ, כמ"ש כוס ישועות אשא כוס בגימטריא אלקים שהוא הכלי שמקבל ישועות, והנה הגורם לזה שיהיה התפשטות האור א"ס ב"ה במצוות מעשיות היא התורה.

הנה קודם ודברת בם כתיב שמע ישראל ואהבת. ואהבת הוא פועל יוצא כי ע"י שמע ישראל נעשה ואהבת כי שמע לשון הבנה כשמתבונן בפסד"ז ובב' ברכות שלפני ק"ש איך שהודו על ארץ ושמים ומלכותך מלכות כל העולמים והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול וכו', ומזה נעשה התשוקה בלבו כרשפי אש היינו אם רץ לבך שוב לאחד, שמזה נעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה היינו להיות לו דירה בתחתונים היינו יחודא תתאה שהוא ענין אחד כי אחד הוא ד' רוחות העולם וז' רקיעים, ולאו דוקא ז' רקיעים גשמיים אלא אפילו ז' רקיעים רוחניים היינו גדולה וכו', ומזה ואהבת את ה' אלוקיך שיהא אלקות שורה בקרבך ממש והוא ע"י תורה כי אורייתא מחכמה נפקת היינו כח מ"ה בחי' ביטול שמעלה ומטה שווין אצלו, וזהו כי זאת המצוה סתם דקאי על ק"ש כי מצות ק"ש היא כלל כל המצוות שע"י מצות ק"ש נמשך אור א"ס ב"ה בכל המצוות שהוא ענין שוב לאחד שנעשה דירה בתחתונים, וזהו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שע"י התורה ממשיך רצונו וחכמתו, כי בתורה יש ב' בחינות תושב"כ ושע"פ כמבואר בזוהר בצלמנו זו תושב"כ וכדמותנו זו תושע"פ, בצלמינו דא תושב"כ שהרי כתיב בה וידבר ה' ויאמר ה' ובמשנה תורה שכינה מדברת מתוך גרונו של משה וכדמותינו תושבע"פ הלכות כשר מותר, שפי' כשר הוא דבר שיכול להיות לו עליה לה' ואסור הוא לשון אסור וקשור למטה שאינו יכול לעלות לעצמות א"ס ב"ה כי בחכמה אתברירו כי ע"י חכמות התורה נתבררו כל הדברים מתניתא מלכתא מאן מלכא רבנן כמו המלך שהוא גוזר וכו' כי רמ"ח פיקודין רמ"ח איברין דמלכא כמו עד"מ האבר שמלובש בו החיות שהוא הכלי להחזיק את הדם הוא הנפש, אך יש איברים פנימיים ואברים חיצוניים שהם כלים, כך המצות הם בחי' כלים שבהם מלובש החיות

של אור א״ס ועי״ לימוד התורה הוא מרבה דמים באברים שהוא עד״מ כמו שנותנים רפואה לחולי שיתרבה הדם כמו״כ ע״י לימוד התורה נתרבה הדם, וזהו ויתר הקב״ה על גילוי עריות ועל שפיכות דמים ולא ויתר על ביטול תורה שא״א על זה שהאדם בעצמו שכיון שיש בו ג״ע ושפ״ד ולרשע אמר אלקים מה לך לספר וכו׳, אלא בענין שהוא על ב׳ בני אדם ואפילו ע״ז שאין בו גילוי עריות וכו׳ רק ביטול תורה או שאר עבירה ח״ו גורם ליתן השפעות הדם לחיצונים וכמ״ש והם פשעו בי בגופא דמלכא, כי נשמות ישראל נלקחו מגופא דמלכא וכמ״ש בת״ז לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין לבני נשא וכשעושין איזה פגם ח״ו נעשה למעלה ג״כ התפרדות האיברים מזה, ועי״ז יוצא יניקה לחיצונים וזהו מ״ש בטיטוס הרשע שגידר את הפרוכת ויצא ממנו דם, ואיך הוא שמפרוכת יוצא דם אלא שרמזו לישראל אע״פ שלא היה ביניהם ע״ז ג״ע וש״ד רק שנאת חנם אעפ״י כן כי מחמת הפירוד שהיה ביניהם גרמו למעלה כביכול פירוד האיברים וכמו עד״מ באבר גשמי שנפרד מחברו יוצא דם כך יוצא הדם לחיצונים וזהו הפגם דוקא ע״י ישראל כי ישראל הם מפנימיות כמ״ש יאר ה׳ פניו אליך שהוא פנימיות אבל אוה״ע אינם אלא מאחוריים כמאן דשדי בתר כתפוי בחי׳ ציפורנים כמו הציפורנים שהם גרועים מכל אברים שבגוף וזהו ולא ויתר על ביטול תורה, כי בתורה מרבה דמים ואפילו יש ח״ו איזה פגם מ״מ ע״י התורה נתוסף הדם הוא הנפש, וזהו מ״ש בפרשה הראשונה ושננתם לבניך ודברת בם בחי׳ התורה שע״י עסק התורה יוכל להמשיך אור א״ס במצוות מעשיות כי הוקשה כל התורה לתפילין וכו׳, וזהו נמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה שע״י לימוד התורה נמשך אור א״ס בעוה״ז במצוות גשמיות וכו׳, אבל בפרשה שניה כתיב בה פן יפתה וחרה אף קאי על גלות שנא׳ בה מצוות קודם לתורה, כי הנה כתיב בצר לך ומצאוך באחרית הימים ושבת שאחר כל היסורים מוכרחים לעשות תשובה ויהיה דם נבלע באברים ולא יהיה עוד יניקה לחיצונים כי מחמת אריכות הגלות והיסורים שסבלו ישראל הוא תשלומים בעוה״ז לחיצונים כמ״ש משלם לשונאיו אל פניו להאבידו ולא יאחר, היינו אפילו מבחי׳ אחוריים ולא יהיה להם שום יניקה לעתיד, ועל ידי כן יהיה אשת חיל עטרת בעלה כי לעתיד יהיה בלע המות לנצח ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ויהיה מעשה גדול ולא יהיה צריכים לתלמוד שיביא לידי מעשה, כי מצוות מעשיות יהי׳ גדולים במדריגה מתורה כי הם רצונו ורצון הוא למעלה מן החכמה כי אשת חיל עטרת בעלה, כמו עטרה על הראש שהוא למעלה מן הראש עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש ביום ההוא יצאו מים חיים מן ירושלים חצים אל הים הקדמוני שיהיה ממטה למעלה, ופרשה שניה הוא קאי על לעתיד ולכן נאמר בפרשה תפילין קודם ואח״כ תורה וד״ל.

הנה ענין תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, יובן בהקדים תחילה ענין השתלשלות העולמות שהם מתחלקים בד״כ לד׳ עולמות אבי״ע, וידוע

דאצילות איהו וגרמוהי חד משא״כ בריאה יש מאין ע״י פרסא כו׳, וביאור הדבר כמו עד״מ בנפש הנה הנפש עצמה היא אור פשוט בלי התחלקות שכל ומדות שהשכל ומדות אינן מהות ועצמיות הנפש רק שהן כלים להנפש שבהן וע״י פועלת הנפש כגרזן ביד החוצב בו לאהוב במדת האהבה ולהשכיל בחכמה כו׳, ומכל מקום הנפש מתאחדת עמהם כמו התאחדות הנפש עם הגוף שאף שהגוף הוא ג״כ רק לבוש הנפש מ״מ מתאחדת עמו הנפש שכשנוקף אצבעו מרגשת הנפש ומתפעלת וכן האברים נשמעים תו״מ לרצון הנפש כו׳, ועד״ז הוא התאחדות הנפש עם השכל ומדות ולכן נקרא הנפש ע״ש השכל נפש המשכלת, משא״כ מחדו״מ הם בחי׳ לבושים לבד שאין מתאחדים עם הנפש כמו הלבוש לגבי האדם ברצונו פושטו כו׳ להיותו דבר נפרד ממנו כו׳. ועד״ז יובן למעלה בענין אבי״ע, שעשר ספירות דאצילות נקראים עשר תיקונין, כי הנה אנת חכים פי׳ אנת הוא אור א״ס שנמשך ונשפל להיות חכים בבחי׳ חכמה ע״ד במקום שאתה מוצא גדולתו כו׳ ועדיין אינו בחי׳ חכמה ידיעא אלא שנקרא חכים לפי שהוא מקור החכמה דבי״ע ע״ד אין לך עשב שאין לו מזל כו׳ שחכמה עילאה דאצילות היא מקור לחכמה דבי״ע כהמזל לגבי העשב, ולכן שיהיה אנת הוא אור א״ס הפשוט נמשך להתלבש בחכמה הוא השפלה אך מכל מקום איהו וגרמוהי חד ולכן נקרא תיקונים, משא״כ בי״ע נק׳ לבושין תקינת לון שהן בחי׳ נפרדים כו׳, ואינו ערוך לאצי׳ כמו שאין ערוך מתיקות גשמיות לגבי מתיקות רוחנית שבמזל והתהוותו מאצילות ע״י פרסא כו׳, וג׳ בחי׳ בי״ע הם בחי׳ מחשבה דיבור ומעשה כי יוצר אור ובורא חשך היינו דיבור ומחשבה כו׳. וכמו״כ כל עולם כלול מד׳ כמו עולם האצילות כלול מאבי״ע כתר הוא בחי׳ אצילות שבאצילות וחב״ד הוא בחי׳ בריאה דאצילות וחג״ת הוא בחי׳ יצירה דאצילות ונהי״ם הוא עשיה שבאצילות.

והענין כי הנה כתר יש בו שני פי׳ לשון מקיף כתרו את בנימין ול׳ שתיקה כתר לי זעיר, ושניהם עולים בקנה א׳, כי הנה סייג לחכמה שתיקה סייג היינו גדר ומקיף וזהו כתר ל׳ מקיף לחכמה והוא בחי׳ שתיקה. והענין כי החכמה מאין תמצא שמחכמה ואילך הוא השתלשלות עילה ועלול מדות משכל כו׳, משא״כ להיות התהוות החכמה מא״ס ב״ה א״א להיות כ״א ע״י צמצום ומקום פנוי ונמשך רק קו, ופי׳ חלל ומקום פנוי הוא ענין התכללות האור במאור ושנשאר רק רשימו עד״מ כו׳, ולכן נק׳ החכ׳ יו״ד ונק׳ ברק, אבל מקור האור שנסתלק זהו בחי׳ מקיף לחכמה ונק׳ כתר והוא ג״כ בחי׳ שתיקה היינו בחי׳ העלם האור במאור שלא יהי׳ גילוי כו׳, וכל בחי׳ העולמות שלמעלה מאצי׳ נק׳ ע״ש כתר שהוא בחי׳ הממוצע להיות התהוות ע״ס חכמה כו׳ כי הנה מהו״ע ית׳ אין שייך אפילו בחי׳ אוא״ס כו׳, ולכן בחי׳ כתר נק׳ אצילות שבאצילות והחכמה מאין תמצא היא בחי׳ בריא׳ דאצילות יש מאין, אך באמת חכמה לגבי בחי׳ כתר בחי׳ אור א״ס אין ערוך יותר מבריאה לאצילות דשם רק ע״י פרסא וכאן ע״י צמצום ומקום פנוי שהוא צמצום גדול יותר לאין קץ כו׳, אך מחו״ב למדות הוא בחי׳ השתלשלות ונמשך ע״י חלון כו׳ בריא׳ ויצי׳, כי המדות הם בחי׳ יצירה ו״ק מקנני׳ ביצי׳ כו׳ ומל׳ עשיה, והענין כי המל׳ הוא מחי׳ עולמות בי״ע שהם נבראים יש מאין וכמ״ש בדבר

ה' שמים נעשו וע"כ נק' בשם עשי' הגם שבדבר ה' נתהוו העולמות עכ"ז הדבור נק' אצלו ית' עשיה כי כמו למשל המלך אינו נק' מלך רק מצד שמקיימים גזירתו ושומעים לפקודותיו שהוא בחי' דיבורו באשר דבר מלך שלטון ובחי' מלוכה היא בחי' השייך לעולמות אין מלך בלא עם וזהו הבחי' היותר תחתונה ע"כ נק' עשיה (כמ"ש ע"פ והי' מספר בנ"י).

(נת' ענין בחי' אבי"ע, אצי' כמשל התאחדות הנפש עם השכל ומדות משא"כ בי"ע לבושין מודו"מ, ושכמ"כ באצי' יש ג"כ בי"ע כו').

ועתה יובן ענין תלמוד ומעשה, כי הנה המצות שהם בחי' מעשה היינו שנמשכים מבחי' עשי' שבאצילות היינו בחי' מל' שהיא בחי' עשי' שממנה שרש המצות מעשיות לשמוע פקודת המלך ולקיים גזרתו, ועוד שגם כל הדברים הגשמיים כמו האתרוג והסוכה וכיוצא בהם כל הדברים שנעשה בהם המצות הרי כולם נתהוו מהארת המל' ע"י כמה ממוצעים בבי"ע כו', והתורה היא בחי' ז"א כי התורה היא מבחי' השש מדות שמהם נמשך להיות אסור ופסול וטמא ע"פ מדת הגבורה ומותר וכשר וטהור מבחי' חסד כו' והיינו שכשהוא כשר יכול להיות שורה בו גילוי אלקות כו', ושרש התורה ממוחין דאו"א המלובשים בתוך ז"א דאורייתא מחכמה נפקת כי בחכמה אתברירו שהוא בחי' החכמה והשכל העליון כמה יהיה גילוי אוא"ס ובמה יתלבש ובמה לא יתלבש כי כולם בחכמה עשית. וזהו דעת האומר תלמוד גדול שהרי נמשך מבחי' ז"א שהוא בחי' יצירה שבאצילות וג"כ מחכמה נפקא וזהו ענין משנה ביצירה ותלמוד בבריאה היינו ביצי' דאצי' וכ"ז גבוה ממעשה בחי' עשי' דאצי', וזהו כי נר מצוה ותורה אור שהמצוה שהוא בחי' עשי' הוא נר וכלי לבחי' אור דתורה והיינו ג"כ בחי' מ"ה וב"ן כי מל' בחי' שם ב"ן וז"א בחי' מ"ה שקיו דאילנא דהיינו בחי' ה"ח שמהם שרש כל רמ"ח מ"ע כו' שהם המגדילים כל הרמ"ח איברים כמו עד"מ באדם יש עורקים הנמשכים מן המוח ומתלבשים בהאיברים כו' וזהו כי האדם עץ השדה כמו שגידול האילן ע"י המים כך בחי' גידול איברי האדם נגדלים מעורקים שממות המתפשטים בהאיברים והם נמשלים למים וכן בדם יש ג"כ בחי' חלקי מים כנודע.

(נת' ענין מעשה ותלמוד מל' וז"א מדות כשר ופסול וכו' לכן תלמוד גדול נר מצוה ותורה אור שקיו דאילנא).

אך דעת האומר מעשה גדול הוא משום ששרש המצות עם היות שנמשכו למטה בבחי' מל', אבל שרשן הוא גבוה מאד נעלה מתרי"ג ארחין דגלגלתא שהוא מבחי' כתר שבכתר שהוא בחי' רצון עליון להיות כך וכך כו', ורצון זה מתלבש בבחי' חכמה שהוא בחי' הטעם והשכל של הרצון מפני מה רוצה בו ואיך ומה יהי' פרטיות הרצון, והרי באמת הרצון גבוה יותר מן החכמה שהרי החכמה היא רק הטעם של הרצון (וכמשנת"ל דבחי' חכמה מאין תמצא שהיא בחי' בריאה דאצי' יש מאין ואינו ערוך לכתר דאצי' שהוא בחי' אצי' שבאצי' סייג לחכמה שתיקה כמו שתוק כך עלה במחשבה כו'), וכמ"כ המצות מעשיות הם יותר גבוהים מצד זה מן התורה כי התורה היא

רק הטעם של המצוה מ"ט כו', וכן הנסתר שבתורה הם ג"כ רק טעמי המצות כנודע ממ"ש ישקני מנשיקות פיהו שהוא בבחי' גילוי פנימיות התורה שהוא בחי' טעמי המצות כו' ומצד זה רצו לומר מעשה גדול. וזהו ג"כ ענין אם שמים קדמו לארץ או ארץ קדמה כי שמים שם מים הוא בחי' ז"א שם מ"ה כמיא דאשקי לאילנא וארץ בחי' מל' בחי' עשי', ובהשתלשלות שמים קדמו אבל במחשבה ארץ קדמה כי שורש המל' בכתר כי נעוץ סופן בתחילתן ולכן הארץ יש בה כוח הצומח לחדש יש מאין כמו שהחכמה מאין תמצא יש מאין מבחי' כתר ושמים וארץ הוא בחי' תומ"צ שהתורה היא מן השמים והמצות בחי' ארץ.

ומ"מ נמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי המעשה, כי המצות מעשיות אע"פ שהם רצונו ית' היותר גבוה ומאד נעלה עכ"ז הם נשפלו וירדו בסתר המדריגה שנתלבשו בדברים גשמיים כמו האתרוג כו' והרי החכמה שבתורה נעלה מהם בערך (וגם היא המבררת המעשה שאתרוג של ערלה פסול כו' ושל דמאי כשר כו'), וכמ"כ בבחי' השתלשלות הרי המצות העליונות אף ששרשן מתרי"ג אורחין דא"א עכ"ז נשפלו ונמשכו בבחי' מל' שהיא למטה במדריגה מז"א ונק' עשיה אצלו ומקבל ההשפעה ע"י ז"א כי אור א"ס מאיר בחכמה בהרחבה ומחכמה נמשך בז"א וממנו לנוק' כו' (וכן הארץ אע"פ שבה יש כוח הצומח מ"מ מקבלת מהמים שלא תוציא צמיחה רק ע"י כאשר ירד הגשם כו' והרוה את הארץ כו' והוא בחי' תלמוד מביא לידי מעשה), וע"פ חסידות ג"כ כך הוא שע"י שלומד התורה שהיא טעמי המצות והלכותיהן הוא ממשיך אותן כמאמ' דברו חכמים בהוה, היינו שיהיה התהוות האתרוג עד"מ הוא ע"י שמדבר דברי חכמה הלכות אתרוג וזהו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה כלומר שהוא המביא וממשיך התהוות המעשה כו'.

(גת' ענין מעשה גדול ששרש' מכתר שלמעלה מחכמה, שמים וארץ ג"כ לפ"ז ארץ קדמה כח הצומח, ומ"מ נמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא, שהרי בהשתל' כמו שנמשכו המצות למטה מקבלים מהתורה מל' מז"א וארץ משמים שם מים כו').

ובזה יובן ענין ויתר הקב"ה על ע"ז ג"ע וש"ד ולא ויתר על ביטול תורה דהיינו בבית ראשון שע"ז נאמר על מה אבדה הארץ כו' (כי הנה המצות הם רמ"ח אברים דמלכא וזהו ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם שהן רמ"ח אברים דאדם העליון, והיינו שהן בחי' עשי' שבאצי' כי האברים יש בהן בחי' עצמות שהם בחי' דומם שבמדבר, והתורה היא בחי' הדם, כי הדם באדם כמו מים לאילן כדאיתא בהרא"ש גבי לולב היבש כו' לא המתים כו'), והנה ע"י עוונות עושים פגם באיברים דמלכא כמ"ש הפושעים בי ממש, פי' כמו עד"מ הפוגם ונוקב באברי האדם שעי"ז יוצא דם האיברים לחוץ, כך הוא ענין שכ' האריז"ל אם פגמתי באות יו"ד או באות ה"א שהוא בבחי' חכמה או בינה כו' והוא ענין ונוקב שם הוי' שיוצא בחי' דם לחוץ, היינו ר"ל בחי' הפנימי' נק' דם ונמשך לחיצוני' וזהו שופך דם האדם באדם וכו' זהו לא תרצח

כו'. אך לכאורה הוא תמוה מהו ההכרח שיומשך הדם והפנימי' מלמעלה לחיצוני' מחמת עונות בית ישראל, אך הענין הוא משום שבאמת גבי המאציל עצמו נאמר קמי' כחשיכה כאורה כו', והיה האור והשפע הולך ואור מאתו לכללות הכל בהשוואה א' והיו גם החיצוני' יכולים לקבל יניקה כענין הידוע בפי' הפסוק שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, כלומר כמו השממית שהולכת בחדרי מלך ואינה תופסת מקום כלל כך כל בחי' ההשתלשלו' דאבי"ע אינו תופס מקום כלל לגבי עצמות אור א"ס ב"ה והיינו לעוצם רוממו' עצמו' ומהו' אור הא"ס כי נבדל בערך לגמרי גם מבחי' מקור להשתלשלות וא"כ הרי הי' האור המאיר מאתו מאיר לכל ההשתלשלות בהשוואה א' וכמ"ש כחשיכה כאורה כו' משוה קטן וגדול כו' וכמו שבחי' עיגול אין בו חילוק מדרגו' כלל בין עליון לתחתון כו', וכמ"ש ומתחת זרועות עולם, וכידוע הביאור בכמה מקומות, הנה לזה הטעם צריך להיות בחי' קו המדה למדוד האור מקו וחוט כו' במדה ומשקל והוא בחי' הכלים המקבלים האור, דהיינו שמעלימים האור ומגבילים לומר עד פה תבוא ולא יותר כו' ומחמת . . . וכבודי לאחר לא אתן כו', ואמנם ע"י פגימת הכלים ע"י העונות כנ"ל אזי יוצא אור פנימי ג"כ לחיצונים מפני שמסלק בחי' הכלי באותו הפגם ואין שם בחי' כלי להגביל ולהעלים האור בתוך סט' דקדושה וממילא יוצא חוצה ומקבלים החיצונים וכנ"ל בפי' ונוקב שם ה' כו' והנה הכלים הם בחי' המצות שהן בחי' רמ"ח אברים כנ"ל והם מגבילים שיומשך האור בכלים דוקא ואם האדם עובר עברה הוא פוגם באיזה ספירה היינו שמסלק הכלי וממילא מגיע יניקה לחיצונים מן האור והוא ענין מ"ש ונוקב שם כו' כי זהו פי' פגימת סכין. ואמנם אע"פ שהיו אנשים שהיו פוגמי' עכ"ז ע"י התורה של הצדיקים היו ממשיכים אור חדש כי התורה נק' דם שהוא בחי' אחורים דאי' המלובש בז"א שעם הכולל נק' אדם כו', וע"כ נקרא עסק התורה בשם רפואה כו', אבל כשעזבו התורה כתי' על מה אבדה הארץ על עוזבם את תורתי כי ויתר הקב"ה כנ"ל. וכ"ז הוא שהתלמוד מביא לידי מעשה אבל לעתיד יהי' מבחי' עלי' המל' בכתר יצאו מים חיים מירושלים אל הים הקדמוני כנודע מענין ואלה המלכים כו' שעולם התוהו גבוה יותר מעולם התיקון שלכך המאכל מחי' כו' רק שנפל למטה והוא בחי' שם ב"ן שנפל למטה ממ"ה ומקבל ממנו שזהו ענין תלמוד גדול כו' ולעתיד יתעלה שם ס"ג ויהיה למעלה ממ"ה א"ת ע"ב כו', ולכך בפרשה שני' כתיב בתחילה וקשרתם כו' היינו כמש"ל ושמתם כו' שזה קאי לע"ל שמוכרח להיות כן, וכמ"ש והי' בצר להם כו', וכן בפ' והי' כתיב וחרה כו' מעל הארץ כו' ושמתם) והענין שע"י שיכלו החיצונים לגמרי כי יתנו להם מקום ומזון למטה בפנימי' עולם הגשמי' והוא היסורים שהם מצירים ומציקים לישראל בבני חיי ומזונא ויונקים למעלה מבחי' אחורים דקדושה נחש בעפר לחמו משלם לשונאיו על פניו להאבידו כו', וכאן מצא ב"ת לגבות את חובו בגשמיות ולא ינק מע"ס דקדושה ועי"ז תתעלה המל' למעלה בשם ס"ג אחרי שיהיה שלימות כל הבירורים כו' כנודע.

בפי' ראשונה ת"ת קודם, תלמוד גדול או מעשה (שמים קדמו או ארץ ע' שמ"ע תקע"ב לע"ל לרוקע הארץ האזינו תקע"ב, וזאת המצוה אק"ש

כללית, להתבונן ביחו"ע לך הגדולה האור (לשיקבה"ו מסובב לממלא ע"י מצות עבודה עול ק"א פעמים לעבדו ולא לאהבה בלבד ועי"ז ממשיך ג"כ אתה גבור) המרומם לבדו רק ישתבח שמך, גבורות וצמצום, מקום שאתה מוצא גדולתו כו' כי לא שניתי רק אתה גבור לאו אינון רעותין.

וזהו לך הגדולה, לכן לשיקבה"ו סובב וממלא ע"י המצות ביטול רצון ממשיך להיות מלכותך, עבודה ואהבה ב' מצות. הוקשה כל התורה לתפילין זורע צדקות כו' כוס ישועות כלי.

אך הגורם התפשטות אור א"ס במצות היא התורה, אך גם קודם ודברת בם כתי' ואהבת והיינו ע"י שמע איך הודו והאופנים ברעש רץ לבך אח"כ שוב בתחתונים יחו"ת אחד ז' רקיעים כו' ואהבת שיהיה בקרבך והוא ע"י תורה כח מה לכן ק"ש וזאת המצוה כללי', לכן תלמוד מביא כי בחכמה אתבירירו וכו' תשב"כ ותשבע"פ כו'.

ובזה יובן ויתר כו' כי תורה בחי' דם רפוא' לחולי, ובזה יובן ענין שנאת חנם שמפריד האיברים ויוצא דם וכו' (ע' שבועות תקס"ב) אך פ' שני' פן יפתה כו' ויסורי' יהי' נבלע דם באברים אזי מעשה גדול יצא מ"ח מירושלים וכו'.

ביאור אבי"ע וכן באצילות יש אבי"ע מל' עשי' מצות המלך ותורה ז"א שקיו דאילנא כו', ומ"מ שרש העשי' מל' בכתר רק שנשפלו למטה ואז תלמוד מביא כו'. לכן ויתר כו' ע"י חטא נקב בהיכלי ונמשך האור כי אם צדקת כו' אך ע"י תורה מרבה דם כו' וכ"ז עכשיו אבל לע"ל עלי' המל' בכתר כו' (והא"ש ה' קודם לו' תפילין דר"ת וכו') ש' ב"ן בס"ג אזי מעשה גדול.

ביאור (א) והענין כי כו', נ"ב מתחילה י"ל ענין אבי"ע מהו אצילות איהו וגרמי' חד משא"כ בי"ע יש פי' אצילות ל' ויאצל גילוי ונק' עשר תיקונין כו' (ע' ד"ה פתח אלי' בכתבי דודי הרי"ל) ובי"ע לבושין עד"מ שכל ומדות לגבי מחו"ד כו', ולכן מאצי' לבריאה פרסא כו' ובי' מו"ד כו' עשי' מעשה, ועד"ז ג"כ באצילות ד' בחי' אלו כי החכמה מאין תמצא בריאה לגבי כתר שנק' אצילות כתר ל' ביטול סייג לחכמה שתיקה כו', ומבינה לז"א ע"י חלון, בריאה ליצירה כו' ומל' עשי', והטעם שנק' עשי' כדפי' ע"פ מי מספר בענין ארץ כו' וזהו עני' נתב"ס ארץ כח הצומח לחדש יש מאין מל' מכתר כו' וזהו ארץ קדמ' ומ"מ שמים שם מים קדמו כי דוקא ע"י והרוה את הארץ כו'.

וכן בחי' מל' כו' נ"ב ר"ל וכמ"כ בענין תו"מ המצות הם בחי' עשי'.

(ב) **והנה** שרש כו' ר"ל ע"ד הנ"ל בארץ ומים בשרש ארץ קדמ' בחכמה יסד ארץ וכונן שמים כו' כמ"כ המצות בחי' עשי'.

(ג) **וזהו** ענין ויתר כו' כי ע"ד הנ"ל בד"י כמ"כ יובן בחי' אדם המצות אברים בחי' עצמות שהוא בחי' עשי', ותורה בחי' דם כי הדם באדם כמו מים לאילן וצמחים כדאי' בהרא"ש גבי לולב היבש כו' לא המתים ולכן מצות תלוים בזמן ועת לכל חפץ כו'.

את ה' אלקיך תירא לרבות ת"ח כו', במהרי"ל הקשה למה לא פירש שמעון העמסוני כשהגיע לואהבת את הוי' כו', ויש בזה ב' תירוצים הא' שבאה' י"ל הריבוי דאת על התורה עצמה כמ"ש אהבתי תורתך כו', ולא על הת"ח, אבל היראה א"א לפרש כ"א על הת"ח ולכך פירש, ור"ע דרשו לרבות ת"ח לפי שת"ח נשמתו מקבלת מחכמה כח מ"ה שהוא בתכלית הביטול לגבי אוא"ס לכך אין היראה מת"ח יש ודבר מה שתהא נגד יראת הוי' כו' כל את לשון טפל כו', משא"כ מי שהוא נפרד יראתו אינה בבחי' ביטול כמו יראו מהוי' כל הארץ כמ"ש במ"א. ועוי"ל בדרך אחר דאהבה להיותה התכללות והביטול תיתכן גם בת"ח כאמרם וכי אפשר לידבק בשכינה כו' אבל היראה היפוך האה' כו' ע"כ לא הסכים שמעון העמסוני שיראו מהת"ח ור"ע הסכים לפי שהיראה פנימי' יש בה יותר ביטול במציאות מבאהבה כו' וד"ל.

תורה

דברים ז'. ומשלם, ח"א כ"ה ריש ע"ב ק"פ ע"ב, ובפי' הרמ"ז שם. ח"ג רע"ז סע"ב. רבות כי תשא ס"פ מ"ה. גמרא פ"ב דערובין דף כ"ב א', מסכת דרך ארץ זוטא ספ"ב.

פ׳ עקב

ר״פ והי׳ עקב תשמעון.

ירושלמי קדושין פ״ד ה״א (דכ״ג סע״ב) אמר דוד שלש מתנות נתן הקב״ה לישראל רחמנים ובישנים וגומלי חסדים, רחמנים מניין ונתן לך רחמים פ׳ ראה י״ג י״ח (לך דייקא שהוא בעצמו יהי׳ רחמן), ביישנין מנין, ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו ס״פ יתרו כ׳ י״ז, סימן לביישן שאינו חוטא, וגומלי חסדים שנאמר ושמר ה׳ לך את הברית ואת החסד ר״פ עקב עכ״ל. ועיין מזה ביבמות פרק הערל דע״ט ע״א ושם הביא על גומלי חסדים שנאמר למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו, והיינו מש״ש לעשות צדקה, והירושלמי דמביא הפסוק ושמר לך משמע דמפרש פי׳ ושמר לך את החסד ע״ד ונתן לך רחמים דפי׳ שאתה תהי׳ רחמן כמ״כ מפרש כאן ושמר לך כו׳, ועמ״ש ע״פ כי חסד חפצתי ולא זבח, שוב ראיתי הירושלמי הנ״ל הוא כמ״כ במד״ר פ׳ עקב דרצ״ב ע״ב ומהו ושמר את הברית ואת החסד א״ר חייא שלש מדות טובות וכו׳ וכנ״ל.

ב) **עו״ש** במד״ר פ׳ הנ״ל דף הנ״ל עמוד ג׳ ד״א ושמר ה׳ לך את הברית ואת החסד אר״ש בן חלפתא למלך שנשא למטרונא והכניסה לו שנים אריסין אף הוא זקף לה כנגדה שנים אריסין כו׳ כך אתה מוצא אברהם נתן לבניו שנים אריסין שנאמר כי ידעתיו כו׳ לעשות צדקה ומשפט אף הקב״ה זקף להם כנגדן שנים אריסים חסד ורחמים שנאמר ושמר כו׳ ואת החסד ואומר ונתן לך רחמים ורחמך כו׳.

ג) **מד״ר** פ׳ נשא פי״א דף רמ״ה א׳ (שהוא ל״ח א׳), ד״א וישמרך ישמור לך ברית אבותיך וכה״א ושמר ד׳ לך את הברית וגומר, וענין הברית יובן ממ״ש בלק״ת בד״ה ביום השמע״צ שמאלו תחת לראשי פ״ב דהיינו מה שהבטיח למעלה מסדר ההשתלשלות ובד״ה אתם נצבים פ״ב וספ״ו, עמ״ש ע״פ והיה עקב בבוך דברים פ׳ עקב.

והסיר ה׳ ממך כל חולי, ובמד״ר פ׳ מצורע ממך הוא שלא יבואו חולים עליך י״ל כי ארז״ל כל חולי זו מרה, בירושלמי בשבת פי״ד ובש״ס דילן ב״מ ק״ז ב׳, וא״כ ע״י שהאדם טועם מרירו למיתקא עי״ז מבטל מחלה המרה וע׳ פי׳ טעים מרירו למיתקו בת״א ד״ה מזווה מימין, ובזח״א פ׳ בראשית ד׳ פי׳ ע״ד שמחים ביסורים, וע׳ מענין מרה במא״א מ״ם סעיף צ״ד, ועיין מזה בזח״ג דף רל״א ע״ב ודרל״ב ע״ב ובמשלי סי׳ ה׳ ג׳ כי נופת תטופנה

כו' ואחריתה מרה כלענה, וההפך מזה ד"ת שנאמר בהם ומתוקים מדבש ונופת צופים ואין אחריתם מרה ת"ו, ועיין בבחיי פ' תולדות דל"ו ע"ד שזהו ענין איש יודע ציד איש שדה, וההפך מזה ענין ויעקב איש תם, ור"פ יתרו דצ"א ג' להצילך מאשה זרה כו' ואחריתה מרה, המשיל אמונה רעה לאשה זרה המאבדת אותו בסוף וע"כ אמר ואחריתה מרה כו', ועם דבור הלשון כו' אפשר בו לרפאות כו', ור"פ ויקהל דקכ"ה ב' פי' ענין זה דנופת תטופנה וכו' על התאוה הנטועה באדם כו', וע' מזה זח"ב עמוד של"ח שס"ד תפ"ב, זח"א עמוד קמ"ו, ח"ב תפ"א, ח"ג עמוד ת"ה תכ"ט ת"א, עמה"מ ק"ב ד' קע"ט ג' ק"ג ב', וע' בלק"ת פ' אחרי בד"ה ביאור הדברים בענין לטהר תטהרו בענין פת במלח תאכל כו' אשריך בעוה"ז, וזהו והסיר ד' ממך כל חולי, בבחיי פ' ויקהל קכ"ה ג' שהדבש טוב למזג הכבד, ואפ"ל כי מרה זורקת בכבד טפה, לכן הדבש טוב לזה להמתיק המרירות והוא ענין התורה שנאמר בה ומתוקים מדבש.

ויענך וירעיבך, כתובות מ"ז א' עונתה אלו מזונות שנאמר ויענך וירעיבך כו' לכן אף למ"ד עונתה הוא העונה, י"ל בהמן הי' מבחי' עונתה דל"ד ללחם מן הארץ כיון שהוא לחם מן השמים א"כ כמו המשכת מ"ד ונוה"י נק' שחקים שטוחנין מן, ולכן במן נאמר בבקר בבקר כמ"ש בקטורת וכ"ה בק"ש, גם עונתה ע"ד אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, וכן המן ירד לחם מן השמים כו'.

ב) **בירושלמי** רפב"ת דיומא ע"פ תענו את נפשותיכם אין עינוי אלא של רעב שנאמר ויענך וירעיבך, מבמ"א דשבת דוקא המצוה באכילה אכן שבת שבתון צריך להיות תענו את כו' ע"ד עוה"ב אין בו אכילה כו', וכמ"כ המן הארה מבחינת כתר שבת שבתון ע"כ ויענך וירעיבך כו' שהאכילה אינה גשמיות וע' בעקדה פ' בשלח שער מ"א.

ג) **ברבות** קדושים פ' דקצ"א א' נותן לחם לרעבים אלו ישראל שנאמר ויענך וירעיבך, וע"ד מ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה הנך יפה רעיתי פי' ולהחיותם ברעב שהחיות שלהם הוא מהרעב מה שהם רעבים וצמאים אליו ית', ע"ד לא רעב ללחם כו'.

ד) **בסנהדרין** דצ"ט ע"א ימוה"מ לישראל מ' שנה שנאמר שמחנו כימות עניתנו שנאמר ויענך וירעיבך כו' היינו ע"ד כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, והנה מדבר מ' פתוחה ולע"ל למרבה המשרה מ"ם סתומה זהו מ' שנה דימוה"מ כימי צאתך כו' ומה שהיה ויענך לע"ל שמחנו כו' עיין בהרמ"ז בשלח דס"א א', י"ל כיון היום דוקא לא תמצאוהו ולע"ל תמצאוהו מה שעכשיו הוא בחי' לא, א"כ הוא גבוה יותר לכן שמחנו כו'.

ה) **ר"פ** במדבר שבזכות משה הייתם אוכלים את המן מה שלא ראו אבות הקדושים שנאמר ויאכילך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך, עמ"ש מענין משה ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי.

ס"פ ראה ענין נותן לחם לרעבים כו' כנ"ל ובאריכות יותר.

ז) **בקהלת** רבה צ"ז ב' ע"פ ברבות הטובה רבו אוכליה מהו דין ויענך וירעיבך וכי מאכל של רעבון נתן להם הקב"ה כו' עד לא דומה כשם שהוא נהנה מן הטעם כך הוא נהנה מן הראיה וכ' המ"כ וכ"ה בב"ר פ' תולדות פס"ה מכאן לסומים שאינם שביעים כו', ור"ל כמ"כ בענין מן שהגם שהיו בו כל הטעמים כיון שהם לא נראו כמו בלחם ובשר שניכר כו' ע"כ נקרא זה עינוי. ועפ"ז אפ"ל הגמרא דסנהדרין הנ"ל בענין שמחנו כימות עניתנו כי לע"ל בימוה"מ נאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות שיהיה הגלוי בבחינת ראיה ממש שלמעלה מבחי' שמיעה וכמ"ש בפי' והניף ידו על הנהר בלק"ת גבי דרושי פסח, ועמ"ש ע"פ ואתחנן בפי' ואראה את הארץ שימשיך בה בבחינת ראיה כו' ולא נתקיים זה עד לע"ל שנאמר וראו כל בשר, ואי לזאת יהי' במן שיאכלו בחי' ראיה שיראו בו כל הטעמים כו' וא"כ לא יהי' בחי' ויענך כ"א שמחנו כו'. ואפ"ל עוד כי הנה המן רומז לאגדה כמ"ש במכילתא ע"פ והמן כזרע גד הוא, והנה אגדה היא פנימיות התורה, ולחם היא הנגלות שבתורה, ויש מעלה בהנגלות שבתורה שיש בה השגת המהות ממש בהחכמה זו שנתלבשה בתורה משא"כ בפנימיות התורה הנק' דבר גדול מעשה מרכבה אין בה השגת המהות כלל כ"א רק ידיעת המציאות לבד, כמ"ש בביאור ע"פ לא תשבית מלח ובד"ה לריח שמניך, ואעפ"כ יש מעלה בפנימית שהרי נקרא דבר גדול ששרשו מא"א והוויות דאביי ורבא נק' דבר קטן ששרשם מז"א וע"ד אתוון רברבן ואתוון זעירין, וזהו ויענך כו' ויאכילך את המן, היינו פנימיות התורה אין בה בחי' ראיה היינו שאין מושג המהות שזהו בחי' ראיה, וזהו כמשל המן שטעמו בו מיני המטעמים אבל לא ראו אותם, ולכן מזה נמשך וירעיבך רעבים לדבר ה' להשיג המהות, ע' שבת דקל"ח ע"ב שפירשו דבר ה' זו נבואה יען שהנבואה היא השגת המהות, כמ"ש באג"ה ד"ה עוטה אור, אבל לע"ל לימוה"מ נאמר עין בעין יראו וכתיב אראנו נפלאות, בחי' ראיה והשגת המהות זהו שמחנו כימות עניתנו וכענין אורה ושמחה מהאורה נמשך שמחה כו', והיינו משארז"ל היום אי אתם מוצאים אותו אבל אתם מוצאים אותו לעוה"ב דאין כונתם לעוה"ב עולם התחי' הרי עולם הבא אין בו אכילה כו', וצ"ל דהמכוון שימצאו האור הרוחני של המן כמו שהוא למעלה מה שמ"ה ניזונים בו כדפי' הציוני פ' בשלח. אכן אפ"ל דפי' אתם מוצאים אותו לעוה"ב היינו לימות המשיח קודם התחיה, והכוונה שימצאנו השגת המהות ממש של פנימיות התורה ולכן יומשך זה גם בשבת כו' ויהיה ג"כ המן גשמי שיראו בו כל המטעמים כו' ולא יהא בבחי' ויענך וירעיבך כו' אלא ע"ד ומשביע לכל חי רצון ותשבע ותותר.

ז) **זח"א** פ' ויחי דר"מ ע"א ולחם לבב אנוש יסעד מאן לחם, אלא לחם עלמא סעיד כ' בזה"ח פי' לחם היינו מ' כמ"ש כ"א הלחם אשר הוא אוכל, ולא על הלחם לבדו מ' יחיה האדם כ"א על כל מוצא פי הוי' היינו ז"א, וז"ש ולחם לבב אנוש ו' לחם ר"ל ו' הוא תפארת כו', ולע"ד כי לחם נק' מ' כי הוא לחם מן הארץ שהיא מ', וזה ע"ד הנז' שם בזהר דרמ"ו ע"א בפי' מאשר

שמנה לחמו, לחמו לחם ו׳ יעו״ש, גם י״ל הטעם דלחם נק׳ מ׳ כי חטה היא במ׳ כברתא דמתחטא לגבי אבוהו כמ״ש בזהר בלק דקפ״ח ע״ב משא״כ בשבטים לא היה אותיות ח״ט, וע״ש במק״מ כי המ׳ היא כשושנה בין החוחים והחטה שהוא הסט״א סמוך לה אלא דחטה מורה שכבר שברה אותם, וחטאה ג״כ כ״ב אתוין דאורייתא והם ה״ח ושעורה שעור ה׳ הם ה״ג כמ״ש מכ״ז בלק״ת פ׳ אמור בד״ה והניף את העומר, ואפ״ל כי לא על הלחם לבדו מ׳ כ״א על כל מוצא כו׳ היינו בחי׳ ההמשכה מז״א המלובש בהמ׳ הנק׳ חטה. וע׳ עוד מענין ולחם לבב אנוש יסעד בזח״ג פ׳ פנחס דרי״ז ע״ב מפרשו על מן דטחנן שחקים לצדיקיא לעלמא דאתי כו׳.

ח) **זח״ב** פ׳ יתרו דפ״א ע״ב מפרש מוצא פי הוי׳ הוא קול השופר וכ׳ המק״מ ושיעור הכתוב כי ע״י האורות שיוצאים מפי הבינה יחיה האדם שהוא ז״א והם כענין ז׳ הבלים הנז׳ בזח״ג פ׳ תזריע דמ״ז ע״ב ואכ פי׳ כי לא על הלחם לבדו הוא חטאה כ״ב אתוון הנמשכים מחו״ב שהם אותיות התורה.

כ״א על כל מוצא כו׳ הם ז׳ הבלים הנ״ל שההבל הוא מקור האותיות ושרשם, ובפע״ת שער יוהכ״פ פ״ג פי׳ לחם נמשך מחיצוניות חג״ת נ״ה דבינה ושרשו מבחי׳ מזלא גימטריא לחם, ומוצא פי הוי׳ הם ה׳ קולות פנימיים הנמשכים ביוהכ״פ, ובעבודה י״ל לא הלחם לבדו שהיא התורה כ״א על כל מוצא כו׳ השופר רומז לתשובה, כי כל האומר אין לי אלא תורה כו׳ וזה תבין מהמן שה״ס פנימיות התורה שהיא בבחי׳ ויענך כו׳ וע״י פנימיות תשיג כי גם בהנגלות שבתורה עיקר הוא מה שהוא מוצא פי הוי׳, כי הרי אורייתא מחכמה נפקת וחכמה ג״כ עשייה לגבי אור א״ס, ע׳ בד״ה צאינה וראינה דרוש הראשון ובד״ה ביום השמע״צ כנישין יהא לכון בסופו בפי׳ שמחת תורה, גם ישראל סתים וגליא וכן אורייתא וכן קוב״ה, זח״ג ע״ג א׳, לכן ע״י מן שהוא פנימיות התורה יש התקשרות לפנימיות שבנשמה עם פנימי׳ אוא״ס, ולזאת ויאכילך, למען הודיעך כו׳ שע״י הלחם לבדו נמשך התקשרות גליא שבנשמה לבחי׳ גליא דקוב״ה, אבל ע״י כ״א על כל כו׳ יהי׳ התקשרות סתים לבחי׳ סתים ועמ״ש מזה בהגהות לד״ה לא הביט און ביעקב .

ט) **שמחנו** כימות עניתנו פי׳ במ״ע אופן ר״ג כי מ׳ יום האמצעים לא היו היו ברצון והיינו מי״ז בתמוז עד ר״ח אלול, וע״ז בא אח״כ מ״ם יום מר״ח אלול עד יוה״כ, וזהו שמחנו במ״ם יום שהם ברצון כימות עניתנו מ״ם יום שמי״ז בתמוז עד סוף אב, והענין כי ע״י רחל מבכה כו׳ מעורר רחמים רבים כמ״ש מנעי קולך מבכי כו׳ ומזה נמשך השופר בר״ה שופר של איל, ואפ״ל עיקר שמחנו זהו שמחת תורה וכן חג הסוכות הנק׳ זמן שמחתנו עמ״ש בד״ה הוי׳ לי בעוזרי.

י) **למען** הודיעך כי לא על הלחם פי׳ האריז״ל המוצא פי הוי׳ שבמאכל הביאו השל״ה בדוכתי טובא.

עקב

ואכלת ושבעת וגו' (ד"ה כה תברכו) הנה פי' וברכת את את דייקא והן האותיות שמא' ועד תי"ו, כי הנה כל הדברים נבראו באותיות שבע"מ נברא העולם כו', והנה התורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה וכמ"כ האותיות דע"מ הן ג"כ באש שחורה ע"ג אש לבנה (ד"ה שחורה אני) פי' עד"מ אותיות המו"ד הם בחי' לבושים להשכל אך שרש ההתהוות להיות כח האותיות במו"ד הוא קבוע במהות הנפש עצמה שהנפש מלאה אותיות ונמצא מקורם למעלה מבחי' השכל דהיינו בחי' הנפש עצמה, והנמשל כי הנה כתיב בראתיו יצרתיו כו' והיינו ע"י אותיות המו"ד ביו"ד שבאותיות המחשבה נברא עוה"ב ובה' שבדיבור נברא העוה"ז והם רק בחי' לבושים לאור א"ס ב"ה כו' אבל באור א"ס ב"ה עצמו לא שייך שום גילוי וזהו ישת חושך סתרו, והנה כתיב כי אל דעות שמלמטה למעלה נקרא הבריאה יש מאין שלעיני בשר העולם גשמי נראה ליש ודבר והרוחניות שלמעלה הוא בחי' אין ומה שלמעלה מעלה הוא בחי' אין יותר לפי שאינו מושג יותר וכמ"ש והחכמה מאין תמצא וכ"ז הוא בערכינו אנחנו שוכני מטה, אבל לגבי הקב"ה דכולא קמי' כלא חשיב הוא להיפך שלמטה הוא בחי' אין וכל מה שמשתלשל ויורד מטה מטה הוא יותר בחי' אין וכולא קמי' כלא חשיב, וזהו שתיקנו בפסוד"ז לומר הודו לה' ובסיום שמו"ע לומר מודים אנחנו לך, והיינו ע"י שיתבונן האדם שהאמת הוא דכולא קמי' כלא חשיב להיפך ממה שנראה לעיני בשר כו' וזהו ואמת ה' לעולם, ועד"ז ג"כ מ"ש ישת חושך סתרו זהו ממטלמ"ע נק' שלמעלה מהשגת הנבראים בשם חושך כמו שנקרא בשם אין לפי שאינו מושג כמאמר יוצר אור ובורא חושך שהחושך הוא בבריאה למעלה מאור הגילוי שהוא ביצירה, אבל מלמעלה למטה הוא בהפך שהוא ית' נקרא האור אין סוף כמ"ש באורך נראה כו' וכל מה שנמשך ממנו בבחי' גילוי הוא נק' חושך בערך האור א"ס כמ"ש בזהר כ"ע אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח (והוא מ"ש והשביע בצחצחות כו') אוכם הוא קמי' עילת העילות כו', וזהו ענין שהתורה נתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה שהוא בחי' צמצומים רבים המעלימים האש לבנה בחי' אוא"ס ב"ה וצמצומים אלו נק' אש שחורה כו', והוא כמו שכותבים בדיו ע"ג קלף לבן כו' וז"ש קווצותיו כו' שחורות כו' אך מ"ש ג"כ ושער רישי' כעמר נקא היינו שורש בחי' האותיות כמו שהן קבועים בנפש אף שהן למטה ממהות הנפש מ"מ לא נשתנו עדיין וירדו במו"ד ע"כ נמשלו לעמר נקא שהוא ג"כ בחי' אש לבנה והוא כמו אותיות הנחקקים באבן טוב שאע"פ שמקום החקק אינו בהיר כמו הא"ט עצמו מ"מ הוא ממהות הא"ט, אבל אח"כ כשנתלבשו להיות אותיות המו"ד זהו כמו דיו ע"ג הקלף שאינו ממהות הקלף ומ"מ מתאחד עם הקלף הלבן, וזהו ענין אש שחורה ע"ג א"ל כו', ומבחי' אש שחורה הנ"ל נמשך ג"כ בראתיו יצרתיו כו' בריאה יש מאין וזהו ובטובו מחדש ע"י טוב לגנוז האור כו', ופי' אף עשיתיו כי בעשי' צמצום יותר כמו כח המעשה שנעשה נפרד מהאדם יותר מהדיבור והוא ענין שבה"כ ונפילת האותיות וכמ"ש כרחל לפני גוזזיה נאלמה כו', שהם בחי' גוזזי' שמפרידין

האותיות וזהו נאלמה ולכן נק' אף כו', אך אף הוא ריבוי כי בעולם העשי' הוא לעשות לתקן וזהו ענין שהאדם ניזון מצומח וחי וע"י שאוכל לש"ש מברר האותיות ומעלה אותם לשרשן כו' ועד"ז נאמר באדה"ר ויקרא האדם שמות לכל הבהמה כו' פי' כנז' בר"ח שהרשע אינו יודע שמו כששואלים ממנו לאחר פטירתו והיינו מפני שנפלו האותיות שלו בקליפות ואינן ניכר' כלל קדושתן, וכנודע שאפילו ברע גמור יש ניצוץ המחי' אותו ועכ"ז תועבה הוא כו', ועד"ז יובן בבריאת הבהמה וחי' לא היו האותיות מתגלים בהן, אך אדה"ר המשיכן מההעלם אל הגילוי שעי"ז יתקשרו לשרשן.

וז"ש וברכת את דהיינו להמשיך הגילוי משרש בחי' אותיות כמו שהן עדיין בשרשן והוא ענין הנק' שמו כמארז"ל היה הוא ושמו בלבד ונק' ג"כ מוצא פי הוי' פי' מוצא מקור לבחי' פי הוי' שהוא גילוי אותיות אבל שרשן ומקורן נק' מוצא פי, ומשם נמשך ברכה והמשכה לבחי' את היינו אותיות מו"ד הנק' אש שחורה כו', ולכן מתחילי' בברכת הזן שנתקנה על המן, דהנה גבי מן כתי' כי לא על הלחם כו' כי על כל מוצא כו' שהמן הוא מבחי' מוצא פי דווקא, ולכן נאמר במן ועינו כעין הבדולח שהוא לבן רק גוון סומק אתחזי בי', וע"כ הי' נבלע באיברי' שהוא למעלה משבה"כ, וזהו הזן כו' בטובו כו' ומשם ממשיכים הברכה לבחי' א"ת, האותיות דברות פיו ית'.

והנה יש הפרש בין תפלה לברכה שהרי ע"י התפלה יכול לפעול שינוי הדבר ממהות למהות, כמו ברחב"ד מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק, משא"כ הברכות שהנביאים מברכים את ישראל אינה עד"ז דא"כ מה השיב יעקב אבינו ליוסף על מנשה כששיכל את ידיו כו' ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו, אדרבא יברכו שהוא יגדל בהפך ממה שהי' ראוי להיות בלא הברכה, וכמו שע"י התפלה יכול לשנות הדבר שהחומץ ידלק אע"פ שזהו הפך טבעו, אלא שהברכה אינו כענין התפלה אלא כמ"ש איש אשר כברכתו ברך אותם, היינו כפי שורש נשמתו של כל אחד בירך אותם שיהי' בזה ריבוי והגדלה והוא שיומשך השרש שלמעלה אל הגילוי למטה ולא ישאר בהעלם ובכח, וכמו הברכה בצמיחת התבואה שיהיה מאה שערים, משא"כ בלא הברכה היה רק ה' שערים עד"מ, והשאר נשאר בהעלם, אבל מ"מ הברכה אינה שינוי המהות ממש שזה אינו אלא ע"י התפלה שע"י התפלה יוכל להפך הטבע לגמרי ולא גילוי ההעלם לבד, ולכן התפלה היא ענין בקשה והתעוררות רחמים והוא דוקא ע"י כריעות והשתחוואות בבחי' ביטול שעי"ז ממשיך מלמעלה לשנות הדבר משא"כ גבי ברכה לא מצינו שנצרכו להכנה כזאת שהרי יצחק בירך את יעקב דוקא אחר שאכל ושתה יין לפי שאינו לשנות הדבר כ"א להמשיך גילוי שורש נשמתו מההעלם אל הגילוי וזה יש בכח הנביאים לברך את הראוי לברכה תמיד כו', והנה עד"ז ענין ברהמ"ז דכתיב וברכת את ה' את דייקא שמברך בחי' את שהן בחי' אותיות דבר ה' המחי' כל העולמות להמשיך בהן מבחי' מוצא פי ה' שהוא המקור והשורש של בחי' את כנ"ל, משא"כ ברכות דצלותא שהתפלה היא אפילו לשנות הדבר הוא דוקא ע"י בחי' ביטול, אבל בהמ"ז הוא דוקא אחר אכילה ושביעה כו'. אך מ"מ אינו מובן דא"כ שבהמ"ז הוא

ע״ד ברכות הנביאים הרי התם המברך למעלה מהמתברך ומש״ה יכול לברכו, ואיך יתכן לומר כן גבי וברכת את כו׳. הן אמת שזהו ע״ד אל תהי ברכת הדיוט קלה כו׳.

אך ביאור הענין ע״ד מ״ש בזהר פ׳ תרומה בפי׳ נשמת כל חי תברך את שמך כו׳, והענין כי כח זה להמשכה זו התלויה בהאדם היינו ע״י מלחמת האדם בנפשו הבהמית, כי הנה לחם הוא מלשון אז לחם שערים שפירושו הוא לשון מלחמה וכמ״ש בזהר נהמא על פום חרבא ייכול, והיינו ע״י התפלה תחלה, ולכן קודם התפלה אסור לאכול כי שעת צלותא הוא שעת קרבא וכמ״ש רוממות אל כו׳ והיינו לעורר גילוי רצון הנה״א שיהיה רצון האדם וחפצו ובקשתו בכל לב ונפש להיות גילוי אלקותו ויחודו ית׳ בעולם ובנפש וכמו קודם בריאת העולם כו׳ ושגם רצון נה״ב יסכים לזה ויוכלל ברצון נה״א, וזהו ענין ואהבת בכל לבבך בשני יצריך וכו׳, והוא יסוד התפלה כי שורש של אהבה הוא אבה שהוא בחי׳ רצון, ולכן ארז״ל ע״פ לא תאכלו על הדם שאסור לאכול קודם שיתפלל, דלכאורה מהיכן מבואר בפסוק זה ענין התפלה, אך כי הנה כתיב נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, בצלמינו הוא בחי׳ יחו״ע ודמותינו הוא בחי׳ יחו״ת שהוא רק דמות ולא בחי׳ עצמיות שהעצמיות זהו הדבר כמו שהוא באמיתת משא״כ הדמות אינו רק דמות ומראה של הדבר ולא אמיתת עצמותו, וכך הנה בחי׳ יחו״ת היינו כל הברואים שמים וארץ וכל אשר בהם כמו שהם נראים לעיני בשר הם בחי׳ יש ודבר רק שנתהוו יש אין אבל באמת כולא קמי׳ כלא חשיב ואתה הוא ה׳ לבדך ממש גם אחר שנברא העולם כמו קודם שנברא כו׳, א״כ ביטול זה דיחו״ת שהוא בחי׳ יש רק שבטל לאין, אין זה רק דמות ולא עצמות כי באמיתת הם כלא חשיב ממש ובחי׳ אין ממש שזהו פי׳ כלא וזהו בחי׳ יחו״ע. והנה האדם הנברא בצלם ודמות יש בהן ג״כ ב׳ הבחי׳ הנ״ל דיחו״ע ויחו״ת וגילוי בחי׳ אלו הוא בק״ש בשמע ישראל ובשכמל״ו שהם בחי׳ יחו״ע ויחו״ת, אך כדי לבוא לבחי׳ זו צריך להתחיל מלמטה למעלה בברכות השחר ברוך פוקח עורים שיוכל לראות הביטול בעין השכל ולא להיות עור כו׳, וכן הודו להיות תחילה בחי׳ הודאה וזהו שנק׳ סולם מוצב כו׳, ולכן דוקא ע״י התפלה נעשה בחי׳ אדם בבחי׳ בצלמנו כדמותינו, כי במקום שמגמת האדם ובקשתו ורצונו הוא שם וכמ״ש בפי׳ שרפים עומדים ממעל לו כו׳, משא״כ קודם ק״ש ותפלה שאין גילוי בחי׳ אלו בנפש ע״ז אמר לא תאכלו על הדם כי אז הוא בחי׳ אדם עדיין היינו שאז הגילוי רק בחי׳ נפש הבהמית שהיא בחי׳ דם, אבל ע״י גילוי בחי׳ הנ״ל נעשה בחי׳ אדם שנוסף בחי׳ האלף כי אלף אותיות פלא שהוא למעלה משכל דנה״ב כו׳, אלא נמשך מבחי׳ יחו״ע וכמ״ש אאלפך חכמה כו׳ שהוא מקור החכמה ולמעלה משכל המושג ומובן, שהרי ע״פ שכל המושג אינו מובן איך השמים וארץ כלא חשיב שהרי נראים ליש ודבר, אבל מ״מ האמת כן הוא אע״פ שאינו מושג בשכל המובן וגילוי זה בנפש הוא ע״י בחי׳ האלף, וזהו ונוצר חסד לאלפים כו׳ ולכן ציור האלף הוא יו״ד וי״ו יו״ד היינו שהוא״ו הוא המשכה מח״ע חכים ולא בחכמה ידיעא היא בחי׳ היו״ד שלמעלה אל בחי׳ חכמה תתאה שבנפש הוא בחי׳ היו״ד שלמטה כו׳.

והנה עי"ז יוכל אח"כ לאכול ולברך בהמ"ז בחי' וברכת את כו', שהרי האותיות הם בחי' לבושים להשכל ומדות, וכן הוא ג"כ למעלה כו', וכיון שע"י התפלה נמשך בו מבחי' יחו"ע ויחו"ת שהיא בחי' ח"ע וח"ת לכך יוכל לברך להמשיך ברכה וגילוי אור בבחי' את שהם האותיות והלבושים. וכמו שמצינו גבי נדרים כתיב כי יפליא לנדור כו' שזה יהיה בכוחו ע"י האותיות והדיבור להמשיך על הככר שיהיה כקרבן כעולה כו' הוא ע"י כי יפליא בחי' פלא מה שיש בכח כל א' בחי' הביטול שלמעלה מהשכל כמ"ש במ"א וגם יפליא בחי' אלף שהוא מקור ושרש ההמשכה לכ"ב אותיות שהוא הממוצע כו', ועד"ז הוא בחי' וברכת את והיינו דוקא ע"י קדימת התפלה כו', ועמ"ש במ"א ע"פ ולכי לך שע"י התפלה מתעלה הנפש לשרשה ומקורה המושרשת למעלה הוא בחי' מזלי' חזי וכו' וכמ"ש ואלה מסעיהם למוצאיהם ועי"ז ממשיך להיות על כל מוצא פי ה' כו' יחיה האדם שהאדם בחי' ממכ"ע יחיה ויקבל אור וחיות מבחי' רצון העליון. וזהו ג"כ ענין ושבעת וברכת דמדאורייתא חיוב בהמ"ז הוא כשאכל כדי שביעה כי ענין השביעה כששבע נפשו אז יש בו גילוי הרצון, וכמ"ש ונשבע לחם ונהיה טובים וכתיב תשבעו לחם וכתיב ומשביע לכל חי רצון ולכן זהו כלי להמשיך הברכה שהיא ג"כ גילוי בחי' רצון העליון שהרצון הוא השפעה כמאמר ורצה בנו כו' כצנה רצון תעטרנו כו', ולכן שאר הברכות שקודם האכילה אינן דאורייתא רק דרבנן תיקנו כן והוא בחי' המשכה לעורר אתעדל"ת שיוכל להעלות הלחם כו' ועד"ז הם ג"כ ברכת המצות (רק שבברכת המצות אומרים ג"כ אשר קדשנו כו', וגם לשון נוכח ונסתר להמשיך מבחי' ממכ"ע וסוכ"ע ובברכת הנהנין הוא רק לשון נוכח כו') ונק' עובר לעשייתן אבל בהמ"ז היא דאורייתא והיא אחר ששבע שהיא המשכה אחר ההעלאה שהוא מבחי' פנימי' יותר כו'.

והנה ושבעת פי' ג"כ שב עת ל' ישיבה, משא"כ התפלה היא מעומד כי התפלה היא בחי' ביטול והוא שיהיה גילוי בחי' הביטול דיחו"ע בנפשו כנ"ל, אבל בהמ"ז היא ברכה ולכן אין צריך לזה עמידה וביטול שהרי אפילו שיכור מותר לברך בהמ"ז דכיון שכבר נמשך הביטול בנפשו ע"י ק"ש ותפלה אז אדרבה הוא המברך לבחי' את כו' ואין שייך בזה בחי' ביטול כו' כ"א ג"כ בחי' התלהבות ורשפי אש הנמשך מהיין כו'.

על הארץ הטובה אשר נתן כו', פי' כמ"ש בזהר פ' בלק קפ"ז ע"פ ברכו כו' גבורי כח עושי דברו שבתחילה הם עושים ומתקנים בחי' דבר ה' ע"י שהם גבורי כח כו', וזהו ענין ברכו את כו' ועי"ז אח"כ לשמוע בקול דברו שהם מקבלי' האור והחיות מבחי' דבר ה', כמ"כ כאן תחילה ושבעת וברכת את כו' ואח"כ יומשך מבחי' אותיות אלו הברכה וההשפעה למטה בכל טוב ברוחניות ובגשמיות וזהו על הארץ כו' אשר נתן כו'.

והנה בבהמ"ז צ"ל ברית ותורה, כי הנה על הארץ ארץ דמפקי מזון הוא מה שניתן הכח לאדם לברר בירורים ולהעלות האותיות שעי"ז וברכת את כו' כי לית ברכתא שריא כו' ועי' בזהר ויקהל דף ר"ד ע"ב תרין חולקין כו', ועיקר הבירור ע"י מעשה וזהו בחי' ארץ וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה

כי בחכמה אתברירו כו'. על הארץ כי מדבר העמי' אין שם צמיחה והעלאת ניצוצים כלל מאכילתן ובטן כו' אבל ארץ צמיחה ע' הבאים ישרש כו' יציץ כו' העלאת ובירור ניצוצי' חמרא וריחא כו' משא"כ ע"ה אסור כו' לכן קיום המצות דוקא ע"י נש"י שהם בחי' ארץ כו' כח הצומח נק' זרעוני' ופירות כו' וז"ש כי תהיו ארץ חפץ כו' וזהו אשר נתן כו' ובחר בנו כו'. הטובה זו ירושלים שער השמים ע"ד כי כארץ כו' וכגנה כו' ההר הטוב בחי' לבנון ובטובו מחדש כו', וצמיחה בטוב יותר ע"ד מצותי או כן א"ד יצמיח כו' וגם כי אין דומה המצות שע"י אתכפיא לשע"י אתהפכא כמ"ש פ' זכור כו'. עוי"ל הטובה כי דור המדבר לא רצו ליכנס לארץ תחתונה היא א"י ורצו שיהיה ההמשכו' בארץ עליונה ובאמת הארץ התחתונה נק' הטובה כי נעוץ סופן כו' וזהו בחי' רחל עקרת הבית כו'.

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה כו', וארז"ל בברכות דל"ג אטו יראה מילתא זוטרתי היא אין לגבי משה מילתא זוטרתי היא, והקושיא ידוע דמה בכך דלגבי משה מילתא זוטרתי היא, מ"מ מילתא רבתי היא לגבי דידן והרי מה ה' אלקיך שואל מעמך כתיב, ועוד דהא לא יראה לבד שאל כי אם גם אהבה בלב ונפש כמ"ש לאהבה אותו ולעבדו כו', ואיך כל זה מילתא זוטרתי היא. והנה ידוע שבספרים חלקו היראה על שני מינים הא' יראת העונש והב' יראת הרוממות וכמ"ש בזהר ח"א די"א ע"ב בר נש דדחיל מקוב"ה בגין דייחון בנוהי ולא ימותון או דחיל מעונשיה דגופיה או דממוניה או דדחיל מעונשיה דההוא עלמא ועונשיה דגיהנם, יראה דאיהי עקרא למדחל בר נש למאריה בגין דאיהו רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין וכולא קמיה כלא חשיבין כו' ע"ש. וגם מצינו בכתוב ב' מיני יראת אלו מפני אדם אחד או עם א' וכמ"ש שמעו עמים ירגזון חיל אחז כו', שזה היה היראה מפני העונש דהיינו אחר אשר נראה המכות שהביא הקב"ה על המצרים במצרים ואשר עשה להם בים והכל עבור בנ"י נפל פחד על כל העמים שלא יגיע להם כוה מחמתם, ואמנם מ"ש עוד וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך היא היראה מצד מעלתם שהרי לא נזכר כאן יראת ופחד מהעונש רק מפני ששם ה' נקרא עליך. ועד"ז יובן ב' מיני יראות הנ"ל מהש"י, שיש לפחד ממנו יראת עונש וכמ"ש האותי לא תיראו כו' אשר שמתי חול גבול לים כו', ויראה זו בנקל להגיע אליה לכל אדם רק בשיזכור לנפשו יראה זו וכמ"ש יראו מה' כל הארץ ממנו יגורו כל יושבי תבל כו', והב' והיא יראת הרוממות בגין דאיהו רב ושליט כו' ולא מחמת העונש לבד ח"ו, וע"ז נאמר יראו את ה' קדושיו כו', והנה יראת העונש היא רק לגרמיהו משא"כ יראת הרוממות, אך באמת גם יראת העונש אינה רע גמור ח"ו אע"פ שהיא רק לגרמייהו. אלא שהיא מבחי' קליפת נוגה שהיא

חציה טוב וחציה רע ויכולה להתהפך לפעמים לטוב, וזהו שהזהירה תורה אם בחקתי תלכו כו' ואם לאו יבואו הקללות כו' ולכן תזהר לעשות הטוב והישר ואם בחי' לגרמי' או יראת העונש רע גמור הוא איך כתוב פרשה גדולה ביראת העונש ובבחי' לגרמיה כו', א"ו בחי' יראת עונש אינו רע גמור ח"ו לכן עצה היעוצה מהתורה לעורר לפעמים בעת המצטרך בחי' יראת עונש, והיינו שיפלס אדם דרכו ויבין דבר על בוריו דהיינו כשבא לאדם איזה רע גמור כמו לעבור על איסור ואפילו איסור של ד"ס ודקדוקי סופרים וכל העבירות אפילו הקלים מאד, אז נכון לאדם להמשיך עליו בחי' המ"ש ולגרמיה ולומר למה אתרחק מה', או אפילו יראת עונש כדי ליפטר מן הרע, כי בודאי כאו"א מישראל מאמין ביסורים של גיהנם שהרי אפילו מיסורים של מילי דעלמא מתיירא כ"ש ח"ו כו' אלא שאינו נותן לב כו', וע"י יראה זו יפטר מן האיסור, ועד"ז הזהירה התורה בפ' בחקתי העונשי' והקללות לעורר יראה זו כדי שלא למרות עיני כבודו ח"ו, ואף שנפטר מן האיסור ע"י בחי' לגרמיה ויראת עונש שהוא בחי' קליפת נוגה הרי האיסור שהוא רוצה לעשות גרוע ממנו שהרי הוא רע גמור, בלשון איסור פי' קשור שאינו יכול להתעלות למעלה, ובכל ענין ועצה שיסור מן הרע הרי הוא יוצא מן הרע ומה איכפת לן במה שיצא (וגם אמרו מיני' ובי' לשדי' בי' נרגא כמ"ש בתניא כה"ג בפרק כ"ז), אבל בעשיית הטוב הוא התדבקות בה' ובתורתו ועבודתו בתפלה שם לא יגורך רע כתיב כנ"ל וצריך לפנות לבבו מכל בחי' לגרמיה דהיינו שלא יבוא לו סיבת עשיית הטוב מחמת מ"ש כלל וכלל, וצריך לזה עצות להפטר ממנה כו' כ"א שיהי' סיבת ההתעוררות עשיית הטוב מן ההתבוננות גדולת הבורא באחדותו ית' ובמניעתו מהטוב אל יעצב כו', כי אין שם מקום לקליפה זו אף שהוא נוגה ולא רע גמור מסך מבדיל גדול הוא שם ומאד צריך להזהר בה שלא תבוא שם כלל, נמצא יראת עונש היא חציה טוב והוא להיות עי"ז סור מרע אבל חציה אינו טוב דהיינו בועשה טוב אינו טוב שיהיה ע"י יראת עונש.

ב) **ולבאר** הדבר היטב איך חציה טוב היינו בחי' סור מרע, הענין הוא כי הנה נר אלקים נשמת אדם מישראל כמו בעלות להב אור הנר למעלה כן נשמת כל אחד ואחד מישראל יתעורר בעצמו לדבקה בו ית' והוא בהיות אף כי אם הוא לא חזי מזלי' חזי, פי' למעלה מעלה כשתתעורר כנס"י לדבקה בדודה יוצא התעוררות לפרטיות נשמותיהם של ישראל לחפוץ לדבקה בו ית' רק למעלה הוא בלא בחי' לגרמי' כלל רק בחי' אלקות כי בבחי' אורות וכלים דאלקות אין שם בחי' לגרמי' כלל רק בחי' קדושה לבד, אבל באחורים דכלים דאלקות נאחזים הקליפות בעור יסוד דנוק' כו' שמעורב בהו בחי' לגרמי' והוא חציה טוב וחציה רע, דהיינו שהוא בחי' סור מרע כל עיקר רק בועשה טוב כל חפצו לגרמיה שיהא הוא טוב כנ"ל נמצא מעורב טוב ברע ונק' קליפת נוגה שיכולה להתהפך כולה לפעמים לטוב ולפעמים להיפך וקליפה גמורה היא בלי שום טוב (צ"ל בלי שום טוב דקדושה שבקדושה הוא ביטול משא"כ טוב דק"נ היינו סור מרע לגרמיה) רק לגרמיה הב הב רק ניצוץ מאחוריים מחיה אותה ונק' לבונה זכה. והנה עד"ז באדם כשיתעורר למעלה שורש נשמתו שם הוא בלא בחי' לגרמיה כלל כי חלק ה' עמו לא

יגור במגורו רע כלל, אבל בהשתלשלות התעוררות זו עד מדרגה התחתונה שבנשמה המלובשת (בנפש החיונית נפש המתאוה כי לא כל הנשמה מתלבשת בגוף כמבואר במ"א) בגוף החומרי שהוא כלי גשמי מאד משכא דחויא קליפת נוגה שהוא רק לגרמיה כנ"ל, מפני הכלי ששורה בו ההתעוררות במקום שהגוף מקושר דהיינו בבחי' לגרמיה דהיינו המרה שחורה והעצבות מההתבוננות התרחקותו מעבודת ה' המעוררת הלב מאד עד בכיה, ואין זה שקר גמור כמו שסוברים העולם, אבל הוא אמיתית למעלה בשורש נשמתו כנ"ל, רק בהשתלשלות בבואה לגוף תשתנה כלשון הגוף בבחי' לגרמי' לכן אל יפול לב האדם עליו בנפול המרה שחורה עליו לומר כי קליפה ורע גמור הוא כי באמת אינו רע גמור רק בחי' קליפת נוגה שיכולה להתהפך לפעמים לטוב כנ"ל וכן יראת העונש כו', ובזה יובן מה שהזהירה תורה אם בחקתי תלכו וגו' ואם לא תשמעו וגו', נמצינו למידים כי יראת עונש היא בחי' ק"נ שחציה טוב וחציה רע דמה שנפטר ע"י מרע גמור זהו חציה טוב דאע"פ שנפטר ע"י לגרמיה כיון שעי"ז נפטר מן הרע א"כ הוא טוב וכ"ש שבשרש הנשמה אין שם בחי' לגרמי' כלל, אבל חציה רע שלהיות בחי' ועשה טוב עי"ז הוא אינו מעלה מטעם הנ"ל, (ד"ה וכל העם רואים) ותדע דהנה אמרו רז"ל על המזיקן שאלמלא ניתנה רשות לעין לראות כו' ואעפ"כ אין עושים כלום מפני מורא שמים וכדאיתא אילמלא מכרזי עליך ברקיעא כו', ומאחר שיש להם מורא שמים כל כך עד שלא יוכלו לעבור את פי ה' הרי בחינה זו גדולה משל אדם שהוא בעל בחירה וא"כ למה נק' מזיקין, אך הענין שזהו כלל גדול שעיקר ההפרש בין סט' דקדושה ובין קליפה וסט' אחרא שהמלאכים ונשמות דסטרא דקדושה יש להם ביטול כו' משא"כ הקליפות וס"א כו' עכ"ל ע"ש, ור"ל הביטול הוא למעלה מבחי' יראה כי הוא שנעשה בחי' אין ממש, ואע"ג שהמלאכים ונשמות הם ג"כ עדיין בחי' יש והביטול הוא ביטול היש מ"מ הוא עכ"פ בחי' ביטול וע"ד שיש בכח כל א' מישראל לבטל א"ע לגמרי בפ"מ למסור נפשו כו', וזה למעלה מעלה מבחי' יראה של הסט"א שעם היות שיש להם יראה עד שלא יוכלו לעבור את פי ה' אך מ"מ הם בחי' יש ונפרד ואין להם ביטול כלל רק היראה היא יראת עונש ולגרמייהו עבדין, לכן מזה מובן ענין הסט"א שיש להם יראה ועכ"ז קליפות יחשבו מטעם הנ"ל שהיראה היא שלא יתבטל ישותן באשר הם שם, משא"כ סט' דקדושה הוא שיש בהם בחי' ביטול וחפצים בביטול היש ולהיות בחי' אין.

ג) **וז"ל** עוד (במאמר הכל כשרין לקדש) ונודע ביאור ענין קליפת נוגה שאינה כמו קליפות הטמאות לגמרי שהם רע גמור והגם שבק"נ יש ג"כ רע היינו רק חציה אבל חציה טוב ואעפ"כ גם הטוב שבה נק' נוגה ואינו נכלל בגדר טוב דקדושה, והיינו לפי שהטוב מורגש ליש ודבר כמו התורה ומצות דשם הם בבחי' הרגשת היש שיש מי שלומד ויש מי שאוהב משא"כ בקדושה הוא בבחי' ביטול עכ"ל. וכיון שכן יקשה מאד מש"כ כ"א ליראה את ה' כו' דא"א שר"ל על יראת עונש שהרי זהו בחי' יש ולגרמיה ובחי' ק"נ ואיך יהיה זה שואל ה' מעמנו ואע"פ שנאמר בפ' בחקתי לירא מן הקללות והיא יראת עונש כבר נת' שהוא לענין סור מרע שלהיות סור מרע

הוא טוב גם ע"י יראת העונש, אבל כאן מדבר בענין ועשה טוב כמ"ש ללכת בדרכיו ולעבדו, בועשה טוב אין ראוי ונכון שיהי' רק מיראת העונש כנ"ל. ומ"ש רז"ל לעולם יעסוק אדם בתומ"צ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, היינו שזו היא עצת חז"ל שיעסוק אפי' שלא לשמה משום שעכ"פ יבא מזה לשמה, אבל אם לא בא לשמה הרי אמרו נוח לו שתהפך שלייתו כו' וכמ"ש במ"א מזה. ובזה יובן שינוי הלשון דגבי יראו את ה' כל קדושיו נאמר את ה' וגבי יראו מה' כל הארץ לא כתי' יראו את ה' כ"א מה'. אך הענין כי מה' משמע שה' רחוק ממנו והיינו שהוא עדיין בחי' יש ודבר רק שהיראה היא יראת עונש שהוא לגרמיה שלא יאבד ישותו כו' וא"כ הוא רחוק מה' כי אין השראת אור א"ס רק במי שבטל אצלו ממש ואין אני והוא יכולים לדור כו', אבל יראו את ה' היא יראת הרוממות שהיא בחי' ביטול ממש ואז הוא כלי להשראת אור א"ס, וזהו פי' את הוי' שהוא בחי' שהוא טפל ובטל לשם הוי' כמארז"ל ע"פ את בשרו את הטפל לבשרו כו' והיינו כשהיראה היא בבחי' ביטול בלא בחי' לגרמיה נאמר ע"ז יראו את ה', וכמו כן הפי' כאן מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה את ה' כו' פי' שתהיה היראה בבחי' ביטול עד שיהי' בחי' את הטפל ובטל לגמרי לשם ה' השורה בו כו', ולפ"ז תגדל הקושיא איך כ"ז מילתא זוטרתי היא כנ"ל. אך הענין כמ"ש בתניא הפי' דלגבי משה מילתא זוטרתי היא, ר"ל לגבי בחי' שיש בכל נפש מישראל מבחי' משה כי משה נק' רעיא מהימנא שרועה ומפרנס האמונה שיש בכל א' וממשיך בו בחי' דעת. ולכן לגבי הדעת שיש בכל א' מבחי' משה מילתא זוטרתי היא להגיע לבחי' יראה כו' ע"ש בתניא פרק מ"ב. אלא שבאמת גם זה צריך ביאור דהא באמת אנו רואים שאינו קל כ"כ לקבוע יראה וביטול זה בנפשו שיהיה פחד ה' בלבו ממש ובקל יותר להגיע לבחי' אהבה מלהגיע לבחי' יראה וביטול הנ"ל שתהיה היראה בלא שום בחי' לגרמיה רק מצד גדולת ה' כו'. אך הענין דיראה היא במוח ופחד הוא בלב, דהיינו בחי' יראה שייך אפילו כשהיראה עדיין רק במוחו ושכלו, שמבין ומשיג איך שראוי ליראה מפני ה' ולהבטל במציאות אליו לגמרי ורוצה וחפץ בביטול זה, ופחד הוא כשנגע היראה גם בלבו עד שלבו מלא מפחד וכמ"ש ולבו יהגה אימה, נמצא ראשית היראה במוח וסיומה הוא בלב ואז נק' פחד וכמ"ש ופחד יצחק וכמ"ש בזהר דאית יראה ואית יראה כו', ולכך אמרו לגבי משה מילתא זוטרתי היא, ר"ל לגבי בחי' הדעת שבמוחו הוא בנקל לכל אדם להגיע לבחי' יראה זו במוחו עכ"פ שיבין וישכיל היטב איך שצ"ל יראה וביטול זה והרי מוח שליט על הלב ומחשבה טובה מצרפה למעשה עכ"פ שיעשה כל המצות ע"פ יראה זו שבמוחו, והנה דעת הוא לשון הרגשה והתחברות דהיינו שמחבר מה שמבין ומשיג להיות נקבע בו ממש ולכן סוף סוף יומשך מזה ממש להיות פחד ה' בלבו ג"כ כו' ועיין בתניא פרק ט"ז. (וע"פ הקבלה יש עוד פי' בזה כי הנה בבחי' יראת הרוממות יש ג"כ ב' מדרגות יראה תתאה ויראה עילאה כי ד' אותיות שם הוי' הם דחילו ורחימו ודחילו היינו יראה תתאה היא ביטול היש ונמשך מאות ה' אחרונה דשם הוי' שהיא בחי' מלכותך מלכות כל עולמים שהיא בחי' א"ס למעלה עד אין קץ כו', ועכ"ז נק' מפתחות

החיצוניות, אבל יראה עילאה היא ביטול אמיתי ונמשך מאות יו״ד דש׳ הוי׳ כמאמר אם אין חכמה אין יראה שהוא הביטול לאור א״ס ב״ה ממש, ולכן נאמר כאן שאינו שואל מעמך כ״א יראה תתאה עכ״פ כו׳).

ד) **והנה** ארז״ל אל תקרי מה אלא מאה אלו מאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום, פי׳ הברכה הוא המשכה מבחי׳ סוכ״ע לבחי׳ ממכ״ע ובחי׳ ממכ״ע שהיא בחי׳ מלכותך מלכות כל עולמים נקרא מה כמ״ש בזהר בההקדמה ור״פ תרומה וזהו מה אדיר שמך בכל הארץ, והטעם ע״ד מה שפי׳ בטעם שאנו אומרים שהבריאה היא יש מאין והרי באמת למעלה הוא היש האמיתי ולמטה הוא אין דכולא קמי׳ כלא חשיב ממש, אלא שנק׳ יש מאין כי בחינה המהוה היש זהו רק בחינת אין היא בחי׳ מל׳ שנק׳ שם כמאמר למען שמו כו׳ ועד״מ השם של האדם הוא אין וכלא חשיב לגבי מהותו ועצמותו של האדם, כך בחי׳ מל׳ נק׳ שם ונק׳ ג״כ אור כמו זיו השמש שהוא אין וכלא לגבי מהות ועצמות השמש, ומקור התהוות העולמות הוא ע״י הארה זו, ולכן נק׳ ג״כ בחינה זו מה, כי מה היינו מה הוא שהוא בחינה הבטל לגבי מהותו ועצמותו כביטול זיו השמש בשמש, וכמו שאמר מרבע״ה ונחנו מה לפי שהי׳ בבחי׳ ביטול והי׳ חושב עצמו לאין ע״כ אמר ונחנו מה, ועד״ז נקרא בחי׳ ההארה המאירה בבחי׳ ממכ״ע בשם מ״ה מה אדיר שמך כו׳, והברכה וההמשכה הוא להמשיך מבחי׳ סוכ״ע בבחי׳ ממכ״ע ונק׳ יחוד קבה״ו ואז נעשה מבחי׳ מה בחי׳ מאה שמאיר בו האלף שהוא בחי׳ פלא עליון כו׳ והיינו ע״י מאה ברכות וזהו ג״כ מ״ש ויהיו חיי שרה מאה שנה כו׳, כי שרה ל׳ שררה היא בחי׳ ומדת מלכות כל עולמים ונמשך לה אור וחיות מבחי׳ מאה כו׳ כמ״ש בזהר ר״פ חיי שרה, והנה יש יחידות עשיריות מאות ויש עוד למעלה מבחי׳ מאה ג״כ והיינו מ״ש במתן תורה ואתא מרבבות קדש וכמ״ש במ״א, אלא שאינו שואל מעמך כ״א להמשיך ע״י אתעדל״ת מבחי׳ הנק׳ מאה והיינו א״ת מה אלא מאה כנ״ל ובחי׳ היותר עליונות הגלוי מעצמו באתעדל״ע כו׳. וכמו כן באהבה אמר כאן ולאהבה אותו ולעבוד כו׳ בכל לבבך ובכל נפשך, והרי באמת בחי׳ אהבה דבכל מאדך היא האהבה שבלי גבול וגדולה יותר מבחי׳ בכל לבבך ובכל נפשך כמבואר במ״א באריכות מהא דארז״ל רפ״ו דברכות בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום נאמר ואספת דגנך אבל בזמן שישראל ערש״מ נאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם כו׳, וידוע הקושיא הלא ואספת דגנך נאמר בפ׳ והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי כו׳, אלא התירוץ לפי שבפרשת והיה לא נאמר בכל מאדך ע״כ נק׳ בחי׳ זו אין עושין רצונו של מקום כי הנה בחי׳ מקום הוא בחי׳ מעלה ומטה וע״כ בחי׳ ממכ״ע נק׳ מקום לפי שבבחי׳ זו שייך התחלקות במדרגות מעלה ומטה וגבוה מעל גבוה שומר ולא מקום גשמי ח״ו, משא״כ בחי׳ סוכ״ע שאין בו מעלה ומטה, ולכן פי׳ עושין רצונו של מקום היינו להמשיך הרצון ממקורא דכולא לבחי׳ ממכ״ע הנק׳ מקום והיינו דוקא ע״י בחי׳ בכל מאדך שבלי גבול, וכשאין בחי׳ אהבה זו עדיין אז ממשיך מבחינה שכבר נמשך להיות רצונו של מקום, ולא שיוכל להמשיך מחדש ממש וכו׳. ואעפ״כ נאמר כאן שאינו שואל מעמך רק לאהבה ולעבדו בכל לבבך בשני יצריך ביצ״ט וביצה״ר ובכל נפשך שהוא התקשרות

ג׳ לבושי הנפש מחודומ״ע במחוד״מ של הקב״ה דהיינו בתורה ומצות וזהו שואל מעמך והבחינה בכל מאדך יומשך בדרך מתנה מלמעלה כמ״ש עבודת מתנה אתן כו׳ אלא שאין נותנין מתנה זו כ״א אחר קדימת האהבה בכל לבבך ובכל נפשך, וזהו מ״ש ואהבת את ה׳ וכו׳ ויש בואהבת ב׳ פי׳ א׳ שהוא לשון ציווי, והב׳ לשון׳ הבטחה שסופך לאהוב ושניהם אמת שיש אהבה שיש ע״ז ציווי שיכולים להגיע אלי׳ באתעדל״ע ויש אהבה שנמשך בדרך מתנה מלמעלה כנ״ל.

ראה אנכי נותן לפניכם, מהו לפניכם והל״ל לכם, הנה פנים בפנים דיבר ה׳ עמכם, וארז״ל ע״ז ברבות פ׳ תבא, זכה הפחות בימי משה מה שלא זכה הגדול שבנביאים יחזקאל, וצ״ל א״כ מהו ההפרש בינם ובין משה, שבמשה נאמר ודבר ה׳ עם משה פנים אל פנים כו׳, והנה בחי׳ זו דפא״פ דבר ה׳ עמכם נשאר לעולם אף לאחר מ״ת כמו שארז״ל כה״ג על פנים אל פנים דגבי משה, מה כביכול אור פנים שלמעלה קיים לעולם ולעולמי עולמים כו׳ והיינו שמבחי׳ זו נמשך שם הוי׳ בפנימיות של כל אחד מישראל, היו״ד הוא בחי׳ חכמה משכיל לאיתן כו׳ משכיל הוא בחי׳ שלמעלה מן השכל וכענין שתוק כך עלה במחשבה וכך יש בחי׳ זו בכל אחד וכמ״ש מזה בד״ה ענין ק״ש בלק״ת פ׳ ואתחנן והיינו לפי שעלו במחשבה סתימאה הנ״ל, ועמ״ש מזה בד״ה יונתי בחגוי ובביאורים שם, ולכן נק׳ האזרחי, דהפי׳ תושב הארץ מאז ומקדם, והוא הבחי׳ שארץ קדמה במחשבה הקדומה ושם עלו שורש נש״י, וע״כ הם אזרחי ארץ חפץ הנ״ל, ורש״י בתלים רס״י פ״ט פי׳ איתן האזרחי ע״ש מי העיר ממזרח לשון זריחה, והוא מקור בחי׳ וזרח השמש, שמש ומגן ה׳ כו׳, אך אזרח לשון עתיד הוא מקור דזריחת אור שגנזו ביום ראשון שלמעלה מבחי׳ שמש ומגן כו׳, ולכן מה שהאיר ממזרח נק׳ רק העיר לשון הערה לגבי בחי׳ כל האזרח לע״ל בחי׳ גילוי אור הגנוז כו׳, וההי׳ בינה רחובות הנהר וזהו ענין נקודה בהיכלה, היכל הי כל היינו חמישים שערי בינה הנמשכים מן הי׳ נודע בשערים כל חד לפום שעו״ד, כמ״ש בלק״ת פ׳ מטות בד״ה עיני כל אליך ישברו, והחכמה היא נקודה, כי להיות המשכת א״ס א״א רק על דרך נקודה א׳ שאל״כ לא יוכלו לקבל וז״ס ויצא כברק חיצו כו׳, ועוד כי כל מה שקרוב יותר לאוא״ס ב״ה הוא בחי׳ אין וביטול בתכלית דכולא קמיה דוקא כלא חשיב וכמ״ש באגה״ק בד״ה קטונתי מכל החסדים ולכן החכמה נק׳ אין לפי שבה שורה אור א״ס, וזשארז״ל פ״ב דעירוכין ד״י סע״ב שלוח הי׳ מקלח מים בכאיסר שלח המלך והרחיבו ונתמעטו מימיו כי מעיך השלוח שרשו מחכמה וז״ש ההולכים לאט ע״ד דברי חכמים בנחת נשמעים כו׳, וכמו כהנים ולוים שהלוים שרשם מבינה הם בשיר לארמא קלא, וכהנים שהם מחכמה הם עבודתם בחשאי מרוב הביטול כו׳, גם שלוח כענין המשלח מעיינים בנחלים כו׳, ולכן מקלח מים רק בכאיסר שהוא בחי׳ אין ואינו יש מיעוט הכלי וריבוי האור כו׳, וכשהרחיבו להיות בחי׳ יש נתמעטו מימיו שאין אור א״ס שורה בבחי׳ יש כו׳ ולכן אור א״ס אינו שורה בבינה אלא ע״י אמצעות החכמה כו׳, ולכן צ״ל תרין ריעין הבן בחכמה וחכם בבינה ועד״ז תשב״כ ותשבע״פ אשר בתשב״כ נאמר כל דבר בקיצור נמרץ כמו לחכימא ברמיזא ע״ד מי שלוח הנ״ל ובתושבע״פ נעשה רחובות הנהר כו׳, ונחל איתן שיומשך בהמדות וזהו המתפלל צריך לכרוע עד שיראה איסר כנגד לבו, שיומשך מהמוח בלב בחי׳ נחל איתן שהוא כענין מי השלוח שמקלח מים בכאיסר כו׳, ועמ״ש

מזה בת"א ס"פ חיי וזהו הוא"ו דשם, ואח"כ ה' אחרונה מחודומ"ע שמבחי' איתן נעשה תניא שהתנאים הם איתנים כו' וכמ"ש מזה בד"ה ואלה שמות בנ"י וגם וצדקה כנחל איתן כו', אך בגלות אין השם שלם כו' כמ"ש בלק"ת בד"ה ראה אנכי, ולע"ל ומל ה' כו', והטיבך וזהו גילוי בחי' איתן כל האזרח בישראל כו', וזהו ענין ראה אנכי נותן ברכה לפניכם, לפניכם דוקא, כי הנה כל הנביאים נתנבאו בכה בחי' כדמותינו יחו"ת ומשה נתנבא בזה וכמ"ש בד"ה ראשי המטות, ולכן בחי' פב"פ הוא למעלה מבחי' הנביאים ועכ"ז אינו דומה כלל לבחי' משה, כי פי' פב"פ היינו שבחי' פנים העליונים דיחו"ע נתלבשו בפנים דיחו"ת וכענין שילוב הוי' באדנ"י שנתבאר בלקו"ת בביאור ע"פ שובה ישראל, ששם הוי' מאיר ע"י שם אד' לא כמו שאני נכתב אני נקרא כו', והוא כמו שמשיג השכל ע"י המשל, ועכ"ז הוא למעלה ממדרגת שאר הנביאים שלא השיגו רק ש' אד' לבד, כמ"ש בישעי' ואראה את הוי' יושב כו', אבל נש"י נאמר פב"פ דיבר הוי' שהשיגו גילוי שם הוי' ממש אלא שהוא ע"י התלבשות בפנים דש' אד', אבל במשה לא נאמר פנים בפנים כ"א פנים אל פנים שהשיג גילוי ש' הוי' ממש כמו שהוא נכתב ולא כמו שהוא נקרא באדנות כו', ועמ"ש כה"ג בת"א בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם בענין ושמי הוי' לא נודעתי להם, דהפי' שם הוי' קודם שבא בהתלבשות בשם אלקים כו' בחי' זו לא נודעתי להם, רק למשה וע' בזהר וארא דכ"ג ע"ב אבהון הוו חמו מגו כו', וע' בהרמ"ז פ' במדבר דקי"ז מזה, ונלע"ד שמדרגת ישראל היתה שאור התורה שה"ס אור אבא היתה מתלבש בחכמת מלכות הוד ומשם בחכמת הבריאה ולחכמת יצי' עד חכמת העשי' וכל חכמה הו"ס אצילות וסוד פנים כמש"ה חכמת אדם תאיר פניו כו' לכן כתיב פנים בפנים פי' פנים עם פנים המלבישים זה את זה, והיינו עמכם כאן למטה במקומכם, אבל של מרע"ה היתה מופלאת לאין חקר והוא שנשמתו היתה מתעלה עד או"א בתפארת ז"א ששם עיקר התורה והי' מסתכל באותו הפנימיות בהעלמו שם וה"ס פנימי' אימא המלביש אחורי אבא כו' עכ"ל ועמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן, בענין אשר פקד ע"פ משה, משה בגימט' קפ"ד קס"א היינו פנימי' ס"ג שמלביש אחוריים דע"ב כו', וזהו ענין פא"פ ע"ש בהרמ"ז, ושורש דבר זה מבואר ג"כ בבחיי פ' יתרו ולקוח מדברי הרמב"ן.

ועוי"ל הברכה בבחי' הפנים כי בפי' פב"פ פי' הרמ"ז פ' ואתחנן (ע"ש דקפ"א א') שפנים עליונים מעתיק או עכ"פ ג"ר נתלבשו תוך פנים דז"א ובחי' זו נתגלה לכל ישראל אבל למשה נתגלה פנים דג"ר ממש או גם פנים דעתיקא וזהו פא"פ עד וזהו משה אמת ולע"ל יתגלה בחי' זו לכל ישראל וכמ"ש במד"ר פ' ויקרא ספ"א כמ"ש במ"א ע"פ יהי כבוד ה' לעולם מדכתיב ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' משה נתנבא בזה כו', והנה עז"נ ראה אנכי נותן ברכה לפניכם, שהברכה היא בבחי' לפניכם שיוכלו ג"כ לקבל לע"ל הגילוי דבחי' פנים אל פנים, וכמ"ש רז"ל ע"פ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד, שעכשיו לא כמו שאני נכתב אני נקרא אבל לע"ל יהיה גילוי שם הוי' ממש ועז"נ ולא יכנף עוד מוריך כו', וזהו מלך ביופיו תחזינה עיניך בישעי' ל"ג י"ז דקאי אלע"ל כי פי' ביפיו זהו ע"ד הנך יפה דודי ש"ע נהורין

כו' כמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ כי תצא, וזהו והתפארת זו מתן תורה כי חכמת אדם תאיר פניו, באור פני מלך חיים, ולע"ל שיהיה גילוי פנימיות התורה ישקני מנשיקות פיהו זהו מלך ביפיו כו', וזהו הברכה לפניכם כו' וכמ"ש ישר יחזו פנימו, אך ברכה זו היינו ע"י אשר תשמעו אל מצות הוי', כי סוף מעשה במחשבה תחילה, שלכן ארץ קדמה במחשבה, וזהו בחי' אורח הארץ שמזה נמשך בחי' הגילוי כל האזרח בישראל כו' וכמ"ש כ"א בזאת יתהלל כו' השכל ויודע אותי היינו בחי' משכיל לאיתן הנ"ל, והיינו כי אני הוי' עושה חסד משפט וצדקה בארץ דוקא, שע"י המעשה דוקא יומשך בחי' גילוי הנ"ל.

ראה אנכי נותן כו' ברכה, לכן שייך נותן ברכה, והנה ברכה י"ל ברכת המצות כמ"ש סד"ה אם בחוקתי בענין וצויתי את ברכתי בשנה הששית, והברכות תקנו חכמים עיני העדה וזהו ראה דוקא בחי' ראיה שמזה נמשך בחי' ברכה והיא אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת לעורר אתעדל"ת כמ"ש בד"ה ואתחנן, ולכן נאמר אשר תשמעון, ולא אם תשמעון ומבחי' ראי' נמשך לשמיעה, וע' מענין ברכה בד"ה כי תברכו יברכך ואני אברכם, ובד"ה אם בהרת קדמה בפי' הקב"ה, וסד"ה ראה ריח בני, ובד"ה מה טובו, ובענין [illegible] מברך בד"ה אני דפ' ציצית ובד"ה ראה אנכי, ובענין מאה ברכות, ובד"ה ציון במשפט תפדה דגבי ציון כתיב כי שם צוה כו' הברכה והוא ע"ד בשנה הששית, ברכות לראש צדיק משלי י' ו' זח"א ויצא קס"ב ב' וברכה לראש משביר משלי י"א כ"ו, וע' בדרוש ברכת הזימון בענין כוס של ברכה דלע"ל, כי נעוץ סופן כו', וענין מחזיק רכ"א לוגין ארך אנפין כוסי רויה, כי עכשיו בחי' צמאה, ברוך כבוד ה' ממקומו בד"ה האזינו השמים שהאופנים דוקא אומרים ברוך ע"י שמתנשאים ברעש גדול, וה' ברך את אברהם בכל וארז"ל שלשה הטעימן כו', ע"כ ברך ה' את יום השבת יתרו כ' י"א, והוא ענין שער החצר הפנימי' וכו' ואברככה לפני ה' תולדות כ"ז ז' לפני ד' דוקא וזהו אנכי נותן היום ברכה, בד"ה ביום השמיני שלח ויברכו את המלך, בד"ה להבין ענין הברכות דפ' בראשית פי' את הברכה אשר תשמעון ב' פירושים הא' שע"י הברכה תשמעון כי הברכה אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת הב' הברכה יומשך אח"כ כאשר תשמעון וה"ע ברכה בראש ברכה בסוף, גם כי המצות בחי' קדשנו במצותיו שהקדושה למעלה מבחי' ברכה, וא"כ הברכה שע"י קיום המצות היא ברכה בבחי' קדושה היינו תוספת קדושה וכענין שאו ידיכם קדש וברכו בחי' הקב"ה כנ"ל יק"ב יחוד קדושה ברכה, אשר תשמעון אשר קדשנו, סד"ה חנוכת הבית להניח ברכה אל ביתך, קללה מל' דק"נ ויקוב את השם, אבק ועפר, המקללת יולדיו יוצא' שלא בכתובה, כריח השדה אשר ברכו ה', בד"ה לא הביט און בענין מצות צריכות כונה, בד"ה שובה ישראל עד, גבי כי עמך הסליחה למען תורא וזהו ענין בא"י כו', היום ברכה, עיין אוה"מ כאן ועמ"ש ע"פ בכל יום אברכך

ע"פ זה היום עשה ה', ועכ"פ הימים צריכים ברכה ע' ד"ה באתי לגני להמשיך בהמדות מאו"א גם ע"ד וערבה כימי עולם וכו', מספר ימיך, היום אם בקולי כו', ע' ד"ה ביום השמע"צ דקדשינהו לזמנים, גם ע"ד ונשמע קולו בבואו וכו' פירותיהן בעוה"ז גם ע"ד אחת דבר כו' שמעתי תלים ס"ב, א"נ שאבדו נעשה ע"ד מ"ש סד"ה ועשית בגדי שיש כמה בחי' במעשה משה ממשיך מצות מא"א כו', גם כמ"ש בד"ה אם בחקתי בענין ועשיתם את כל מצותי, ויש מצות ה', וגם כענין כאילו עשאוני, משפטים כ"א ועבדו לעולם זח"ב קט"ו סע"א . . . ק"ש, תשא קצ"ב א', ח"ג בהר ק"ח, ואתחנן רס"א א', שכ"ע ושכ"ת ב' כוסות וא"כ ע"י נעשה ונשמע יהי' הגלוי בשכ"ת כמו בשכ"ע הישר בעיניו יהיה, נשמע מל' פתחי לי אחרי תלכו אח"כ מפתחו' הפנימי' נעשה, בת"א פ' משפטים דקכ"ה א' ולאחר שחטאו הורידם מבחי' זו לבחי' שמיעה כו', והיינו שמיעה שבנפש בינה ע' ד"ה יהודה אתה, וא"כ כשהקדימו נעשה היו בבחי' ראיה, וי"ל כמו שהראייה תופס את העשיי' כן ע"י נעשה המשיכו בחי' ראיה דלעילא ועמ"ש ע"פ הראיני השמיעני, וזהו ענין שאבדו נעשה היינו מה שנמשך ע"י נעשה בחי' ראיה, אעפ"כ שמור בחי' שמיעה וזהו ראה אנכי כו' אשר תשמעון, י"ל הברכה שיומשך בבחי' שמיעה מבחי' ראה ראיה וכמו בשבת ויברך כו' ברכה ראיה בסידור ד"ה וכד אנת תסתלק והיינו ע"י הדעת המייחד או"א וזהו חיוב מאה ברכות, גם כמו ברכת הארץ מתחלת בנודה לך הודאה שמיעה וסיומה בברוך, ברכות * ובת"א פ' בראשית ד"ה להבין ענין הברכות גם ע"ד הבן בחכמה וחכם בבינה בבה"ז פ' וארא, והיינו הבן בחכמה זהו היו"ד שבשם או"א עילאין וחכם בבינה או"א תתאין ה' שבשם עיקרו שמיעה ומ"מ רואין את הנשמע, שהוא למטה מבחי' עין בעין יראו בת"א פ' וארא סד"ה וידבר וארא דצ"ד ע"ב.

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' כו', הנה כ"מ שנאמר היום הוא נצחי כי היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, הנה למחר הוא לע"ל ועד למחר נק' הכל היום. והנה פי' ראה אנכי נותן, אנכי הוא דיבור אנכי ה' אלקיך דמ"ת שעי"ז אנכי נותן לפניכם ברכה כי העלי' דנשמות ע"י תורה כי הנה איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, הנה גרמוהי הוא מקור דנשמות וחיוהי הוא תו' חכמה ואיהו אוא"ס, וכן העלי' דגרמוהי שהוא נשמות בבחי' איהו אא"ס הוא ע"י חיוהי שהוא תורה, וזהו אנכי נותן לפניכם ברכה, וצ"ל פי' תיבת ראה ומה שייך לומר ראי' בבחי' שצריך שמיעה כי ברכה צריך לשמוע זה ופי' ראה גם מה הוא לפניכם הל"ל לכם, הנה לפניכם הוא פנימי' שיש בישראל כי תלת דרגין אינון וכולהו דרגא על דרגא סתים וגלי' כי קוב"ה סו"ג אורייתא סו"ג ישראל סו"ג, והנה ישראל

ברכות : תי' צ"ע.

סו"ג היינו כי חב"ד הוא פנימי' באדם שאין ידוע לחבירו משא"כ אהוי"ר שבאדם הוא גליא שהוא גילוי, וזהו אנכי נותן לפניכם ברכה שהברכה הוא בחי' פנימי' שבאדם, והענין כי הנה פב"פ דיבר ה' עמכם, ואי' במד"ר פ' תבא א"ר יהושע זכה הפחות בימי משה מה שלא ראה יחזקאל גדול שבנביאים בני אדם שדברה שכינה עמהם שנאמר פב"פ דיבר ה' עמכם וביחזקאל ואראה ואפול על פני כו' כי צ"ל דבמשה כתי' וידבר ה' אל משה פנים אל פנים, כי מה כביכול אור פניו שלמעלה קיים לעולם כך כו', וא"כ צ"ל דגם בישראל דכתיב בהם ג"כ פנים בפנים דיבר ה' עמכם ג"כ הפנים קיימין לעולם, ומהו (?) הנה הוא כי בכל א' מישראל יש בפנימי' שם הוי' וזהו שהפנים קיים לעולם, וזהו אנכי הוי' אלקיך שכ"כ יהי' מאיר שם הוי' בנשמות עד שיקרא על שמיך אלקיך, והענין כי היו"ד דשם הוי' שיש בישראל הנה יו"ד היא נקודה ביטול, כי הנה הרשעים מלאים חרטות וכי אינו רוצה להיות נפרד מאלקות, והוא נמשך מבחי' חכ' שבנפש שלמעלה מטו"ד המושג, וזהו משכיל לאיתן כמו משכיל על דבר מקור השכל כי פי' משכיל לאיתן שיהי' בחי' איתן כי איתן פירושו חזק כמו איתן מושביך והיינו שבחי' זו נתחזק בכל או"א, וכמ"ש כי עם קשה עורף וסלחת, ואי' במדרש אתה סבור שהוא לגנאי אינו אלא לשבח, כי לפי שעם קשה עורף עד"ז נמשך וסלחת כו', כי פי' קשה עורף היינו הביטול שלמעלה מטו"ד שיש בכל א' מישראל.

והנה אותיות איתן משמשות לע"ל כמו אפעל תפעל יפעל, כי לע"ל יהי' בחי' ביטול הנ"ל בהתגלות בכל אחד מישראל מה שא"כ עכשיו הרוח שטות מכסיהו שדומה בעיניו שעודינה ביהדותו, וזהו שכנר שלע"ל יהי' כנור של עשרה נימין והפי' הוא כי כנור הוא כ"ו נר, כי כ"ו הוא שם הוי' ונר הוא נר ה' נשמת אדם, ויהי' של עשרה נימין כי יהי' מאיר באדם כל הע"ס שלה, וזהו עלי עשור שיהי' מאיר בו הע"ס כי היו"ד שהוא חכ' שבנפש יהי' מאיר בהתגלות (וזהו נדבר לפי השטה דע"ס מתחיל מבחי' חכמה שיש סופרים כו' דחכמה הוא ראשית הע"ס), והנה משכיל לאיתן האזרחי, הנה פי' אזרח מלשון אזרח הארץ וכמ"ש כגר כאזרח הארץ כי אזרח הארץ הוא מי שיושב בארץ מאז ומקדם, וכן הוא פי' כאן האזרח כי בחי' זו יש בכ"א מאז מעולם כמו ישראל עלו במחשבה כי מלאכים נתהוו מדיבור, וגם פי' אזרח לשון זריחה כמ"ש כל האזרח בישראל ישבו בסוכות שמה שלע"ל אני עתיד להזריח בישראל עכשיו ישבו בסוכות בבחי' מקיף כי סוכה הוא מקיף כמו ופרוס עלינו סוכת שלומך כו', והנה אזרח הוא שם ע"ב כי אזרח בגימט' רי"ו וכן שם ע"ב דקי"ס ויסע ויבא ויט, הנה יש בו ע"ב תיבן רי"ו אותיות כי ג"פ ע"ב הוא רי"ו, ולכן אזרח שם ע"ב, ולהבין מה שייך שם ע"ב לאזרח הנה אזרח הוא מה שמכבר מאז ומקדם, ועד"ז הוא שם ע"ב וכי עולם התיקון הוא משם מ"ה נק' שם מ"ה המתחדש, כי פי' התחדשות היינו שאינו עצמיות וכמו עד"מ אור של מסך שהוא אור תולדה שאינו האור הקדום.

והנה השבירה הוא משם ס"ג והתיקון הוא ע"י שם מ"ה המחדש שהוא רק הארה אבל שם ע"ב הוא גבוה מתהו ותיקון, ונק' א"ק פי' שבו מאיר

בחי' קדמון לכל הקדומים, ולכן זה נק' אורח. והנה ה' דשם הוי' ב"ה שיש בכ"א מישראל הוא בינה הבנה והשגה כי ה' יש בו אורך ורוחב והוא התבוננות איך שהוי' הוא אלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד וכולא קמי' כלא, והנה למעלה י"ה הוא חו"ב והם תרדל"מ, וכמו"כ צ"ל באדם התחברות ב' בחי' אלו תמיד בעבודת ה' בלי פירוד, דהיינו להתבונן ולהעמיק בשכלו כל מה דאפשר וגם צריך לקשר דעתו בבחי' לדבקה בו בחי' ביטול שלמעלה מטו"ד כי זו"ז גם אם יתבונן בהרחבת הדעת מ"מ לא יהי' קיום כי הקיום הוא ע"י חכ' כי חכ' נק' אמת, כי אמת מורה על אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, כי הנה אמת הוא היפך כזב כי כזב הוא אינו שקר, כ"א ע"ד נהרות המכזבים אפילו פ"א בשבוע [פסולים] למי חטאת, והנה השונמית אמרה לאלישע אל תכזב בשפחתיך, כי חבקוק הנביא נשמתו היתה מעלמא דנוק', ולכן הבינה שלא יהי' לו קיום וע"כ היה מוכרח ולהמשיך לו אח"כ נשמה מעלמא דדכורא, ולכן בקשה שלא ימשיך לו נשמה מבחי' שלא יהי' לו קיום, ולכן בפ' קדש נאמר ולזכרון בין עיניך, שפי' קדש הוא בחכמה נאמר זכרון שהוא היפך השכחה שהוא מבחי' גבול, והנה בפרדס אי' דדכורא הוא יסוד מלשון זכר והוא ג"כ הכל ענין א' כי יסוד מקבל מבחי' חכמה, כי בינה רק עד הוד אתפשטת ולכן הי' יוסף יתום מאמו כי יוסף הוא צדיק יתום מאמו בחי' בינה אבל חכ' נמשך ביסוד, וזהו והחכמה תחיה בעליה פי' בעלי' הוא לשון יארא וריבין, כי בינה הוא הבנה והשגה באלקות ויש בזה עונג משא"כ חכמה, חכ' שהוא רק בחי' ביטול ע"כ נק' בינה בשם בעל דהיינו שיש לו ממשלה אל הארה מבחי' זו, כי התבוננות בגדולת ה' בהרחבה בעומק יש לה מעלה יתירה על בחי' ביטול שבחכמה לפי שאין מחשבה תב"כ, כ"א הארה כל שהוא מבחי' חכ', אבל ההתבוננות הרי המח' תפיסא בכולא, ולכן נתוסף ה' לאברהם שיהי' הולדה כי אברם הוא חכ' אינו מוליד אברהם מוליד הוספת ה' הוא בינה והתגלות עתיק הוא בבינה, ולכן נק' הבינה א"ח עט"ב, אך מ"מ והחכמה תחי' בעלי' כי היא נקודה בהיכלא, והנה הנקודה מחי' את ההיכל וע"כ צ"ל שתיהן כא' והן תרין דל"מ למטה כמו למעלה, והנה ע"י מה הוא החיבור ע"י תושב"כ ותושבע"פ ונק' ספר וסופר, כי תושבע"פ נק' סופר כי עריבים עלי ד"ס יותר מיינה ש"ת, כי פי' סופר שעושה את הספר כמו משכיל מקור השכל ותושב"כ נק' ספר, ולכן ע"י תושב"כ ותושבע"פ עי"ז מקשר ומחבר בחי' חו"ב שבנפש והנה זהו ע"י תורה וכמו"כ יש ע"י מעשה והיינו ע"י נצח והוד כי כל שמעשיו מרובים מחכמתו חכמתו מתקיימת שהוא בחי' נצח, שפי' נצח היינו שהגם שאינו מחזיק כן בפנימי' מ"מ מתנצח, ולכן הוד הודאה כי נו"ה נק' ג"כ ת"ר מתפרשין ולפעמים נקראים ב' פלגי גופים, והנה ו' דשם הוי' שבנפש הוא בחי' נחל איתן שהוא המשכה במדות כמ"ש וצדקה כנחל איתן שבחי' איתן יורד ונמשך למטה גם בששה מדות, כי הנה מדות ושכל הם שני בחי' כי כשהשכל מאיר אין מדה וכשהמדות מאירים מסתלק השכל וכמ"ש ע"כ יעזב איש את אביו ואת אמו, איש הוא מדות ויעזוב את אביו ואת אמו חו"ב, וע"כ צריך לחבר חכ' עם מדות, והנה ה' אחרונה הוא מח' ודבור ומעשה דתומ"צ, וזהו איתן אותיות תניא, וענין בחי' אלו

הנרמזים בשם הוי' הו"ע קבלת התורה בדיבור אנכי הוי' אלקיך שארז"ל גבי עובר בבטן אמו דולק נר על ראשו ומלמדין אותו כל התורה, וצ"ל איך שם נר דולק, אך הענין כי נר דלוק הוא בחי' יו"ד שבשם לומר לך שכל הענין מבחי' אלו שבשם הוי' מיו"ד עד ה' אחרונה מלמדין אותו להיות לו אחר לידתו בצאתו לאויר העולם יותר בנקל תפיסת וקליטת הבחי' אלו מוחו ולבו לצאת מההעלם אל הגילוי, וזהו וכל בינך לימודי הוי' שהנשמה נתלמדה על ביטול דשם הוי', אך הנה ארז"ל שבזמן הגלות אין השם שלם, והיינו שאותיות ו"ה נפרדים מי"ה, והענין בעבודת ה' שהגם שמתבונן ומעמיק בגדולת ה' ומקשר דעתו בבחי' ביטול אליו ית' בבחי' שלמעלה מהדעת עכ"ז אין פועלים להיות נמשך בלב ונפש להפך המדות אהוי"ר בהתגלות הלב והיינו בסיבת הגלות שמלובש בתאוות וענינים גשמי', וע"ז ומלתם את ערלת לבבכם, וצ"ל דהא לפעמים כתיב ומל ה' את לבבך, אך הענין כי ומלתם היינו ערלת לבבכם להסיר הערלה החופפת על הלב דהיינו בחי' תאוות וענינים גשמי' המונעי' ומפסיקים בין י"ה לו"ה, כי עונותיכם מבדילים ובין אלקיכם מפריד אלוף, פי' נרגן להו"ת עי"ז מפריד אלוף יחוד דסובב וממלא, וכן בנפש מפריד אלוף בחי' חכ' שלא יתחבר עם מדות ולאו דוקא לשה"ר, אלא כמ"כ כל הד' כתות שאין מקבלים פני שכינה כת לצים כת חנפים כו', כ"א צריך להמשיך שיהי' ברוך אתה ה' אלקינו להיות בחי' גילוי כי הגם דשם אלקים צמצום, הנה צמצום סיבת הגילוי וע"ד צמצם שכינתו בין שני בדי הארון שיהי' גילוי ומ"מ נק' צמצום כי בשביל שהוא צמצום יכול להיות גילוי, אך כ"ז להסיר המונע, אבל בעצם עמק הגילוי התגלות עצמיות האהבה הנה ע"ז כתיב ומל ה' את לבבך, כי יש חיצוני' הלב שהוא האהבה שעפ"י השגה ויש פנימי' הלב, וכמש"ל שיש ענין הנוגע לאדם תוך פנימי' נקודת הלב ושכל חייו תלויין לו בזה וזו היא מבחי' נחל איתן שמשמשות לע"ל כמ"ש אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך והיטבך והרבך מאבותיך למע' מהאבות וכמ"ש הנה ישכיל עבדי וירום ונשא ירום מאברהם כו', וזהו ומל ה' את לבבך שימול כל חיצוניות הלב כ"א שיהי' גילוי בחי' פנימי' הלב.

והנה את לבבך ואת לבב ר"ת אלול כי הנה בביאת הארץ הי' צ"ל מילה מקודם, וכמ"ש עשה לך חרבות צורים ושוב מול את בנ"י שנית וכמו"כ בר"ה דכתיב ארץ אשר ה' דורש אותה מראשית השנה ועד אחרית השנה וקשה דהזו"ל לעולם, אך הענין פי' ארץ הוא בחי' מל' ובכל ר"ה מאיר בה בחי' אשר ה' דורש אותה וע"כ צ"ל מקודם בחודש אלול בחי' מילה, וכן ומל ה' את לבבך ואת לבב ר"ת אלול, גם איתן הנה ירח תשרי נק' ירח האיתנים וזהו משכיל לאיתן האזרחי כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, וזהו הבקשה יהא שמר"מ כי שמי' רבא יש בו ב' פירושים פי' הטור יהי' שם י"ה רבא, ופי' התוס' שמי' רבא שקאי על שמו הגדול, ובאמת הכל פי' אחד, כי ע"י דשם י"ה רבא עי"ז נמשך הגדול וכמ"ש סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו כי ערבות הם חו"ג ונק' ערבות ע"ש התערובות שמתכללים כי תפארת כולל חו"ג, אבל רוכב בערבות הוא בחי' שלמעלה מתערובות כי לית שמאלא כלל בהאי עתיקא, והנה כוונה צ"ל לבחי' רוכב בערבות בחי' לאו מא"מ כלל אך הרי ההמשכה

צריך לילך ע"י מדות. ומי מחבר בחי' לאו מכל אינון מדות, הנה הוא ע"י בי"ה שמי' בחי' י"ה חו"ב ולכן כמו"כ ע"י דשם י"ה רבא עי"ז נמשך שמו הגדול, והנה י"ה שמי' רבא מברך לעול"ע עלמי' הוא ג' בחי' העלם כנגד מחדו"מ שאפי' בחי' מעשה שהוא העלם ולבוש ג' החיצון מאיר שם י"ה שיהי' כולם לה' לבדו כו', והיינו לפי שמראש מקדם נסוכה, כי ראש הוא בחי' סובב וממלא וקדם הוא בחי' שלמעלה גם מסובב וממלא כי ממלא וסובב שייך לומר בגדר ובחי' עולמות אבל במהותו ועצמותו ית' לא שייך לומר לא ממלא ולא סובב, והנה מראש ומקדם נסוכה כי נסב"ת, ולכן ראה אנכי נותן לפניכם ברכה, כי הנה ברכה הוא רק מה שיש בשורש ובמקור שיומשך מהעלם אל הגילוי, וכמו"כ איש אשר כברכתו ברך אותם כברכתו דוקא ולכן שכל את ידיו כי מנשה הבכור וכמ"ש ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו כי אפרים הי' גדול בשרשו יותר כי הבן יקיר לי אפרים וישראל נקראו ע"ש אפרים, ועד"ז אנכי נותן לפניכם ברכה כי לפי שיש בשורש כי ישראל עלו במחשבה ע"כ נמשך בהם הברכה, ופי' לפניכם בבחי' פנימי' שלכם, כי הנה פנים בפנים דיבר ה' עמכם ואמרו זכה הפחות שבישראל בימי משה מה שלא זכה גדול בנביאים, והענין כי ההפרש בין משה לשאר נביאים, היינו כי הנביאים נתנבאו בכה שהוא בחי' כדמותינו בכף הדמיון ועד"מ כמו שרואים במראה שאין רואים המהות כ"א דמות, אבל משה נתנבא בזה שהוא עצמיות הדבר, ובמדרש אי' משה ראה מתוך אספקלריא מצוחצחת. והנה ההפרש בין פב"פ [ופא"פ] הוא כי פב"פ היינו שמבחי' פנים העליונים מתלבשים בפנים תחתונים, וע"ד שילוב הוי' באד' ולכן הוא למעלה מנביאים שאפי' ישעי' ראה רק בבחי' אדנ"י כמ"ש ואראה את אדנ"י יושב על כסא כו', משא"כ הם ראו כמו שמלובש ב"ש, וזהו שארז"ל זכה הפחות בימי משה מה שלא ראה גדול בנביאים כו', אבל משה פא"פ היינו שם הוי' שלמעלה מהתלבשות בשם אדני, או ההפרש בין פב"פ ופא"פ הוא כי פנים הוא בחי' דעת, כמ"ש אשר ידעו ה' פנים אל פנים, והנה בחי' דעת יש שני בחי' כמ"ש כי אל דעות הוי' כ"א אין בינה אין דעת הוא בחי' ד"ת בבחי' ממכ"ע ומ"ש אם אין דעת אין בינה הוא דעת שבבחי' סוכ"ע, אבל הוא ע"י התלבשות בבחי' ד"ת, אבל פא"פ הוא בחי' ד"ע עצמו אשר ידעו ה' פא"פ שזכה לשני בחי' דעת גם לבחי' ד"ע כמו שהוא בהתלבשות בד"ת.

והנה אנכי נותן לפניכם ברכה היינו כי לע"ל יבואו כולם לבחי' ומדריגה דמשה כי משה נתנבא בזה, ולע"ל כתיב על כל ישראל ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו', אך א"כ נשאר הקושי' מה יהי' ההפרש בין כל ישראל למשה הנה הוא כי יש ב"פ זה, וכמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' זה ה' קוינו לו, וזהו ההפרש בין משה ובין ישראל אבל עכ"פ בכל ישראל יומשך הגילוי דבחי' זה, וכ"ז נמשך מאנכי דמ"ת שעי"ז אנכי נותן לפניכם ברכה בבחי' פנימי' שבכם כו', והנה להבין פי' אנכי הנה העולם נברא באות ב' ואי' שהא' קורא תגר כ"ו דורות למה לא נברא העולם באלף עד מ"ת שהתחיל בא' אנכי ה' כו', והענין כי ב' מורה על חכמה כי בחכמה יבנה בית כי הוא בחי' ח"ת שנמשך מבחי' ח"ע, ולכן ב' סי' ברכה, אבל אם הי' העולם נברא בא' הגם שא' הוא בחי' גבוה יותר, הנה היא הנותנת לפי שהוא

בחי' גבוה יותר ע"כ היו יכולים חיצונים ג"כ לקבל יניקה ממנו כמו בקדושה כי כחשיכה כאורה, ולכן א' ארך אפים מאריך אף לרשעים כו', אך כ"ז עד מ"ת, אבל ע"י מ"ת דאורייתא מחכמה נפקת הנה גם שנמשך מבחי' אלף מ"מ מגיע ההמשכה רק בקדושה וכמ"ש אשר עשה עמכם להפליא בחי' הפרשה וכמ"ש ונפלינו אני ועמך כו' וכתיב עשה הוי' לי דוקא לי כו', וזהו ראה אנכי נותן לפניכם ברכה היום שע"י היום לעשותם תורה הנה נמשך ברכה שהגם שנמשך מבחי' אנכי מ"מ יומשך רק בקדושה, וזהו את הברכה אשר תשמעון אל מצות הוי' שכל זה הוא ע"י המצות כו'.

כי תשמע באחת הערים כו' וידיחו את יושבי עירם ע' בטו"ב ה' לולב סי' תרס"ט מענין עיר הנדחת שהיא הסיטרא אחרא דרע, עיר קטנה זה הגוף וכאשר היצה"ר הנק' זקן וכסיל גובר עליו ומחטיאו ועולה ומסטין הרי דוחה את האדם מקדושת ה' ע"ד להדיחך מן הדרך אשר צוך ה' אלקיך ראה י"ג ו', ושם האריך בזה בענין מ"ט כי לא ידח ממנו נדח, ובזהח"ב פ' תרומה דקע"ג א' שהרוח דמסאבא נדחה בכל יום ג' פעמים וכ"ה בפ' בלק דקצ"ו ע"א, וא"כ נק' עיר הנדחת, ויש להעיר מענין העיר והמגדל שבנו דור הפלגה שמבואר בזהר ס"פ נח שזהו ההפך ולעומת זה דירושלים עיר אלקינו ומגדל דוד הוא ציון וכמו"כ הוא באלשיך שם וענין עיר אלקינו היינו עולם הדיבור מל' דאצילות הנק' אבן ישראל ושני אבנים בונות שני בתים כו' והמגדל הוא שבו וע"י נמשך גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו, וכמ"ש מגדל עוז שם ה', ולעומת זאת בקליפה ותהי להם הלבנה שפחה ביטא ק"נ, ולאבן שרצו להיות ושפחה כי תירש ועד"ז הוא ענין עיר הנדחת, להדיחך מן הדרך וכו', כי זהו ההיפך ממש מהמשכת ה' אלקיך, והיתה תל עולם פי' רבינו אפרים יען כי גלות מצרים נחשב ת"ל שנה וזכו עי"ז לקבל את התורה אנכי ולא יהיה לך והעיר הנדחת שעברו אז ע"כ והיתה תל עולם נגד ת"ל הנ"ל, ואפשר להמתיק דבריו עפמ"ש בפע"ח תחלת שער המצות שגלות מצרים וימררו את חייהם בחומר ובלבנים הי' לתקן נשמות דור הפלגה, כנגד החומר והלבנים שעשו העיר והמגדל ונתקנו בת"ל שנה הנ"ל, ועיר הנדחת שחזרו והמשיכו ענין עיר דדור הפלגה ע"כ והיתה תל עולם לא תבנה עוד, אלא נש"י נק' בוניך כמארז"ל ע"פ ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך, והיינו בנין עיר אלקינו כו' והוא בחי' כמגדל דוד צוארך בנוי תלפיות שה"ש שיר ד' ד' וארז"ל פ"ד דברכות תל שכל פיות פונות אליו, וזה נמשך מבחי' ת"ל שנה דגלות מצרים, ועי"ז זכו לעיר ומגדל דקדושה שנק' תל שכל פיות כו', והנה שקל הקדש שקל ג"כ גימט' ת"ל, ופי' שקל הקדש ע"ד מתקלא וקו המדה ששוקל בחי' הקדש עליך כסא יומשך למטה שיוכלו שאת ולא יתבטלו במציאות

וזהו איה סופר ואיה שוקל איה סופר את המגדלים, ששוקל וסופר נק׳ בחי׳ מגדלים דקדושה בחי׳ כמגדל דוד כו׳ וכ״ז נמשך מבחי׳ איה, איה מקום כבודו כמ״ש בת״א פ׳ שמות.

בפ׳ ראה י״ד א׳.

בנים אתם כו׳. רבות קל״ד קמ״ה ד׳ קנ״ב ג׳ קס״ג קפ״ה ב׳ קצ״ז א׳ רכ״ח א׳ רל״ו ד׳ רס״ט א׳. ח״מ יח״ד צ״ד ד׳ קכ״ז א׳. זח״א לך פ״ב ב׳ ויחי רמ״ה ב׳, ע״ש מענין לא תתגודדו. ח״ב שמות כ״א ס״פ הנ״ל כ״ב א׳, יתרו פ״ז ב׳ ב׳ א׳, משפטים צ״ח א׳ ובהרמ״ז שם, קכ״ה סע״א. ח״ג ויקרא ז׳ ב׳ ע״ש במק״מ, כ״ד סע״ב, צו ל״ד א׳ מ״א ב׳ מ״ב ב׳, קדושים פ״א א׳, בהר ק״ו א״ב. שלח קנ״ט ב׳ ע״ש מענין לא תתגודדו. רע״ז ב׳ ר״ח ב׳ רפ״ו ב׳ רצ״ה סע״א. קדושין ל״ה ב׳ ל״ו א׳, ב״ב י׳ א׳, אבות פ״ג, יבמות י״ג ב׳ י״א א׳, מכות כ׳ א׳, מנחות ל״ז ב׳, ירושלמי פ״ד דפסחים, פ״ק דקדושין, אדר״נ ל״ט, עקדה שער פ׳, עקרים מ״ד פ״מ.

עשר תעשר. חכמה בראש הכמה בסוף ב׳ יודין ידיך, יר״ת ראשית חכמה יראת, ויר״ע סוף דבר כו׳, וזהו עשר בשביל שתתעשר, כי יראה תתאה נקרא בחי׳ לחם עוני וכל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעושר הוא בחי׳ יר״ע ע״ד עשיר ודל דגבי מחצית השקל, וזהו תחילה אם אין יראה אין חכמה ואח״כ אם אין חכמה אין יראה.

כל תבואת, ראשי׳ תבואתו ורוב דגן וכו׳ הלכות ואגדות לחמו בלחמי רעייתי (ד״ה מטות וד״ה יונתי) חטה ושעורה ה״ת ה״ג עשה ול״ת, ונש״י ראשית תבואתו כמ״ש ד״ה יונתי כו׳, והנה אורייתא בלא דו״ר כו׳ ומתחילה מעשר אז ראוי לאכילת אדם הוא בחי׳ יר״ת כמארז״ל שיקבל עליו עומ״ש תחילה ואח״כ כו׳ כי עיקר התורה בבחי׳ ביטול, ולכן ישראל מונין ללבנה (עד״ה בחודש השלישי) ומזה יבוא לבחי׳ אהבה כרשפי אש והיא בחי׳ אפיה כו׳ (ד״ה בהר סיני) לחמו אך להיות לחמי הוא ע״י יראה עילאה מבחי׳ מוליהו חזי וא״כ זהו קומי לך ואז רעייתי כו׳ וזהו תעשר, זרעך ענין הזריעה בד״ה בהר הנ״ל, השדה דא ברייתא ע׳ בענין עבודה בשדה וד״ה ויצא כו׳ לשוח כו׳, וענין מערים אדם כו׳ ע״ד שמתוך שלא לשמה כו׳, וכן לע״ל עשר אעשרנו כו׳, תבואת זרעך ע״ד ביום חתונתו וכו׳ איבין וזרעין הגז׳ בבה״ז ר״פ נח, כתר מחבר מלמעלה למטה, אך מל׳ ג״כ כתר לחבר מלמטלמ״ע יצאו מ״ח כו׳.

שמשותיך ע' ד"ה שבתותי תק"ע, לבנה כחמה, שמש אש לבנה, גם כד כד ע"ד ערש"מ כתר משליש העליון ובמ"ת ב' כתרים כד כד תשב"כ ותשבע"פ, וע' ביאור דמחר חדש, ע' לשמש שם כו' בד"ה לסוסתי כו', לאבני י"ל אותיות דס"ג ע"ד לחומת אש הנז' בוהנצח זו ירושלים, אבני חפץ, גם י"ל כי אבני הנ"ל דחצרו' הוי' יהי' כן ע"ד מדברה כעדן, וכ"ז אותיות אבל וכל בניך לימודי כו' גלוי עצמו' ורב שלום בוניך המקיף את כל בחי' הנ"ל וכמ"ש איזה בית כו', ישפה שתיקה כבד פה כו' סייג שהם ואבן הבדולח אתעדל"ע טל השמי' וישפה ע"ד מ"ח מירושלים כו'.

שה"ש — אלול

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, הנה שושנה יש בה תליסר עלין כנגד י"ג מכילין דרחמי שבפסוק אל רחום כו' ופסוק מי אל כמוך כו', שמשם הוא מקור התשובה להיות נושא עון, והם נפתחים ומתגלים בר"ח אלול שאז הוא עת רצון כי מר"ח אלול עד יוהכ"פ הוא מ' יום שעלה משה בהר לקבל לוחות אחרונות כו' וזהו הרועה בשושנים בר"ח אלול כי ר"ת אני לדודי ודודי לי הוא אלול.

והנה לעיל מיני' כתי' נפת תטופנה שפתותיך ופסוק זה נאמר על שעת מ"ת כי נפת תטופנה זהו מה שהקדימו נעשה לנשמע כו' ואז היו בחי' צדיקים גמורים, ופסוק אני לדודי כו' הרועה בשושנים קאי על היותם בחי' ומדרגת בעלי תשובה דהיינו בר"ח אלול כשנתרצה להם כו' ועלה משה בהר כו'. ולהבין זה דכאן נאמר הרועה בשושנים שהוא ית' רועה ומפרנס כנ"י בשושנים ופעם נאמר שכנ"י נק' רעיתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, והנה ביאור ענין ישראל מפרנסין הוא כי הנה פרנסה כולל ב' דברים מזונות ולבושים כדאי' במשנה שמין לפרנסה וחשיב שם מזונות ולבושים, וכך מה שישראל מפרנסים לאביהם שבשמים יש בזה ג"כ ב' בחי' הללו והן הקרבנות ג' דברים שהעולם עומד עליהם תורה עבודה וג"ח שהם נכללים בב' בחי' הנ"ל כי הקרבנות נק' בשם עבודה הם בחי' מזון כמ"ש לחמי לאשי וצדקה הנק' גמ"ח הוא לבוש כמ"ש לבושו צדקה וכתי' וילבש צדקה כשריון, והתורה כוללת ב' הבחי' שנקראת מזון כמ"ש לכו לחמו בלחמי זו תורה ונק' לבוש כמ"ש עוטה אור כשלמה, וביאור זה הנה כתי' אתה הוא ה' לבדיך אתה עשית את השמים כו' ולהבין איך הוא לבדו מאחר שעשת השמים כו' ואיך אינן פועלים שינוי בו ית' ככל חומר לפעול השתנות ביוצרו בין קודם שעשאו כו' כמ"ש במ"א, ובאמת כתי' אני ה' לא שניתי וכן אתה הוא קודם שנברא (העולם) משנברא כו' בשוה ממש, אך הענין כתי' בדבר ה' שמים נעשו והשמים ושמי השמים וכל צבאם מלאכים ונשמות נתהוו רק מאותיות דיבורו ית' וכללותם

הוא דיבור א', וכמרז"ל בה' נברא העוה"ז וכמשל ביטול אות א' לגבי כללות נפש מדברת כידוע, והנה שורש התהוות הדיבור הוא רק מבחי' החכמה וכמ"ש כולם בחכמה עשית וכתיב ה' בחכמה יסד ארץ אלו צירופי אותיות העליונות שנבראו בהם השמים וארץ, שכמו עד"מ בגשמיות שכח התחלקות האותיות בה' מוצאות אחה"ע מהגרון ובומ"ף מהשפתים כ"ז וצירופן בכל דיבור ודיבור בתיבה זו כך ובתיבה זו כך, הוא ע"י החכמה שבנפש כנודע ממארז"ל שהתינוק אינו יכול לדבר, הגם שיש לו הקול ומחשבה ומדות מחמת שאין לו בחי' חכמה המחלקת ומצרפת כנ"ל, והיינו לפי שהחכמה היא ראשית לכל כוחות הנפש וע"כ יכולה להיות נשפל ולירד מטה מטה עד גם בבחי' הדיבור וכמשל מדורה גדולה שתאיר גם בריחוק מקום, כך גם למעלה ידועה דיש ריבוי נבראים לאין קץ ותכלית וכל אחד נבדל ממציאות זולתו והיינו מחמת שינוי הצירופים ואותיות הדיבור העליון שמהם הם חיים וקיימים כנ"ל, והתחלקות זו היא ע"י בחי' חכמה העליונה וז"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית, שריבוי המעשים וריבוי ההתחלקות היא ע"י ההכמה כו' אבל עצמותו ומהותו ית' הוא למעלה מעלה מגדר חכמה כמו שית', ובזאת סרו ע"ז ג"כ. הפלוסופים החוקרים על ה' בשכל אנושי והארו בו ית' מציאות יגדר חכמה וקראום חכמת אלקות, וגם לא הונח להם איך הוא ית' אחד יחיד ומיוחד והלא ממנו מתהוים ריבוי נבראים (משונים) אלו מאלו, אבל באמת בחשיכה יתהלכו לא ידעו ולא יבינו כי סיבות ההתחלקות בין הנבראים הוא מחמת שינוי הצירופים של אותיות מדותיו ית' כנ"ל, ושרש התחלקותן הוא ע"י החכמה, אבל עצמותו ומהותו ית' מרומם ומתנשא למעלה מעלה מגדר חכמה ולא יושג בשום חכמה כלל, כי אפילו על חכמה עילאה אמרו דלית מחשבה תפיסא ביה והיא שוה אצלו ית' עם בחי' העשיה ממש וגילוי אלקות הוא בבחי' אמונה שלמעלה מהחכמה כעטרה שהיא על הראש והוא ענין כתר יתנו לך מלאכים עם ישראל כו' ומשם התהוות החכמה כמ"ש והחכמה מאין תמצא, והיינו ע"י אותיות דשם כי כמו שנמצאים אותיות הדיבור כך יש ג"כ למעלה מעלה כידוע ענין ד' בחי' טנת"א שהאותיות הם היותר אחרונים במדריגה למעלה מהם הנקודות כו' עד הטעמים שהיא בחי' אותיות דתענוג עליון כי טעם הוא מבחי' תענוג וכמ"ש טעמו וראו כי טוב כו', והם שם בדוגמת האותיות למטה, כי ענין האותיות הוא בחי' התגלות מלשון אתא בוקר וכך הטעמים הם גילוי בחי' התענוג עליון, וכנראה בטעמים שבנגינה זרקא מקף שופר כו' שיש מהם ניגון ומתיקות שזה היה עבודת הלוים בשיר היום, והנה בחי' התענוג עליון הוא מאד נעלה במדרגה למעלה מעלה מבחי' החכמה ומבחי' האותיות וההתגלות שלו בלבד שהם בחי' הטעמים מקבלת החכ' והיא בחי' הארה מצומצמת בלבד וכמארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב כי היו"ד הוא נקודה אחת בחי' צימצום הארת התענוג ממנו נברא העוה"ב וע"ש הארת תענוג זו המאיר בחכמה היא נקראת עדן כידוע ולכן נקראת אור כמ"ש ותורה אור שהיא בחי' אור וזיו בעלמא מא"ס ב"ה.

ג) **והנה** באמצעות החכמה מקבלים אח"כ הארת והמשכת חיות דאוא"ס ב"ה גם כל הנבראים כי לולי שהי' הארה זו מתלבשת תחילה בבחינת

החכמה לא היו יכולים להכיל אורה כלל הגם שהיא הארה מצומצמת בלבד מא"ס ב"ה כנ"ל, מ"מ הרי היא בבחי' א"ס וא"א לנבראים לה . . . אורה כלל זולת ע"י התלבשותה תחילה בחכ' וכנודע לטועמים מע"ח וד"ל, וזהו עוטה אור כשלמה אורה זו תורה היינו בחי' חכמה שנקרא בשם לבוש כי בה מתלבשת ההארה כנ"ל וכמ"ש בזהר באורייתא אתקיים עלמא והיינו ג"כ מטעם הנ"ל, וכן מ"ש עולם חסד יבנה וכתיב בה בתורה תורת חסד על לשונה. והנה מה שהצדקה נקרא ג"כ בשם לבוש הוא כי יש שני מיני לבושים לבוש פנימי ולבוש חיצוני ד"מ האדם לובש לבוש פנימי דהיינו גם כשהוא לעצמו ולבוש חיצוני להגן עליו מפני החורב וחיצים, כמו כן יובן למעלה התלבשות אוא"ס בחכ' הוא בחי' לבוש פנימי לצורך קיום העולמות ולביש חיצוני היינו להגן מפני החיצונים. כי הנה הסוב"ע הוא למעלה מגדר ההתחלקות וקמי' כחשיכא כאורה שוים ממש ובכדי שלא יקבלו יניקה החיצונים צריך ללבוש ומגן והיינו ע"י הצדקה שכל פרוטה ופרוטה מצטרפת כו' וכמ"ש וצדקה תציל וחטאי' בצדקה פרוק, וזהו וילבש צדקה כשריון מה השריון עשוי קשקשים כו' כך לבוש זה הוא להגן על ניקבי העור שבין השערות שמשם יניקת החיצונים וזהו שכל פרוטה מצטרפת. והנה כ"ז הוא שנעשה ע"י ישראל ולכך הם מפרנסין לאביהם שבשמים כמשי"ת. והנה אמרז"ל גבי משה כשעלה למרום מצא למלאך סנדל שיושב וקושר כתרים לקונו מתפילותיהם של ישראל, היינו בחי' אותיות עליונים שנקרא בשם כתרים כמ"ש בהקדמת זוהר בראשית ע"ש, והענין כי הם בחי' אותיות והתגלות התענוג עליון הנ"ל שהוא בחי' האין שממנו תמצא החכ', וזהו שקושר כתרים לקונו שממשיך מבחי' תענוג עליון הנ"ל להיות בחי' אותיות וההתגלות שלו הנק' בשם טעמים נמשך ומתלבש בחכמה שהוא בחי' התורה כנ"ל, וזהו דייקא ע"י תפילותיהם של ישראל פי' מדיבורי וצירופי האותיות שישראל אומרים בתפילה הם עולים ברום המעלות עד בחי' אותיות הראשונים שהם בחי' הטעמים שהם אותיות התענוג כנ"ל ומשם ממשיכים הארה מלמעלה למטה להיות מתלבש בחכמה, והטעם הוא לפי שניצוץ האלקית שיש בכל נפש אחת מישראל שבשרשם למעלה מעלה גם מבחי' החכ', ולכך אנו רואים שיש בכח כל א' למסור נפשו על קדה"ש שהוא למעלה מגזירת השכל, שהרי השכל לא יחייב לזה רק לאהבה כי הוא חייך אבל המס"נ הוא רק מצד עצם ניצוץ האלקית שטבעו לחפוץ להכלל במקורו כנר בפני האבוקה והוא למעלה מן החכ' כנ"ל, רק שלהיות הנפש מלובשת בגוף והוא מסתיר ומכסה על ההארה הזאת, ואמנם בתפלה ע"י הקדמת פסוד"ז הוא מבעיר ומלהיב את הניצוץ עד שיבוא ויגיע בק"ש לבחי' מס"נ באחד שהוא למעלה מן החכמה, ואז ע"י אותיות אלו ממשיכים מבחי' אותיות העליונות וכתרין עלאין הנק' בשם טעמים להיות מתלבשים בחכ' כנ"ל, וז"ש בק"ש אחר ואהבת בכל לבבך כו' שהוא המס"נ ודברת בם כו' שהוא לשון . . . והמשכה כמו ידבר עמים ובם בד"ת והיא בחי' המשכת הארת התענוג בחכ' הנק' תורה כנ"ל, וזהו שאמרז"ל יפה רעיתי פרנסתי שישראל מפרנסים לאביהם שבשמים ופרנסה כוללת ב' בחי' מזונות ולבושים כדאיתא בכתובות ד' ס"ח ע"א הא באכילה כו' ועיין ברש"י פרק . . . דף מ"ו ע"א ואפרנסים והיינו כי להיות

התלבשות אוא"ס בחכ' הוא ע"י ישראל כנ"ל והוא ג"כ בחינת מזון כמו המזון שמחבר הנפש עם הגוף וכמ"כ עי"ז נמשך חיות אלקית להחיות כל הנבראים כנ"ל, והנה זהו בחי' תורה שכוללת ב' הבחי' מזון ולבושים והקרבנות הם בחי' מזון בלבד והצדקה היא בחי' לבושים כנ"ל והכל ע"י ישראל ומטעם הנ"ל וד"ל.

ועי"פ כל הנ"ל יובן הפסוק בשה"ש נפת תטפנה כו', דהנה בחי' אותיות דתענוג עליון נק' טעמים מלשון טעם ותענוג כמו עשה לי מטעמים וחך אוכל יטעם או וטעמו כצפיחית בדבש, ועוד פי' טעם לשון עצה וטעם ממש כמו מטעם המלך וגדוליו ביונה סי' ג', או וטעם זקנים יקח באיוב סי' י"ב, וכן טוב טעם ודעת בתלים סי' קי"ט, והיינו כי באמת בחי' תענוג עליון הנ"ל הוא למעלה מהחכמה כנ"ל באריכות, וגם האותיות וההתגלות מבחי' זו הוא למעלה מהשכל והטעם ונקראו טעמים לשון תענוג ולא לשון טעם ושכל, רק שמבחי' אותיות אלו נמשך ומתלבש להחיות בחי' חכמה ואז נק' טעמים לשון טעם וחכמה, ולכן פעם מבואר בע"ח בענין טנת"א טעמי' בכתר ונקודות בחכמה כו' ופעמים אמר טעמי' בחכמה כו' ושניהם אמת, כי מקור הטעם ואותיות התענוג הם מכתר ונק' טעמי' לשון תענוג רק שמתלבשים בחכמה בחי' טעם ושכל כו', וגם י"ל דגם בכתר ממש שייך לשון טעם כמו בחי' ח"ס טעם הכמוס כו'. וכן בענין פי' טעמי תורה יש ב' פי' אלו, הא' כמ"ש ובלילה שירה עמי שירו קרי דהיינו שעשועים של הקב"ה כמ"ש ואהיה אצלו שעשועים וזהו טעם ל' מתיקות ותענוג אבל הוא למעלה מעלה מהשכל והחכמה, והב' לשון טעם וחכמה. דהנה אמרז"ל הקב"ה יושב ועוסק בתורה, יושב הוא בחי' ירידה והמשכה וכמשל היושב שמשפיל ראשו, כך כדי שיומשך מא"ס ב"ה התהוות בחי' חכ' הוא דילוג גדול כנ"ל וכמאמר כולם בחכמה עשית שחכ' נק' בחי' עשיה לגבי מהו"ע, ולכן אמרו בגמ' יושב ועוסק בתורה היינו להיות התהוות חכמה עילאה מקור התורה נק' יושב שהוא ירידה ממדרגתו, והנה בכדי שיהיה ירידה זו הוא ענין טעמי תורה זרקא כו' שהם בחי' נגינה ושיר, פי' בחי' תענוג נתאוה הקב"ה ועלה ברצונו הפשוט שלמעלה מהשכל שיהי' עולמות אבי"ע עי"ז נתהוה בחי' ספירות חכמה, אנת חכים ונתגלה חכ' התורה, וזהו ענין טעמי תורה שהם למעלה מהחכמה שבתורה שמלובשת באותיות התורה שהרי כל התשבע"פ נלמד מאותיות התורה, אבל הטעמים הם למעלה מהחכ' רק שנמשכים להתלבש בחכמה שבתורה והוא בחי' יושב ועוסק בתורה שיהי' התענוג מתלבש בחכמה וזהו טעמים ל' שיר ותענוג רננא דאורייתא ולשון טעם וחכמה כו'.

ב) והנה המשכה זו נמשך ע"י עסק התורה כמרז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו, אך היינו דוקא ע"י המס"נ תחלה בק"ש וכמ"ש ואהבת כו' ואח"כ והיו הדברים האלה אשר אנכי מי שאנכי מצוך לשון צוותא

שולי העמוד בגוכתי"ק: בנפש מס"נ למעלה מטעם השכל אבל טעם ותענוג . . . . ד . . .

והתקשרות, כמש״ל מפני שבחי׳ מס״נ זהו למעלה מהשכל והחכמה ולכך מגיע לעורר למעלה מעלה להמשיך מבחי׳ א״ס ב״ה שיומשך ויתלבש בחכמה כנ״ל וזהו פי׳ נפת תטפנה שפתותיך, פי׳ אותיות שיש בהם מתיקות ותענוג גדול כמו נופת צופים והוא בחי׳ טעמים הנ״ל שהם המשכה מאותיות עליונות שלמעלה מהחכמה הנק׳ שמו הגדול שהם בחי׳ תענוג עליון, שכל זה נמשך ע״י שפתותיך כלה דהיינו ע״י עסק התורה בדיבור שעי״ז נמשך להיות הקב״ה קורא ושונה כנגדו, וכמ״ש ג״כ ע״פ תבנה ותכונן עיר סיחון כו׳ דקאי על התורה שנאמר בה כל היום היא שיחתי, וזהו ענין בחי׳ המשכות ושער רישי׳ כעמר נקא, שזהו בחי׳ אותיות הנמשכים מגלגלתא ומו״ס כו׳, וכמו״כ ע״י צירופי אותיות התפלה כמאמר קושר כתרים מתפילותיהן של ישראל, ולכן נק׳ אותיות אלו נפת ל׳ מתיקות שהם בחי׳ טעמי׳ שלמעלה מהחכמה רק שמתלבשים בחכ׳ כ״ז נמשך ע״י שפתותיך, כמאמרז״ל חיים הם למוצאיהם בפה והרהור לאו כדיבור דמי כי להיות המשכת אותיות הנ״ל הוא דוקא ע״י הדיבור באותיות, למעלה מן החכמה כנ״ל.

והנה פי׳ נפת תטפנה קאי ג״כ על מ״ת שהקדימו נעשה לנשמע וע״ז אמר נפת תטפנה שפתותיך בהקדימך נעשה לנשמע כו׳, והענין כמש״ל שהכח הזה בישראל להיות יכולים ע״י דיבורם להמשיך מבחי׳ טעמי׳ הנ״ל ניתן להם במ״ת שזהו פי׳ וידבר משה אל ראשי המטות כו׳ לאמור זה הדבר כו׳ וכ״ז ע״י הקדמת נעשה לנשמע, נמצא מה שנפת תטפנה הוא ע״י שהקדימו נעשה לנשמע וזהו שפתים ישק משיב דברים נכוחים דקאי על התורה שעי״ז ממשיך להיות ישקני מנשיקות פיהו בחי׳ טעמים הנ״ל נק׳ נשיקין כמ״ש במ״א ע״פ שיר השירים כו׳. והנה לשון תטפנה הוא ע״ד ונוזלין מן לבנון וכמאמר הכל תלוי במזל אפי׳ ס״ת כו׳ דהיינו אורייתא מחכמה נפקת מקבלת מבחי׳ מזלא וזהו ונוזלין לשון טפין טפין שא״א להיות הגילוי בחכמה עילאה רק כמשל טפה כו׳.

ג) **דבש** וחלב תחת לשונך, הנה חלב ודבש הם בחי׳ תרין דרועין חו״ג ימינא ושמאלא וביניהו כלה, והוא בחי׳ תחת לשונך כמ״ש בס״י במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במלת הלשון כו׳, והענין הוא כי חלב ודבש הם חסדים וגבורות חלב הוא בחי׳ חסדים ודבש הוא בחי׳ גבורות כי דבש נק׳ דין דגדלות כנודע שלכן נאמר כל שאור וכל דבש לא תקטירו ושניהם הם בחי׳ מוחין דגדלות חלב הוא מוחין דגדלות דחסדי׳ כמשל חלב האם שמגדיל את הולד, כך הוא ענין גידול המדות ע״י השפעת השכל בהם להיות שמח ומשתעשע בגדולת ה׳ כמו שעשוע הולד בחלב אמו והוא מבחי׳ מוחין דאימא וכמארז״ל שעשה לה דדים במקום בינה, ודבש הוא מוחין דגדלות דגבורות שירצה לאשתאבא בגופא דמלכא כמו שהדבש מהפך כל דבר זולתו לדבש וכמ״ש במ״א, ולכן נשתבחה א״י בשהיא זבת חלב ודבש ואמרו בפי׳ אכלתי יערי עם דבשי, זהו ק״ש, ייני עם חלבי ברכות דשמו״ע כמ״ש במ״א, וזהו דבש וחלב תחת לשונך בק״ש ואהבת כו׳ ובכח זה יכול להיות נופת תטופנה כמש״ל שהכח הזה הוא ע״י מס״נ בק״ש כו׳.

וריח שלמותיך כריח הלבנון זהו הלבושים מעשה המצות שנק' ריח כמ"ש ריח בגדיו ריחא דלבושייכו וכמבמ"א באריכות ע"פ וישלח יהושע כו' ואת יריחו, והוא כריח הלבנון כי בחי' נופת תטופנה היינו כמ"ש ונוזלים מלבנון נוזלים היינו טיפין טיפין והיינו כדי שיומשך בפנימיות אבל הריח שהוא מקיף הוא כריח הלבנון ממש.

והנה כ"ז הוא בחי' ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים בחי' מזון ולבוש נופת תטופנה וריח שלמותיך, וזכו לזה ע"י מתן תורה שע"ז נאמר בפסוק נופת תטופנה שפתותיך שהוא מה שהקדימו נעשה לנשמע, אך אח"כ כשחטאו כו' ואז בר"ח אלול עלה מרבע"ה בהר לקבל לוחות שניות ע"ז נאמר הפסוק אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, פי' שאז לא היה אפשר לכנ"י להיות בחי' רעייתי פרנסתי לפרנס לאביהם שבשמים כיון שפגמו וכו' אלא הוא ית' הוא הרועה את כנ"י בשושנים י"ג מדה"ר נושא עון כו' כדי שיוכל לעשות תשובה ויקבלו לוחות שניות ביוכ"פ להיות בחי' רעייתי פרנסתי, וזהו כשושנה בין החוחים כן רעייתי בין הבנות כו' נה"ב וע"י י"ג מדה"ר סלקא ריחין וכו', ולכן נשאר בחי' זו לעולם דהיינו בכל ר"ח אלול בכל שנה הוא עת רצון והתגלות י"ג מדה"ר כדי שיוכלו לשוב בתשובה וכמאמר והחזירנו בתשובה שלמה לפניך, וענין התשובה הוא מילוי החסרון והפגם ע"י ביטול מ"ע ול"ת או ביטול תורה וכדי למלאות הפגם צריך להמשיך ממקום עליון יותר שלמעלה מההמשכה שע"י תורה ומצות שהוא בחי' נופת תטופנה שהוא רק בחי' ונוזלים מן לבנון כמו טפה ונק' שער רישי' וכן המצות נקראים ריח והארה מבחי' לבנון, אבל מילוי החשבונו' * צ"ל מעצמות אוא"ס ממש וכאמר לבעל החוטם אני מתחנן שהוא מקור בחי' הריח כו'. וזהו והחזירנו בתשובה שלימה לפניך ממש.

ד) **והענין** כי אמרז"ל במקום שבע"ת עומדים צדיקים גמורים א"י לעמוד, פי' כמארז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות והטעם למספר ש"י מבואר במ"א (ד"ה ראה אנוכי נותן) שהוא מפני שהתרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור שהוא בחי' רצון העליון הנקרא כתר עליון ומעלת הצדיקים שמקיימים רצון העליון ממשיכים גלוי רצון העליון המלובש בחכמה עילאה דאורייתא מחכמה נפקת, אך בחי' הרצון הוא למעלה מעלה מהחכמה ומה שיוכל להתגלות ממנו בחכ"ע זה נק' ש"י שהוא חצי מן תר"ך וזהו קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה גימט' ש"י, וזהו ענין דבש שהוא בחי' מתיקות ותענוג המורגש שהוא רק הארה ממקור התענוג שלמעלה מבחי' תענוג והיינו מה שנמשך ממקור התענוג הארה להתלבש בח"ע (סוד גבורה דע"י המתלבש במו"ס) ולכן זה נמשך ע"י אהבה בתענוגים של הצדיקים שע"ז נאמר דבש וחלב תחת לשונך, אבל הבעל תשובה צריך להמשיך ממקום עליון יותר למלאות החסרון והיינו מבחי' מקור התענוג ממש שלמעלה מבחי' התענוג ורצון המלובש בחכמה עילאה, ולפי שבחי' זו הוא למעלה מתענוג

החשבונו' : תי' זו אינה ברורה בצילום-מגוכתי"ק.

מורגש כ"א רק מקור התענוגים ע"כ אינו נמשך ע"י אהבה בתענוגים של הצדיקים שזהו בחי' תענוג כ"א ע"י בחי' צעק לבם של הבע"ת ויצעקו בצר להם שבחינה זו אינה בחי' דבש וחלב ותענוג מורגש כ"א עומקא דליבא ועי"ז ממשיך ג"כ ממקור התענוגי' שלמעלה מתענוג ועי"ז מתמלאי' כל הפגמים וכמו מ"ת היה ע"י קול שופר ולא ע"י שאר כלי זמר שיש בהם תענוג יותר משא"כ קול שופר קול פשוט ואין בו תענוג כ"כ כ"א אדרבא מטיל חרדה אלא דהיא הנותנת שבמ"ת שהי' ההמשכה ממקור התורה והמצות שהוא בחי' מקור התענוגים שלמעלה ממהות תענוג ע"כ היה דוקא ע"י קול שופר שמטיל חרדה ואין בו תענוג. ועד"ז הוא ענין שופר של ר"ה להמשיך מבחי' מקור התורה והמצות למלאות כל הפגמי' והיינו ע"י תשובה, צעק לבם שנגעה עד הנפש ואין כח להכיל כו' וזהו שנאמר אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך בלשון כפל ב"פ אנכי, אך כי זה מורה שע"י התשובה נמשך מכללות התר"כ עמודי אור שלמעלה מבחי' ש"י עולמות, והנה בצדיקים כתיב ראה אנכי נותן כו' את הברכה אשר תשמעון והוא בחי' רצה"ע המתלבש בחכ"ע אבל הבע"ת שממשיכים מבחי' רעוא דכל רעוין ע"כ נאמר אנכי אנכי הוא מוחה כו' והוא ג"כ ע"י ממעמקים קראתיך ב' עומקים כמ"ש במ"א.

אך כדי להגיע לבחי' ממעמקים קראתיך עומקא דליבא צעק לבם לכן נמשך י"ג מדה"ר בחודש אלול וזהו בחי' והחזירנו בתשובה שלמה עד שנהי' בבחי' לפניך ממש להמשיך מפנימיות ומעומקא דכולא אנת הוא שלימותא דכולהו. וזהו הרועה בשושנים בר"ח אלול נפתחים י"ג מדה"ר אך א"ת שושנים אלא ששונים כי גילוי י"ג מדה"ר נמשך ע"י ההִלָכות שנק' הליכות עולם ארחות ה' חסד ואמת פי' אורח ושביל שבהן נמשך חסד ואמת שהן י"ג מדה"ר, וזהו הליכות לשון הילוך והמשכה כו' וגם פי' א"ת שושנים אלא ששונים היינו שעי"ז נתמלא הפגם שחסרו אור ההמשכה שע"י תומ"צ שמתמלא ע"י התשובה בעומקא דליבא הנמשך ע"י י"ג מדה"ר כנ"ל.

לד"ה ואם ירחיב כו' גבולך, ז' היכלות שג"ר בהיכל א', וכן מצאתי בעה"מ דף ל"ח ג' שז"ת דעת"י המתלבשים בע"ס דא"א הם דוגמת ז' היכלות דבריאה וחסד דע"י כולל ג' בחי' דוגמת היכל קדה"ק, ואפשר שרש הנפ"מ שמקור ההתגלות רק מג"ת דכתר שהם שרש הנאצלים ע"כ רק ז' היכלות אבל כשיהיה עשר היינו גילוי ג"ר דכתר בחי' תחתונה שבמאציל ע"ד הנז' בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, ועמ"ש בתו"א פ' ויצא בענין עשר אעשרנו לך, דעיקר העילוי ע"י בחי' המעשר בחי' העשירית כתר. ויש להעיר מענין שבעה עשר שנה דיעקב במצרים, י"ז דיוסף, י"ז על הרי אררט. ומזה יובן המדרש ע"פ ימים יוצרו ולא אחד בהם שהוא יום הכפורים כי יום אחד פי' במא"א כתר באות יו"ד ס"ח ובאד"ר קל"ד ב', ובחי' זו היא

ביוהכ״פ דוקא יום העשור משא״כ שבת ע״ד היכל הזיין שכח״ב באין בהתלבשות לא בגילוי, גם אחד מנין י״ג שבו גלוי יג״מ הרחמים, גם אפ״ל לפמ״ש בכהאריז״ל שבשבת ההארה מעולם . . . בחי׳ מחשבה י״ל ביוהכ״פ ההארה למטה מאצילות, וזהו דרשו בהמצאו אלו . . . אזי מאיר מבחי׳ יו״ד שלמעלה מזיי״ן, גם כי העוה״ב נברא ביו״ד... ולכן יוהכ״פ נק׳ העוה״ב שאין בו אכילה ושתיה שאז יהיה גילוי ג״ר כנ״ל. והיינו כי שבת הגילוי מז״ת דא״א כנזכר בדרוש יו״ט של ר״ה הנ״ל ויוהכ״פ הגלוי מג״ר. והנה כל המועדים בטלים חוץ מיוהכ״פ, אכן שבת לא יבטל ח״ו עכצ״ל שגם לעתיד יהי׳ בחי׳ ז׳ וגם יו״ד, ואולי ע״ד י״ז שנה דיעקב. להעיר ממ״ש במק״מ ר״פ בראשית כי שאל נא לימים ראשונים כו׳ שבג״ר אין שום השגה. א״י עשר קדושות שהם ע״ס ע׳ היינו שגם שהיא מז׳ מדות בירור ז״ת דתהו עכ״ז מתלבשים בה גם ג״ר, והוא ע״ד מש״כ בד״ה השמים כסאי שהתורה הוא מה שנמשך מחו״ב להתלבש במדות כשר ופסול ולע״ל שיהי׳ גלוי פנימיות התורה היינו ג״ר בעצמן. וע׳ בואו חשבון ומנורת זהב ש״י עולמות. והנה ע״ס דעגולי׳ מתעגלי׳ מג״ר דיושר כנז׳ בד״ה לרוקע הארץ על המים, ועי׳ בסידור האריז״ל גבי לעושה השמים בתבונה והיינו שג״ר מתלבשים בז״ת ז׳ היכלות והעגולים מתוהו ולעתיד יתגלו העגולי׳ עצמן סכ״ע לא ההיכלות לבד.

ברבות* סדר לך לך ס״פ מ״ד רבנן אמרי אדום ומואב וראשית בני עמון הם הג׳ שלא נתן לו בעוה״ז כו׳, ס״פ וישלח משמע דוד למד שהותרו כולן, ויש להעיר בענין בירור הכתר דתהו ממ״ש בד״ה בא אל פרעה להפך הרצון הזר ממש ע״י להביא עצמו לידי נסיון כמו שהלכו אפיתחא דבי זונות בכדי לאכפייא ליצריה זה לא שרי עכשיו כלל. מענין נתינת ז׳ עממין החתי והכנעני בד״ה ויקח המן, וילבש.

ברבות: קטע זו נמצא אחר הקטעים דלעיל בין המחיקות.

כי תצא למלחמה על אויביך וגו׳ הנה איתא בזהר שעת צלותא שעת קרבא (וכן תרגום בחרבי ובקשתי בצלותא ובבעותא) ומלחמה זו היא מ״ש מלחמה לה׳ בעמלק מדור דור שבכל דור ודור ובכל יום ויום צ״ל בחי׳ מלחמה זו בנפש האדם כי זה לעומת זה עשה האלקים נפש דקדושה מודו״מ ומדות ושכל דקדושה, וכנגדה נפש השנית כו׳ ולאום מלאום יאמץ וצריך האדם להגביר נפש דקדושה ושעת מלחמה הוא שעת התפלה שאז היא שעת הכושר למעלה (כי הנה זמן ק״ש עד סוף ג׳ שעות ביום וזמן תפלה עד סוף ד׳ שעות, וי״ל ע״ד שנתבאר במ״א ע״פ יהודה אתה כו׳ כי ג׳ פרשיות דק״ש הם ג׳ בחי׳ ראובן שמעון לוי פי׳ ראובן הוא בחי׳ אהבה ואהבה זו נמשכת מבחי׳ ראיה לאסתכלא ביקרא דמלכא וזהו ראו בן שמבחי׳ ראיה נמשך בן הוא מדת אהבה וזהו ואהבת כו׳ ועד״ז אהרן שהוא בחי׳ אהבה רבה הוא אותיות נראה עין בעין נראה כו׳, דכמו דקמי׳ כולא כ״ח ממש, כך צ״ל ג״כ נראה אצלינו בעינינו שלמעלה היש ולמטה אין וזהו עין בעין כו׳, וזהו ענין פר׳ ראשונה דק״ש בחי׳ יחו״ע הוי׳ אחד איך ז׳ רקיעים והארץ בטלים במציאות לגמרי כו׳, ומזה יומשך האהבה והתשוקה שיהיה הגילוי זה ג״כ למטה ממש והיא האהבה הנמשך מבחי׳ לאסתכלא, ואח״כ פר׳ שניה היא בחי׳ שמעון כי שמע ה׳ כי שנואה אנכי להיות נבזה בעיניו נמאס מצד גופו ונפשו הבהמית כו׳ לעולם ירגיז אדם יצ״ט על יצה״ר כו׳ וכמ״ש בפר׳ שני׳ אם שמוע תשמעו כו׳ השמרו לכם וחרה כו׳, ואח״כ פר׳ ציצית עם אמת ויציב הוא בחי׳ לוי ל׳ התקשרות וחיבור, ע״י התעוררות רחמים על נפשו, ואח״כ שמו״ע כריעות והשתחוואות ביטול לגמרי וזהו בחי׳ יהודה לשון הודייה וביטול, והן בחי׳ ד׳ אותיות ה׳ שיש בכל נפש כי ראיה ושמיעה הם בחי׳ חו״ב הנמשכים מבחי׳ י״ה ובחי׳ רחמים הוא בחי׳ קו האמצעי בחי׳ וי״ו ולכן באוי״צ יש ט״ו ווין כו׳ ובחי׳ הודאה וביטול זהו בחי׳ ה׳ אחרונה כי נעוץ סופן כו׳, וע״כ זמן ק״ש מתחיל מהנץ החמה ל׳ גילוי אור בחי׳ ראיה וסופו עד סוף ג׳ שעות דהיינו שעד זמן הנ״ל הוא גילוי ג׳ מוחין חב״ד שהן בחי׳ יה״ו והן בחי׳ ראובן שמעון לוי כנודע, ולהיות גילוי זה בה׳ אחרונה בשמו״ע ע״כ הוא עד סוף שעה ד׳ וזהו ממש ענין מלחמה לה׳ בעמלק שהמלחמה הוא שבחי׳ ש׳ הוי׳ שיש בנפש האלקית כמבואר במ״א ע״פ ראה אנכי כו׳ יאיר ויתגלה בגילוי גמור בנפש ולא יסתיר הנה״ב והגוף כו׳, וע״כ עיקר שעת הכושר למעלה למלחמה הוא בשעת ק״ש ותפלה מטעם הנ״ל עד סוף ד׳ שעות ביום דוקא). והנה איתא בזהר מאן דקטיל לחויא יהבין ליה ברתא דמלכא, חויא הוא נחש הקדמוני בחי׳ עמלק ומאן דקטיל ליה שנצח המלחמה יהבין ליה מלעילא בחי׳ ברתא דמלכא, והענין כי הנה במלחמה זו יש ב׳ בחינות האחד הוא מצד כח נפש האלקית שהיא שכל ומדות כו׳, ויש לה כח להתגבר ולנצח המלחמה, וע״ז אמרו מאן דקטיל לחויא כו׳, והב׳ הוא מה שאין בכח הנפש מצד עצמה

להתגבר, ועז"א יהבין ליה מלעילא היא בחי' מלחמה לה' בעמלק (ר"ל למעלה מבחי' ש' הוי' המלובש בנפש עמ"ש במ"א ע"פ ולא אבה הוי' אלקיך כו', שיש בחי' ש' הוי' המלובש בנאצלי' ומשם בחי' הארה מתלבשת בכל נשמה, אבל יש עוד בחי' ש' ה' שלמעלה מההתלבשות באצי' ועז"א ממעמקים קראתיך הוי' כו', ומבחי' זו נמשך מלחמה לה' בעמלק, כמ"ש ה' יחתו מריביו בטעם גרשיים על השם שהוא שני תנועות וכמ"ש ויקרא הוי' הוי' כו' כמבו"א). וביאור ענין זה הנה ברתא דמלכא היא נקודת ציון וכנ"י (אולי ר"ל פרצוף הפנימי דמל', וע' ביאור זכור) שכונסת ואוספת לתוכה הארת ישראל דלעילא, והיא בחי' נקודת הלב ופנימיותו המתגלה בכללות נשמות ישראל בבחי' רעותא דליבא וכמ"ש בכל לבבך שיש שתי לבבות חיצוניות הלב ופנימיותו, חיצוניות הלב היא למטה מן הדעת שממנו לוקחה והיא התגברות הנפש בכח השגתה והשכלתה כשמשכלת ומתבוננת שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו' (כמ"ש בבראשית רבה סי' י') וגבוה מעל גבוה כו' עד רום המעלות ומקור וראשית כל ההשתלשלות והתהוות החיות הוא וברוח פיו כל צבאם ואתה מחי' את כולם וכתיב ראה נתתי לפניך היום את החיים כו', שבכל דבר נברא יש בו בחי' מות וחיים שהמות הוא גשמיות הדבר וחומריותו והחיים הוא הרוחניות שבו ועי"ז ובחרת בחיים לאהבה את ה' כי הוא חייך כו' שהוא חיי החיים ב"ה ומקורא וראשיתא דכולא והכל נגדו בחי' מות (וזהו ענין כפילת הלשון את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, כי הוא ית' נקרא חיי החיים וזהו את החיים ואת הטוב פי' הטוב מבחי' החיים וכמ"ש כי טוב חסדך מחיים לפי שהוא חיי החיים נשמתא לנשמתא כו' וכמאמר מחיה חיים כו', שהרי הרוחניות נקרא חיים כנ"ל והוא ית' למעלה מעלה גם מבחי' רוחנית ורוחניות וגשמיות שוין אצלו, וכמ"כ בההפך כתיב את המות והוא גשמיות הדברים שהגופות הם בחי' מות כלה ונפסד כו' והרע הוא מה שגרוע הרבה מן המות, כמו שהטוב מעולה מבחי' החיים כנ"ל כך הרע בעיני ה' הוא באמת רע ומר יותר מהמות, שהרי המות הוא רק היפך בחי' החיים כמו שהגשמיות הוא היפך בחי' הרוחניות, אבל הרע הוא היפך ומנגד לבחי' חיי החיים שהרי כל איסור הוא נגד רצון העליון שהוא חיי החיים כמ"ש כי טוב חסדך מחיים, וכיון שהוא מנגד ומונע גילוי חיי החיים מה שטוב ומעולה לאין קץ מבחי' החיים, בהכרח שהוא רע מבחי' המות שאינו רק מנגד לבחי' החיים כו', לכן עבור כל איסור סובלים דינים קשים ויסורי גיהנום שהן מרים הרבה יותר מן המות), וזהו רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם כו' כי הנה כל המעשים והדיבורים ומחשבות שבאדם אשר לא לה' המה צריך הוא לבטלן להשביתן ולשברן, ולעשות

בשולי העמוד: יהבין לי' ברתא והוא יהי' לה לאיש ע"י התורה, וראית בשבי' סלת לנו אחר ק"ש, ברתא דמלכא והיינו פרצוף הפנימי וכו' אמה ועבדי' בי"ע, פרצוף פנימי וחיצון י"ל כמו עתיק ואריך, וצ"ע בע"ח ענין פנימי' הלב רעו"ד, ע' ע"פ ביאור לכן אמור פ' וארא וע"פ קי"ס שם נשמחה רעו"ד למעלה מבי"ע לכן נק' מחצית השקל השני יהבין לי', למען וירשת את הארץ . . .

נקמה בהם וזה הוא ע"י חרב פיפיות שמבחי' רוממות אל דהיינו כשמתבונן האדם שהוא ית' מקור וראשית ההשתלשלות וחיי החיים ב"ה וז"ש בחרבי ובקשתי ות"א בצלותי ובבעותי שע"י התפלה שבה נזכר רוממותו וסדר שבחיו של מקום נעשה בחי' חרב וקשת לעשות נקמה כו', והנה התבוננות זו הוא מבחי' מל' ית' הממלא כל עלמין כי מלכותך מלכות כל עולמים כתיב ושם עלו השגת הנשמות ומלאכים ואשר משרתיו כולם עומדים כו' ומקדישים וממליכים את שם כו' דהיינו בחי' ומדת מלכותו ית' שאינו אלא בחי' שם כי הוא לבדו ית' מרום וקדוש שמרומם ומובדל כו', ושם הוא דביקות הנפש המשכלת ומתבוננת בשרשה באלקים חיים וכמאמר בשכמל"ו ואהבת כו'. (ובמ"א נת' פי' אתה קדוש ושמך קדוש ששמך הוא ג"כ קדוש ומובדל כדכתיב כי נשגב שמו לבדו ששמו הוא ג"כ בחי' נשגב ומופלא רק הודו וזיוו של שמו נמשך על ארץ ושמים כו' לכן גם בחי' חיי החיים זהו רק בחי' שמו ית' לבד, וזהו המלך המרומם לבדו וכו' והמתנשא מימות עולם פי' ימות עולם הם ששה מדות עליונות הנמשך להיות חיות להעולמות ובחי' המלך הוא מרומם ומתנשא מבחי' ימות עולם הנ"ל, והנה ע"י התבוננות זו יש בכח נפש המשכלת להתגבר על נה"ב עד שגם שכל ומדות דנה"ב יסכימו לזה להיות ובחרת בחיים כו' וכמאמר בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר, וזהו שופטים ושוטרים תתן לך כו' בינונים זה וזה שופטן שגם היצה"ר יסכים לרצון ודעה של יצ"ט. ולכן אמר ל' רבים שופטים כו' דאעפ"י שבבינונים עדיין היצה"ר בתוקפו עכ"ז מסכים לדעת השופט היצ"ט כו', כמאמר בשני יצריך, אבל בצדיקים יצ"ט שופטן כי היצה"ר נהפך לגמרי לטוב כמ"ש בתניא, וענין שופטים ושוטרים י"ל כי בנה"א יש שכל ומדות והשכל הוא השופט והמדות הם בחי' שוטר לקיים ציווי השכל וכן בנה"ב יש שכל ומדות וצריך שהשכל שבנה"ב יסכים ג"כ לשכל נפה"א וזהו שופטים כו').

אך פנימיות הלב היא רעותא דליבא ותעלומות לב אשר למעלה מעלה מן הטעם והדעת המושג ומושכל בכח השגת הנפש והשכלתה (עמ"ש בענין משכיל לאיתן ובאגה"ק ד"ה וצדקה כנחל איתן) והיא בחי' אלקות שבנפש המתגלה בבחי' יחידה שבה (עיין בע"ח שער מ"א פ"ג שכ' וז"ל כי יש ניצוץ קטן מאד שהוא אלקות נמשך ממדריגה האחרונה שבבורא וזה הניצוץ מתלבשת בכח ניצוץ א' נברא שהוא נשמה דקה במאד מאד כו' הנק' יחידה עכ"ל ומזה תבין הלשון הנז' כאן ר"ל בחי' אלקות שבנפש המתגלה בבחי' יחידה, דר"ל דגם בחי' יחידה היא רק שבה מלובש הניצוץ האלקי כו', ועפ"ז יובן ג"כ מ"ש בתניא פמ"ה לעורר רח"ר לפני ה' על ניצוץ אלקות המחיה נפשו כו' ע"ש ובע"ח שם באריכות) להשתפך אל חיק אביה ממש בבחי' ביטול כו', והארה זו היא מבחי' סוכ"ע (ע"ש דהניצוץ הנ"ל הוא כמו בחי' עתיק המתלבש בא"א הנק' יחידה ועתיק הוא בחי' התחתונה שבמאציל שהוא ודאי מבחי' סוכ"ע לגבי העולם שלמטה ממנו שראשיתו חכמה והחכמה מאין תמצא כו'), כי הנה ממלא כ"ע היינו חיות מא"ס ב"ה שיורד ומשתלשל בהשתלשלות המדרגות מעלה לעלה הארה והארה דהארה כו', וסוכ"ע היינו שהוא לבדו ית' כמו קודם שנברא העולם שאינו בגדר עלמין כלל ולא שייך לפניו ית' בחי'

השתלשלות כלל וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא ששמים וארץ שוה, וכמאמר והקדוש בשמים ובארץ שהוא קדוש ומובדל בשמים ממעל כמו על הארץ מתחת שגם הרוחניות כמו גשמיות יחשב לפניו ית', ולכן המלאכים אומרים איה מקום כבודו ואומרים מכה"כ (ואם כן לגבי א"ס ב"ה אין לשבחו כלל בהשבח איך שכל העולמות בטלים אצלו ית' כמ"ש למעלה בענין את החיים ואת הטוב כו' כי שבח זה שייך לבחי' מלכותו ית' שהוא מלכות כל עולמי' ע"ז שייך לומר שכל העולמות בטלים לבחי' זו שהוא מקור חיותם מאין ליש, וכמאמר ושמך קדוש, אבל בחי' אתה קדוש הוא למעלה מעלה מגדר זה לשבחו בביטול העולמות, וע"ד שארז"ל בפ"ה דברכות משל למלך בשר ודם שהיו לו אלף אלפים דנרי זהב והיו מקלסין אותו בשל כסף והלא גנאי הוא לו, וכך ממש לא שייך במהו"ע השבח מביטול העולמות, כי עד"מ ביטול טיפה נגד ים אוקינוס הוא שבח לים אוקינוס כי גם האוקינוס הוא בעל גבול אבל אילו היה עד"מ מים רבים בלי גבול ממש והיו משבחים אותו איך טפה אחת בטילה לגבי מים רבים אלו היה זה גנאי להם ולא שבח שהרי כיון שהם בלי גבול א"כ הים אוקיינוס ג"כ בטל אצלו כמו טפה אחת בשוה ממש, וכשמשבחו בביטול טפה אחת הוא גנאי, ועד"ז יובן ג"כ למעלה בא"ס ב"ה, שכל העולמות וחיותן הוא רק כמו טפה א' ממש לגבי א"ס ולא כמו טפה לגבי ים אוקיינוס כו', א"כ כשנאמר השבח מביטול העולמות אצלו ית' הוא גנאי, שהרי אפילו עד"מ ים אוקיינוס כלא חשיב ממש בערך א"ס כמו טפה א' ממש, ואפילו בחי' מלכותו ית' המהווה כל העולמות שהם טפה אחת מאין ליש היא כלא חשיב לגבי מהו"ע ית' וכביטול זיו השמש תוך כדור השמש כו', ולכן השבח מביטול העולמות שייך רק בבחי' מלכותו ית', ועיין באגה"ק ד"ה דוד זמירות קרית להו, מ"ש משום שבאמת מעלתה זו שכל העולמות בטלים כו' ע"ש, ומזה יובן משנ"כ איך בחי' פנימית הלב הוא למעלה מן הטעם ודעת המושג כו', דכיון שהוא מבח' סוכ"ע מה רבו לא שייך שום התבוננות והשגה כיון דאין לשבחו כלל בתהלת חיות כל העולמות כו' א"כ בהכרח שאהבה זו אינה נמשכת משום השגה כ"א למעלה מן הדעת כו' ועמ"ש ע"פ ויקח את הלבוש פי' ומצאת את לבבו נאמן כו' שזהו הבחי' שבלב למעלה מן הטעם ושכל המושג כו').

והנה כתיב כוכבים כל צבא השמים כו' אשר חלק כו' כוכבים הם המזלות שמקבלים מע' שרים יצב גבולות עמים למספר כו' והם מקבלים חיות משמרי האופנים וגבוה מעל גבוה עד שמקבלים מרוח פיו ית' שהוא בדרך וסדר ההשתלשלות ממדרגה למדרגה אבל על ישראל ארז"ל אין מזל לישראל וכדכתי' כי חלק ה' עמו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש שהם מקבלים מבחי' קדוש ומובדל שאינה בגדר ההשתלשלות בחי' סוכ"ע ושם הוא שורש נקודת פנימית הלב להיות האהבה לה' לבדו למעלה מבחי' טו"ד בבחי' רעותא דליבא וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולבבי צור לבבי כו' (הנה ענין רעו"ד נתבאר באריכות בדרוש קי"ס ע"פ דבר אל בני ישראל כו' ואתה הרם את מטך כו' דכמו שיש למעלה בחי' השתלשלות שכל ומדות מודומ"ע ויש בחי' שלמעלה מהשתלשלות ע"ד והחכמה מאין תמצא כו', כן יש ג"כ בנפש שכל ומדות מודומ"ע זהו השתלשלות, אבל רעו"ד זהו

בחי' שלמעלה מהשכל והשגה כו', ולפמש"כ הוא מבחי' הניצוץ אלקי שמלובש ביחידה כו', וז"ש כאן שהם מקבלים מבחי' קדוש כו' ושם הוא שרש נקודת פנימית הלב כו' ר"ל כי הרי בחי' רעו"ד הנ"ל הוא בחי' שלמעלה מההשתלשלות והיינו ששרשו למעלה מבחי' שלמעלה מההשתלשלות כנ"ל, ויש לבארו ג"כ עם מ"ש ע"פ לכן אמור כו' פ' וארא שענין השמחה ואהבה בתענוגים היא בחי' פרצוף הפנימי דמל' וכן בקי"ס גילוי רעו"ד אשר שם נשמחה בו, ועיין במ"ח מסכת אורות ז"א פ"ג משנה ז' ובמסכת קטנות רחל פ"א מ"ב שזה הפרצוף הפנימי נק' כנס"י ומתלבש ברחל כו' ע"ש, ומקור גילוי זה דענין פרצוף הפנימי נז' בז"ה ר"פ בראשית, ואפ"ל שזהו ענין אחור וקדם צרתני, תענוג ורצון שהם ב' פרצופים דמל' פנימי וחיצון ועמ"ש ע"פ זכור דעמלק מענין כנ"י).

והנה אהבה זו בנפש היא מוסתרת ומכוסה בלבוש שק בבחי' גלות וכענין מארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם השכינה היא ניצוץ אלקות שבנפש שהיא בחי' גלות ושעבוד מצרים שמקושי השעבוד נמשך דאגת הפרנסה שמקפת ומלבשת את פנימית הלב ונפש כי בנפשו יביא לחמו כו' וטרוד לבו במחשבות רבות כו' (ולכאורה צ"ל לפמש"ל דפנימי' הלב זהו בחי' פרצוף הפנימי, והרי לכאורה עיקר גלות השכינה זהו על הפרצוף החיצון כמ"ש כרחל לפני גוזזיה כו', אך זה יתורץ במ"ש הרמ"ז פר' תצא על הרע"מ דרע"ו ע"ב וז"ל שאם העוון גורם פגם ומיעוט במל' החיצונה גם ימשך ממנו פגם במל' הפנימית ומזה נלמוד שבהתקן החיצונה תתוקן גם הפנימית ומתיקון שלה ייטב גם לחיצונה עכ"ל, וכ"ש לפמש"ל ב' המ"ח שזו הפנימית נתלבשה בחיצונה כו' ולכן א"ש שמצד גלות השכינה יהי' אהבה זו דפנימית הלב מסותרת ומכוסה בלבוש שק כו' וצריך תיקון להוציאה אל הגילוי), ועל זה אמרו מאן דקטיל לחויא בהתגברות הנפש בחיצוניות הלב במלחמה המסורה בידה בכח שכלה והשגתה יהבין ליה מלעילא בחי' ברתא דמלכא היא בחי' גילוי נקודת פנימית הלב ונפש (וכמ"ש הרמ"ז שבהתקן החצונה תתוקן גם הפני', והחיצונה זהו בחי' הרצון שזה יש בכח הנפש לעורר רצונו לה' ועי"ז תתוקן גם הפנימי' להיות אהבה בתענוגים, והגם כי י"ל שגם פרצוף החיצון הנק' רצון הוא ג"כ רעו"ד רצון שלמעלה מהשכל וכו' שהרי מל' נעשי' כתר לבריאה כו' רק שנק' חיצון לגבי התענוג כו' מ"מ בבחי' הרצון שייך תיקון עכ"פ ע"י השכל וההתבוננות מוליד רצון התחתון שהוא כלי לרצון העליון שלמעלה מהשכל כו', וב' בחי' אלו דמל' י"ל זהו ענין שמחה וטוב לבב, טוב לבב רעו"ד רצון ושמחה תענוג ושניהם למעלה מהשכל דבריאה כו'), והיא מלחמה לה' בעמלק מההעלם אל הגילוי, וזהו כי תצא למלחמה דהיינו מלחמת הנפש בזלעו"ז אזי תהיה על

בשולי העמוד: ואח"כ תבא עלי' בר"ח עליי' המל', ירח ימי' כי גלות השכינה ופנימי' הלב ע"י מיעוט הירח ע' מ"ח.

ענין מקדשי שמך לפי שהם מפרצוף הפנימי ממשיכי' מאתה קדוש כו'.

עוד איך למעלה משבח ביטול מקום וזמן כי השלילה צ"ל קרוב וכשתשלול הספינה שאינה מחובר לקרקע לא הגעת לשום גדר [אולי חסר].

אויבך היא בחי' גילוי נקודת הלב שהוא מבחי' סוכ"ע למעלה מאויביך שאין לאויב שליטה ואחיזה שם וכמ"ש אשר חלק כו' (ור"ל ע"י שתצא למלחמה לעשות מה שבכוחך במלחמה המסורה בידיך בכח שכלך והשגתך כנ"ל אזי אח"כ יתנו לך מלמעלה בחי' פנימי' הלב שהוא בחי' על אויביך כו', וע"ז נאמר ראה אנכי נותן לפניך פי' בפנימיותכם כו' נמשך מתנה מלמעלה כו' וכמ"ש עבודת מתנה אתן כו') ואזי ושבית שבי' שנהפך הרע לטוב בהסרת הבגדים הצואים וכו' (כמ"ש בע"ח בשם הזהר הובא בלק"א ספ"ט) והיינו בהגלות נגלות אור ה' הסוכ"ע בבחי' פנימי' נקודת הלב שהוא למעלה מאויביך דוקא.

והנה גילוי זה שע"י ניצוח המלחמה בכח הנפש שלמטה הוא גילוי הארת נקודת הלב בנפש להפך לבושי מודומ"ע שבזלע"ז ולקבץ כוחות הנפש האלקית המפוזרים בפזור הנפש בלבושים ההם שכוחותיה והארותיה בלבד הם שמתפשטים בלבושים הללו וע"ז נאמר אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך כו' שהנדחים הם הארת הכוחות המתפשטות מן הנשמה להתפשט ולהתלבש בגוף ונפש הבהמית ברבות מחשבות הטורדות ומבלבלות ומפילות את האדם להמשך אחריהן, וכנודע מענין החלומות וכף הקלע שהם מהלבושים המלבישים את הנפש מראשה ועד רגלה עד שתהא אסורה וקשורה בהם והקיבוץ הוא ע"י הארת גילוי נקודת הלב שמבחי' סוכ"ע דיהבין ליה מלעילא ע"י דקטל לחויא כנ"ל, אך להיות גילוי עצמיות נקודת הלב (א"כ יש חילוק בין הארת נקודת הלב לגילוי עצמיות נקודת הלב, ועיין מ"ש ע"פ שמאלו תחת לראשי ענין העבודה בבחי' עיקר בחי' הנשמה שהוא בחי' ראש שבה כו') ממש בנפש להפך עצמיות המדות מרע לטוב ע"ז נאמר וראית בשביה אשת יפת תואר כו', וביאור הענין הנה פי' תואר הוא ענין מ"ש נעשה אדם בצלמנו כו', והנה כתיב ויברא את האדם בצלמו בצלם אלקים כו' ב"פ בצלם כנגד ב' בחי' שיש בנשמה (ע"כ נמצא בגוכתי"ק).

א"ד * חיצוני' מצות ה' פנימי' תורה אך כח אד' חיצוניו' עליון.

יגדל להמשיך מבחי' קדושתי שלמעלה מקדושתכם, למעלה מבחי' סכ"ע שזהו בחי' גלגלתא כ"א מבחי' ע"ק ואעפ"כ יגדל כח אד' דוקא וכאשר דברת וכו' כי תשו' היינו לקיים תומ"צ אלא שזדונות נעשו כזכיות.

לועתה יגדל, עומדי' ומהלכים שרפי' עומדי' יקדים תחלה ענין מסכ"ע לכ"ח לפום שעו"ד בכלי' מכה"כ וסכ"ע אני מלא וע"י יצ"מ המיצרי' וגבולי' יבוא לבחי' סכ"ע, מלאכי' עומדים כי שרש' מאותיות אבני' וכן נש"י מח' וז"ש בק"ש יצ"מ וכן באלה מסעי נק' הכל יצ"מ עד ירדן יריחו, וזמן ההילוך בשעת תפלה שאז שעת קרבא להגביר אנה"ב וזהו כי תצא למלחמ' (תקס"ב) אך ונתנו כו' בידך ע"י תומ"צ וזהו אם בחקתי תלכו, ועתה תשו' דוקא בעה"ז כי עוה"ב עומדי', יגדל כי [illegible]

———•———

*) קטעים אלו נמצאים אחר המאמר דלעיל בעמוד שרובו חלק, ובשולי העמוד נרשמו קטעים הנ"ל.

והי׳ כי תבוא אל הארץ כו׳ נותן לך כו׳ וירשת כו׳, ולהבין שבתחילת הפסוק אמר על א״י נותן לך נחלה ל׳ מתנה, ואח״כ וירשת ל׳ ירושה. הנה נודע שתכלית ירידת הנשמה לעוה״ז הוא בשביל מעשה המצות, והענין כי המצות נק׳ בזהר בחי׳ לבושין שכל אחד מישראל צריך לקיים כל התרי״ג מצות, ולכן צריך לבוא בגלגול או בבחי׳ עיבור כדי לקיים כל מצות כהן וכהנ״ל, כי ע״י מעשה המצות נעשה לבוש לנשמה בג״ע ואי חסרא מצוה חסרא לבושא כו׳, ובגמ׳ גבי עגלה ערופה המשילו מעשה המצות לפירות מאי פירא מצות כו׳, ובפסוק נק׳ המצות בשם זריעה כמ״ש זורע צדקות, אשריכם זורעי על כל מים כו׳.

ולהבין כל זה הנה אמרז״ל נתאוה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים. וי״ל איך שייך לפניו ית׳ תחתונים ועליונים, כי הלא את השמים ואת הארץ אני מלא בהשואה אחת ממש, ולית אתר פנוי מיני׳, אך הנה נודע בזהר קודב״ה איהו ממכ״ע וסובב״ע, פי׳ ממכ״ע ע״ד הנשמה מחיה את הגוף, שהחיות נמשך בכל חלקי הגוף בפנימי׳ ותוך תוכו ובהתחלקות מדרגות כמו במוחין שבראש מאיר גילוי חיות יותר מהנפש יותר מחיות הנמשך ברגל כו׳, כמ״כ למעלה חיות אלקות והארת אוא״ס ב״ה שמתלבש בעולמות ונבראים בגילוי להחיותם בפנימיותם כמ״ש ואתה מחיה את כולם כו׳ הוא בבחי׳ התחלקות ושינוי מדרגות שבעולם העשי׳ הגשמי בבחי׳ הסתר והעלם שנראה ליש ודבר נפרד ובעולמות הרוחניים במלאכים ונשמות ובג״ע מאיר גילוי אוא״ס יותר בלי הסתר והעלם כ״כ ע״ד חיות הראש לגבי חיות הרגל כו׳, אך כ״ז בחי׳ ממכ״ע הארה וזיו בעלמא שמאיר ונמשך מאור א״ס ב״ה ומתלבש בפנימיות העולמות והנבראים, אבל בחי׳ סוכ״ע שהוא מהו״ע א״ס ב״ה שאינו מתלבש כלל בבחי׳ עלמין, ולית מחשבה תפיסה כלל כמו שאינו מושג כלל בעשי׳ כמ״כ לא יוכל להשיג מהו״ע א״ס אפי׳ בעולמות עליונים בשוה ממש ואעפ״י השמים והארץ אני מלא ממש, אך הוא בבחי׳ העלם והסתר מהנבראים כי אם היה מאיר גילוי א״ס ב״ה יותר היו העולמות מתבטלים ממציאותם כמו שקודם שנבראו. וזהו שאמרז״ל שחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שהברכה הוא להמשיך בחי׳ שם הוי׳ מהעלם אל הגילוי להיות מלך העולם שהוא המשכ׳ והתגלות סוכ״ע בבחי׳ ממכ״ע.

והנה כתיב בית ישראל ברכו את הוי׳, שהכח הזה להמשיך בחי׳ שם הוי׳ הוא בנש״י והיינו לפי שיש בכח כ״א מישראל למסור נפשו כו׳, אך זהו בדיבור בברכת המצות ע״י המאה ברכות הנ״ל, אך צ״ל המשכה במעשה הוא ע״י מעשה המצות, וכמו עד״מ הזריעה שרוב זרעיני גינה אינם נאכלין כלל ואין להגרעין טעם וריח כלל, וכשנזרע הגרעין בארץ נצמח מזה אילן עם פירות, ומאין נמצא צמיחה זו שמצד כח הצומח עצמו לא יצמח פירות חשובים כמו פירות היער אינם חשובים כלל כמו פירות הנזרעים בגינה אלא שע״י זריעת הגרעין שיש בו בהעלם כח הפרי וכח הצומח שבארץ מוציא מההעלם אל הגילוי

ובתוספות ברכה שמגרעין א' יצמח אילן עם פירות הרבה, כמ"כ יובן בזריעת מעשה המצות שמלובשים בדברים גשמיים בתפילין וקלף גשמי ושופר וכנ"ל שהם רומזים למצות הוי' העליונות כמו קוב"ה מניח תפילין בחי' ד' מוחין כו' הקב"ה מתעטף בציצית ל"ב חוטין שהוא ל"ב נתיבות חכמה עילא' בחי' אורות עליונים, שהוא עד"מ הגרעין שאין בו טעם וריח שאין ערוך לצמיחת הפרי אך זריעת המצות הוא בנש"י שנק' ארץ כמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ ולכן כשישראל מקיימים המצות יש בכוחם להצמיח בחי' גילוי אוא"ס בחי' מצות ה', משא"כ אומה"ע שנקראים בשם מדבר העמים כמו שבמדבר אינו צומח כלל, וכמ"ש וחסד לאומים חטאת כו', ושורש הדברים כי הנה בחי' מל' נקרא ארץ חפץ, כי עיקר חפץ ורצון העליון שעלה ברצונו הפשוט אנא אמלוך כו', והיינו מלכות כל עולמי' אין מלך בלא עם, מל' עוממות ויש נפרד כי עיקר גילוי וחפץ ורצון העליון להיות ביטול היש לאין בבחי' עשיה גשמית, משא"כ מלאכים אינן נפרדים כ"כ ששם מאיר גילוי אלקות יותר, וזהו נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, פי' תחתונים במעלה ששם בחי' הסתר אלקות ונראה ליש ודבר בפני עצמו, ולמטה יתגלה בחי' מדת מל' ע"י ביטול היש הגשמי לאין אלקי כו', ולכן נקרא מדת מל' בשם ארץ שבה הכח לחדש יש מאין, כמו ע"י צמיחה שיצמיח דבר חדש מגרעין א' אילן עם כמה פירות טובים, והיינו ששרשה מבחי' ארץ חפץ כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כי נעוץ סוב"ת כו', שבבחי' מל' למעלה גילוי חפץ רצון העליון להיות ביטול היש ולכן מהוה מאין ליש כנ"ל, וכמ"כ נשמות ישראל נקר' בשם ארץ חפץ, כי ארץ ג"כ ל' רצון והוא רצה"פ שיש בכאו"א מישראל למס"נ שלמעלה מהשכל וההתבוננות, וזהו שניתן לאברהם לאחוזה בחי' א"י במתנה שיהיה כח מס"נ מצמיח ופועל ישועות כמ"ש זורע צדקות ומצמיח ישועות הוא בחי' וישע ה' כנ"ל שע"י מצות שירדו ונתלבשו בגשמיות ימשיכו מלמעלה מצות הוי' שהקב"ה מניח תפילין, וכמ"ש רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס שלמעלה מעלה מכל חיי העוה"ב וכמ"ש תחת אשר לא עבדת כו' מרוב כל, כי כל הוא בחי' ג"ע כמה בחי' ג"ע שצדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה שהיא זיו והארה בעלמא, אבל ע"י המצות הגשמיים שנזרעו בארץ בחי' נש"י שנק' ארץ חפץ שבכחם להצמיח בתוספות ברכה מבחי' רחבה מצותך מאד מבחי' א"ס[א] מכל חיי העוה"ב כו', וזהו ארץ אשר כו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה, שבכל שנה נמשך אור חדש בנש"י שהם בחי' ארץ עילא', וכמ"ש כי חוק לישראל הוא ומשפט לאלקי יעקב, שהוא ב' בחי' נשמות ישראל, ישראל הוא כמ"ש כי שרית עם אלקים ואנשים בחי' אתהפכא חשיכא לנהורא כו' ובחי' יעקב י' עקב, ובכל שנה החוק והמשפט כמה יומשך בחי' גילוי אלקות בנש"י וזהו משפט לאלקי יעקב, ומשפט איהו רחמי הוא בחי' י"ג מדה"ר שנמשכים בר"ה ויהכ"פ.

וזהו כי תבוא אל הארץ כו' נותן לך כו' כי הנה בחי' ארץ שהוא בחי' רצון הפשוט שיש בכל א' מישראל שלמעלה מהשכל למסור נפשו באחד

בשולי העמוד: [א] וכמ"ש רז"ל . . . יפה שע[ה]. :

ובאהבה בכל מאדך, ליכלל ולהבטל בעצמות אוא"ס ב"ה, הוא נמשך מלמעלה מבחי' ארץ עליונה בבחי' מתנה אשר ה' אלקיך נותן לך כו', אך צ"ל כי תבוא אל הארץ שהוא ההכנה לבוא לבחי' ארץ, כי אית רצון ואית רצון אית רצון הנמשך מהשכל וההתבוננות והוא בחי' פסוד"ז שמספרים ומשבחים ביטול המלאכים אופנים ושרפים כו' ואחר כך ק"ש שמע ישראל לשון הבנה והשגה הוי' אלקינו הוי' אחד בחי' יחו"ע ויחו"ת ומה שנמשך ואהבת את הוי' אלקיך ל' אבה שהוא בחי' רצון הנמשך מההתבוננות, ובחי' רצון התחתון זה שנמשך מההתבוננות שמצד השכל והמדות שבנפש האלקית, הוא כלי לבחי' רצה"ע שנמשך מלמעלה שהוא בחי' בכל מאדך, וזהו כי תבוא שהוא בחי' ההכנה שיש בכח נפה"א מצד עצמה שהוא בחי' ההתבוננות אזי יומשך מלמעלה אהבה ויראה מארץ עליונה אשר נתן לך כו'.

אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה, הוא בחי' נחלה הוא כמ"ש לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשירים, כי נודע שלא כל הנשמה מתלבשת בגוף רק חלק והארה בעלמא יוכל להתלבש בנה"ב אבל עצמיות הנשמה כלולה ודבוקה באלקי' חיים והוא בחי' מזלי' חזי כו', וזהו יעקב חבל נחלתו נחל ל' המשכה והיינו ההמשכה וההארה שמאור א"ס ב"ה ויעקב חבל נחלתו, אך הנחלה וההמשכה היא באה בבחי' מקיף בלבד וזהו נחלה עבר על נפשנו שאינה נכנסת בפנימיות הלב להיות תוכו רצוף אהבה בכלות הנפש שמעומקא דליבא שהוא בחי' ארץ כנ"ל, אך למי שמשים עצמו שהוא בבחי' חלק הנשמה בבחי' נר"נ המתלבשת בפנימי' יהיה ג"כ בטל לאלקות כשירים שהוא בחי' המקיף שהוא בחי' מזלי' חזי כו'.

וירשתה כי ירושת א"י ניתן לישראל הז' אומות הכנעני והחתי כו' בבחי' ירושה, כי שרשם למעלה מבחי' זמ"ל שלפני מלוך מלך לבנ"י, וכמרז"ל עשרה דורות כו' כמה ארך אפים כו' שמקבלים ההשפעה מבחי' ארך אפים שהוא למעלה מהשתלשלות בבחי' נפילה ולזאת ניתן לישראל שהוא בחי' התיקון לברר ולהעלותם הניצוצות שנפלו מבחי' התהו שקדם לתיקון, וע"ד העבודה הוא בחי' ז' מדות הרעות שבנה"ב כמו התאוה והכעס וכו' ששרשם כמו שהיו בבחי' הקדושה ז' מדות עליונות דתוהו, ולכן היו הז' עממין מקיפים ומלבישים א"י כמו שהנה"ב מקפת ומלבשת הנה"א, ובחי' וירשתה הוא ירושת הז' מדות הרעות ואתהפכא חשוכא לנהורא ע"י בטול נפה"א שעי"ז יורשת שרש שרשם בחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון. ובזה יובן מארז"ל מתנה יש לה הפסק ירושה אין לה הפסק, כי מתנה הוא בחי' נחלה התגלו' המקיף הנשמה בחי' מזלי' יש לה הפסק לפעמים כמו שאנו רואים שבעת התפלה נתפעל בבחי' אהבה ויראה ואחרי כן חולפת ועוברת, וכמו כן למעלה בחי' נהר יוצא מעדן להשקות כו' שהוא בחי' נחל, כתיב ומשם יפרד כו', אך בבחי' ירושה שהוא בחי' ההתהפכות הז' מדות רעות לאלקות אין לה הפסק כלל וכלל, דכיון שאתהפכא חשוכא לנהורא לא שייך עוד שינוי והפסק.

וישבת בה, כי הנה כתיב וישב ה' מלך לעולם, עד"מ כשאדם יושב נשפל קומתו למטה, כמו"כ למעלה וישב ה' כו' שהוא בחי' סוכ"ע שאינו

מאיר ומתגלה בבחי' ממכ"ע כנ"ל, ולע"ל כתיב ונגלה כבוד ה' שהוא בחי' סוכ"ע למטה כמו למעלה וזהו וישב ה' בבחי' גילוי מלך לעולם כו', וזהו שהמצות נקראים בזהר לבושין ובפסוק בש' זריעה עד"מ הגרעין הוא ע"י מעשה המצות שהיום לעשותם שהוא בחי' לבוש וגרעין שגילוי אוא"ס מוסתר ונעלם ואינו מאיר בגילוי ולע"ל כתיב ולא יכנף עוד כו' ולכן נק' המצות בגמ' פירות שהוא בחי' גילוי מצות ה' שהקב"ה מניח כו'.

תבא

וברך כו' צ"ל מהו דוקא מן השמים כו' אך כי התורה נק' שמים שהתורה היא מן השמים והנה תלת קשרין מתקשרין דא בדא כי ישראל מתקשרין באורייתא ואורייתא מתקשרא בקוב"ה לכן ע"י שישקיף מבחי' שמים עי"ז וברך כו'. אך לכאורה למה צ"ל בקשה ע"ז כיון דאורייתא מתקשרא כו'. אך הנה כתיב המגביהי וכו' המשפילי כו' שמים שם מים בחי' ח"ע מים עליונים וכן יסוד המים במוח והוא ית' רם ונשא מבחי' חכמה עילא' רבבות מדרגות ושכל ומודומ"ע ה' מדרגות כו' וגם באמת לאו מכל אינון מדות כלל וזהו המגביהי כו' ולא כמ"ש על השמים כבודו שמתארים אותו בשכל כו' ומה שמתלבש בחכ' וחסד זהו השפלה עד"מ בר שכל גדול שמשפיל חכמתו בעשי' וזהו מרבבות קדש רבבות ירידות וע"י שערות כו' והתלבשות זו היא בתומ"צ כמאמר הקב"ה יושב ועוסק בתורה רמ"ח איברין כו' וזהו ונקדישך כו', וזהו ביום חתונתו זו מ"ת חות דרגא מדלג על כו' כי עד שלא נה"ע הי' הוא ושמו בלבד שהגילוי רק מבחי' שמו הגדול ולא עו"ע וצ"ל דילוג צמצום ויהי' חלל ואח"כ יומשך האור הקו וזהו כמו שדילוג ומגביה רגליו ונעשה חלל ואח"כ מניח רגלין כו', וזהו אתה לבדך ואח"כ אתה עשית את השמים כו', וישראל בחי' לי ראש כלי לח"ע ובראש שורה השכל וכללות גילוי הנפש ואח"כ מהראש מקבלין שאר האיברי' כל א' השייך לו, והן מלאכים הנק' מארי דעיינין וכו', וזהו השקיפה וכו' ואז ממילא וברך כו' שהן הכלי לגילוי ח"ע.

ב) **אך** הבקשה ע"ז הוא כי הנה כתיב רם על כל וכו' שהעע"א מקבלים חיות מצד רוממות שרם ונשא מגדר עלמין כד סליק לעילא לעילא ואז העולמות אין תופסים מקום כלל והנהגת העולמות הוא בבחי' שינה לכן כתיב עורה למה תישן כו', ומשרז"ל אין שינה לפני המקום היינו למעלה מבחי' ממכ"ע ומבחי' כלים כי ממכ"ע נק' מקום שיש בו התחלקות המדרגות מעלה ומטה כו', וישראל עושין רצונו של מקום שיומשך להתלבש בממכ"ע וזהו כשם שא"א לעולמות בלי רוחות, והיינו ע"י דמתקשרין באורייתא, ולכן התורה נק' ג"כ רוח, ולכן כשבחי' הישראל שבכל א' שרוי בצער עונותי עברו ראשי, נעשה שינה והסתלקות מבחי' ח"ע ונש"י ואז שממית בידים כו'

וזהו הבקשה הבט משמים כו׳ וזהו נפתחו כו׳ מראות, שהמראה מראה הדבר שיהי׳ נראה חשוב, וזהו כי באורך שהן תומ״צ נראה אנו לאור, אך מצות צריכות כוונה (וענין בארץ זהו תשבע״פ שזהו בחי׳ אספקלרי׳ שא״מ מחמת שיש כיסוי המסתיר וזהו ועלמות אין מספר אלו הלכות לשון העלם ובורא חושך תלמוד בבריאה במחשכים הושיבני וגם ענינם לדחות ההסתר דרע שא״א להיות שם הגילוי ועי״ז נעשה א״ח ורואה א״ע כביכול בחי׳ סופר שלמעלה מספר), וכ״ז הוא הפי׳ הא׳ בהמשפילי לראות שהוא משפיל א״ע לתוך שמים וארץ ושמים וארץ הם עד״מ מראה שראה בהן.

ג) **והנה** פי׳ ב׳ שע״י שמים וארץ הוא משפיל א״ע, דהנה בשעה שהקדימו וכו׳ עושי דברו והדר לשמוע, פי׳ שתחילה צ״ל עושי דברו שיומשך בבחי׳ דבור דבר מלך כי באמת אין שייך על מי למלוך מאחר שאינם נפרדים וכו׳, אלא שממשיכים שיהיה מלך העולם, ע״י תומ״צ ממשיכים הרצון, והמשכת רצון זה הוא מבחי׳ רצון המלובש בח״ע דאורייתא מח״נ, וזהו המשפילי ע״י שמים וארץ תומ״צ, וכמו״כ עד״ז ממשיכים מבחי׳ רצון העליון שלמעלה מהח״ע להיות נמשך בח״ע זו תורה אך להמשיך מבחי׳ רצון העליון שלמעלה מהח״ע ואינו מלובש בה כלל הוא דוקא ע״י עבודה בביטול רצון בטל רצונך כו׳ וכד אתכפיא סט״א אסתלק כו׳ פי׳ שנמשך הגילוי מבחי׳ כד סליק לעילא לעילא שמשם יומשך הגילוי למטה, וזהו שמים מאדך וארץ ביטול רצון כעפר וכו׳ וזהו שאמרו כדי שיקבלו עליו עומ״ש תחלה ואח״כ עול מצות, ועד״ז הקדימו נעשה כו׳ ב׳ כתרים כו׳.

וזהו השקיפה תחלה ממעון להיות בחי׳ שמים ולכן כל השקפה שבמקרא כו׳ כי בחי׳ זו רוממות ושם שממי׳ ומצד זה נמשך הגלות וכו׳, אלא שכח המעשר גורם להפך שיומשך בשמים ואז וברך וכו׳, השקיפה השק יפה, ע״י שק וביטול רצון נמשך מבחי׳ אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם להיות יפה לבושים פי׳ והנה כמו״כ ההפרש בין ר״ה לכל השנה (עד״ה תקעו) שבכל השנה ע״י תומ״צ ממשיכים מרצון המלובש בח״ע וכפי׳ הא׳ דהמשפילי וכו׳, אך בר״ה צ״ל המשכה חדשה מרעדכ״ר ולכן נקרא ראש ע״ד בישראל לי ראש וכו׳ וזהו ממעמקים קראתיך כו׳ יעל פשוט וכפופי׳ זהו בחי׳ שמים וארץ הנ״ל.

משקוף ושתי המזוזות ע״ג ארץ ביטול רצון, בס׳ גרושין צדק משמים נשקף הבטה בהפקר ל״ד לראי׳ בעלמא עתו״ס ריש ב״מ, ע׳ זהר וירא ק״ה, ע׳ פ׳ זכור, אע״ג משמים הביט ע״י ז״א ואעפ״כ היוצר יחד כו׳ כי הוא הרואה רק ע״י מראה, אסתכל באורייתא.

בצד הגליון: כדרך שבא לראות כך כו׳ פי׳ בב׳ עיניו כביכול הן ב׳ השגחות הנ״ל דשמים וארץ ב׳ אספקלריאות ב׳ דיעות יחו״ע ויחו״ת וכן באדם ג״כ בב׳ עיניו בחי׳ שמים זהו פסוק שמע כו׳ יחו״ע וממילא מס״נ כא׳ וזהו ענין אנשי ירחו כי אני לא שניתי ואתם כו׳ אך ארץ זהו בשכל״ו יחו״ת יש ובטל.

חוצפא דעמלק כלפי שמיא ע״ד ויאבק תגביהי כנשר לקבל מרוממות כו׳ ולכן ע״י ביטול רצון שעי״ז המשפילי יבטל עמלק וזהו זכור כו׳.

בשמים אספקלריא המאירה ובארץ שאינה מאירה ובה רואה א״ע מחמת הכיסוי כן בתושבע״פ ארץ לא זרוע במחשבים ע״י הלא רואה כביכול מהו״ע להלן שיהיה גילוי מו״ע למטה, ושמים וארץ בנפש שמחה וטוב לבב ביטול (הרצון מעורר רעדכ״ר שלמעלה מרצון כי אית רצון ואית רצון שק ביטול רצון שאין לו רצון בפ״ע וממשיך וזהו שק יפה.

בתענוגים ב׳ תענוגים חו״ג דע״י מקור לב׳ מיני אהבה אברהם מים ויצחק זהב (לפ״ז חסד דע״י תענוג הנכנס בכלי ולמטה מגבורת דע״י ואיך הוא אלא י״ל שרשו ממקיף הישר שממנו נמשך אור פנימי ע׳ ביאור אני לדודי).

צחוק קניגיא חזיר מיער (ידוע ע׳ תלוי׳) וצחוק זהו יצחק (ק׳ אברהם ג״כ שרשו מתענוג וי״ל כי צחוק זהו תענוג עשוי ע״י קניגיא ממטלמ״ע והיינו א״ת משא״כ א״י תענוג טבעי ועצמי).

חכמה נק׳ ראשית הלכך להתהוות בחי׳ חכמה א״א אלא ע״י שערות, והשערות נמשכים מגבורה דע״י וזהו כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות ראי׳ זהו חכמה ועלה לבחי׳ ישת חושך סתרו שכדי שיהי׳ נמשך ראי׳ ואור רק ע״י זקן שערות כו׳ (עוי״ל כי בא״ק אזן גבוה יותר מעין זהו ותכהין מראות רק כל השומע יצחק כו׳).

ראשית מהו, גם מהו אין השם שלם, השקיפה והבטה משמים כמ״ש במדרש הובא בעקי׳ ר״פ וירא אין אומרים הבט אלא מלמעלה למטה ומלמטה למעלה נקרא ראי׳ ב׳ דיעות ב׳ השגחות (עיין ביאור כי תשמע בקול), משמי׳ הביט איך קמי׳ יחד לבם, אבל בהשגחה שניה תופסים מקום וזהו ראה את כל הבטה ראיה, וזהו השקיפה כו׳ את ישראל כי הנה גוי אחד בארץ פי׳ להיות דיעה תחתונה כדיעה עליונה וזהו שמע ישראל כו׳ אחד ע״כ בהם יומשך מבחי׳ יחו״ע שמלמעלמ״ט משא״כ בז׳ אומות הכנעני כו׳, וזהו אתה לבדיך למעלה מב׳ דיעות ואח״כ השמים יחו״ע ושמי השמים מעון קדשך, ואח״כ הארץ יחו״ת ואברהם שמברר ארץ הכנעני כו׳ להיות אחד בארץ עי״ז ותקם את דבריך הדיבור המוסתר יחו״ת כרחל לפני כו׳ הקימו אותם להיות מלמטלמ״ע כמו מלמלמ״ט (וזהו הישר בעיני ה׳ כו׳ ע׳ כי תשמע) כימי השמים על הארץ.

והנה כ״ז ענין בירור ז׳ מדות הרעות החתי וכו׳ שהוא ע״י שמע ישראל התבוננות ביחו״ע איך אין עוד, וזהו ענין וישמע שאול וכו׳ ועי״ז

הקימותי דבר כענין ותקם את דברך כו', אך נגד עמלק צ"ל בחי' אחרת, והוא מ"ש בפ' שני' ולעבדו, כי שמע ישראל ואהבת ע"י התבוננות דעת באחד יחו"ע, כי יש עה"ד טו"ר וחם הוא אבי כנען חמימות ע"י דעת ברע נולדו ז' פרות הרעות (וע"ז דוחק רגלי השכינה לא תחללו נ' שזה שייך לעמלק יש) וע"י התבוננות ודעת בה' יפלו כו', אבל ענין העבודה אינו מצד הדעת כ"א עול בגין יקרא דאבוה דו"ר רו"ד דוד הקים עולה כי אחע"ב ועמלו בתורה, וז"ש החפץ כ"א לשמוע בקול כו', וזה נגד עמלק חוצפא כלפי שמיא אפי' מתבונן ביחו"ע לא נופל יודע רבונו ומכוין משא"כ מצרים א' פרעה לא ידעתי כו', ולכן ראשית גוים והנה נגדו אין תועלת להתבונן שמע ישראל ע"ד וישמע שאול כ"א לעבדו ג"כ ביטול למעלה מהדעת ושאול א' הקימותי דבר כנ"ל וז"א דעמלק א"א לבררו כ"א לאבדו לגמרי ע"י לעבדו לשמוע בקול ה' בלי טעם כו', וז"ש קשה עורף הוא כדי לסלוח על חטא העגל שהוא ג"כ מעין זרע עמלק שהרי יודעים את ה' במ"ת וקי"ס ואעפ"כ כו'.

וזהו * זכור כו' מתחת השמים, ומלחמה לה' למחותו למעלה מן השמים כי הנה ענין חוצפא כלפי שמיא נלע"ד עפמ"ש בפסוק ויאבק שמגביה כנשר לקבל מבחי' שאם צדקת מה תתן לו וכו' והוא למעלה משמים כנ"ל כי המשפילי בשמים כתיב, ונקרא חוצפא גדולה שהרי עם היותו לבדך מ"מ עשית את השמים וכך רצה להיות תומ"צ, וזה מעיז למרוד לבטל הנהגה זו וזהו ראשית גוים כו', נמצא רוצא לקבל מלמעלה מבחי' שמים, וגם למטה מתחת השמים מיחו"ת כשמסתתר כו', וזהו ואחריתו, ע"כ מחה תמחה מתחת השמים לא ע"י התבוננות דיחו"ע כ"א ביטול רצון לעבדו שזהו בחי' תחת השמים, שע"י לבדו ממשיך להיות המשפילי בשמים כמבמ"א ע"ל כשחב"ד.

(**שמים** רקיע המבדיל א"כ עמלק שמתחת לשמים הוא וישמן ויבעט כי שם מים תחתונים תענוגים גשמיים וזה יש בכח כל אדם למחות זכרו ואחריתו עדי אובד ועמלק שלמעלה משמים שאינו מתפעל מהתבוננות יחו"ע וזה מחה תמחה * ע"י קוצי דשערי המכה כו').

---

* בצד הגליון: צ"ע דגם שם כתי' מתחת השמים.

בצד הגליון: זכור ח"ג פ"ג, אשר קרך ח"ב פ"ו א', בהניח ח"א ל"ג ב' ל"ד ד' מ"ג א', ח"ב ל' א', עקי' שער מ"ד.

ע' ח"ב ל"ח ב', נער כתיב סה"מ ט' א' י"ל דכל זה משום דלא קבלת דכר רק חיצוניות הלב עיני כל בלא ה' ע"כ בשדה מצאה לתאוה יבקש נפרד צרכי עמך מרובים לפי שדעתם קצרה אבל כי בועליך עושיך כו', ע"ב צירופי ראשונים משפט דאיהו רחמי, ובני ח"ם דין קשה, עד"ה כתפוח כו' הבנים.

וכמו שיש ב' בחינות הנ"ל במלכות שהוא גילוי המשפט כן ישנם בהמידות אך מקור המשפט אינו מצד מוחין דגדלות עמ"ש במ"א ע"פ למבול

---

*) צ"ע אם שייך להנ"ל.

כי תבא כ"ו, י"ז

האמרת היום, רבות כי תשא ר"פ מה קנ"ט ג'. נשא פי"ד רנ"ז ג. איכה ס"ז ד' גבי מעשה במרים.

בס"ד, ש"ק תבא

את ה' האמרת היום, וארז"ל בברכות ד"ו ע"א אתם עשאוני חטיבה אחת בעולם שנאמר מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ בדברי הימים א' י"ז, ובשמואל ב' ב' י"ז הובא ג"כ פסוק זה וכתוב מי כעמך כישראל וכן אומרים בשבת במנחה בשמו"ע, וי"ל עפ"י מ"ש בלק"ת בביאור יונתי בענין קומי לכי רעיתי יפתי ולכי לך דהיינו שאומר לבחי' כנ"י מל' דאצי' קומי לך לשרשך העצמי והכתי' לכי היינו לבחי' כף ויו"ד שהם שרשך כי ישראל עלו במחשבה כו' כי היו"ד הוא בחי' חכמה דאצי' ראשית הגילוי מבחי' כתר והכף הוא בחי' כתר עליון כי הכף מספר עשרים והיינו ב"פ ע"ס והיינו בחי' תחתונה שבמאציל שנמשכה להיות בחי' כתר לנאצלי' שזהו ע"ס הגנוזות והב' ע"ס שרש הנאצלים והיינו ע"ס דא"א וכמו"כ בבחי' עתיק יש ע"ס כו' וכללו' שניהם הוא בחי' הכתר, וגם יש עוד טעם שנק' כף שהוא מלשון כף היד שמקפת וסובבת הדבר שבתוכה וכך למעלה הוא בחי' מחשבה הקדומה שמקפת כל ההשתלשלות דאבי"ע וזהו בחי' סוכ"ע, והנה ישראל עלו במחשבה, וי"ל שהן שני מקיפי' דחי' ויחידה שבנפש ששורשם מבחי' חכמה וכתר כו', וזהו ענין כעמך כישראל כו' שאו' במנחה בשבת כי בשבת יש באדם נשמה יתירה והוא כי בשבת עליי' המל' עד שבמנחה דשבת הוא במקום אבא ממש ונמשך לה שם מבחי' בתר כו' והיינו בחי' סוכ"ע ומח' הקדומה ומשם נמשך נשמה יתירה לכל נש"י שבגוף שמאיר בהם בחי' שרשן שבמח' הקדומה,

---

ישב יושב ודן ונקרא מוחין דקטנות, ובזה ג"כ יש ב' בחינות דרך גבר ודרך נחש עלי צור ומה שכתוב הצור תמים פעלו כשמקבל מגבר משפט דאיהו רחמי.

ועבודתנו במצוות להמשיך מוחין דגדלות ואז אין תופס מקום, והם שמות הוי' אך הקרומות של המוחין הם שם אלוקים, כי מריבוי החסד גם החיצונים ינק ע"ד אברהם שיצא ממנו לכך צריך להיות מגן אברהם (ונפלינו, בעבור זה עשה לי ולא לו) (וי"ל שזהו גבורים מגבורי ישראל ּכדלקמן).

ובש' ה' יש ג"כ מילוי ונקרא חוה לשון גילוי יחוה דעת והמילוי לפעמים כלול בהעצם אך הנסירה נפרד, ואז יוכל להיות בא נחש על חוה (ע' בדרוש מטבע ארוך חותם בברוך וזהו אם בשדה מצאה (ע' זוהר דהיינו כשנוקבא דסט"א יונקת מז"א) והחזיק בה עשו (ע' במאמר מחה) ומת האיש (ע' בני אמי נחרו בי) צעקה קריא תדיר.

וזהו"ע קומי לכי לבחי' כף ויו"ד חכמה עילאה וכתר כו', ולכן או' פסוק שכתוב מי כעמך כישראל היינו בחי' כף ויו"ד שרש הגשמה שבישראל כו', והנה . . . לומר אין כמוך לכך [illegible] והענין הוא לאפוקי מדעת אוה"ע שאומרים רם על כל גוים ה' על השמים כבודו ואינו משגיח בסעבי התחתונים ועזב ה' את הארץ ת"י שרים ומזלות כי השפלה הוא לפניו להשגיח על כל ברי' שפלה ורק קרו לי' אלקא דאלקי', אבל באמת אינו כן כי השגחתו למטה כמו למעלה וכמ"ש מי כה' המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ כי מצד רוממותו שוה לפניו ית' שמים וארץ ועולמות עליוני' ותחתוני'. וענין ההשגחה למטה על כל הברואי' אינו ע"ד התלבשות רק ע"ד כולם נסקרי' בסקירה אחת וכלשון רז"ל גלוי וידוע לפני כו' שמצד רוממות עצמותו ית' ממילא ידוע למעלה מכל הפרטי' שלמטה ג"כ. וזהו דמשמע בזהר דמי אל כמוך בעתיק יומין איתמר והוא ע"ד המתנשא מימות עולם כי עתיק מלשון המעתיק הרים כלומר שנעתק ומרומם מבחי' ימות עולם. והנה במד"ר ע"פ ה' אחד כ"מ שנאמר אחד אין כמוהו בעולם. וכמו ע"ד אחד הי' אברהם לא הי' בימיו כמותו. והענין הוא שהתהוה העולם אינו בדרך השתלשלו' עו"ע כי באמת אין ערוך לך כי ערך הוא בדבר שהוא בסוג א' כמו א' לגבי מאות או אלפי' ששניהם בגדר מספר אבל לגבי בלי מספר שוה א' עם אלפי אלפים וכמו"כ למעלה אנת הוא חד ולא בחושבן כי חשבון הוא ג"כ בדבר שיש בו מספר וגבול וערך. אבל למעלה אין ערוך לך והבריאה הוא יש מאין רק בבחי' הארה וזיו בעלמא.

והנה האמרת יש בו ג' פירושי' הא' לשון חטיבה ורוממות ושבח. הב' לשון לבוש כמ"ש בצע אמרתו.

קיצור אות א'. האמרת לשון רוממות ולשון שבח. פורפירא. ולשון אמירה.

היום ר"ה ג' ספרים נפתחי' כל הנשמות . . . אדה"ר כתובי' בספר כי ס"ר נש"י הם ס"ר אותיות התורה וקודם ירידי' לגוף היו כולם צדיקים ע"ב די במספר א', מלכותך מל' כ"ע עולמי' ל' העלם להיות יתרון האור מן החושך ותלוי במעשה תחתוני' וההמשכה ע"י תומ"צ וזהו בא"י אקב"ו רמ"ח פיקודין כו' ועיקר ההמשכה בר"ה בריא' אדה"ר חיות כללי על שנה כמו ראש כללי' החיות וההמשכ' מבחי' סוכ"ע, וזהו"ע יחוד קוב"ה ושכינתי' ובאתעדל"ת המשיך מסוכ"ע בממכ"ע על כל השנה. ולכן ר"ה יום הדין אם ראוי הוא שיחול עליו מל' ית' וכמ"ש בדרוש תקעו.

(חסר ?)

האמרת היום, בספר תרסו"ב ח"ב דרנ"ג א' ושם סעיף ב' האמרת יש בו ג' פירושים, ופי' האמרת ל' רוממות דהיינו מ"ש שמע ישראל כו' ה' אחד עמ"ש בספר הנ"ל ח"א דף ב' ע"א בפי' מצות ליחדו, ואח"כ עיין בבוך הנ"ל ח"ב דרנ"ב סע"ב סעיף י"ס.

ב) **האמרת** לשון לבוש ע"ש דף רמ"ח סע"ב סעיף ח' עד ססעי' ט', דר"ג סע"א. ואפ"ל האמרת לשון רוממות קאי על ז"א, ולשון לבוש קאי על מ', ועיין עוד מזה בדף רנ"ז סעיף ז'.

ג) **וענין** האמרת לשון דבור מבואר בדף רנ"ב סעיף י"ז ובדף רנ"ז ע"ב, ועיין בד"ה אכלוהו היום, בת"א פ' בשלח.

ד) **ענין** וה' האמירך היום ע' בלק"ת פ' תבא סד"ה היום הזה, ל' רממות ע' ספר הנ"ל ח"ב דף רמ"ח ע"ב ס"ז, ודף רנ"ו ע"ב.

א) **ח"ב** דרמ"ט ע' אתקן לכורסייא, י"ל עפמ"ש בזח"א פ"ד ע"א דחסד שהוא אברהם הוא שירותא דעלמא עילאה שהוא בינה עמיקא לעילא לעילא עד א"ס לכן הוא אתקין לכורסייא שהוא המ' וכסא הכבוד נק' היכל קדה"ק דבריאה והיינו שממשיך בו מהבינה דאצי' הנק' קדה"ק דאצי'.

בענין בנין המל' מהגבורות שפירש כאן ל' צמצומים, י"ל עוד באופן אחר כי גבורה שזהו כח גדול עד"מ שמשון הגבור ע"י שהי' נזיר שזהו המשכה מא"א, וכן אמרז"ל איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים מגבור, הרי שאריך אנפין שהוא הכתר נק' גבור, והכובש את יצרו הוא מתנהג במדת א"א. ועד"ז יש בבנין המל' מגבורה זו שכדי שיהי' יש מאין זהו ע"י כח הא"ס דוקא שלמעלה מההשתלשלות שזהו פי' נעוץ תחלתן בסופן דוקא כמ"ש באג"ה ד"ה איהו וחיוהי, עוד יש להעיר ממ"ש ע"פ מי ימלל גבורות ה' דפי' מי היינו בינה, עיין זח"א ויחי דרמ"ט יתרו דפ"ג ע"א וגם ר"פ תולדות, ואפ"ל מי שהוא עת"י המאיר בבינה שזהו ענין איזהו גבור הכובש את יצרו דהיינו מדת הדין א"כ הוא ימלל הגבורות והדינין כנודע שאין הדינין נמתקין אלא בשרשן ושערות דדיקנא תקיפין . . . גם ארז"ל פ"ט דברכות דנ"ח ע"א והגבורה זו יצ"מ או זו קי"ס, א"כ י"ל כן בפי' כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, שהרי בקי"ס דוקא נאמר לשון מלוכה ה' ימלוך לע"ו והיינו לפי כי בא סוס פרעה כו' ובנ"י הלכו ביבשה כו' זהו ענין ד' ימלוך לע"ו. ואם אמנם במד"ר פ' בשלח שם דבקי"ס נעשה כביכול מלך אדיר הנק' אגוסטוס יער"ש, א"כ י"ל בחי' זו דוקא נק' והגבורה זו קי"ס הלא גם בבנין המל' י"ל כן וזהו ענין שני הפסוקים שנאמר בהם גבורה בבחי' מל' האחד כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, הב' להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, וכמ"ש במ"א דפי' הדר מלכותו זהו בחי' עליונה יותר מבחי' כבוד מלכותך וע"ד וימלוך תחתיו הדר שהוא מקור עולם התיקון, וגם בבנין המל' בר"ה י"ל כן דזהו ענין שאומרים המלך הקדוש כמ"ש בד"ה כי כארץ תוציא צמחה, גם לכן אומר ג"פ בכן בר"ה שהם ג"פ ע"ב כנגד ג' פסוקים ויסע ויבא ויט שהיה בקי"ס.

ב) **לאות** ב' שעכשיו צ"ל בנין המל' ע"י אתעדל"ת אפ"ל כיון בנין המל' מהגבורות כנ"ל ע"כ צ"ל העלאת מ"ן בבחי' גבורה ולפירוש המחבר דגבורות היינו צמצומים לכן ההעלאת מ"ן צ"ל ג"כ ע"י מה שהאדם יצמצם א"ע לכבוש רצונו לבטל רצונו וכענין גבור הכובש את יצרו כנ"ל, עי"ז ימשיך

ג"כ הצמצום למעלה, עיין מזה בד"ה ולא אבה ובד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון, ולפירוש ההגה דגבורה אדרבה זהו כח גדול א"כ האתעדל"ת צ"ל ג"כ עד"ז וכמו גבורי כח עושי דברו הנזכר בבה"ז בלק דקצ"א ע"א ע"פ שחורה אני ונאוה, וע"ד גבור כארי, גם גבורה גימט' עומק ופי' עומק ע"ד ממעמקים קראתיך גם הכובש את יצרו זהו גבורה.

סעיף ג' להמשיך פנימי' המל' ויבקשו פני זו צדקה שנאמר אני בצדק אחזה פניך ע"ד שלש פעמים בשנה יראה כו' את פני אלקיך, גם י"ל פנימי' המל' כשמקבלת מחב"ד אזי הוא ע"ד והגבורה זו קי"ס, וכמ"ש בפי' ברוך כבוד ה' ממקומו שזהו כשהמל' הנק' כבוד ה' מתברכת ממקורה ושרשה כבוד עילאה חכמה דאצי' ומקור ההמשכה מהכתר שהוא מל' דא"ס, וזהו ודאי פנימי' המל' בהביאור ע"פ ואולם חי אני, גם בהביאור ע"פ יביאו לבוש מל' פי' פני זהו כתר שבמל' הנמשך ממל' שבכתר.

סעיף ד' בכסה, מחמת עוונותיכם מבדילים (בד"ה ביום השע"צ ובד"ה מה טובו, ויש להעיר ממ"ש בד"ה ועשית ציץ י"ל שופר של איל שלא להיות עיזי מסגן ברישא כ"א אימרי, ואיל דכר דכבש, ומביאים ראי' מהתורה שנק' משל הקדמוני בחי' קדמונו של עולם בד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון, ועיין בד"ה ואהיה אצלו אמון בענין ואהיה שעשועים יום יום ובאג"ה דוד זמירות קרית להו, שמקור חיות העולמות אינו ערוך כלל לגבי התורה, והרי גם בתורה נאמר מלכיות, לכן זהו ראיה גדולה להיות רצון במדת מל', וכן בזכרונות שופרות, וזהו ענין בחכמה יבנה בית עולם הדבור וגם בית דבראשית כתי' בחוכמתא וי"ת בקדמין, וזהו ענין התורה שנק' ג"כ משל הקדמוני.

סעיף ה', א"א ע"י הדבור כ"א ע"י מעשה כי עשיי' לעילא בבינה זח"ג ק"ח ב' וזהו עושי דברו, דבורו של הקב"ה חשוב מעשה מפני שממנו נתהוה העשייה ע"כ עשיי' ממש.

———•———

קצת קיצור מהדרוש את ה' האמרת היום שנתבאר
בבוך תרטו"ב ח"ב דף רמ"ז, ודף רנ"ג

א) **האמרת** יש בו ג' פירושים ע"ש דרנ"ג ע"א סעיף ב', הפירוש הראשון לשון רוממות ושבח מה שאומר הוי' אחד, והענין י"ל עפמ"ש בת"א פ' וארא בד"ה וארא אל אברהם שם דרמ"ח ע"א סעיף ג', ואפשר להוסיף ע"ד מ"ש ושנותיך לא יתמו דהקשה הרשב"א הלא הוא ית' למעלה מגדר זמן ואיך שייך ושנותיך, ועמ"ש מזה לעיל דס"ח גבי ועיין מ"ש בסש"ב ודע"ג ע"ב, וזהו שארז"ל במד"ר נשא פ"י בפי' הוי' אחד אין כיוצא בו דלכאורה מאי קמ"ל מאחר שהוא הבורא וכל העולמות נבראים פשיטא שאין בנבראים כיוצא

בו שהרי אין ערך לנברא לגבי הבורא, והענין כנ"ל שאע"פ שהוא א"ס אעפ"כ מאיר ג"כ בחי' כח הגבול אשר כח הגבול הוא ג"כ אלקות שהם ע"ס, ולכן אע"פ שהוא למעלה מהזמן נמצא ג"כ בבחי' זמן עד ששייך לומר על בחי' זו ושנותיך לא יתמו.

ב) **והנה** במד"ר באיכה ע"פ חלקי ד' אמרה נפשי למלך שנכנס למדינה והיה עמו דוכסין כו', שם דרנ"ג ע"א סעיף ג', ותוכן ענין זה כפשוטו הוא הרחקת השיתוף, ע"ש דרמ"ז ע"ב בשטה מהצד המתחיל הג"ה אחר זמן, ועיקר ענין הפקחות של הפקח הוא עפמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה שמע ישראל בענין ראה נתתי לפניך את החיים והטוב שאותן שבקשו הדוכסין זהו רק השפעת גשמיות וטובות עוה"ז, וזהו דכולהו מתחלפין אבל מלכא לא מתחלף והוא ענין חיי עולם הנק' את החיים ואת הטוב כו'. והנה כתיב ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, ועיין מזה בזח"ב משפטים דק"ח ע"ב וישראל מעידין ע"ז גם עתה וזהו ואתם עידי ואני אל כו'.

ג) **וד'** האמירך היום כמ"ש ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וג"כ פי' אחד שאין כיוצא בו. עמ"ש בבוך יהושע דף רפ"ח ע"ב, ע"פ הזח"ב תרומה קס"ט ב' שבישראל למטה נמשך כל מה שיש למעלה באצילות, משא"כ כו' ולכן חטא חטאה ירושלים משא"כ עו"ג אף שחוטאין אין כלום. הרי מודו"מ של ישראל מעוררים למעלה מעלה משא"כ כו' וא"כ אין כיוצא בו. ולכן נאמר אני אמרתי אלקים אתם ולע"ל יהי' הוי' שמם כו'.

בענין את ד' האמרת היום לשון לבוש פורפירא המל' נק' לבוש כמ"ש ד' מלך גאות לבש, ועיין מזה בהביאור ע"פ וכל העם רואים את הקולות ובלק"ת בד"ה נשא פ"ג, ומבואר בד"ה ביום השמע"צ בן חכם פ"ב שיש במל' ב' בחינות היינו חיצוניות המל' מה שמחיה העולמות שבבחי' זו אין העון מסך מבדיל כו', ונראה שבחי' זו נק' מלך אלקים על גוים ואפ"ל שמ"מ לבחינה זו שייך ז' מצות שנצטוו בני נח, שעי"ז יומשך חיות העולמות הנמשך ע"י ז' מדות והיינו מבחי' חיצוניותן של ז' המדות שלכן הם הנקראים ימי החול, כמ"ש בסידור שער היו"ט ע"פ הזהר אמור דף צ"ד, והם המתלבשים במט"ט שרו של עולם.

ובמא"א אות זיין סעיף י"ג ז' מצות בני נח בסוד זמ"ל קדמאין כנגדם ע' אומות כל א' כלול מיו"ד, ויותר י"ל שזהו כנגד ע' שרים, ולפ"ד המא"א י"ל מפני שמקבלים מזמ"ל הנ"ל, וע' בלקו"ת פ' ראה בד"ה וכל בניך פ"ג בענין ע' תלויה שבתיבת מיער תלים סי' פ' שבחי' ע' הנ"ל מאיר עליהם בבחי' מקיף, בענין לבונה, נמצא לבוש זה דחיצוניות המל' מה שנמשך ע"י מקיף דע' תלויה זה הלבוש הוא מסתיר מאד כי החשך יכסה ארץ אבל ואנכי נטעתיך שורק, ז' מצות עם שורק הם תרי"ג ועם ז' מצות דרבנן הם תר"ך בחי' כתר הרי ממשיכים הלבוש מל' מבחי' כתר, וזהו כענין הנז' במד"ר פ'

ויקרא פרשה . שהם המליכוהו על הים באמרם ה' ימלוך לע"ו שהוא לבוש מלכות מבחי' פנימי' המל' שנעשו בו נסים נפלאים והפך ים ליבשה כו', ועל לבוש זה חקק כל אז שבתורה דהיינו הארת א' דאנכי שמאיר במל' הנק' ז', וזהו את ד' האמרת היום לבוש יפה ונאה, וע' לקו"ת בשה"ש בד"ה יונתי בחגוי בפירוש יפתי ע"ש פ"ג, ובהביאור שם פ"ג, ובהביאור השני פ"ב, ועמ"ש בדרוש ואולם חי אני וימלא כבוד ה' דכבוד הוא ג"כ לבוש אך צריך להמשיך להיות ברוך כבוד ה' ממקומו ושרשו מבחי' מה שעלה במחשבה הקדומה הלבוש דאנא אמלוך כו', וע"ש בפירוש איה מקום כבודו.

פ' נצבים

קיצור מד"ה שוש אשיש

שוש אשיש, ההפרש שבין שמחה ובין גילה, וגילו ברעדה, תקעו בחדש שופר, פירוש בחידושו של שופר, שהשופר מתחדש בכל שנה ושנה, י"ל כמ"ש באגה"ק סי' י"ד וז"ל בכל שנה יורד ומאיר אור חדש מחכמה עילאה אור חדש ומחודש שלא היה מאיר עדיין מעולם לארץ העליונה כי אור כל שנה ושנה מסתלק לשרשו בכל ער"ה שהחדש מתחדש בו ואח"כ ע"י תקיעת שופר והתפלות נמשך אור חדש יותר שבמדרגת חכמה עילאה להאיר לארץ העליונה כו' עכ"ל, ונקרא בחינה זו שהשופר מתחדש כי השופר הוא בינה, ואור חדש זה שמחכמה עילאה נמשך ומאיר בהבינה, וא"כ שפיר הוא חידושו של שופר, וזהו ענין יחוד או"א שהוא המשכת אור חדש מאור א"ס ב"ה כמ"ש בלק"ת פ' אמור בד"ה לבאר הדברים ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י ושם פ"א דף ל"ג ע"ג, והיינו יחוד פנימי דאו"א להוליד מוחין לזו"נ, וזש"ש באג"ה הנ"ל וז"ל וכנודע לי"ח שבכל ר"ה היא הנסירה ומקבלת מוחין חדשים עליונים יותר כו' עכ"ל, נמצא בר"ה דוקא מתחדש השופר שהוא בינה שמקבל אור חדש מחכמה עילאה וכמ"ש לקמן אי"ה אות ד', וזהו מ"ש בחדש השביעי באחד לחדש, וארז"ל באחד זה אברהם שנאמר אחד היה אברהם, כי בחדש השביעי זהו בינה כמ"ש בזח"ב פ' תצוה דף קפ"ד ע"א ופי' באחד זה אברהם היינו שהוא הממשיך אור והמשכה זו הנמשך מבחי' אחד יחידו של עולם, גם כי האלף רומז לכתר והחית חכמה, והדל"ת אע"פ שהוא במל' רומז ג"כ לבינה מלשון דלו עיני למרום כ"כ בפרדס שער האותיות סוף אות ד', וזהו בחדש השביעי באחד לחדש, גם כי אברהם י"ל מורה על יחוד חו"ב כי אב רם היינו חכמה, וההי"א שנוסף בו זהו ה' עילאה בינה, ואז נמשך בחו"ב הארת ע"ק וזהו ענין חידושו של שופר בר"ה, או אפ"ל כי אברהם זהו חסד וענין באחד לחדש השביעי זהו ע"ד מ"ש בזח"ב ר"פ יתרו דס"ז ע"ב אית מלך לעילא ברזא דקדה"ק וכהן דמשמש תחותיה, שפי' מלך לעילא זהו בינה והיא הנקרא קדה"ק כי כח"ב הכל א', וזהו בחי' המלך הקדוש שמתחילים לומר בר"ה עד יוהכ"פ וכהן דמשמש תחותיה זהו אברהם שנאמר בו אתה כהן לעולם והוא החסד, וזהו באחד זה אברהם לחדש השביעי שהיא בינה, והנה פי' כהן דמשמש תחותיה י"ל שבו ועל ידו נמשך האור מבחי' המלך הקדוש למטה, אבל י"ל ע"ד שנתבאר בת"א פ' יתרו בד"ה האבות הן הן המרכבה, שהן מרכבתא עילאה דאצי' להעלות חו"ב לקשרם באור א"ס שלמעלה מעלה מהחכמה כו', כמ"כ כאן החודש השביעי זהו בינה, וע"י באחד זה אברהם זכרון תרועה זה יצחק מקרא קדש זה יעקב מקשרים הבינה לאוא"ס להמשיך בהבינה גלוי ע"ק, וזהו

ענין חידושו של שופר, גם הנה אדה"ר הוא חכמה עילאה ונברא בר"ה וע"י באחד לחדש זה אברהם מעלים ומגביהים אותו כו', נמצא האבות שהן הן המרכבה מעלים את חו"ב ועיין בזח"א פ' לך דף פ"ב איך הנגב שהוא חסד הוא שירותא דעלמא עילאה עמיקא לעילא לעילא כו' עמיקא עד א"ס.

קיצור. השופר שהוא בינה מתחדש בכל ר"ה שמקבלת אור חדש מחכמה עילאה שנמשך מלמעלה מעלה, וזהו באחד לחדש השביעי זה אברהם כי המשכה זו נק' אחד אל"ף פלא מאיר בחי"ת חכמה ומשם לדל"ת רבתי בינה ומ' שניהם נקראים דל"ת, גם באברהם מרומז יחוד חו"ב, גם ע"ד אית מלך לעילא ברזא דקדה"ק וזהו המלך הקדוש וכהן דמשמש תחותיה, זכרון תרועה זה יצחק כו', האבות הן הן מרכבתא עילאה כו' מעלים חו"ב לקשרם באור א"ס.

יש להעיר ממארז"ל ביומא דל"ח ע"ב אפילו בזכות צדיק אחד העולם נברא שנאמר וירא אלקים את האור כי טוב ואין טוב אלא צדיק שנאמר אמרו צדיק כי טוב, ור"ל אור שנברא ביום ראשון שאינו הולך ומתעבה ולכן מאיר מסוף העולם ועד סופו, וא"כ אינו ע"ד ממכ"ע שהולך האור ומתמעט כמו מראש לרגל, אלא גלוי אור סוכ"ע שמאיר בעשייה כמו באצילות, וזהו שמאיר מסוף העולם ועד סופו, משמע בהשוואה אחת, והוא בחי' צדיק יסוד עולם שבו מאיר אור זה, ומזה יובן גודל מעלת היחוד שהוא המשכת אור זה כמ"ש אור זרוע לצדיק, ואדה"ר הי' צדיק גדול קודם שחטא וגם אח"כ עשה תשובה, ולכן נברא ביום ששי למע"ב שהוא יסוד ע"כ יום זה הוא דוקא ר"ה, וזהו גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ, ובמד"ר פ' בראשית אמרו את האור זה מעשיהן של צדיקים.

וצ"ל למה אין קובעין ר"ה ביום אחד למעשה בראשית כ"א ביום שישי למע"ב יום ברוא אדה"ר, אך כי על בריאת העולם לא היה צריך לקבוע ר"ה כי עז"נ המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב, כי הבריאה מאין ליש פי' מבחינה שהיא רק אין והארה בעלמא בחי' מלכותך מלכות כל עולמים כמ"ש בפ' ראה בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו וצ"ע במ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה בפירוש המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב, אלא על בריאת האדם ויפח באפיו נשמת חיים שכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה הנה ויפח באפיו נשמת חיים הס"ת הוא חותם, ועיין זח"א ויגש ע"פ אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי ושם פי' הרמ"ז בראתי גימטריא תרי"ג והיינו רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, היא מתחדשת בכל ר"ה, כמו ראש האדם עד"מ שהם ראשית גילוי כללות החיות, והמשכה זו הוא מבחי' הסוכ"ע שלמעלה מסדר השתלשלות לבחינת וסדר ההשתלשלות, מבחינת את השמים ואת הארץ אני מלא לבחינת מכה"כ ונקרא יחוד קבה"ו, זהו נמשך בר"ה.

ב) והנה בעת בריאת אדה"ר היה מבחי' כי חפץ חסד הוא, ועכשיו באתעדל"ת תליא מילתא, ויהי האדם לנפש חיה, וכח זה הוא ממאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (עיין זח"ג ר"פ במדבר ובפ' בשלח דנ"ה)

והמשכה זו נקרא אתה זוכר מעשה עולם, ויום הזכרון, זכר רב טובך יביעו, כי ההמשכה אינה אפילו בערך טפה מים אוקיינוס, וזהו זה היום תחלת מעשיך כי סוף מעשה עלה במחשבה תחלה, והכח באדם להמשיך יחוד זה היינו ע"י כי חק לישראל הוא שהוא התורה כו'.

ג) **והיינו** כי השמחה גורמת ענוה (וצ"ע בפסוק ויספו ענוים בד' שמחה, משמע הענוה גורמת שמחה), ולכן נאמר בהם בשמחה ובטוב לבב מרוב כל (ע' בת"א ע"פ ואתה תצוה ובלק"ת ד"ה מנורת זהב) והוא כי השמחה הוא התגלות התענוג, והשמחה והמצות שרשן מהכתר תר"ך עמודי אור ששם הוא השראת מקור התענוגים, ובקיום המצות נמשך עונג העליון ובחי' שמחה עוז וחדוה במקומו, וע"י שמחה זו שלמעלה נמשך אור הסוכ"ע להאיר בממכ"ע שהעונג והשמחה גורמים ענוה זו כו', וזהו שוש אשיש בהוי', והפי' שמפעיל הששון בשם הוי' שיהי' כביכול שש ושמח (וכה"ג נתבאר בת"א ד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני בפי' שמחו צדיקים בהוי', וצ"ע דהא כאן מסיים ותגל נפשי, א"כ י"ל כמ"כ פי' שוש אשיש וי"ל משום כי גילה שהחרדה מכסה בחוץ וזה לא שייך למעלה, ע"כ מפרש ותגל נפשי), והנה רז"ל אמרו במד"ר פ' צו פ"י שישעי' אמר נחמות כפולות שוש אשיש, אפ"ל ע"ד שארז"ל במדרש תלים סי' י"ד שנכפל הפסוק מי יתן מציון ישועות ישראל נגד ישועתו של הקב"ה וישועת ישראל, ור"ל זהו ענין יחוד עליון דסוכ"ע וממכ"ע שהם יחוד ב' השמות הוי' אלקים, ובמד"ר פ' משפטים ספ"ל אמרו שע"ז אמרו צדיק ונושע, ויובן ע"ד מ"ש במא"א אות א' סעיף ד' בענין הצדיק אבד מלקבל ברכאן מאימא עילאה כו', וא"כ כפל לשון שוש אשיש שיהי' תוספת אור בין בסוכ"ע בין בממכ"ע.

ד) **אך** הנה המשכה זו של תומ"צ אינה מספקת כ"א בכל השנה אבל בר"ה שצריך להמשיך התחדשות אור חדש כנ"ל סעיף א' הוא דוקא ע"י השופר (כמו במ"ת אור חדש ע"י השופר, כי ע"י תומ"צ ממשיכים יחוד ו"ה, אבל לבנות בנין דבחי' ו"ה מחדש כמו בר"ה התחדשות נשמת אדה"ר, זהו ע"י יחוד י"ה ע"ד ויבן ד' אלקים את הצלע, ולפי שהוא המשכה ממקורא דכולא צ"ל ע"י השופר), והענין כי ענג העליון המלובש בתומ"צ אינו מתגלה אלא בבחי' מקיף בלבד אבל ע"י השופר הוא המשכת עונג העליון בבחינת פנימית, והמשכה זו היינו ע"י גנוחי גנח וילולי יליל, שהבכייה הוא ע"י ריחוק אור א"ס ב"ה מבחינת גילוי (דוגמת מ"ש במ"א בענין אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו, שדואג בקרבו על שא"א להגיע ולהשיג גלוי אור א"ס), וע"ד עוברי בעמק הבכא מעיין ישיתוהו, ובכייה זו מעורר יג"מ הרחמים שהם מפנימיות עונג העליון (ובגמרא פרק עושין פסין די"ט ע"א אמרז"ל מעיין ישיתוהו היינו כמו מעיין של שיתין, ועיין בלקו"ת פ' שלח סד"ה ענין הנסכים בענין ניסוך היין לשיתין שעי"ז יכולים מים תחתונים לעלות, וגם מים תחתונים בוכים, לכן כמ"כ ע"י שמורידים דמעות בגיהנם נעשו כמעיין של שיתין, וצ"ע, ועיין עוד מענין עוברי בעמק הבכא במד"ר פ' וארא ספ"ז, וכ"ש הבכיה בעשי"ת ממשיך יג"מ הרחמים, ועמ"ש מענין מים תחתונים בוכים בד"ה וארא דתקע"ב).

ה) **בכסה** התכסות ההסתר והשמחה שלא תהא אלא בבחי' גילה, שמאלו תחת לראשי, ומזה נמשך ליום חגנו וימינו תחבקני וזהו כי הלבישני בגדי ישע, ולכן היה ניסוך המים בשמחה (וע' בד"ה ושאבתם מים בששון דרוש השני, ומלשון בששון יש להעיר לענין שוש אשיש, וגם ניסוך המים היו מנסכין לשיתין וכענין עד"מ מעיין ישיתוהו).

ו) **ומעיל** צדקה פירותיהן בעוה"ז, כחתן יכהן פאר במא"א תחלת אות פ' פאר מצד התפארת, ובי"נ שם הביא מהזהר פ' יתרו דף צ' ע"ב, והנה בבגדי כהונה נאמר ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, והם הלבושים הנעשים ממעשה המצות שבבחי' אהרן אהבה רבה שהם שמונה בגדים שהם כנגד שמונה ימי מילה, בחי' גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות (וככלה תעדה ע"ד ותבואי בעדי עדיים גם י"ל שני כתרים כנגד נעשה ונשמע זהו העדיים).

עמ"ש בבוך תרטו"ב ע"פ ובחדש השביעי ססעי' י"ח * מענין אני הוי' אלקיכם זהו מלכיות, דצ"ל הלא זה נאמר בפסוק ובקצרכם את קציר ארצכם ומה שייך זה לר"ה, אך הנה מבואר במד"ר פ' אמור פכ"ט ע"פ כי אעשה כלה בכל העובדי גלולים ואותך לא אעשה כלה והיינו מפני שאין מכלין שדותיהן כמ"ש לא תכלה פאת שדך, והענין י"ל עפמ"ש בספר פנים יפות פ' אמור ע"פ בחדש השביעי באחד לחדש, כי פאה גימט' אלקים, והמכוון י"ל כי אלקים הוא מדת הדין וע"י מתנות עניים שמרחם על העני ממשיך מדה"ר להפוך מדה"ד למדה"ר וזהו שנאמר בפסוק לא תכלה פאת שדך אני הוי' אלקיכם ר"ל שממשיך עי"ז שם הוי' להאיר בשם אלקיכם וזהו אני הוי' מאיר ממש להיות אלקיכם, וכמו שפירש בת"א פ' וארא סד"ה וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי' וז"ל והייתי לכם לאלקים פי' שבחי' הוי' לבדו הוא בעצמו יהיה לכם בבחי' אלקים, וכך היתה כוונת יעקב בתפלתו והיה הוי' לי לאלקים פי' הוא לבדו הוא בעצמו יהי' לי בבחי' אלקים עכ"ל, ועד"ז י"ל מצות פאה גימט' אלקים ר"ל ע"ד שאמר יעקב והי' הוי' לי לאלקים, והיינו כמ"ש בירושלמי ספ"ה דמעשר שני ע"פ השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל כמה גדול כחן של עושי מצוה (דהיינו ג"כ במתנת עניים) שכל השקפה שבתורה ארורה (כמ"ש וישקף ד' על מחנה מצרים כו') וזה בלשון ברכה כו', וזה ע"ד הנזכר במד"ר פ' ויצא ע"פ ויזכור אלקים את רחל, ואשריהם הצדיקים שהם הופכים מדה"ד למדה"ר, בכל מקום שנאמר אלקים הוא מדת הדין כו' ורחל ע"י צדקתה היפכה מדה"ד למדה"ר לכן נאמר ויזכור אלקים את רחל, ועד"ז מצות פאה גימטריא אלקים היינו שמצוה זו מהפכת מדה"ד למדה"ר וכך הוא בכל מתנות עניים וכנ"ל בענין השקיפה כו'.

ססעי' י"ח: נדפס לעיל בדרושים לר"ה ע' א'שז.

ומעתה יובן איך שייך זה למלכיות דר"ה כי הנה ארז"ל במד"ר פ' אמור פכ"ט ע"פ עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין בדין הוא עולה מ"ט עלה אלקים בתרועה ובשעה שישראל נוטלין את שופרותיהן ותוקעים לפני הקב"ה הוא עומד מכסא הדין ויושב על כסא רחמים דכתיב הוי' בקול שופר כו' והופך עליהם מדה"ד למדה"ר עכ"ל, נמצא בר"ה הופכים מדה"ד למדה"ר ע"י קול שופר, והיינו שהקדים בתורה פסוק לא תכלה פאת שדך לפרשת בחדש השביעי באחד לחדש, שהגורם להפך מדה"ד למדה"ר זהו ע"י מתנת עניים ומרומז זה בפאה שהיא גימט' אלקים, ר"ל שנמשך עי"ז שם הוי' בשם אלקים כדמסיים אני הוי' אלקיכם, ולכן שפיר שייך זה למלכיות דר"ה, שנזכר בהם ג"כ שם הוי' כמו הוי' ימלוך לע"ו כי להוי' המלוכה כו'.

ועוי"ל שייכות ואותך לא אעשה כלה לפי שאין מכלין שדותיהם כי ישראל נק' ג"כ תבואה כמ"ש קדש ישראל לד' ראשית תבואתה וכתי' בטנך ערמת חטים וע' מד"ר ס"פ וישלח בענין התבן והקש והמוץ מדיינין זע"ז כו' אמרו החטים המתינו עד שיבא הגרן, וכמ"ש מזה באריכות בבוך תרי"ח על חצי נייר ע"פ את חג המצות תשמור לחדש האביב כו' שכל השלשה רגלים הם לזמן ביטול התבואה פסח בזמן קציר שעורים, והענין שבנשמות נאמר וזרעתי את בית ישראל זרע אדם שהם נשמות דאצי' וזרע בהמה שהם נשמות דבי"ע כמ"ש בת"א פ' משפטים בד"ה ואלה המשפטים ובהביאור וזהו ששם עלו שבטים שבטי י"ה שיש ב' בחי' י"ב שבטים האחד י"ב בקר והים עליהם ונק' מרכבה תתאה הב' י"ב שבטים דאצי' הנק' שבטי י"ה, והנה שעורה הוא מאכל בהמה, כי שעור ה' בה' בראם והוא מבחי' רוח הבהמה היורדת למטה היינו שם ב"ן מקור בי"ע כמ"ש בד"ה להבין ענין ברכת חתנים בביכעל תרי"ט א' בתחלתו, ועיין בלק"ת פ' במדבר בד"ה וספרתם לכם, ובשבועות הוא קציר חטים שהם מאכל אדם, חטה כ"ב אתוון דאורייתא, ולכן אחר חג השבועות קציר חטים נאמר לא תכלה פאת שדך לקצור ע"ד כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו אלא תורה וגמ"ח, ועיון תפלה הוא בכלל גמ"ח כדפרש"י פרק מפנין, גם הפאה לעניים והיצ"ט נק' מסכן כמ"ש במדרש תלים סי' מ"א ע"פ אשרי משכיל אל דל שממליך יצ"ט על יצה"ר כו', וזהו לעני ולגר תעזוב אותם שהנשמה היא גר בתוך הגוף שעז"נ הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה, ואח"כ חג האסיף שמאספי' התבואה מן השדה לחצר ובית הוא ענין יראת ד' אוצרו ונק' ימים נוראים והתורה נק' תרעא לדרתא לגבי יראה וזהו ענין ימים נוראים, וזהו לפי שאין מכלין שדותיהן ומניחים פאה מתבואתם עי"ז כמ"כ ואותך שהוא ג"כ תבואה כמ"ש ראשית תבואתה ג"כ לא אעשך כלה כו', ועמ"ש מענין פאות הראש ע"פ הנותן שלג כצמר אשר הפאות ממשיכים מבחי' שער רישי' כעמר נקא בבחי' לבושי' כתלג חיור שהם י"ג ת"ד והמשכה זו היינו מחסד דעת"י להאיר בבחי' גבורה, וזהו ענין פאה גימ' אלקים שיהי' והיה הוי' לי לאלקים נמצא ע"י פאה נמשך בחי' ומעלת הנותן שלג כצמר שמזה נמשך אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו'.

דרושים לראש השנה

והיה ביום ההוא יתקע בשופ"ג, הקשה בזח"ג דרס"ו ע"ב, מה לי ביה אם הוא רב או זעיר, הנה בר"ה אומרים זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון ולכאורה הוא סתירה מרישי' לסיפי', הנה ענין ר"ה הוא מקור החיות לכל* החיות לכל הרמ"ח איברים כי בו משכן נפש השכלית, כן ר"ה הוא ראשית גלוי כללות החיות של כל השנה, שבכל יום ואתה מחיה את כולם חדשים ויו"ט החיות בתוספת עלוי הכל נמשך בר"ה ואח"כ נתחלק לכל יום, לכן אדם נידון בכל יום, כי דין דר"ה על חיות כללי ומ"מ יש דין אם יומשך לפרטי, לכן נק' ר"ה תחלת מעשיך המשכה מלמעלה מהזמן על זמן שנה אחת, ומ"מ רק זכרון ליום ראשון כי אז חפץ חסד מעצמו ועכשיו באתעדל"ת תליא.

בס"ד, ר"ה תר"א

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור וגו' י"ל מאי נפקא מינה אם השופר גדול או קטן וכדאיתא בזהר פרשה ואתחנן דרע"ו ע"ב והנה על ראש השנה של עתה כתיב והוי' אלקים בשופר יתקע דמשמע בסתם שופר שהוא קטן ולהבין ההפרש שביניהם, הנה בראש השנה אומרים זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון לכאורה יש כאן סתירה מרישא לסיפא, ר"ל תחילת מעשיך משמע תחילה ממש שבר"ה הוא ראשית והתחלת התהוות העולם מחדש ממש בכל ר"ה ור"ה (וכמאמר היום הרת עולם וכדמפרש ע"ז פי' בע"ח) וזכרון ליום ראשון משמע שהוא זכרון בלבד ליום ראשון שבו הוא שהי' התחלת התהוות העולמות ור"ה הוא זכרון לאותו היום אבל לא בר"ה הוא ממש ג"כ התחלת התהוות מחדש כמו ביום הראשון דא"כ איך שייך לומר ע"ז שהוא רק זכרון בלבד ליום ראשון והרי הוא ממש כמו יום ראשון ואיך שייך לומר ע"ז ל' זכרון מאחר שכמוהו הוא ממש במדרגה אחת. אך הנה לפי האמת שני הענינים אמת הם שהוא ממש תחילת מעשיך ואעפ"כ הוא רק זכרון ליום כו', כי הנה ענין ראש השנה שנק' ראש הוא עד"מ כמו הראש באדם הוא מקור החיות לכל הרמ"ח אברים שכל אבר ואבר מקבל חיותו השייך לו מן המוחין שבראש ששם נכלל חיות כל הרמ"ח אברים כי נפש השכלית הוא ששורה במוח ושם נמשך החיות ממנה במוחי' שבראש וכל חיות של כל פרטי רמ"ח אברים כולם כלולים בו (ר"ל באותו החיות המתגלה מהנפש במוחין שהוא בחי' גילוי חיות הנפש וגילוי זה הוא בבחי' כח המח'

---

*לכל: כנראה חסר כאן.

והשכל כו' שבחי' כוחות אלו יתגלו שם במוח ושאר פרטי כוחות השייך לכל הרמ"ח האברים הם כלולים בהם בבחי' העלם שלכך מרגיש במוח כל הנפעל ברמ"ח אברים ועוד שהרי סומא מוליד בן פתוח ואע"פ שאין לו כח הראיה בעין דהיינו מפני שמ"מ כלול כח הראיה במוח וכו') רק שבמוח הם עדיין בבחי' העלם מחמת שאין להם שם כלים להתלבש ולהתגלות ע"י כמו כוח השכל שמתגלה במוח להיות המוח כלי לו וע"י מתגלה משא"כ כח הראיה בהיותו כלול במוח הרי אין לו שם כלים לפיכך הוא שם בבחי' העלם והתכללות לבד ולא בגילוי ואח"כ יוצאים ונמשכים פרטי הרמ"ח כוחות ומתלבשים בכלים שהם אברים המיוחדים להם כח הראי' בעין וכח ההילוך ברגל ואז באים לידי גילוי להיות פועלים פעולות משא"כ כשהם במוח עדיין אבל מ"מ היה שם בהתכללות הרי מובן מהמשל שהראש כולל כל כוחות של הרמ"ח אברים וכו', וכך עד"ז יובן ענין ר"ה שהיום הראשון שבשנה נק' ר"ה להיותו לגבי כל השנה כולה כמו בחי' מעלת ומדרגת הראש על כל פרטי הרמ"ח אברים דהיינו שבו נמשך וכלול מקור החיות של כל ימי השנה כולו כי הנה כתיב ואתה מחיה את כולם ובכל יום ויום מתחדש החיות שהחיות הנמשך ביום זה אינו החיות דאתמול רק חיות מבחי' אחרת ממש שהחיות של יום אתמול נכלל בשרשו ומקורו שמשם נמשך וחוזר ונמשך משם חיות מבחי' יותר גבוה וכן בכל יום ויום ואפי' בכ"ש נמשך צירוף אחר מי"ב צירופי הוי' וכו' ובפרט היו"ט שבכל שנה שבהם נמשך חיות רק מבחי' קדושה עליונה בתוס' עילוי מבימות החול כידוע (וגם בכל יו"ט נמשך מבחי' אחרת פסח בחי' גילוי חסד כו' הנה כל בחי' המשכות חיות זה הם באים ונמשכים מבחי' ר"ה שהוא כולל כולם יחד כי בו ביום ר"ה הוא שנמשך החיות ממקור חיי החיים א"ס ב"ה מבחי' שלמעלה מן הזמן כדלקמן וחיות זה הוא מבחי' עליונה ביותר וכן נכלל בו כל חלקי החיות של כל ימי השנה ואפי' ההמשכה שנמשך ביו"ט כולם נכללים בבחי' התכללות באור וחיות הנמשך בר"ה) כמו שבראש נמשך חיות של כל האברים פרטים ואפי' החיות של האברים הפנימי' כמו לב ריאה וכבד כולם כלולים תחילה באור וחיות המלובש במוחין (וע' בזהר ח"ג דקס"א ע"ב) רק שהם שם בבחי' העלם והגילוי אינו רק בחי' השייך לקדושת היום עצמו כמו שבהראש הגילוי רק השכל שהוא החיות המתגלה במוח ושאר חיות של כל האברים הכלול בו אינו בבחי' גילוי שם כנ"ל ורק חיות של כל ימי השנה הוא בבחי' העלם בהתכללות דאור וחיות דר"ה, וענין העלם זה כמו המלוי של האות שהוא בבחי' העלם בהאות עצמו כו' ואח"כ נמשכים מהעלם לגילוי בכל פרק ופרק כפי השייך לו, אך שמתחילה מתחלק לי"ב חדשי השנה שביום ראשון שבחודש נמשך חיות כללי לכל החודש ונק' ג"כ ר"ח שהוא חיות כללי לכל ימי החודש וממנו נמשך ומתחלק לימים עד שמתחלק אח"כ לשעות ולרגעים כו'.

וזהו שאמרז"ל אדם נידון בכל יום שנאמר לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו הגם שבר"ה הוא עיקר יום הדין ומזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה כו' אך הענין כי בר"ה שנמשך החיות לכל השנה וכן יש דין ומשפט לכל באי העולם אם ראויים הם שיומשך להם המשכה כו'

אך הענין ההמשכה זו שנמשכה בר"ה חיות לכל השנה הרי החיות של כל השנה הכלול באור וחיות הנמשך בר"ה הוא בבחי' העלם ואינו עדיין כמו שהוא אח"כ כשבא לידי גילוי באותו יום הפרט לכך גם כשזכו בדין בר"ה ונמשך החיות כללי לכל השנה מ"מ כשצריך להתמשך מההעלם הזה לידי גילוי דבר יום ביומו שנמשך החיות בבחי' גילוי זה להתלבש באותו יום והמשכה זו הוא שנמשך מהתכללותם בחיות דר"ה או דר"ח בהמשכת החיות כח הראי' להתלבש בעין עד"מ לכך האדם הוא נידון אז שנית אם ראוי הוא שיומשך החיות מהכלל אל הפרט או לא ויכול להיות שלא ירד ויומשך החיות לידי גילוי בהיום הפרטי והי' נשאר בבחי' העלם בר"ה כנ"ל והוא כמו עד"מ בהמשכת החיות מהראש לאברי האדם שהגם שהראש כולל ודאי חיות כל רמ"ח אברים מ"מ יוכל להיות לפעמים שלא יומשך עדיין החיות לאיזה אבר וישאר בהעלם במוחי' שלמעלה מהחכ' (כגון בסומא לא נמשך כח הראי' להתלבש בעין מחמת חסרון הכלי הן בסומא בתולדתו או שהופתם ונסתם הרי נשאר כח הראי' כלול במוחין והוא בחי' העלם ואינו מתגלה מחמת חסרון הכלי כו') וכך יכול להיות שיהי' נשאר חיות בבחי' הכלל דר"ה ואז יקבלנה ברוחני' אבל לא יומשך למטה כו' לכך צריך להתפלל בכ"י לבקש שיומשך הגילוי דבר יום ביומו וזהו שנק' ר"ה תחילת מעשיך שהוא תחילה ממש להתהוות העולם כי בר"ה שלפניו לא נמשך החיות רק על ר"ה א' מלמעלה מהזמן בזמן וכן ג"כ בתחילת בריאת העולם היה המשכת החיות באותו ר"ה מלמעלה מן הזמן בהזמן רק על שנה אחת, והנה כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול דהיינו לששה אלפי' שני' דהוה עלמא הם למעלה ששה ימים בלבד אך גם זה הוא בחי' זמן ולמעלה מזה אין שום זמן כל עיקר וכולל כל הזמן שבמשך כל ו' אלפי' בסקירה אחת וממנה נמשך החידוש בר"ה על שנה א' ואח"כ כללות השנה עולה החיות של כל השנה העברה ונכלל בשרשה ומשם צריך להתמשך חיות חדשה על שנה א' (וכנ"ז באגה"ק ע"פ עיני ה' אלקיך מראשית השנה ועד אחרית השנה דהל"ל לעולם דהא באחרית השנה מתחיל שנה אחרת אלא הפי' כי בר"ה נמשך מראשית ועד אחרית השנה זו בלבד אבל על שנה שנית לא נמשך עדיין חיות כלל רק בר"ה השני דשנה ההיא הוא שנמשך החיות כו' וזהו מראשית ועד אחרית בלבד וזהו שפסקו חכמים ז"ל במשנה פרק ח' דנדרים גבי נדרים דשבת ושנת השביעית שייך לימי' ושני' הקודמי' לפניו ור"ח ור"ה שייכים להבא באמרם בשבת שעברה בר"ח להבא ור"ה לע"ל ושביעי' שעברה כו' להיות כי ר"ה הוא כולל זמן דשנה הבאה ואינה שייך לשנה שעברה כנ"ל בפי' מראשית ועד אחרית כו' וכן ר"ה משא"כ בשבת השביעית הן שייכים לימים הקודמים דלאחר ו' ימים הוא בחי' עלי' ממטה למעלה בשבת וכן בשביעית לכן נק' תחילת מעשיך תחילה ממש ואעפ"כ אמת הדבר שהוא ג"כ רק זיכרון בלבד ליום ראשון כי בר"ה הראשון הי' ההמשכה זו רק מצד עצמו כי חפץ חסד חינם אבל עכשיו באתעדל"ת תלי' מלתא לשנה שעברה כנראה בעליל שיש חילוק בין שנה לשנה שיש שנה טובה ומתוקה ויש כו' היינו מחמת שינוי אופני אתעדל"ת בשנה שעברה איך ומה שהיה שכך לפי הערך הוא ההמשכה על שנה דלהבא. (והא דמבואר בפ' כי תבוא אתם ראיתם

כו׳ ולא נתן הוי׳ דבר הוי׳ הוא בחי׳ נתן הוי׳ באתעדל״ת מצד עצמו כו׳ הארת פניו כו׳ והתם מיירי בחי׳ המשכת דחו״ר שנמשך מהוי״ר שלמעלה על האדם כו׳ (הכא מיירי מעניני חיות הגוף ופרנסה שע״ז לבד הוא הדין ומשפט) וא״כ הרי בחי׳ ר״ה דעכשיו הוא בחי׳ דין ומשפט דאע״פ שהחסד גובר על הדין שלכן קוראים פ׳ עקידה ויעקד אברהם את יצחק בנו שהוא סוד התגברות החסד דאברהם על גבו׳ דיצחק שהוא בחי׳ המתקת הגבו׳ בחסדי׳ וקוראים זה ביום שני שהוא כמו בחי׳ מתוק יותר שביום ראשון כידוע מ״מ יש כאן ראיה שגם ביום א׳ דר״ה יש מתוק דהא כחד יומא אריכתא דמי ואעפ״כ אינו דומה לר״ה הראשון דהיינו ביום שנברא אדם הראשון כו׳ שהי׳ חסד ממש שהרי ההמשכה הי׳ מצד עצמו בלבד כי חפץ חסד הוא כי לא היו עדיין במי שיהי׳ אתעדל״ת כמ״ש ואדם אין כו׳ וכנגד בחי׳ זו נאמר זכרון ליום ראשון שהוא זכר בלבד ליום ראשון דמ״מ זכר הוא ליום ראשון במה שאעפי״כ הגבו׳ נמתקי׳ בחסדים כנ״ל, אבל לא כיום ראשון ממש שהי׳ חסד ממש וז״ש חז״ל אמרו לפני מלכיות אמרו דוקא שאתם צריכים לעורר ע״י אתעדל״ת בחי׳ שתמליכוני עליכם שהוא להיות נמשך גילוי מדת מלכותו ית׳.

והנה להבין פי׳ תמליכוני הוא כנודע שיש ב׳ בחי׳ ממכ״ע וסוכ״ע, פי׳ ממכ״ע הוא החיות שמתלבש בעולמות ומתחלק לכל בחי׳ ומדריגה כפי אשר יוכל שאת כמ״ש בזהר כל חד לפוש״ד לנשמות כך ולמלאכים כך הוא בחי׳ כוח הפועל שמתלבש בהנפעל ממש בתוכיות עד שגם בגשמיות הנה אין לך עשב שאין לו מזל המכה בו ואומר לו גדל כמשי״ת כבר פי׳ שהוא ההמשכה מיוחד לעשב זה כו׳ וגבוה מעל גבוהי׳ שומר עליהם ונמשך לכאו״א כפי ערכו ומדרגתו שהחיות הנמשך בו הוא כפי הכלי כו׳ כמ״ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהן ג׳ עולמות בי״ע ודרך פרט יש בג׳ עולמות ברואים לאין קץ ותכלית ממש וחיות אלקו׳ מלובש בכאו״א מהן לפי ערכו כמו עד״מ בכח הצומח שבארץ שמצמיח עשבים שוני׳ הרבה מאוד הרי נמשך בכל עשב ההשפעה מחולקת הנמשך מעשב אחר כו׳ וכולם נמשכים מכח הצומח כך הוא ריבוי התחלקות החיות בריבוי הנבראים ומקור חיות זה הוא בחי׳ מדת מל׳ ית׳ כדלקמן שהוא המתלבש בהנבראים כו׳ ובחי׳ זו נק׳ ממכ״ע אבל בחי׳ סוכ״ע הוא האור והחיות שלמעלה מההתלבשות בעולמות ולמעלה מההשתלשלות ועל בחי׳ זו הוא שנאמר אני הוי׳ לא שניתי ואתה הוא עד שלא נברא העולם ומשנברא העולם כו׳ בשוה ממש שלכאורה אינו מובן איך הוא מאחר שאפי׳ כן העולמות חיים וקיימים ממנו והחיות מלובש בהם א״כ ה״ז שינוי מכמו שהי׳ קודם שנברא שלא הי׳ מתלבש אלא מפני שהארת המחי׳ כל העולמות כולם ומתלבש בהם הוא רק הארת חיצוני׳ ממהותו ית׳ ואינו נוגעת בו כלל לכן אינה פועלת שינוי בו ח״ו כי חיות כל * הוא רק מבחי׳ אנא אמלוך שמדת מל׳ ית׳ בלבד זה שהוא ית׳ נק׳ מלך ומתנשא כבי׳ עליהם וזהו גופא החיות שלהם ובחי׳ זו אינה מגעת לעצמותו כלל כמשל המלך ב״ו שהוא מהות בפ״ע ומה שנק׳ מלך על המדינות הרי אין בבחינה

כל : אולי חסר תי׳ : העולמות.

זו התפשטות עצמותו ממש בתוך המדינות רק ששמו נק' עליהם וזה ענין שארז"ל עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד אבל עצמותו ית' מופלא ומרומם מהם נק' סוכ"ע ולכן נק' הבריאה יש מאין פי' שאינו כמו השתלשלות עו"ע שהעילה מתפעל מהעלול ממנו והשפעה שבו גורם שינוי בהעילה מפני שעצמות העילה מתלבש בהעלול כמשל הידוע מהשתלשלות משכל למדות וממדות למח' שמהות השכל ממש מתלבש במדות וכן המדות במח' כו' אבל יש מאין אינו בבחי' זו אלא שהחיות הנמשך בהעולמות מהא"ס ב"ה ממהו"ע ית' רק מבחי' שהוא אין ממש לגבי מהו"ע, והוא ממדת מל' כי מדת מל' בלבד מחי' אותם כנ"ל והוא הנק' ממכ"ע שהוא בחי' החיות המתלבש בעולמות בכח הפועל בנפעל בכל ר"ה הוא שנמשך מחדש וזהו ענין בנין המל' הנז' בפע"ח בשער ר"ה כי בכל ר"ה לא נמשך בחי' מלוכה זו להיות אנא אמלוך רק על שנה אחת ואח"כ חוזר למקורו להיות הוא לבדו הוא אנא אמלוך כו' ואח"כ אמרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה פי' הזכרון אינו שייך רק על דבר הרחוק ממנו במקום או שהוא רחוק מאד ממנו במעלה שאז שייך לומר שצ"ל נזכר עליו משא"כ שהדבר אצלו וסמוך במקום ובערך אין שייך ל' זכרון כלל מאחר שהוא אתו עמו כו' וכך יובן למעלה מה שאנו אומרים יעלה ויבוא זכרונינו הוא מפני שבאמת חיות כל העולמות הן עולמות התחתונים דהיינו בי"ע שמקבל מדת מלכות לבד והן עולמות עליונים הנז' באדרא וכיוצא הרי באמת קמי' ית' כלא ממש חשיבא כטיפה מן הים אוקיינוס כי גם הם כל עיקר חיותם הוא ממחשבת עלול שעלה במח' אחת לפניו להיות התהוות לאצילות העולמות ונק' מחשה"ק והרי כמו שמח' אחת בטילה וכלא חשיבא לגבי כללות הנפש אף שהנפש היא מוגבלת וכש"כ וק"ו הוא ביטול מח' אחת הנ"ל שהוא מקור חיות העולמות עליונים לגבי א"ס ב"ה.

והנה בר"ה שחוזר הכל לקדמותו לכן מבקשים יעלה זכרונינו כו' שיזכר על המחשבה הקדומה ההיא שעלתה ונמשכה בתחילת אצילות והתהוות עולמות העליונים הנ"ל ע"י מח' זו כמו"כ יזכור עלי' עתה בר"ה בבחי' זו שייך ג"כ בקשה שיזכור על המח' כי מאחר שבאמת היא כלא ממש חשיבא ואין לה ערך אליו לכן מבקשים זכרונינו שיזכור עלי' ויחזור להתלבש בבחי' מל' הנ"ל וז"ש זוכר מעשה עולם פוקד כל יצורי קדם וחותם זוכר הברית. ובמה בשופר הנה ענין השופר הוא שהוא קול פשוט שנמשך מהבל הלב ואינו כמו בחי' הדיבור שהוא בחי' אותיות שנמשכת מן המוח כי אותיות הדיבור נמשכי' מאותיות המח' ואותיות המח' נמשכו מהשכל כו'. משא"כ הקול פשוט שהוא נמשך מהבל הלב והוא למע' מן השכל כי בלב יש חיצוניות ופנימיות והנה חיצוניות הלב הוא למטה מן השכל ומקבל הימנו כמ"ש לפי שכלו יהולל איש שהתפעלות המדות בלב הוא לפי השכל כידוע אך התפעלות זו שבמדות אלו המה בחי' חיצוניות הלב ונק' רצון התחתון שהוא בחי' רעותא דליבא הנולד ונמשך מבחי' התבוננות השכל אבל פנימיות הלב שהוא הנק' רה"ע אינו מקבל ונמשך מהשכל כלל אלא הוא גם למעלה מן השכל וז"ש לבבי דמשמע שני לבבות והיינו בחי' חיצונית הלב ובחי' פנימי' הלב כו' ומ"ש מוח שליט על הלב שנולד מהשכל כו' כנ"ל והמוח שליט עליו אבל בפנימיות

הלב יותר גבוה מבחי׳ המוח לכן המוח מקבל מהלב כידוע שעיקר המזונות הם בלב ששם באים הדמי׳ מהכבד שמקבל מאצטומכא ממובחר המאכל שמתהפך לדם בכבד וממנו נכנסים הדמים בלב והמוח מקבל חיות מהלב כו׳, והנה קול פשוט זה דשופר הוא מבחי׳ פנימיות הלב היינו כמ״ש צעק לבם אל ה׳ שהוא בחי׳ התגלות פנימי׳ הלב בצעקה גדולה לה׳ מחמת ההיפוך בירידתם מטה מטה עשרים מעלות אחורנית ונתרחקו מאד מאד מאור פני מלך חיים א״ס ב״ה שמחמת זה תתגבר מאוד בנפשם הצעקה לה׳ ותתגלה בחי׳ פנימי׳ הלב שיש בכאו״א מישראל לה׳ ית׳ למעלה מהשגתו כנ״ל והוא בחי׳ בע״ת בחילא יתיר לכן ארז״ל שאין צ״ג יכולים לעמוד במקומן כי דוקא מצד ההסתר תגדל הצעקה וזה תכלית ירידת הנשמה בגופי׳ לאתבא צדיקייא בתיובתא כי בעוד שהי׳ בג״ע הי׳ כולם צדיקים שהי׳ נהנים מזיו השכינה שזהו מעשה הצדקה שעבודתם בשכל כמ״ש דע את אלקי אביך כו׳ ואח״כ בירידתם למטה בגוף ונה״ב נעשה בחי׳ בע״ת לשוב למעלה כי יש מסתיר ומעלים ומחמת זה תגדל הצעקה והוא בחי׳ פנימי׳ הלב וכמארז״ל הידוע דעיקר תשובה בלב פי׳ כי תשובה דוקא הוא ההתגלות פנימי׳ הלב שהוא למעלה מבחי׳ צדיקים גמורים שהן מבחי׳ מוח כנ״ל וההתעוררות הוא עי״ז גופא בהתבוננות עוצם ריחוקה מאור פני ה׳ כל היום אשר כל מה דעביד לגרמיה עביד, באין שם על לבו אמיתית אחדותו ויחודו לעבדו באמת ובלבב תמי׳ בלי יש ולגרמי׳ כו׳ והוא ית׳ הוא באמת מקור החיים וחיי החיים אשר גם על געה״ת שהוא מבחי׳ תחתונה שבעולמות אשר נבראו ממנו ית׳ ארז״ל מוטב דלידיינא שכדאי כל יסורי גיהנם הקשים כדי ליתי לעלמא דאתי והוא געה״ת וכש״כ וק״ו על געה״ע, וכנודע כי כל תענוגי עוה״ז הם מבחי׳ פסולת מה שנפל בשבה״כ ואי לזאת יצעק לבו במאד מה לו ולצרה הזאת להיות כל ימיו מרוחק מאור פני ה׳ בתכלית ההרחק כו׳ וזהו בחי׳ תקיע׳ קול שופר קול פשוט שהוא בחי׳ הצעקה שהוא מפנימי׳ הלב ואח״כ שברים תרועה גנוחי וילולי יליל דהיינו בחי׳ לב נשבר והתעוררות רחמים בבכי׳ ומזה יולד ונמשך התקיעה השני שהוא בחי׳ התגלות רצה״ע מלמעלה כי הנה הקב״ה נק׳ צור לבבי וג״כ לבבי בל׳ רבים דמשמע ב׳ לבבות והיינו בחי׳ חיצונית ופנימי׳ שבלב עד״מ הנ״ל מחיצוניות הלב הוא למטה מהשכל כמ״ש בחכמה יסד ארץ כו׳ אבל פנימי׳ הלב הוא בחי׳ רצה״ע שלמעלה מהחכ׳ והחכ׳ נק׳ בחי׳ עשי׳ לגבי בחי׳ רצה״ע שלמעלה מהחכמה כדכתיב כולם בחכמה עשית וכנודע, ובחי׳ התקיעה שהוא קול פשוט הוא בחי׳ התגלות פנימי׳ הלב שהוא בחי׳ רצה״ע שלמעלה מהחכמה הנ״ל והוא למעלה מבחי׳ אותיות שנמשכים מהחכמה כי אורייתא מחכ׳ ועיקרה בחי׳ אותיות וכמארז״ל כל התורה כולה שמותיו של הקב״ה והיינו בחיי׳ האותיות שבתורה וע״ש זה נק׳ מקרא ל׳ קריאה שקורא בשמותיו ועי״ז פונה עצמו כו׳ וע״כ הנגיעה פוסל בה וכן חסר ויתיר כי הדקדוק הוא באותיות והיינו לפי דמחכ׳ נפקת שמשם נמשכים האותיות אבל בחי׳ רצה״ע הוא בחי׳ פנימי׳ הלב שהוא בחי׳ קול פשוט שלמעלה מאותיות כנ״ל.

וזהו ענין ובמה בשופר שעי״ז עולה זכרונם לטובה לפניו ונעשה בחי׳ רצון במדת מלכותו כי השופר הוא מעורר גילוי פנימי׳ הרצה״ע לישראל

כנ"ל והיינו ענין זכרונם לטובה שנזכר על דבר שנתרחק ממנו ע"י העלי' שנסתלק הפנימי' וחזור לכמו שהי' ועתה מאיר מחדש וכן בחי' פנימי' רצון זה מתלבש בבחי' מלוכה להיות לו חפץ בזה מחדש כו' ועוד זאת שעי"ז הוא ממלא כל הפגמים שנעשה ע"י העונות משנה העברה וכו' כי הפגמים שברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת היינו בבחי' חכמה שממנו נמשכת התורה כנ"ל ועד שם מגיעי' הפגמים כו' וע"י השופר שנמשך הארה מבחי' רצה"ע שלמעלה מהחכ' כנ"ל ולכן הוא ממלא כל הפגמים שנעשו בחכ' ומאיר ביתר שאת ויתר עז כמשל הנהר שנחרב ויבש שחופרו בעומק יותר וממלא החסרון וגם ביתר שאת כו' כי תלת קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקב"ה. אבל כשחטאו ישראל ופגמו בתורה אזי ממשיכים בחי' קוב"ה שהוא בחי' סוכ"ע שנק' קדוש ומובדל ובו מתקשראן אורייתא שהוא בחי' השתלשלות כמשי"ת וכשקב"ה יאיר באורייתא אזי ממלא כל הפגמים כמאמר אנת הוא שלימו דכולהו אנת הוא ממלא כל שמהן כו' וז"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' כו' ופסיק טעמא בגויהו, כי יש ב' בחי' שמות הוי', א' בהשתלשלות י' חכ' ה' בינה כו' ושם הן הפגמי' ע"י התורה ומצות וכמ"ש בכהאריז"ל אם חטאתי ק"ש ופגמתי באות י' כו' כי מצות ק"ש הוא ליחדא בהוי' אחד איך שאין. עוד מלבדו וכולא קמיה כלא חשיבא ממש והמבטל זה פוגם באות יו"ד שהוא בחי' חכ' בחי' ביטול חכ' כמ"ש והחכ' מאין תמצא שנמשך ונולד תמיד מבחי' האין כו' וע"י ביטול מ"ע ואהבת את ה' פוגם באות ה' שהוא בחי' בינה ליבא אה"ר כו' וע"י ביטול ת"ת פוגם באות ו' שהוי"ו הוא המשכה קו ארוך ודק מיו"ד שבראשו כי כל התורה הוא בחי' המשכת מח"ע והמבטל ת"ת מקצר ההמשכה ופוגם באות וא"ו וע"י מצות מעשיות פוגם באות ה' אחרונה של שם ה' שהוא בחי' עשיה כידוע, אך כ"ז הוא בבחי' הוי' הב' שהוא בחי' התהוות ההשתלשלות אבל הוי' הראשון עם היות שנק' ג"כ הוי' ע"ש ההתהוות שממנו ית' מ"מ הוא בחי' גילוי אור עליון שלמעלה מהשתלשלות והוא בחי' רצה"ע הנ"ל שהוא למעלה מעלה מן החכ' ולכן פסיק טעמא בגוויהו כי הפסיק גדול ביניהם ואין ערוך כלל בחי' הוי' שבהשתלשלות לגבי בחי' ה' שלמעלה מההשתלשלות וכו' שהחכ' הוא בבחי' עשי' בלבד לגבי בחי' רצה"ע כו' אך ענין ויקרא הוי' הוי' היינו שהוא ית' קורא וממשיך מבחי' הוי' הראשון שלמעלה מהשתלשלות כנ"ל להיות מתגלה בהוי' הב' שבבחי' השתלשלות למלאות כל הפגמים והחסרונות שנעשו בו ע"י העוונות הנ"ל כי לפי שהוא מובדל בערך ממנו ע"כ בהתגלות בו הוא ממלא הפגמים שבו כנ"ל כמשל המעיין כו' וזהו"ע התשובה שע"י התשובה גורמי' זה להיות ויקרא הוי' הא' בתוך הוי' הב' הגם שבאמת פסיק טעמא בגוויהו אזי נסלח להם על כל הפגמים שנעשו בו כו' ולכך אומרים זה בעשי"ת כי אז נמשך בחי' התגלות הוי' הא' שהוא בחי' רצה"ע שלמעלה מהחכ' ע"י השופר קול פשוט שהוא התגלות פנימי' הלב כנ"ל, ולכן צ"ל השופר של איל או של יעל אבל של פרה פסול כי פני שור מהשמאל כתי' שהוא בחי' גבורות וא"א להמשיך ע"י בחי' ר"ר הנ"ל שהוא בחי' פנימי' הלב רצה"ע כי הרי אדרבא שמאל דוחה כו' אלא ע"י שופר של איל וכיוצא בו הכבשים הפריד יעקב שיש בהם בחי' רחמנות כנראה בעליל בעולם שהיא ברחמנות עצומה לכן עי"ז ממשיכים התגלות רצון עליון ור"ר

הנ"ל. אך מה שצריך כלל לשופר מאחר שעיקר ההמשכה הוא ע"י פנימי' הלב שיעורר כן למעלה רצ"ע א"כ למה לי לשופר יוציא קול פשוט מפיו מפנימי' לבו גם בלא שופר כו', אך הענין הוא מפני שהתגלות פנימי' רצה"ע מלמעלה צריך להיות נמשך למטה להתלבש בגשמיות כמאמר כתבינו בספר חיים טובים, בספר פרנסה כו' להיות מזונות גשמיות להאדם שהיא ע"י ר"ר הנ"ל שנמשכים ומתלבשים כ"כ למטה מטה בגשמיות עד שיהיה התגלות רחמנותם בהשפעה גשמיות וכן גם כללות רחמים הנמשכים בר"ה למתק הדינין היינו ג"כ שנמשכי' למטה ע"ד הנ"ל כי הרי עיקר הדין שבר"ה הוא על הגופי' כו' אם יחיה או ימות היינו אם תתקיים ותהי' הנפש מעורבת בגוף או תסתלק הימנו משא"כ דיני הנפשות הוא אחר המיתה כו', וא"כ גם הרחמים הממתיקים את הדינים היינו שהרוחניות נמשכי' כ"כ למטה עד שמתגלגלים אל הגוף גשמי' כו' ולכן צריך לתקוע בקול פשוט הנ"ל דוקא בשופר גשמי' של כבש ואיל וכיוצא בו שיש בו רחמים שמתגשם הקול פשוט עי"ז דוקא מתעורר כן למעלה שיהי' הר"ר הנ"ל נמשכים ומתגשמי' עד שיהיה השפעתם בגשמיות שהו"ע רחמים גשמי' כי השפע חי' גשמי' היינו בחי' בהמות ונעשה ג"כ ע"י התקיעה להתעוררות רחמים בקרן הכבשים שהוא בהמות כו' וד"ל, וזהו ויעבור הוי' על פניו ויקרא כו' פי' שגילוי זה הוא שעבר על פניו דהיינו שלא כפי הראוי להיות בבחי' פניו כי בחי' פניו שהוא פנימיותו ואינו יכול להתלבש כ"כ למטה מטה, אבל מלמעלה יותר יכול להשפיל א"ע גם למטה. וזהו ויעבור הוי' על כו' שעבר דרך פניו מלמעלה יותר כו' וד"ל.

והנה כ"ז הוא בחי' שופר דעתה שעז"נ הוי' אלקים בשופר יתקע כו' אבל לעתיד כתיב והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול והענין כי הנה כבר נתבאר ענין שופר דעתה שהוא להמשיך להיות בחי' ממכ"ע שהוא ענין התהוות מדת מל' ית' כמאמרז"ל אמרו לפני מלכיות כו' וכן למלאות כל הפגמים שנעשו בהוי' שבבחי' השתלשלות שהוא ג"כ בחי' ממלא כנ"ל יו"ד בחכ' כו', וההמשכה הוא מבחי' סוכ"ע שהוא למטה עדיין מבחי' ממלא כידוע, ועי"ז הוא ממלא כל שמהן כו' וזה נק' שופר סתם כי גם בחי' סוכ"ע אע"פ שאיננו מתלבש ונתפס בתוך העולמות ממש מ"מ בערך בחי' עלמין עד שהוא סובב ומקיף להם כו' אבל עצמותו ית' הוא למעלה מעלה מבחי' זו ויתגלה לע"ל כי הנה כתיב הללוהו כרוב גודלו פי' שיש בו ב' מיני הרבה גודלו זה למעלה מזה עד אין קץ ותכלית ומה שעתה הוא בבחי' סובב ומקיף יתגלה לעתיד בבחי' פנימי' ויומשך בבחי' סובב בבחי' עליונה יותר כו' וכמו שהשופר דעתה הוא בחי' המשכה מסובב דעתה בממלא דעתה כן גם שופר דלע"ל יהי' המשכה ממקום עליון הכבד יותר מבחי' סובב דעתה ולכן נק' שופר גדול, כי הנה מצות אין בטילות לע"ל רק שלא יהי' באופן שהוא עתה שתוקעים מלכיות וזכרונות ואח"כ שופרות ולע"ל יהי' שופרות בלבד ונק' גם לכך שופ"ג. והטעם יובן ע"פ הנ"ל כי עתה צריך להיות ההמשכה מבחי' ממלא לכן צ"ל מלכיות כדי שתמליכוני כו' וההמשכה הוא למלא כל הפגמים כו' משא"כ לע"ל ולכן צ"ל שופרות בלבד שהשופר הוא גילוי פנימי' כו' אך נק' שופר גדול הגם דבאמת כל שופר הוא גילוי פנימי' כמ"ש גבי שופר באור פניך יהלכון וכתי'

באור פניך כי רציתם שהוא בחי' התגלות רצה"ע שהוא נק' פניך דהיינו שהוא בחי' פנימי' אלקותו ית' דהיינו בחי' סובב אך זה נק' שופר סתם אבל שופר של לעתיד יהי' בחי' המשכה מבחי' רעדכ"ר שהוא בחי' הרצון המקור לרצונות והוא בחי' מקור הפנימי' העלאות הנמשך עתה כו' והיינו למעלה מבחי' סוכ"ע ואזי כתיב ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו להוי' כי בשופר דעתה כתיב באור פניך יהלכון שעם היות שהוא גילוי פנימי' מ"מ יש בו הליכה עדיין אבל בשופר דלעתיד שיהי' בבחי' גילוי רעדכ"ר מקור כל הפנימי' אזי יהי' בחי' השתחוואה ובחי' ביטול וז"ש אז דוקא והשתחוו כו' ואזי ג"כ ובאו האובדים והנדחים כו' דהיינו אותן נשמות שירדו למטה מטה ונבלעו בתוך הקליפות והשופר דעכשיו אינו מעוררם ומזיזם ממקומם כלל אבל כשיתקע בשופר לע"ל אזי גם הם יבואו כו' כי הוא מעוררם גם אותם וד"ל, והנה בפרט יש ב' בחי' א' האובדים בארץ אשור פי' אשור הוא בחי' תענוג כי אשור מל' אשרי יושבי כו' שטוב ומאושר לו כו' והאובדים בארץ אשור היינו שמחמת התענוגי עוה"ז שנשתקע בהם מאוד אבדה הנפש האלקית ע"ד מ"ש וישמן ישורון ויבעט כי שמנת עבית כשית (וע"ד שמצינו בגמ' גבי ר"א חמרא דפרגות ויין קפחו כו' שמחמת השתקעותם בהתענוג אובדי' כל יהדותן) ואלו נק' אובדים שמאבדי' עצמן לדעת והב' הם אותם הנידחי' בארץ מצרים פי' מצרים ל' מיצר שמחמת המיצר והמציק שמיצר להם בעוה"ז הם נדחי' כי הם כשיכורים כל הימים וחכמתם תתבלע שמבולבלים ממש ועוצם המיצר אשר הקיפם מכל צד ופנה והללו נק' נדחים ולא אובדים (שאינם מאבדים עצמם כי אין הדבר תלוי בו שנדחה כו' ולע"ל יתעלו כולם בהר הקודש בירושלים, והנה אמרז"ל לא כאברהם שקרא הר פי' כי אברהם הלך ונסוע הנגבה ממטה למעלה בבחי' האהבה נק' הר כמשל הר שהוא חתיכות עפר הבולט ממטה למעלה כו' והר הקדש הוא בחי' אהבה שבבחי' ביטול כי קודש הוא בחי' חכמה ובירושלים פי' ירושלי' הוא יראה שלם, כי הנה כתיב להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו פי' הדר מלכותו הוא ההידור בנבראים המתהווים מבחי' מל' ית' אלף אלפים ישמשוני' הוא גדוד א' ולגדודיו אין מספר שזהו בחי' הידור עצום מאד מ"מ הוא ע"י שמתחילה להודיע לבני האדם גבורותיו שהתהוותם הוא ע"י בחי' גבול וצמצומים כאלו היה כללות מדת מל' ית' בהתגלות עליהם כמו שהוא לא היו יכולים לקבל כלל והיו מתבטלים ממציאותם ממש וכמרז"ל הושיט אצבעו הקטנה ביניהם שהיא בחי' מל' מדריגה העשירי' שבי"ס ושרפן ונתבטלו לגמרי כי אין בע"ג יכול לקבל בחי' א"ס אלא שהן הן גבורותיו שצמצם א"ע שלא יהי' מדת מל' ית' בגילוי כ"כ ואז יהי' הפחד והיראה בגבול כפי שיוכלו הנבראים שאת וזה לא נק' יראה שלם כי אין היראה בשלמות כמו שראוי להיות עפ"י התגלות מדת מל' ית' וד"ל, אבל לעתיד כשיבוער הרע אזי יהי' התגלות ית' בלי גבורות וצמצומים כי יוכלו לקבל גם בחי' הא"ס אזי יהי' בירושלים יראה שלם שתהי' היראה בשלמות וד"ל, והנה בזמן שבהמ"ק הי' קיים הי' נהוג מצות יובלות ועיקר מצות שופר נאמר ביובל והעברתם שופר תרועה כו' תעבירו שופר והוא מעין בחי' גדול שיהי' לע"ל כי ביובל כתיב קודש

יהיה לכם כו' וקראתם דרור בארץ שהוא בחי' עליות העולמות עלמא דחירו שהוא מעין שיהי' לע"ל והוא בחי' שופ"ג, ועכשיו שחרב ביהמ"ק אעפי"כ יש לנו יו"כ שתוקעים בו ג"כ תקיעה א' והוא מבחי' שופר גדול כי תקיעה שבר"ה הוא מבחי' שופר סתם שעז"נ והוי' אלקים בשופר יתקע אבל יוה"כ הוא מעין בחי' יובל הנ"ל כי הוא ג"כ מבחי' עלמא דחירא ובו התגלות בחי' שופר גדול הנ"ל והיינו בחי' נעילה שאז הוא עלי' גדולה והוא בחי' התגלות זו דשופר גדול וע"כ אז הוא זמן גמר חתימ' וישב בחי' ביטול בנבראים ע"ד מ"ש בשופר גדול של עתיד והשתחוו כו' אך באמת הוא רק הארה מבחי' שופר גדול הנ"ל ועיקר ההתגלות עצמותו יהי' לע"ל והי' ביום ההוא יתקע בשופר כו' וד"ל.

והיה ביום ההוא יתקע, זה היום תחלת מעשיך, כי נקרא ראש השנה, ראשית גלוי החיות של כל השנה, ואתה מחיה את כולם (ע' מענין ואתה בזח"ב ר"פ ואתה תצוה) ואח"כ לשנים עשרה ר"ח (י"ב ר"ח הם י"ב בקר ור"ה בחי' והים עליהם מלמעלה, כמש"ל בד"ה תקעו בחדש דרוש הראשון רפ"א דנ"ג ע"ד), ואדם נידון בכל יום כי בר"ה המשפט על החיות הכללי הנמשך לכל אדם על כל השנה, ומשפט בכל יום על המשכת החיות מכלל ופרט, ולכן נק' כל ר"ה תחלת מעשיך, כי בר"ה דאשתקד לא נמשך החיות רק על שנה אחת (נגד י"ב בקר והים עליהם, ולכן יומין תתאין אינון שנה) ואעפ"כ נק' רק זכרון ליום ראשון כי בר"ה הראשון היה הכל בחסד חנם ועכשיו באתעדל"ת תליא (וע' בהקיצור ע"פ ביום השמע"צ כנישין פ"א פי' תחלת מעשיך הוא ג"ע התחתון, זכרון ליום ראשון כתר).

ב) **פי'** שתמליכוני, הוא ממכ"ע, אבל סוכ"ע הוא האור והחיות שלמעלה מהשתלשלות אני ה' לא שניתי, כי חיות כל העולמות הוא רק מבחי' אנא אמלוך, ששמו נקרא עליהם, ולכן נקרא הבריאה יש מאין, ובכל ר"ה הוא שנמשך זה מחדש, שאז ממשיכים הרצון לבחי' מל' היינו ההמשכה מסוכ"ע בממכ"ע. ואח"כ זכרונות, הזכרון אינו שייך אלא על הדבר הרחוק, כך חיות כל העולמות הוא כלא חשיבא (ע"ד בה"א בראם) מחשבה א', לכן מבקשים זכרנו שיזכור ע"ז ויתלבש במחשבה זו (ובהג"ה דזכרונות הוא בחי' עליונה ממלכיות ע"ד אזכיר את שמי, וע' בפי' אזכיר את שמי בד"ה ששים המה דרוש השני פ"ג מבואר שהוא יחוד סוכ"ע בממכ"ע, וע' בד"ה אוסרי לגפן בפי' מקדשי שמך, וע' עוד מענין מלכיות וזכרונות בסידור סד"ה אד' שפתי תפתח), ובמה בשופר שממשיך רצה"ע א"כ היינו ההמשכה מסוכ"ע אבל עוי"ל שזהו עד שבינה רק חופה של זו"נ.

ג) **ובמה** בשופר, שופר קול פשוט שנמשך מהבל הלב, ואינו כמו בחי' הדבור שהוא בחי' אותיות הנמשכים מן המוח, וקול הנ"ל שרשו

מלמעלה מהשכל כי בהלב יש חיצוניות ופנימיות, וחיצוניות הלב הוא למטה מהשכל ולכן מוח שליט על הלב אבל פנימית הלב יותר גבוה מבחי' המוח, והנה קול זה דשופר הוא מבחי' פנימית הלב, ונמשך ונולד מצד ההסתר וההפך, והוא בחי' בע"ת בחילא יתיר, וההתבוננות היא מהתבוננות בעוצם ריחוקו, וזהו ענין תקיעה קול פשוט, שברים גנוחי גניח לב נשבר, ואח"כ ילולי יליל ואח"כ תקיעה קול פשוט המשכה מלמעלה.

ד) **והנה** עוד זאת שעי"ז הוא ממלא כל הפגמים, כי הפגמים מגיעים עד החכמה, וההמשכה מרצון העליון ממלא זה (ע"ד כי אין מחסור בביאור וירא ישראל את היד), כי תלת קשרין כו', וע"י התשובה ממשיך מקודב"ה, והוא ענין ויעבור כו' ויקרא הוי' הוי' היינו שהוא יתברך קורא וממשיך מבחי' שם הוי' הראשון שלמעלה מהשתלשלות להיות מתגלה בשם הוי' שבבחי' השתלשלות, הנהר שיבש ממשיך לתוכו מן המעין כו' (י"ל ונהר יוצא מעדן, והמעין עדן עצמו (ע' בד"ה שוש אשיש פ"ג) ממעמקים קראתיך, יו"ד עומקים עיין בד"ה תקעו בחדש דרוש הראשון פ"ב, ולכן צ"ל השופר דוקא של איל, אבל של פרה פסול כי פני שור מהשמאל, והכבשים הפריד יעקב, ועי"ז ממשיכים רחמים רבים שלמעלה מהשתלשלות, והנה הגם שעיקר ההמשכה הוא ע"י פנימית הלב עכ"ז הוא ע"י התקיעה בשופר דוקא.

ה) **אבל** לע"ל והיה ביום ההוא יתקע בשו"ג, כי שופר דעכשיו ההמשכה בבחינת ממכ"ע מבחי' סוכ"ע, ולע"ל מה שעכשיו סוכ"ע יתגלה בבחי' פנימיות, ויומשך בחי' סובב מבחי' עליונה יותר וזהו הללוהו כרוב גודלו ואזי להמשיך מבחי' סובב דאז בבחי' ממלא יתקע בשופ"ג, מבחי' רעוא דכל רעוין.

ו) **ואזי** כתיב ובאו כו', באור פניך יהלכון, ולע"ל והשתחוו, עיין במד"ר פ' בראשית פט"ז נקראו על שם אשור כו' על שם מצרים כו', היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים, ועיין במד"ר פ' נח פל"ז כיון שראה אותם (בדור הפלגה) באין לחלוק על הקב"ה פנה מארצו והיינו מן הארץ ההיא יצא אשור, מוכח דאשור הי' מעולה משאר עוכומ"ז שהיו אז, ואעפ"כ כאן אומר שהוא ההפך מבחי' אשר קדשנו במצותיו, אפ"ל כמו שיש לבן בקליפה כמו להבדיל לובן העליון ועת"י יתיב לבושי' כתלג חיוור כו' כמ"כ ענין אשור כנגד אק"ב, ומ"מ עדיף משאר עוכומ"ז שהיו אז, כי הוא עתיק דקלי' שנמשך ממל' דעשיי' וזהו בחי' לבונה שבי"א סממני הקטורת, והרי לבונה גבוה מבחי' ע"ס דקליפה, ואפילו ק"נ שהיא אצי' שלהם גבוה הרבה מג"ק שלמטה מק"נ שהם בי"ע כו', והנה כל פרצופי האצילות מסתיימין עד המסך שבין אצי' לבי"ע אבל א"ק מגיע עד סוף העשיה, לכן כאשר יתקע בשו"ג שהוא רעדכ"ר בחי' א"ק אזי דוקא יבואו מאשור ומצרים כו', שהם מתחילים אחר סוף העשיה, וכיון שע"י שופר גדול יומשך הגילוי עד עשיה ממש לכן ובאו האובדים כו' והנדחים כו' והשתחוו, עכ"פ אשור תענוגי עה"ז ומצרים רוב הדוחק, והשתחוו בהר הקדש אהבה שבבחי' ביטול בירושלים יראה שלם.

אך כפשוטו י״ל ע״פ מ״ש בזח״ג דרס״ו ע״ב וז״ל יתקע בשופר גדול מה לן אם הוא רב או זעיר, אלא ההוא שופר עילאה דביה מפקין עבדין לחירו תדיר והאי איהו יובלא, ויובלא עילאה ורברבא הוא וכד האי אתער כל חירו דעלמין מתערין ביה וההוא אקרי שופר גדול וכו׳ עכ״ל, והנה כפשוטו משמע דמפרש דשופר גדול הוא בינה וזהו דיובלא שהיא בינה עילאה ורברבא הוא, אך י״ל מהו, אך הענין כמ״ש במד״ר פ׳ ויצא פרשה ע״א ע״פ שם הגדולה לאה, גדולה במתנותיה כהונה לעולם, מל׳ לעולם היינו דוד הע״ה שנאמר ודוד עבדי נשיא עליהם לעולם ביחזקאל סי׳ ל״ז כ״ו, אבל שם הקטנה רחל יוסף לפי שעה שאול לפי שעה, והנה בחי׳ לעולם נמשך מבחינת ואתה מרום לעולם ד׳ ואמרז״ל במד״ר ר״פ קדושים רוממות אתה נוהג בעולמך כהונה לעולם כו׳ כי בחי׳ לעולם נמשך מבחי׳ אני הוי׳ לא שניתי, ועיקר בחי׳ אני הוי׳ לא שניתי זהו בבחי׳ ע״ק, ועיין בהביאור אלה מסעי השלישי המתחיל הנה גבי המסעות ושם פ״ד שזהו ענין אמת בחינה שאין בו שינויים מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו כו׳ וזהו ענין ההפרש בין שופר סתם שהוא שופר קטן לשופר גדול ע״ד ההפרש בין ה׳ גדולה ובין ה׳ קטנה, והנה ה׳ קטנה רחל מל׳ דאצילות ממך השופר שתוקעים בו לבנות ה׳ קטנה הנ״ל, י״ל שהוא תפארת כמ״ש בפרדס ערך שופר, שופר סתם הוא תפארת, ושופר גדול הוא בינה, ור״ל כי ת״ת זהו ז״א שנק׳ זעיר אנפין, ע״ד שפירש בת״א בד״ה בכ״ה בכסלו בענין כי קטן יעקב, כי יעקב הוא תפארת בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, ומאחר שיש קצה בראש וקצה בסוף א״כ זהו בחי׳ גדול וע״כ הוא לגבי ע״ק שהוא בחי׳ אור אין סוף בלי שום גבול ח״ו, ועל ידי תקיעת בשופר זה נבנה בנין המל׳ הנקראת ה׳ קטנה, אכן לע״ל נאמר ביום ההוא יהיה שבחי׳ ה׳ אחרונה תהי׳ כמו ה׳ עילאה הנקרא ה״א גדולה כמ״ש בלק״ת פ׳ תבא בד״ה ויקרא משה, וכדי לבנות בחי׳ זו צ״ל השופר גדול ע״ד ה׳ גדולה, שהוא מקבל מבחי׳ ואתה מרום לעולם ה׳.

אך צ״ל מאחר ששופר גדול היינו בינה, א״כ זהו עצמו ה׳ גדולה, והרי אמרנו שע״י השופר דז״א נבנה ה׳ קטנה, א״כ כמ״כ הבנין ה׳ גדולה צ״ל ע״י בחינה זולת ה׳ גדולה, אמת במא״א אות שין סעיף י״ד כ׳ שופר גדול יסוד דא״א, אך בפרדס פי׳ שופר גדול בינה, ואפ״ל ע״ד הבן בחכמה וחכם בבינה א״כ ה׳ גדולה זהו חכם בבינה ושופר גדול הוא הבן בחכמה, או י״ל כמ״ש בזח״א פ׳ ויחי דף רמ״ו א׳ דעלמא עילאה עלמא דדכורא הוא כיון דסלקא מלה מכב״י ולעילא כולא איהו דכר עכ״ל ופי׳ כי הגם שבינה נק׳ נוק׳ לגבי אבא עכ״ז נק׳ דכר לגבי בי״ע כו׳, לכן נק׳ הבינה ה׳ גדולה לשון נקבה וגם נק׳ שופר גדול לשון דכר, ועמ״ש בלק״ת בד״ה ראה אנכי נותן פ״א ממעלת הבינה שנק׳ א״ח עט״ב לגבי אבא.

ובענין התקיעות ביובל, יובל הוא שער החמישים והוא בינה וא״כ התקיעות המשכות יסוד אבא, והכתר נק׳ ג״כ שער החמישים דבינה וא״כ שופר גדול המשכה מבחי׳ עתיק שהוא בחי׳ תחתונה שבמאציל, ועיין בת״א ד״ה כי אברהם לא ידענו כתב פורים ויוכ״פ בחד דרגא אינון המשכת יסוד אבא כו׳.

עוי"ל שופר גדול הוא ע"ק שהוא ג"כ א"א דכללות כי הנה א"ק הוא כתר הכללי ואצי' נק' חכמה, והנה רגלי א"ק מסתיימים בסוף העשייה, וע"כ אז ובאו האובדים כו' והנדחים כו', ובע"ח ש"ח פ"ה שלמעלה מגלגלתא דא"ק יש בחי' עתיק, ועיין מזה בלק"ת ס"פ מסעי בהביאור השני ע"פ אלה מסעי השלישי ושם פ"ב.

בעז"ה ר"ה דשנת תקצ"ח

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, הנה זה היום קאי על ר"ה כידוע דבכ"ה באלול נברא העולם ובר"ה נברא אדה"ר, והנה כתיב כי אלף שנה בעיניך כיום אתמול, כמו שארז"ל שיתא אלפי שנין הוי עלמא ואלף שנים הראשונים נמשכו מלמעלה בכללותם כא', ואח"כ נתחלקו לאלף שנה כי נמשכו מבחי' חסד עליון בבחי' המשכת חיות כללי שהוא רק בערך יום א' למעלה ולמטה הוא שנתחלק ונעשית אלף שנה ע"י השתלשלות הזמן כנודע, וכמ"כ ענין התחלקות שס"ה יום לשנה שהוא בא יותר בפרט וסדר השתל' משרש הזמן, כך הוא שמבחי' יום עליון נמשך בבחי' כללות אלף שנה כא' והשנה מתחלקת עוד לי"ב חדשים והוא יום ר"ה שכולל כל הי"ב חדשים והחדש כולל ל' יום בר"ח ומתחלק אח"כ לל' יום, והיום מתחלק י"ב שעות כו' עד רגע אבל כללות כל ו' אלפי שני דהוי עלמא למעלה אינם אלא ו' ימים בלבד, וכמארז"ל דורו של אנוש היו ניזונין בחסדו של הקב"ה לפי שאלף שנה הראשונים נמשכו מבחי' חסדו ית' שיום א' הוא בחי' החסד ויום הב' בחי' גבורה כו' כנודע, וע"כ הי' המבול שהוא מדת הדין באלף השני, מפני שהוא נמשך מבחי' גבורה עליונה שנק' יום ב' למעלה, ועד"ז כל שיתא אלפי שני כו' ובדרך פרט בהתחלקות הזמן למטה הנה ו' ימי המעשה דחול הן נמשכים מחדש ושובת בכל שבת ושבת, כי כל שבת ושבת דומה ממש לשבת בראשית אחר שהבריאה יש מאין מתחדשת תמיד ממקורא דכולא כמ"ש מחדש בכל יום תמיד מע"ב, אלא שו' ימים דחול הן המשכות פרטיות לגבי כללות ההמשכה שנמשכין מו' יומין עילאין דאצי' שהן ששה מדותיו ית' כנודע, אבל מ"מ בכל יום מתחדש אור וחיות בצירוף חדש כי בכל ר"ח הרי בא ונמשך חיות חדש אלא שהוא כולל ל' יום עדיין ואח"כ מתחלקים ל' יום פרטים ובכל יום י"ב שעות כו'.

ויובן כ"ז עד"מ ממה שאנו רואים שכל דבר שבא בהשתלשלות למטה בגילוי יותר יותר הוא בא לבחי' ריבוי והתחלקות הזמן כמו השכלת המושכל בכח החכמה שעדיין אין בו בחי' אותיות כלל רק הוא בחי' אור השכל פשוט והיא נתפס במוחו בסקירה אחת בלבד כו' ואח"כ כשבא דבר המושכל בהשגה במוחו באותיות הרי נחלק השכל לפרטים רבים ובודאי היו כל החלקים הפרטים הללו כלולים תחלה בהשכלה הפשוטה, שהרי כפי אופן ההשכלה כך בא לחשוב

בהתחלקות צירופי אותיות כנודע, אך אע"פ שאין כל חדש בהם אבל תחלה היו כלולים שם כולם כא' בלתי התחלקות ניכרת לכאו"א כי נסקר הכל בסקירה א' בבחי' נקודת ברק המבריק וכיוצא ועי"כ נק' ההשכלה בבחי' חכמה בשם נקודה בלבד כנודע, ואחר כך כשבאה אור ההשכלה לידי התגלות יותר בבחי' השתלשלות, כמו במחשבה נתרבו החלקים יותר בפרטיות, ועד"ז מתרבה עוד יותר בחי' השתלשלות יותר למטה דהיינו כשבאה אור שכל זה מן המחשבה לדיבור כנודע שכל דבר מושכל שיחשוב במחשבה במעט רגע יצטרך לפרשו בדיבור זמן מה עכ"פ כשעה ושתים וכיוצא הרי ניתוספו בדיבור התחלקות פרטים רבים בחילוקי צירופי האותיות בדיבור בכפלי כפליים מצירופי אותיות המחשבה וכן מדיבור למעשה, לפי שכל שבא בהשתלשלות יותר יותר הוא בא בבחי' ריבוי ההתחלקות וממילא הוא בא בבחי' המשכת הזמן יותר. וכדוגמת כל זה יובן למעלה מאחר שנאמר בדבר ה' שמים נעשו כו' והדיבור העליון ביו"ד מאמרות נמשכו מבחי' מדות עליונות כנודע שהוא בחי' שם הוי' דאצילות דכולל כל וי"ו אלפי שנין שנמשכו בדיבור, אך משום דבאצילות אמרו דאיהו וחיוהי חד, ע"כ אין הו"ו אלפי שנה נחשבים שמה רק ו"ו ימים בלבד כנ"ל כפי' כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כו', אבל בהגיע את אור השפע בבחי' ההשתלשלות יותר למטה כמו מאצי' לבי"ע דכתיב ומשם יפרד כו' שם בא בבחי' ריבוי ההתחלקות יותר בריבוי צירופים מאד להתהוות נשמות ומלאכים עד אין קץ ושיעור, כמ"ש בס"י מכאן ואילך צא וחשוב כו', וממילא מובן מתוך משל הנ"ל שבחי' התחלקות הזמן בבי"ע ג"כ בא בבחי' הריבוי מאד כערך הדיבור לגבי המחשבה והמחשבה לגבי השכל, כי כל שבא למטה בהשתלשלות למטה יותר בא באריכות המשך הזמן מצד ריבוי החלקים עד שס"ה ימים שלנו בהתחלקות היותר אחרון כו', אבל למעלה מעלה כל שהוא יותר עליון הוא בבחי' היחוד הגמור בלי התחלקות כלל וכלל, וכמשל אור הנר המאיר לריבוי החדרים בכל חדר אור מיוחד שא"א לומר שגוף האור המאיר המתחלק המה חלקים בהכרח כי הרי כלולים כולם עדיין האור העצמי וכמבואר משל זה בזהר דדמי לבוצינא דאתפשט לכל אתר, וכד תסתכל לא תשכח אלא בוצינא חדא כו', וכך יובן למעלה שגם אחר ריבוי רבבות התחלקות הנ"ל, כולם כלולים באור א"ס שבאצילות דאיהו וחיוהי וגרמוהי כו' חד וד"ל.

ב) **אך** הנה יש להבין מהיכן ימצא מציאות המספר וההתחלקות הנ"ל אחר שבעצמות אור א"ס ב"ה למעלה מבחי' המספר וההתחלקות כמאמר הידוע בפי' לפני אחד מה אתה סופר כו', ואיך ימצא מציאות מספר מלמעלה מן המספר כו', ומה גם להתחלק בחלקים פרטים כ"כ כנ"ל. אך הענין הוא דע"י בחי' מדת מלכותו ית' בא סיבת ההתחלקות לחלקים במספר בריבוי מיני המשכות פרטיות לעולמות בי"ע כו', לפי שבחי' מדה זו היא בחי' מסתיר על עצמות אור א"ס שבאצילות כמו בחי' לבוש שמלביש לאדם ומסתירו ומכסהו, כך נאמר ה' מלך גאות לבש שבחי' המלוכה בחי' לבושו ית', שמתלבש להיות מלך על עם נפרד כו', לפי שבאצילות הרי איהו וחיוהי וגרמוהי חד כנ"ל, וא"א להיות בחי' מלוכה על עצמותו כו', וכידוע להיות כי בכל ר"ה ור"ה מתחדש שפע ואור חדש מעצמות אור א"ס כנ"ל בענין סדר התחלקות

הזמן מוי"ו ימים דאצילות נמשך וי"ו אלפי שנה למטה ובכל שנה נמשך כללות החיות על שס"ה יום והוא יום ר"ה, ואחר כך מתחלקת גם היא לי"ב חלקים והן י"ב חדשי השנה (שהן י"ב גבולי אלכסון שבמל' כו'). והנה לזה הטעם אנו אומרים עשרה פסוקים של מלכיות במוסף דר"ה, כמארז"ל אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו', פירוש כדי להלבישו בבחי' לבוש מלכות, כמ"ש ה' מלך גאות לבש, ומטעם זה שמדת המלוכה בחי' הסתר והעלם עצמותו ע"כ נק' ר"ה כסא כמו לשון כיסוי והסתר, כמ"ש בכסא ליום חגינו ואיזה זה יום ר"ה שהחדש מתכסכה בו וע"ז היום דוקא אנו אומרים זה היום תחילת מעשיך כו', וע"כ נקרא יום זה יום הדין כו', כי מפני בחי' שמתחדש בו השפע דינין לכל העולם כמו שהוא כמה ראוי להמשיך בו אור ושפע כו', וגם לנשמות שמלובשים למטה בגופות חומרים דנין אותם לפ"ע העבודה שלהם בקבלת עול מלכות שמים בתורה ותפלה ומצות בשנה העברה, כך יהיה ערך ההמשכה החדשה ע"י בחי' מדת מלכותו ית' שמאיר ביום זה, ואופן המשפט והדין היינו ע"פ מדה זו הנק' מדת המלכות, כמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ ודינא דמלכותא זה בא היינו ע"י בחינת ההסתר כמ"ש בכסא כו', וע"כ נק' יום הדין והוא ג"כ בחי' הצמצום להתחלק האור ושפע לרבבות מדריגות (וכמ"ש עיניך בריכות בחשבון שהחשבון בבחי' מל' דוקא ושרש ההתחלקות לכל פרט ופרט הוא בר"ה והיינו כמו שארז"ל דאפי' מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה כו' וד"ל.

ג) **והנה** להבין טעם המשפט והדין בר"ה לפי ערך העבודה בתורה ומצות משנה שעברה דוקא כנ"ל, הנה יש להקדים תחילה ענין בחי' ממכ"ע וסכ"ע כידוע, דהנה כתיב נעשה אדם בצלמינו כדמותינו כו', ואמרו בזהר דצלם בדכורא ודמות בנוק' כו', והיינו בחי' סובב וממלא, בחי' סובב נק' צלמינו ובחי' ממלא נק' דמותינו כמ"ש מראה דמות כבוד ה' כו', ודרך כלל נקרא בחי' אור דבחי' ממלא בשם בחי' או"פ ואור דבחי' סובב בשם בחי' אור מקיף כידוע. וביאור זה יובן עד"מ מנפש האדם שבו נאמר זה הפסוק נעשה אדם כו' כנודע, דהנה ארז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא כל העולם כו' וא"כ הרי יובן ענין בחי' ממכ"ע למעלה מציור דוגמת בחי' ממלא שבנפש האדם בגופו והיינו כמו כחות הנפש המתלבשים באברי הגוף כמו כח הראי' בעין והשמיעה באוזן וכיוצא בזה בחיות אברים הפנימים הנה מתלבש ומותפס אור החיות הרוחני בכל אבר לפי מזגו ותכונתו בפועל דהיינו פועל פעולה רק כפי מזג האברים דוקא כי לא יפעול כח החיות בעין לשמוע ולא באוזן לראות וכיוצא וכמ"כ אברים הפנימים כמו באבר המוח ופועל גילוי השכל ולא דבר אחר כי המוח צורתו מוכנת לכך דוקא כו' ועד"ז בכל האברים, וא"כ מובן מזה שגם החיות הנפש עצמה נתפסת בכל אבר בפרט ואינו דומה התלבשותה באבר זה להתלבשותה באבר זולתו כו', ומזה יבא ג"כ סיבת התנועה באברים במה שהמה מתנענעים תמיד ברצון הנפש תומ"י וכל האברים נשמעים לרצון האדם בלי שום שיהוי ועיכוב כלל, כי אור חיות הנפש מתלבש ונתפס ממש בהן בכאו"א בפרט כנ"ל והוא הנק' בחי' אור פנימי והיינו מפני החיות באבר שבא בבחי' התגלות לפי מזג האבר ממש שורה ושוכן בתוכו ממש כו',

אך בחי׳ אור מקיף היינו כשלא בא החיות באבר בבחי׳ גילוי ממש לפי מזגו כנ״ל, אלא שהוא שורה עליו בבחי׳ העלם בלי התלבשות כלל בתוכו ודרך כלל הנה יש בחי׳ הארה כללית מן הנפש שהיא בלתי מתלבשת כלל בתוך האברים אלא חופפת ושורה על כל האברים בבחי׳ העלם בלבד ובהשוואה א׳ לכולם מראש לרגל אחר שאינה מתלבשת בתוכם כלל כו׳. ולהבין איכות אופן השראה בהעלם כזאת שתהא שורה ולא בגילוי, הנה יובן לדוגמא ממה שאנו רואים חילוקי מדריגות באברי הגוף שיש מהן שהן נשמעים לרצון הנפש מיד ונפעל בו ההילוך או התנועה וכן היד והעין וכיוצא בהן תפעול בהן הנפש פעולה תנועות כלל כמו האזן והחוטם והשיגיים בלתי תנועות כל הראש וכיוצא בהן יש באברים הפנימים שלא תפעול בהן הרצון הנפש כמו הקיבה והקרביים, אבל הריאה מתנענעת בנשימה וכן המוח משכיל שכל והלב יתעורר במדה מיד שיעלה ברצון הנפש כו׳, ומכ״ז יובן ג״כ בכללות הארת הנפש כי הטעם לאותן אברים שהן בלתי מתנענעים מיד ברצון הנפש היינו מפני שבחי׳ רצון הנפש אינו מאיר בהם בבחי׳ גילוי רק בהעלם בלתי התלבשות נתפסת, וכך יובן בכללות ההארה הנק׳ אור מקיף של הנפש שהוא מאיר בהעלם על כל הגוף מראש לרגל בלתי התלבשות בהשוואה א׳ כנ״ל וד״ל.

והנמשל מכ״ז יובן למשכיל למטה בבחי׳ ממלא וסובב כנ״ל דבחי׳ ממכ״ע היינו שבחי׳ המשכה שנמשכה מכח האלקי באה בבחי׳ ההתלבשות ממש בתוך כל עלמין בכאו״א לפי מדריגתו ומעלתו דוקא וגם בכל עולם מתחלק האור ושפע לכמה פרטים בכל פרט לפי ערכו כמו שידוע שיש בחי׳ דצח״מ בכל עולם מג׳ עולמות בי״ע וגם בדצח״מ דעשי׳ נתחלק האור והשפע האלקי הזה להיות חיות כאו״א מובדל מזולתו ומצומצם רק לפי ערכו בלבדו כמו חיות הדומם שהוא חיות מועט ביותר מכולם ובצומח יש חיות יותר ובחי׳ האור והחיות יותר מבצומח כו׳, והיינו לפי שבדומם מסתתר האור והחיות של צומח וחי כו׳ ולא נשאר בגילוי רק בערך בחי׳ דומם בלבד ובצומח מתגלה החיות יותר ובחי׳ מתגלה יותר כו׳, וכמו משל אברי האדם שבאבר זה התלבשות החיות בגילוי אור יותר שבאבר אחר, ואינם דומים זה לזה, כי בכל א׳ לפי מזגו בא כו׳, ועד״ז יובן בדצח״מ דיצי׳ ודבריאה כמ״ש כי גבוה מעל גבוה כו׳ והכל בבחי׳ ממלא כמו שהנשמה ממלא את הגוף ממש כך האלקי׳ ממלא אור וחיות לכל פרטי הנבראים שבכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין בכאו״א לפי שיעור קבלתו דוקא, וכמו שכל האברים נשמעים לרצון הנפש כנ״ל כך כל העולמות בטלים במציאות לגבי אור האלקי המתלבש בתוכן כו׳, וזהו פי׳ מ״ש מלא כל הארץ כבודו ואין כבוד אלא חכמה כמ״ש כבוד חכמים ינחלו כו׳, לפי שבחי׳ ממלא זה מתחיל מבחי׳ החכמה דוקא כי ראשית ההשתלשלות בגילוי הוא בחכמה כמ״ש בראשית ברא ותרגומו בחוכמתא כו׳ וכמ״ש כולם בחכמה עשית כו׳, וכמובן מתוך משל התלבשות הנפש בגוף שראשית התלבשותה בגילוי הוא במוח החכמה שבראש ומשם מתפשט החיות לכל האברים כידוע וד״ל. ואמנם למעלה מבחי׳ החכמה שם מאיר ומתפשט בחי׳ סובב כל עלמין שהוא כדמיון בחי׳ אור מקיף של הנפש הנ״ל שאינו בא בהתלבשות כלל באברים כו׳, כך למעלה בחי׳ אור האלקי שלמעלה מבחי׳

החכמה הוא הנק' בחי' סובב ומקיף שסובב ומקיף לכל העולמות בי"ע מריש כל דרגין עד סוף כ' בהשוואה אחת ממש מג"ע העליון דבריאה לארץ הגשמי' הזאת, כמ"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד כו' וכן כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא, ואין הכוונה בפי' מלא זה ענין בחי' גילוי הנ"ל, אלא ר"ל בבחי' העלם דוקא והיינו שאמר אני מלא אני דוקא שהוא בחי' עצמותו שלמעלה מבחי' התלבשות כו' וע"כ שמים וארץ בהשוואה א' הוא מלא וד"ל. והנה ע"ד שנת' בחי' ממלא וסובב בבחי' ההשתלשלות כנ"ל כך יש בחי' ממלא וסובב גם בתומ"צ דהנה ידוע שהתורה נעשה בחי' מזון לנפש בג"ע לפי שנק' לחם וכמ"ש ותורתך בתוך מעי כו' לפי שהתורה מושגת בכאו"א לפי השגתו ההלכות ששונה או במקרא שקורא והי"ז כמו התלבשות החיות בתוך כל אבר לפי מזגנו הנ"ל והיינו כמו בחי' ממלא בבחי' גילוי דוקא, אבל המצות נק' בחי' לבושי' לנפש כמ"ש בזהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים דאי חסר מצוה א' חסר לבוש א' כו', וההיינו לפי ששרשם מבחי' אור מקיף שלמעלה מכל ההשתלשלות הנק' בחי' סוכ"ע וא"כ אין המצוה מושגת כלל אלא מאיר בבחי' ההעלם בלבד וזהו שאו' אשר קדשנו במצותיו בבחי' קדש העליון דהיינו בחי' רצה"ע שלמעלה מבחי' החכ' שהוא עיקר בחי' סוכ"ע הנ"ל, ונק' כתר עליון וכמ"ש כצינה רצון תעטרנו וכידוע וד"ל, וכמ"כ הנה יש בחי' כמו בחי' ממלא וסובב למעלה גם למטה בעבודה שבלב זו תפלה, הנה ידוע דיש ב' מיני אהבה רבה ואהבת עולם, אהבת עולם היינו אהבה שנולדה מצד ההתבוננות בעולמות עליונים איך שכולם בטלים במצ׳יאות לגבי עצמותו ית' זהו ענין התבוננות ביח"ע ויחו"ת בשמע ישראל ובשכמל"ו, וזהו שפי' שמע ישראל לשון הבנה והתבוננות ואזי יתפעל מחמת ההתבוננות באהבה והיינו ואהבת שאחר שמע כו', ואמנם בחי' אהבה רבה היינו אהבה שלמעלה מבחי' ההתבוננות כי הוא אהבה שלמעלה מן הטעם והדעת, והוא ואהבת בכל מאדך בלי גבול שהיא באה מלמעלה כי אחר אתעדל"ת באהבת עולם נעשה אתעדל"ע באהבה רבה זאת והוא בחי' אור מקיף ובחי' א"פ כי אהבה שמצד ההתבוננות הוא בבחי' א"פ וא"ר שלמעלה מן הטעם היינו בחי' אור מקיף שלמעלה גם מבחי' החכמה והיינו כמו בחי' ממלא וסובב למעלה כנ"ל וד"ל. והנה ע"י בחי' קבעומ"ש כל השנה בתומ"צ של כל השנה בבחי' ממלא וסובב כנ"ל שהן בחי' מזון ולבוש לנפש כו', וע"י עבודה שבלב בב' אהבות הנ"ל שהן ג"כ דוגמא לבחי' ממלא וסובב כנ"ל, הנה לפי ערך העבודה בתומ"צ שא"ר וא"ע בכל השנה כך נמשך בחי' המשכות גילוי אוא"ס בנאצלים ונבראים ג"כ בבחי' ממלא וסובב בשנה דלהבא כמאמר רוח אייתי רוח ואמשיך רוח שבאתעדל"ת אתעדל"ע כפי הערך ממש, וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף דלפי ערך שישים אליו לבו למטה באתעדל"ת בתומ"צ בעבודה שבלב בב' אהבות כנ"ל, כך בחי' רוחו ונשמתו של אא"ס ב"ה שהן בחי' ממלא וסובב הנ"ל נמשכין למטה אם בתוס' אור או במיעוט (וכמ"ש בזהר ע"פ עת לעשות כו' האי עת או סלקא או נחתא בגיהינה דישראל כו').

ד) **אך** הנה כל הנ"ל מדבר בבחי' ערך המשכות בחי' ממלא וסובב אם בתוס' אור במיעוט אור, וזהו עיקר יום הדין והמשפט של ר"ה דהיינו

שדנין בו כמה יהי' ערך המשכת גילוי אלקות בכנס"י מן התורה והמצות ועבודה שבלב שנעשו בשנה שעברה וזהו פי' משפט לאלקי יעקב שהמשפט הוא לאלקים דוקא דהיינו כמה יהי' בחי' גילוי אלקות ביעקב כו', אבל ענין עשי"ת שאחר ר"ה היינו לתקן ע"י התשובה מה שנעשה פגם וחסרון בביטול מ"ע ועבירות דל"ת ובביטול תורה ותפלה כו' בפריקת עומ"ש וכיוצא שהביטול דתומ"צ ופריקת עומ"ש עושין פגם גדול למעלה להיות שבחי' הסתלקות אור אלקי כידוע למלאות החסרון והפגם הזה הוא ע"י ענין התשובה דוקא, כי פי' תשובה לשון השבה שישוב הדבר אל מקומו כמקדם וכך ישוב ויחזור להיות בחי' גילוי אור אלקי בנאצלים ונבראים ולא יסתלק למעלה כו', והנה בהיות שהפגם ישנו בב' מדריגות שלמעלה בבחי' ממלא ובחי' סובב מאחר שהתורה והמצות הם ג"כ בבחי' ממלא וסובב והפגם נעשה ע"י ביטול תומ"צ כנ"ל ע"כ כדי לתקן הפגם צריך להיות ג"כ בתשובה בב' מדריגות דבחי' ממלא ובחי' סובב, והענין הוא כי גם בתשובה יש כמו ב' מדריגות הנ"ל דבחי' ממלא ובחי' סובב ונק' תשו"ע ותשובה תתאה דהיינו ע"ד הנ"ל בב' מיני אהבה אה"ע בחי' או"פ ועה"ר בחי' או"מ, כך בחי' תשובה תתאה בבחי' אור פנימי מבחי' הלב כמ"ש ממעמקים קראתיך מעומקא דליבא ובחי' תשובה עילאה היינו בבחי' אור מקיף, אך הנה תשו"ע ותשו"ת הוא בהיפוך בחי' אה"ר ואה"ע הנ"ל, דבא"ר ואה"ע בחי' אה"ע קודם לבא לבחי' אה"ר כמו שבחי' א"פ ואו"מ בחי' או"פ קודם ואחר שלא יוכל להתיישב בבחי' או"פ נשאר בבחי' מקיף ועד"ז בחי' א"מ מההתבוננות הרי תחילה יתפעל לפי מה שיכיל המוח והלב בלבד שנק' בחי' או"פ ואח"כ יתפעל בא"ר שלא יכיל המוח והלב והוא אהבת בכל מאדך כידוע, אבל בבחי' תשו"ע ותשו"ת נהפוך הוא שבחי' תשו"ע קודמת ואח"כ בחי' תשו"ת כי בחי' או"מ זה שבבחי' תשו"ת הוא בא מלמעלה למטה בבחי' אור ישר ונק' מקיף משא"כ בחי' או"מ שבבחי' אה"ר הנ"ל הוא בא מלמטה למעלה בבחי' אור חוזר, והוא אהבת בכל מאדך שבא אחר התפעלות כפי אשר יכיל הלב כנ"ל והטעם הוא לפי שע"י אה"ע נמשך אה"ר משום דבאתעדל"ת דוקא נעשה למעלה אתעדל"ע כנ"ל, ואתעדל"ת בבחי' אה"ר אינה אלא בסיבת אתעדל"ת באה"ע משא"כ בבחי' תשו"ע שאינה תלויה בתשו"ת אלא אדרבה בחי' תשו"ע נמשכת ובאה תחלה מלמעלה תחלה ואח"כ נעשה תשובה תתאה, וכמ"ש השיבנו ה' אליך ונשובה הרי אמר תחילה השיבנו ה' מלמעלה תחילה שהוא בחי' תשובה עילאה ואח"כ ונשובה אליך מלמטלמ"ע בבחי' תשו"ת כו'.

ושרש הענין הוא לפי שבחי' תשו"ע היינו בחי' ההמשכה הבאה למלמעלה מי"ג מדה"ר, וכמ"ש ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ואמרו באד"ר ישוב מאן אתר מההוא עתיקא סתימאה כו', פי' ישוב מלמעלמ"ט כמו העולה למעלה שחוזר ושב למטה דרך ירידה כך בחי' עתיקא שהוא בחי' כתר עליון מקור כל הנאצלים נמשך מבחי' י"ג מדה"ר שבו שנק' י"ג תיקונא כנודע בחי' המשכה זו להיות ישוב ירחמינו ברחמים רבים, וזהו יו"ד דישוב ל' להבא כלומר ישוב ממקומו שעלה ויחזור לימשך להאיר למטה כי בסיבת הפגם שנעשה ע"י ביטול תומ"צ בבחי' ממלא וסובב נסתלק האור למעלה ולזה נמשך המשכה זו שחוזר להאיר

למטה בבחי' ממלא וסובב (היינו פי' ישוב ממקומו שעלה ונסתלק למעלה לחזור להאיר למטה ולכך נק' בחי' זו תשובה עילאה כלומר שהעליון שב לגבי התחתון מלמעלה למטה, וזהו פי' השיבנו ה' אליך כי ע"י המשכת רחמים רבים כמ"ש ישוב רחמינו הרי יאיר פניו אתנו להיות בכח בנ"י לשוב אליו מלמטה למעלה ואז ממילא ונשובה משא"כ בלתי הארה והמשכה זו אין כח בכנס"י לשוב בבחי' תש"ת ונמצא בחי' א"מ דבחי' תש"ע קודם לבא לבחי' א"פ דתש"ת וד"ל. ובכל זה מובן מ"ש בי"ג מדה"ר ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון כו' דכמו שפי' ישוב ירחמינו הנ"ל היינו בחי' ההשבה ממקומו העליון מלמעלה למטה כנ"ל כך פי' ויעבור ה' שיעבור וירד ממקומו העליון על פניו למטה להאיר בי"ג מדה"ר באמרו ה' ה' אל רחום כו' שזהו פי' ויקרא לשון המשכה שהמשיך י"ג מדה"ר ממקורא דכולא כו', וזהו ענין ב' שמות דהוי' שמאיר ב"פ ה' ה' ופסיק טעמא בינייהו לפי שבחי' הוי' הראשון הוא שרש י"ג מדה"ר כמו שהן בבחי' העלם עצמו' המאציל וה' הב' הוא בחי' הגילוי מן ההעלם להיות ממנו מקור למציאות י"ג מדה"ר בגילוי אור ממש וע"כ פסיק טעמא לפי שאין ערך כלל בין בחי' הגילוי לבחי' ההעלם, עד"מ אדם שמצייר במחשבתו איך לצייר בפועל שגילוי ציור הפעולה אין לה דמיון בערך לגבי ציור הפעולה שבמחשבה כו', וזהו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון כו' פי' כי י"ג מדה"ר הן נמשכים אחר קריאת ב"פ ה' מטעם הנ"ל, וע"כ אמר אל רחום לארך אפים ורב חסד, כי פי' רב חסד הוא בלי גבול כלל גם שיש פגם וחסרון למטה אינו תופס מקום כלל וכלל וממלא כל חסרון ופגם, והיינו לפי שהוא בחי' ארך אפים כלומר אריכו דאנפין להיותו נמשך עד אין שיעור למטה מטה משום דקמי' כחשיכא כאורה כו' עד שהוא מאריך אף לרשעים ג"כ ויש בתיבת ארך ב' פירושים הללו לשון סבלנות להאריך אף גם לרשעים ולשון אריכות והכל ענין א' הוא דלהיותו בלתי ב"ג וע"כ בא בהתפשטות רב חסד כו', וע"כ נוצר חסד לאלפים ורבבות מדריגות עד אין שיעור כו'. והנה כ"ז אנו אומרים בר"ה ובעשי"ת אבל ביום הכיפורים אנו אומרים לפני הוי' תטהרו פי' גם לפני בחי' הוי' הראשון שלפני י"ג מדה"ר, כי יגמדה"ר נמשכים רק למטה באבי"ע מפני שיוכל להיות שם בחי' פגם באורות וכלים אבל למעלה מבחי' האצי' שלמעלה עדיין מבחי' כלים לא שייך שם בחי' פגם וע"כ הסליחה שם לפני שם הוי' ולמעלה הימנו ומשם דוקא נמשך בחי' המקיפים בסוכות וש"ע וש"ת הוא בחי' התגלותן למטה בשמחה של מצוה משא"כ בסכך בסוכה המה שורין עדיין בהעלם, וכמבואר בביאור דשמע"צ וש"ת ע"ש באריכות וד"ל.

והנה לפי מה שנת' דתשו"ע קדמה לתשו"ת כו', מזה יובן ענין ר"ה ועשי"ת ויוכ"פ כי הנה התשובה בר"ה הוא ודאי יותר נעלה הרבה מהימים שאח"כ עד יוכ"פ שהן ימי חול ואעפ"כ הן ימי תשובה, אך כי ר"ה הוא בחי' תשו"ע, וזהו ענין מצות השופר בקול פשוט מעומקא דליבא וכן שברים לב נשבר כו' וכ"ז נק' תשוב ה"א עילאה שהוא בחי' שופר כנודע, ואח"כ בעשי"ת צריך להיות סיגופים ותעניות לצעורי נפשי', וזהו כמו בחי' תשובה תתאה לגבי בחי' תשובה שע"י השופר כו', אך ענין יוכ"פ יום התשובה הוא בחי'

עליונה יותר גם מר"ה כמ"ש לפני הוי' תטהרו למעלה גם מבחי' ה' עילאה כו'. והענין דכמו שבצדיקים שע"י אהבת עולם נמשך מלמעלה בחי' אהבה רבה, כך בבע"ת שיש בהם בחי' תשו"ע מעצמן בחילא יתיר שזהו בחי' מאדך בלי גבול כו' נמשך אח"כ מלמעלה בחי' עליונה יותר כי כמה בחי' ומדריגות יש בתשו"ע כי יש בחי' עומקא דליבא ותעלומות לב כו', וכן בענין ההמשכה מלמעלה יש חילוק כי ה' תתאה נק' תשובה תתאה ר"ל תשוב ה' תתאה ותשו"ע הוא ה' עילאה ר"ל תשוב ה' עילאה, וזה"ע השופר כנ"ל, אך בחי' תשובה דיוכ"פ הוא כמ"ש לפני ה' תטהרו למעלה מבחי' שם הוי' וכמ"ש עד יעבור עמך הוי' והוא בחי' נעילה דיוכ"פ.

ביאור על תורה הנ"ל

להבין שרשי הדברים הנ"ל, כתיב כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כו', וידוע דשורש התהוות בחי' הזמן היינו דוקא בבחי' המל' דאצי' דוקא, כמ"ש בע"ח בטעם מ"ע שהזמ"ג נשים פטורות לפי שהזמן בנוק', וכמ"ש עיניך ברכות בחשבון בחי' הזמן כו' וזהו כי אלף שנים כיום אתמול כו' משום השית אלפי שנין דהוה עלמא כל אלף מהן יורדין ונמשכים בבחי' מל' דאצי' להיות באי' בהתחלקות במספר אלף, ואמנם מבחי' ו"ק דאצי' נמשכו בבחי' הכללות כמו אלף שנה הראשונים נמשכו מבחי' הכללות מבחי' חסד דז"א, ובבוא הארה לבחי' המל' נתחלק לבא במספר אלף וכמארז"ל דורו של אנוש היו ניזונין בחסדו של הקב"ה שהוא בחי' חסד דז"א, ועד"ז האלף השנים מבחי' מדת הגבורה, והוא מדת הדין ולכך הי' המבול כידוע שגם דרך כללות יותר הנה בחי' שמיטה הראשונה שלפני זאת היתה מבחי' חסד כו' כמ"ש בס' התמונה, ובאלף הג' ניתנה התורה להיות מקבלת מבחי' ת"ת עד בחי' אלף השישי דעכשיו הוא מבחי' היסוד כנודע, ואלף הז' יום שכולו שבת כו', ובדרך פרט בכל וא"ו ימי החול יש בבחי' ההארה מנוק' הז"א שמלובש בבי"ע ביום א' מבחי' החסד וביום הב' מבחי' הגבורה כו' כידוע, וזהו הטעם שאומ' והוא רחום וכו' דוקא ב' וה' בלבד שלפי שימי' הללו מבחי' מדה"ד מאיר בכל העולמות בכלל ובפרט כי יום הב' הוא מבחי' גבורה ויום הה' מבחי' ההוד וההוד והגבורה שניהם מקו השמאל שהוא בחי' הצמצום והדין, ולכן או' והו"ר כו' להמתיק הדינים משא"כ בשער הימים וד"ל. והנה זהו פי' כי אלף שנים המתחלקי' בבי"ע נחשב באצי' רק יום א' כי יעבור כו'. ותוס' ביאור ענין זה, הנה שורש התהוות בחי' הזמן בשרשו הרי נמצא הוא בבחי' האצי' ג"כ שהרי ידוע די"ב שעות היום הוא מי"ב צירופי הוי' וי"ב שעות הלילה הוא מי"ב צירופי אד' וידוע דבחי' שם הוי' הוא בז"א ובחי' שם אד' בנוק', והיינו מדת יום ומדת לילה בכלל כמארז"ל י"ב שעות הוה היום ג' ראשונות יושב ועוסק בתורה כו' וכללות כל בחי' המדות דאצי' נק' יום למעלה כמ"ש יומם

יצוה הוי' חסדו וכללות כל בחי' המל' נק' לילה וכמ"ש ותקם בעוד לילה כו'. להבין למעלה היינו ע"ד דוגמת היום והלילה למטה שביום יאיר שפע אור לכל העולם לפי מה שהוא ובלילה זמן החושך והשינה כו', כך הנה הארת האצי' נמשל ליום והשפעות האור בחי' מקבלים נמשל ללילה, אך הנה כל בחי' הזמן הפרטי המוגבל בי"ע מאין ליש בעש"נ הן בכלל מקבלי' מבחי' צירופי שם אדנ"י והן י"ב שעות דמדות לילה ובכל שעה צירוף חדש וי"ב צירופי הוי' דהיינו י"ב שעות היום דבחי האצי' בחי' מקור להם וכמ"ש כי הוי' הוא האלקים כו' כידוע, ונמצא שגם לאחר שמתחלק הזמן לפרטי פרטיות בימי' ושעות ורגעי' כל שעה ושעה ורגע למטה יש לו צירוף חדש בחיות חדש בשורש שרשו למעלה בבחי' זו"נ דאצי' שהן י"ב צירופי דהוי' בכלל וי"ב צירופי דאד' כנ"ל וכמ"ש במ"א, וזהו שאלף שנה כא' בלתי התחלקות במשך רק מיום אתמול דאצי' שהן י"ב צירופי הוי' כו', אלף שנה הראשונים מיום הא' דהיינו בחי' החסד כו' כנ"ל. והנה מטעם הנ"ל שזו"נ דאצי' המה בחי' יום ולילה למעלה מזה יובן הטעם למה שמצינו שעיקר עבודתם דמלאכים הוא בלילה דוקא ולא ביום ועיקר עבודת הנשמה הוא ביום דוקא ולא בלילה שהרי ידוע דהמלאכים או' קדוש וברוך וכל עניני עבודתם בשירה שהוא בחי' העלאת מ"ן הכל בלילה, וכמ"ש ובלילה שירו עמי כו', וכמ"ש בזוה"ק דרננא ברמשא כו', אבל עבודת הנשמות ביום דוקא כמו שידוע בכל המצות עפ"י הרוב עיקר מצותן ביום, ויש מצות שאם עשאן בלילה פסולות כמו הקרבנות וכיוצא וגם במצות ת"ת עיקר מצותה ביום הגם שנאמר בה והגיתה בו יומם ולילה הרי אמרז"ל אנן פועלי דיומא אנן וכו', ומה שעומדין בחצות לילה ללמוד זה אינו עפ"י הדין אלא עפ"י הקבלה, וגם זאת אין הכונה בזה בשביל עצם הלימוד אלא משום שנא' חצות לילה אקום שעליות המל' עד השחר הוא ושייך הוא לבחי' היום כו' וכמ"ש בספרי הקבלה שעיקר בחי' הלילה היינו עד חצות לילה בלבד ולכך אמרו בברכות עד חצות כו', ושורש הענין הוא כי שורש בחי' המלאכים הוא מבחי' נוק' דז"א שהוא בחי' הדיבור העליון כנודע, ודרך כלל המלאכים בכל עולם הן רק מבחי' חיצוניות הכלים והנשמות מבחי' פנימיות הכלים כמ"ש בע"ח, אך בשורש הכללי כללות הנשמות נמשכו מבחי' היחוד דזו"נ שהוא נמשך מבחי' מוחין דזו"נ עד"מ טפה הנמשכת ממוח האב וכו', כמו"כ הנשמה נק' בן כמ"ש בני בכורי ישראל בנים אתם כו' והיינו שאמרו ישראל עלו במח' דוקא שלמעלה מבחי' הדיבור משא"כ המלאכים ששורשם רק מבחי' הדיבור כנ"ל, והוא הטעם לזה שעיקר עבודת המלאכים בלילה להעלות מ"ן לשרשם שהוא בחי' המל' ועיקר עבודת הנשמה ביום להיותם מבחי' ז"א שהוא בחי' חסד כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי כנ"ל.

וזהו זה היום תחלת מעשיך כו' שהוא ר"ה, כי הנה מבואר למעלה בשורש התחלקות הזמן אלף שנה כיום אתמול והנה הזמן דאלף שנה בא בהמשך הזמן רב בזה למטה כנ"ל אבל למעלה אינו בא אלא בסקירה א' כענין המא' צופה ומביט עד סוכה"ד במחשבה אחת והדמיון בזה כמו שבמח' יחשוב אדם ענין גדול ברגע אחד וברצונו לגלותו בדיבור יצטרך לדבר שעה ושתים כו',

וכך בחי' הזמן באלף שנה למטה באצי' ביום א' וכיוצא וכשבא לדיבור מלמעלה למטה נתחלק לאלף חלקים וכל חלק כלול לעצמו לשס"ה יום וכיוצא והוא יום ר"ה והשנה מתחלק לי"ב חדשים וכל חדש מתחלק עוד לל' יום והיום לי"ב שעות כו', ועי"כ נמשך ממילא זמן רב בזה אלף שנה אבל כשי"ב שעות נכללים ביום מלמטה למעלה והל' יום נכללים בר"ח וי"ב חדשים נכללים ביום ר"ה הרי כל אלף שנה נכללים ביום א' למעלה בסקירה א' כדמיון משך רבוי צירופי הדיבור שנכללים במח' א' כו' וד"ל. ושורש הענין הוא כי כל שהוא למעלה יותר, יותר הוא בבחי' התאחדות והוא בבחי' התכללות מהרבה פרטי' כא' כו' וע"כ ל' יום נכללים כא' בר"ח בלתי התחלקות ניכרת למעלה יותר גם כל י"ב חודש נכללי' כא' בר"ה, ועד"ז למעלה מעלה עד שאלף שנה כיום כו', משא"כ כל שבא למטה יותר, יותר בא בבחי' הפירוד והתחלקות וע"כ כל שבא למטה יותר יתחלק הזמן ביותר לרבוי חלקי' עד שבשנה שלו יש שס"ה יום ובכל יום י"ב שעות כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו זה היום תחלת מעשיך לפי שבכל ר"ה ור"ה מתחדש חלק א' חדש וחלקי הזמן דאלף שנה שנכללים כא' ביום דאצי' כנ"ל, והרי בו נתחדש עיקר הבריאה מחדש יש מאין לשס"ה יום שיבואו אח"כ מיום זה עפ"י המובן מכל הנ"ל וד"ל. אך הנה אין הכוונה בפי' זה היום תחלת מעשיך בשביל השס"ה יום שיבאו אח"כ בלבד אלא יש בו כוונה פנימיות יותר דזה הוא מעורר למעלה כל עיקר התחלת בבחי' מקור הראשון לכל ההשתלשלות באבי"ע וע"כ אמר זכרון ליום דוקא דהיינו ליום הראשון שבו התחיל לברוא ולהאציל כו', והיינו כאשר עלה ברצונו להאציל ולברא כו' שנק' בחי' כתר עליון כידוע ושורש הענין הוא משום שבר"ה הוא התחלת בנין הנוק'* כידוע, וסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כידוע, ע"כ יום זה זכרון ליום ראשון דוקא כו' וד"ל.

ולהבין ביאור הדברים הנה יש להקדים ענין בחי' בנין המל', דהנה ידוע בפי' אין מלך בלא עם שבלתי מציאות עם נפרד שיהי' בטל אליו לא שייך בחי' התפשטות המלוכה כי על עצמו וכיוצא לא יתכן מלומר מושל ומלך. אך הנה במלך בו יתכן זה להיות כי אם העם בחי' נפרד הימנו אבל למעלה באלקי' חיים שאין לך דבר שחוץ ממנו כמ"ש כי ממך הכל כו' וא"כ יתכן שנק' מלך כו'. אך הענין הוא שממשיכין מלמעלה בחי' אור ממקור העונג העליון שיתענג המאציל בבחי' מלוכה זאת ויהי' לו בהרצון וזהו שורש בחי' מל' שאו' בר"ה ביו"פ נגד י"ס שבמל' לבנות בנין המל' מחדש עי"ז והיינו שארז"ל אמרו לפני מלכיות כו', וכ"ז משום שאין בחי' ענוג במל' מצד עצמותה אחר שאין מלוכה זו דומה למבו"ד, וה"ז עד"מ שעושין מיני מעדנים שיתענג בהן האדם שאע"פ שאין מטבעו להתענג בהן מ"מ כשעושין ומתקנין לו ממשיכין את לבו שיקבל עונג מהם, וכמו גם לפעמים ימשיך אדם את לבו איזה עונג בדבר גם שהוא נגד טבעו, וכל המשלים האלו יובן למעלה דגם שאין בחי' שמצמצם אור להיות בחי' נפרד כדי להיות נק' מלך,

*) תי' זו אינה ברורה בהכת"י.

הנה בהכרח לומר דמ"מ יש בחי' עונג ורצון בזה והיינו ע"ד שארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ובחי' התענוג הזה להיות לו דירה בתחתונים דוקא הוא בחי' העונג העליון שנמשך בר"ה במדת המלוכה להיות מלך על עם כו', כי הנה עד"מ ממיני מעדני' כשממשיכין הלב כנ"ל הרי יבא מזה סיבת התענוג עוד הפעם כשיעשו לו באותו האופן שמקבל תענוג פעם ראשון כו', וכמו"כ הנה ענין דירה בתחתונים ידוע שהוא במעשה המצות וגם בסומ"ר ובתשובה ותפילה וכיוצא לפי שכל המצות ממשיכים אורות בכלים וע"י מל"ת אתכפי' ס"א ואתהפכא חשוכא לנהורא כו', ובכל אלה נתאוה הקב"ה להיות לו דירה כו' דהיינו שנמשך בזה בחי' עונג העליון של המאציל ואמנם לפי אופן ערך קבלת העונג למעלה מסומ"ר וע"ט מכללות כל השנה שעברה כך יהי' ערך ההמשכה להתמשך עוד מחדש בחי' עונג בר"ה הבא בבחי' מדת המל' כנ"ל, כמו אם זכו ישראל בשנה שעברה בתשו' ומע"ט הרי נמשך להן האור בבחי' מל' ביתר שאם ואם לא זכו במ"ע ונפגם האור בכלי ע"י שעברו ע"י מל"ת כו' הרי לא קיבל עונג בבחי' דירה בתחתונים כמו שנתאוה המאציל ואז לא נמשך כ"כ בחי' עונג במדת המל' בר"ה הבא אלא ע"י התשובה עילאה מעומקא דליבא בעשי"ת שממלא כל החסרונות והפגמים שנעשו כל השנה ע"י שעבר על ל"ת כו' וד"ל. וכ"ז ביאור לענין מה שאו' זה היום תחלת מעשיך שהוא ר"ה שכולל כל השנה הבאה וכנ"ל, והוא זכרון ליום ראשון כמו שעלה ברצונו להאציל ולברוא שהי' מתאוה להיות לו דירה בתחתונים וסוף מעשה שהוא מל' הוא אשר עלה במח' תחילה להמשיך משם בחי' עונג כו' מטעם כל הנ"ל.

וזהו פי' זכרון ליום ראשון לעורר המשכת אור חדש מעצמות התענוג הפשוט שנק' יום ראשון כו' וד"ל. ומעתה יש לבאר שורש ענין התשובה בעי"ת, דהנה מבואר בזו"ה ובפע"ת דבעשי"ת הוא בחי' תשו"ע דוקא, ואמנם ב' מדריגות יש בבחי' תשו"ע הא' בבחי' בינה, והב' שהוא יותר גבוה ממנה עד שתשו' בבחי' בינה לא נק' רק בחי' תשו"ת, והיינו בחי' תשו"ע שבבחי' הכתר הנק' עתיקא והיינו כמ"ש ישוב ירחמינו כו' ואמרו באד"ר ישוב מאן אתר כו' מעתיקא סתימאה כו', והענין הוא כי ע"י התשובה מעומקא בעשי"ת נמשך ג"כ אתעדל"ע מבחי' עומקא דכולא והוא בחי' הכתר שנק' ממוצע בין המאציל עם הנאצלים כו' כידוע, וזהו שא' ממעמקי' קראתיך כו' וכמ"ש במ"א בענין יו"ד עומקים כו', ועי"ז נמשך י"ג מדה"ר מבחי' הכתר הנק' עתיקא סתימאה כו' וההמשכה זאת באה מלמעלה למטה דוקא, וזהו פי' ישוב ירחמינו ישוב מלמעלה למטה וד"ל. ובזה יובן מאמרם ז"ל ע"פ דרשו ה' בהמצאו אלו עשי"ת שאפי' ביחיד כו' לפי שבבחי' הכתר עדיין אין שם בחי' התחלקות מדריגות ושוה ומשוה קטן וגדול כו', כמשל הכתר שכותרת ומקפת כו', ונק' בחי' סובב כו' וע"כ גם ביחיד הוא נמצא כמו ברבים כו', ואמנם דוקא בעשי"ת לפי שאז זמן תשו"ע שבבחי' הכתר כמ"ש ישוב ירחמינו כו' וד"ל.

והנה מאחר שהתשובה בעשי"ת הוא בבחי' הכתר כנ"ל ע"כ גם י"ג מדה"ר שנמשכים בעשי"ת ג"כ הם בבחי' עתיקא והן י"ג מדה"ר שאמר מיכה מי אל כמוך כו' שהמה למעלה מי"ג מדה"ר שאמר משה אל רחום כו', כמ"ש

באד"ר די"ג מדה"ר דמיכה הן לחיי הנשמות וי"ג מדות דמשה הן לחיי הגוף כו'. ושורש הדברים הנה ארז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כו', והוא שכר מצוה בג"ע להנות מזיו השכינה, והנה בחי' זיו השכינה הוא בחי' עונג האלקי שהוא בלתי מוגבל בכלי כלל וכלל כשאר אורות השפע הנמצאים מבחי' מל' דאצי' וע"ד דוגמא אנו רואים למטה שכל דבר חמדה ותענוג שיש בכל דבר לא יחשב כנגדו כל יסורי' וצער שהרי יקבל אדם צער הרבה כדי לקבל עונג מן העושר וכיוצא, וכך ביסורי גיהנם כדאי הן לקבל אח"כ בחי' העונג האלקי כו', וכמו שאמרו באחר דמוטב דלידייני' כו', והעוה"ב הוא עונג אלקי שהוא נמשך בשרשו מבחי' מקום התענוגי' שהוא הנק' בחי' עתיקא כו' שאין בשם בחי' כלי' עדיין להגביל האור כידוע וע"כ גם מבחי' זיו השכינה למטה בג"ע בלתי מוגבל הוא בכלי כו', והיינו ענין ההמשכה מי"ג מדה"ר דע"י לחיי הנשמות להיות נהנין מזיו השכינה בעוה"ב שהוא קבלת שכר כו', אך בחי' י"ג מד"ה דמשה אל רחום וחנון כו' הי' לצורך חיי הגוף כמ"ש ויקוד משה ארצה וישתחו שהמשיכן למטה בעוה"ז ע"י השתחואה זאת, והענין הוא כי בחי' ז"א דאצי' היינו בחי' המדות דאצי' שמלובשים האורות בכלי' מכלי' שונים כמו חסד דרועא ימינא כו' אבל מצד עצמות המאציל לאו דאית בי' מכל אינון מדות כלל וכמ"ש כי לא אדם הוא להנחם כו', ובחי' הכלים דז"א הן שנעשים נר"ן בבי"ע כידוע, וע"כ בחי' י"ג מדה"ר שנמשכים מבחי' ז"א למטה הוא בשביל חיי הגופי' להיות האור בא בהשתלשלות רבות בכלים מכלים שונים עד בחי' חיצוני' הכלים דז"א בעשי' כמו לכפר על עון העגל שחטאו ישראל בסיבת חומר גופם . . . דעשי' וזהו נושא עון ממש כו' אבל בחי' י"ג מדה"ר שנמשכים מבחי' הכתר אינם באים בבחי' הגבלת הכלים אלא הן נמשכים דרך צמצום השערות בי"ג תקוני דיקנא כו' ומאירי' לבחי' ז"א ג"כ לפעמים כמו גם בי"ג מדה"ר דמשה הוא שאמר ויעבור ה' על פניו ויקרא הוי' הוי' אל רחום כו' פי' ויעבור שעבר האור שנמשך מבחי' הכתר לז"א לבא בבחי' כלים מכלים שונים כו', וזהו פי' ויקרא הוי' הוי' ויקרא שהמשיכן מבחי' העלם לגילוי והיינו מבחי' העלם הכתר לז"א, וזהו ענין ב"פ הוי' הא' הוא מבחי' העלם אור הכתר שהוא בלתי מוגבל בהתחלקות עדיין כנ"ל, והוי' הב' הוא בחי' הגבלת האור בכלי דהיינו בבחי' ז"א וע"כ פסיק טעמא ביניהו להיות כאין ערך בין זה לזה. אך אעפ"כ קרא והמשיך מבחי' הוי' שבכתר להוי' שבז"א כו' וכמ"ש יאר הוי' פניו אליך דקאי בהארת י"ג מדה"ר דא"א וע"י שמאיר בשע"ה נהורין כו' בבחי' א"ז וזהו אליך, וע"ד מ"ש באד"ר בחי' מצחא דע"י כד אסתליק בי' ז"א כו' וד"ל.

והנה בעשי"ת נמשך לחיי הנשמות מי"ג מדה"ר דא"א וע"י דכתר דוקא כנ"ל, ועד"ז אמר ישוב ירחמינו מלמעלה למטה לחיי הנשמות לעוה"ב מפני שזה תלוי בי"ג מדה"ר דמי אל כמוך דוקא כנ"ל.

ר"ה

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, משמע שהתפלה גדולה מתלמוד תורה, וכן משמע ממ"ש רז"ל ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו, והרי ארז"ל ותלמוד תורה כנגד כולם, והיינו אף כנגד עיון תפלה, וגם צ"ל שקודם התפלה אסור לאכול וקודם ת"ת מותר לאכול. אך מודעת זאת שקודם התפלה אין הנשמה מתפשטת בגוף אלא היא בבחי' מקיף וע"י התפלה היא מתפשטת ונמשכת ומתגלה בהגוף, וזהו שארז"ל ששמונה עשרה ברכות הם כנגד ח"י חוליות שבשדרה דכמו שע"י חוט השדרה יורד ונמשך התפשטות החיות מהראש אל כל עצמות ואיברי הגוף כך ע"י התפלה נמשך התפשטות הנשמה והתגלותה בהגוף, וכן רמ"ח תיבין דק"ש הם הם כנגד רמ"ח איברים, ולכן ארז"ל כל הנותן שלום לחבירו קודם התפלה כאלו עשאו במה כו' א"ת במה כו' לפי שקודם התפלה הוא בחי' אשר נשמה באפו ר"ל שאין הנשמה מתפשטת עדיין בכל הגוף.

ולהבין זה צ"ל תחלה מהו הנשמה, דלא כמו שסוברים שהנשמה היא רק החיות והשכל שבתוך האדם שבו משיג את השי"ת כמו שכליים אחרים בודאי לא זהו עיקר הנפש האלקית שהרי אפילו עכומ"ז יש להם שכל, ועם היות כי השכל שבנפש האלקי' נלקח מע"ס דקדושה והחכמה היא כח מה שהוא השגת הביטול איך כולא קמי' כלא חשיב שא"כ השכל שבנפש החיונית היא בחי' יש כו' ונלקח מק"נ כו', וכמשנ"ת ג"כ בתניא שהנה"א כלולה מעשר בחינות ג' שכליים ושבעה מדות, מ"מ לא זה לבד הוא עיקר מהות ועצמיות הנשמה כי עשר בחי' אלו עם היות שנק' בתניא עצמיות הנפש המכוון שהם כלים לעצמיות הנשמה כמו הגוף שמתאחד עם הנשמה ולאפוקי מבחי' מחשבה דבור ומעשה שהן רק לבושי הנפש וכלבוש תחליפם ויחלופו והלבוש אינו מתאחד לגמרי אפילו עם הגוף ולא מהערך של יחוד וקישור הגוף עם הנשמה, וכך עשר בחי' הנ"ל שבנפש האלקית היינו השכל והמדות הן כלים ומתאחדים עם עצמיות הנשמה שהיא בחי' שלמעלה גם מן השכל שבנפש האלקית שהרי כתי' חלק הוי' עמו ואור א"ס ב"ה הוא למעלה אין קץ מבחי' ומדרגת חכמה עילאה, א"כ כמו כן גם הנשמה שנמשכה משם הוי' היא למעלה מבחי' חכמה רק שהיא מתאחדת בחכמה כמו נשמה שמתאחדת בגוף, ולכן נק' בע"ח נשמה ונשמה לנשמה, ור"ל שעשר בחי' שהן שכל ומדות דנה"א הם בחי' נשמה והגוף ונה"ב הם כלים אצלה, ומ"מ יש עוד בחי' גבוה יותר מעשר בחי' עד שהעשר בחי' דנה"א הם רק כלים וגוף לגבי בחי' זו וע"כ נק' נשמה לנשמה, והיא בחי' אלהות ממש וע"ז נאמר נר הוי' נשמת אדם, ור"ל כי אדם היינו הנה"א כמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, דודאי לא קאי זה על הגוף ממש כ"א על הנה"א והיינו דכמו שיש למעלה ע"ס חב"ד ומדות, וע"ז נאמר כמראה אדם עליו מלמעלה, כך יש ג"כ בנפש עשר בחי' הנ"ל, והן הנק' אדם משא"כ הגוף נק' בשר אדם כמ"ש על בשר אדם לא ייסך, אך פי' נשמת אדם זהו בחי' האור והנשמה המלובש תוך עשר בחי' הנ"ל והעיקר בחכמה שבנפש והוא בחי' נר הוי' ממש ניצוץ אלקות והאלקות הוא למעלה מגדר ובחי' חכמה, וזהו שארז"ל ובכל נפשך אפילו אם נוטלים את נפשך, ולמה לא נאמר טעם ע"ז

שהרי על אהבה נאמר בתורה טעם כמ"ש לאהבה את ה' כי הוא חייך, אלא מפני שאהבה הוא בחי' מדות הנפש והמדות נולדים מהשכל שבנפש, ע"כ יש טעם על אהבה, אבל מס"נ נלקח מעצמיות ומהות הנשמה שהוא דבר שלמעלה מהשכל רק כמו נר העולה מעצמו ליכלל במקורו כן נר הוי' נשמת אדם היא רצונה ליכלל בא"ס ב"ה למעלה מהשכל, שהרי השכל דנה"א אינו רק גוף וכלי לנשמה זו, ואיך תקבל בחי' זו מהשכל, האור והנשמה יקבל מהכלי והגוף בתמיה, ולכן יש ביכולת כאו"א מישראל למסור נפשו על אהבתו ית' ולהבטל אליו ית' דהיינו שיסיר ממנו כל הרצונות שיש לו בלתי לה' לבדו וזהו בטל רצונך מפני רצונו (ומ"מ אין ר"ל שבאמת אין לזה טעם כלל דזה אי אפשר, אלא הענין שהוא למעלה מהטעם ושכל המושג כי חכמה נק' טעמים וזהו בחי' טעם ושכל המתגלה ולכן מחכמה נמשכי' ל"ב שבילין ונתיבות כמו השביל והנתיב שבו עובר השפע, והיינו להיות בחי' השגת הטעם והוא בבחי' בינה, אך יש עוד בחי' שכל הנעלם ור"ל שאינו נמשך בשבילין ונתיבות כלל וכענין שנאמר ברע"ק שתוק כך עלה במחשבה כו', וזה הי' על ששאלו המלאכים זו תורה וזו שכרה והשיב להם שתוק כו', ולכאורה הוא עקשות ח"ו, אך באמת יש בזה טעם אך הוא טעם הכמוס שאינו יכול להתגלות למטה בבחי' חכמה ושכל המושג, וכאן נראה שהוא רצון שלמעלה מן הטעם שאין טעם לרצון כו', ועד"ז מבחי' זו ממש נמשך הרצון של נשמת אדם למס"נ על אהבתו ית' שהטעם של רצון זה אינו יכול להתגלות בשכל ולכן נראה כאילו אין טעם לרצון אבל בחי' אהבה נמשך משכל המושג הנמשך בשבילין ונתיבות כו').

וביאור ענין (ד"ה ש"ה ממעמקים) כי הנה נודע שהנשמה היא בשני בחי' יעקב וישראל ופי' יעקב יו"ד עקב אבל ישראל פי' לי ראש וכמו שהראש גבוה למעלה מעלה מבחי' העקב והרגל כך בחי' ישראל הוא למעלה מבחי' יעקב, ונקדים להבין פסוק השמים כסאי והארץ הדום רגלי, הדום רגלי הוא שרפרף שתחת הרגל והוא המדרגה תחתונה והשמים כסאי הוא מדרגה עליונה, והאמת הוא כך שהמלאכים עליונים שהם בחי' שמים הם עומדים תמיד באימה ויראה בלי שום מחשבה זרה כלל מחמת שהם משיגים תמיד אלהות בהתגלות אמנם בהארץ אינו כן בהתגלות אלקות, ולכאורה קשה שהרי נאמר אני הוי' לא שניתי וא"כ מפני מה יהי' שינוי הגילוי בעולמות, אך דהנה יש ב' בחי' סכ"ע וממכ"ע דהנה סוכ"ע הוא השוה ומשוה ואין שייך בבחי' זו מעלה ומטה כלל והוא למעלה מן השכל והזמן היה הוה ויהי' ברגע א' שאין השכל משיג זה, אמנם בחי' ממכ"ע שנמשך ומתלבש בבחי' חכמה כו', וזהו ענין בעשרה מאמרות כו' שנשתלשלו ממאמר יהי אור ויהי כן יהי רקיע ויהי כן, והשינוי הוא מצד המקבלים כי כל עולם משיג לפי שכלו, וזהו השמים כסאי עולמות עליונים משיגים יותר אלקות והארץ הדום רגלי הם המדרגה תחתונה שאינן משיגים כ"כ ונק' לכך הדום רגלי שהרגל הוא בחי' תחתונה, כי רגל הוא בחי' אותיות דכמו שע"י הרגל נושא את הראש, כך ע"י האותיות נמשכים השכל והמדות והאותיות דע"מ הם לבושי' ומעלימי' על

בשולי העמוד: שמי' סוכ"ע וארץ ממכ"ע וכן יש' ועי' יע'

האור שבתוכן ע"כ בארץ שמקבל מבחי' רגל אין משיגי' כ"כ, אבל המלאכים משיגים למעלה מבחי' האותיות הנק' רגלי כו', ולכן הם באימה ויראה כו'. והנה כמו שיש ב' בחי' שמים וארץ כך בהנשמה יש ג"כ ב' בחי' יעקב וישראל בחי' יעקב זהו כמו בחי' הדום רגלי, כי יעקב יו"ד עקב יו"ד הוא בחי' חכמה שנשפל ונמשך בבחי' עקב שהוא עקב ורגל של הנשמה כי מה שהנשמה מחיה את הגוף ברמ"ח איברים ומתלבשת בו זהו רק בחי' אחרונה של הנשמה בחי' רגלי הנשמה. אבל עיקר בחי' הנשמה היא למעלה מן הגוף ומן השכל וזהו שנק' בחי' ישראל לי ראש, וכמו השמים שהם סובבים ומקיפים על הארץ אשר הארץ היא כגרגיר חרדל לגבי השמים כך הוא בחי' יעקב לגבי בחי' ישראל, ובחי' זו הוא אחד יחיד ומיוחד עם הש"י בלי שום פירוד בשום אופן, ובחי' זו יש בכל או"א מישראל אפילו בקל שבקלים ומ"ש הכרת תכרת הנפש מחמת עובי עבירות חמורות שהוא חייבי כריתות זה נאמר על בחי' יעקב שנכרתה משרשה אבל בחי' ישראל אינה נפרדת ממנו ית' בשום אופן.

כי הנה בחי' ישראל נק' לי ראש (ד"ה אני כו' פ' ציצית תקע"א) שהנשמה נק' כביכול אצלו ית' בשם ראש כי הנה הראש הוא גלגלתא דחפיא על מוחא והוא כמ"ש והי' על מצחו תמיד לרצון שבחי' ראש ומצחא הוא בחי' רצון דכמו עד"מ באדם הרצון הוא מתגלה לזולתו אבל הטעם אינו מתגלה כ"א הוא כמוס וסתום בתוך הרצון וכך עד"מ למעלה שאמר ונעשה רצונו ואין טעם לרצון כמאמר שתוק כך עלה כו', ומבואר למעלה שאין ר"ל שאין בזה טעם כלל כ"א שהוא אינו בחי' חכמה ושכל אלא למעלה מהשכל ולכן אינו מתגלה וע"כ הרצון נק' גלגלתא ומצחא שהוא מאיר בגילוי והוא חפיא על מוחא בחי' הטעם שלמעלה מהחכמה כו' ושרש הנשמה נלקחה מבחי' זו וזהו שנק' ישראל לי ראש, ולכן ארז"ל בשעה שישראל אומרים אישר"מ הקב"ה מנענע בראשו פי' שממשיכים גלוי הרצון עליון כו', ונמצא מובן שבחי' ישראל ובחי' יעקב זהו ענין מש"ל שיש בנשמה עשר בחי' הנפש ויש בחי' עליונה שלמעלה מעלה מהחכמה, כי בחי' יעקב יו"ד עקב זהו ענין עשר בחי' הנפש שהיו"ד הוא בחי' חכמה שנמשך עד העקב אבל בחי' ישראל שהוא הנשמה שלמעלה מהגוף זהו בחי' שלמעלה מהשכל המושג כ"א ע"ד לי ראש, והרי ב' בחי' אלו בנשמה כענין סובב וממלא כי בחי' הנשמה שבתוך הגוף ממלאה את הגוף חב"ד שורה במוח והמדות בלב כו', אבל בחי' הנשמה שלמעלה מן הגוף זהו בחי' סובב ומקיף, וזהו ג"כ כענין שמים וארץ כי הארץ הדום רגלי זהו בחי' ממכ"ע אבל שמים בחי' מקיף סכ"ע. (והגם שע"פ הקבלה נודע דישראל הוא בחי' ז"א ויעקב בחי' אור הבוקע ממנו למטה כו', אך גם כן נכון הדבר דיעקב הוא אור הבוקע ונמשך ומתלבש בבי"ע וזהו יו"ד שנמשך מבחי' עקב משא"כ הז"א סובב ומקיף על בי"ע כו', אך עוד זאת כי בחי' יעקב שרשו מבחי' חכמה היינו יסוד אבא המלובש בז"א כו', וזהו פי' יו"ד עקב אבל ז"א בעתיקא אחיד ותליא שהוא אמיתת בחי' סוכ"ע, וכמ"ש באדר"ז דחו"ב יונקים

בשולי העמוד: וזהו שאומרי' בק"ש שמע ישראל.

רק ממזלות אבל ז"א בעתיקא אחיד ותליא נמצא בחי' ישראל שרשו למעלה מעלה מהחכמה, וזהו לי ראש כו').

וזהו הענין שאמרו שע"י התפלה נמשך הנשמה ומתפשטת בגוף וקאי על בחי' ישראל שהוא בחי' המקיף שאינו מאיר בגוף כ"א ע"י התפלה שהתפלה נק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומבואר למעלה דבחי' ארץ הדום רגלי שזהו בחי' יו"ד עקב והשמימה זהו בחי' ישראל כנ"ל (ועמ"ש במ"א ע"פ יונתי כו' וע"פ קומי לך כו') והתפלה היא סולם המחבר ב' הבחי' יחד, דהיינו שעיקר גילוי הביטול בחי' בטל רצונך מפני רצונו הוא בתפלה בכלל ובפרט בק"ש בפסוק שמע ישראל שמע לשון אסיפה שיאסוף התבוננות של ישראל, וישראל לשון שררה שהניצוץ אלקות שבו יהי' מושל על הגוף שהגוף בטבעו חפץ לתאוות ושארי דברים שאז יהי' הוי' אלקינו, ולכאורה למה נאמר ג' שמות אך הפי' הוא כך שמע לשון הבנה ישראל הוא בחי' נשמה הנק' ישראל, וכ"א צריך לומר לנשמה שמע והבן אתה ישראל בחי' הנשמה ה' אלקינו ה' דהיינו היה הוה ויהיה ברגע א', וע"כ נרמז הכל בתיבה א' ה' שהוא למעלה מהשכל הוא אלקינו היינו כוחינו וחיותינו ה' אחד הוא כולא חד ובחי' נשמה זו הנק' ישראל נתאחד עם הוי' ב"ה, וכשיתבונן כך מזה נתעורר מדת האהבה להש"י וזהו ואהבת את הוי' ב"ה שהוא תמיד אלקיך ולא כמו הבן שנלקח ממוח האב ונפרד ממנו אח"כ ואעפ"כ יש לו אהבה לבנו, אך אינו שוה לכל נפש יש בן שיכול למסור נפשו בשביל אהבת אביו ויש בן שאין לו מס"נ וגם אינו מחויב ע"פ הדין כי חייך קודמין ואבידתו ואבידת אביו אבידתו קודמת, וזה מחמת שהוא נהי' בפ"ע (ועוד שג' שותפים באדם ומטפת או"א נתהוה רק הגוף ולא הנשמה כו'), אך הנשמה אינה כך רק כ"ח ואינה נפרדת ממנו ית' כלל לכן מוכרח להיות לה אהבה אפילו בכל לבבך ובכל נפשך במס"נ ממש, וזה האהבה שהיא מחמת שה' אלקיך יש בכל א' וא' מישראל אפילו בקל שבקלים כמ"ש רז"ל אע"פ שחטא ישראל הוא, אך האהבה היא מסותרת אצלו כמו אור הנר שמסתירים אותו במקום חושך לכך צריך להסיר החושך ולגלות מצפונו ולהיות בחי' הנשמה הנק' ישראל בחי' שר ומושל על הגוף.

והנה ענין יחוד ב' בחי' הנשמה זהו תשובה כדפי' בפסוק האזינו ענין והרות תשוב כו' לבחג' אין וכו', ועי"ז נעשה כלי לקבל יחוד התורה, ע"ד שנת' ע"פ הבאים ישרש, ענין אשה יראת ה' היא תתהלל, שכמו באשה יש הכח להוות מהטפה ולד כמו בארץ כוח הצומח, כך יש כח בכנס"י לגדל פרי המצות מהגרעין והטפה, וכח זה ע"י יראה' ומס"נ נמצא כח זה נמשך בנו בעשי"ת קומי לך ואח"כ תהי' רעייתי בשמע"צ וכו', וזהו מים רבים דבחי' וזרקתי עליכם מים טהורים דעשי"ת ונהרו' י"ג נהרי דאפרסמוני' וכו' י"ג מדה"ר, לא יוכלו לכבות וכו' שהרי כל הנ"ל רק הכנה שיהי' בחי' אשה אבל הדירה בתחתונים נמשך ע"י תומ"צ שממשיך מלמעלה למטה גלוי אור א"ס כנ"ל ע' ס' ר"ד, ואע"פ שזהו ע"י ז"א ונהרו' הם דא"א אך אדרבה לפי שהוא מבחי' יותר גבוה לכך נמשך למטה בז"א דוגמת מעלת זיווג גופני, עמ"ש ע"פ שחורה אני דתקע"א כה"ג, וגם שכדי שיהי' הגלוי למטה צ"ל ממקום עליון יותר

כמ"ש ע"פ קוממיות וכדכד, לכן תשו' ותורה שניהם קדמו לעולם אלא שזהו מלמטלמ"ע וזהו מלמעלמ"ט.

עיין* ברמ"ז פ' אמור ד"ק ע"ב הביא קושיא אמ"ש בזהר שם דביוכ"פ זיווגא לא אשתכח משום שמקבלת מאור אימא וכו' דבזהר פנחס רי"ד ב' משמע שיש בחי' זיווג ביוהכ"פ, ותירץ דהוא כעין זיווג שנמתקו גבורותיו רק שזהו ע"י אימא לכן אינו בר זיווג, וכ"ה במק"מ פ' פנחס שם, וג' כי הנה מבואר אצלינו ע"פ עיני כל וכו' דיש בחי' שנק' כל היינו שמקבל הלב מנש"ב ליבא, אך מ"מ אינו עדיין בתוך פנימי' הלב וכשנקלט בתוך פנימי' הלב נק' כלה, וזהו בחי' קבילת דכר (ע' זהר פ' בא). וזהו ג"כ ותירוש ינובב בתולות כי כשלא קבילת דכר נק' עלמו' ל' העלם שלא נכנס ונקלט ההתבוננו' בפנימי' לבו, ונכנס יין יצא סוד וכו', וז"ש שיש יחוד בחזה ע"י יסוד וכו' אך הנה יחוד זה הוא שההתבוננו' מאיר בפנימי' הלב א"כ הוא יחוד עם בינה, וזהו ויחד לבבנו, ואיך שייך זה ליחוד דו"נ, אלא ע"ד דאי' בזהר גבי יובל דכרא הוא, כי בינה אע"פ שנק' נוק' לגבי אבא הרי היא מקור ההשפעה, וע"פ חסידות הנה מבואר ע"פ ענין אשת יפ"ת שהנשמה שבתוך הגוף נק' בחי' אשה ונוק' לגבי הנשמה שלמעלה מהגוף ונמצא הנשמה שלמעלה מהגוף נק' דכר לגבי בחי' זו, וכמ"ש במ"א ע"פ למען תזכרו כו', וגם בכלל הוא ענין שכינתא תתאה ושכינתא עילאה הנז' ע"פ שה"ש, ונמצא בחי' זו של גלוי פנימי' הלב נק' ממש יחוד, שמאיר אור של המזלי' בנשמה שבגוף וכמ"ש ע"פ תבא אלי' ובעלתה שהוא בחי' נפ"א ונעילה דיוכ"פ מס"נ, ולמעלה ה"ע שבינה ומל' שכנ"ע ושכ"ת היו לאחדים וזהו בחי' יוכ"פ תרין נהרין כחד. אך עיקר היחוד הוא שמקבל' מאור אבא היינו גילוי אור א"ס ב"ה ע"י תומ"צ שמזה נמשך בחי' אור חדש ממש וזהו בשמע"צ מוריד הגשם כו', אך כדי להיות יחוד זה צ"ל תחלה יחוד בנפש להיות כלי לקבל גלוי יחוד זה דתומ"צ, דוגמת שלאה ורחל נעשי' בחי' א' ואז נעשה היחוד עליון בהם, וזה נעשה מר"ה עד יוכ"פ שמאלו תחת וכו' שממשיך ומיחד ב' בחי' הנשמה להיות לאחדים ממש, וזהו אחת וכו' עד א' ושבע וגם יחוד זה נעשה ע"י אור הכתר שלכך מחבר העלם וגלוי כמו ביום ההוא וכו', וזהו אחת וכו' ואח"כ אחת בינה ושבע מל', וזהו בחי' החופה שבו מתיחדים דו"נ ומ"מ יחוד זה אינו רק בענין הנשמה עצמה, בחי' יחוד בחזה, אבל היחוד ממש גופני בשמע"צ דנטלא מבי אבא כו', וכן בכל יום ה"ע תפלה ותורה לכן פעמים תפלה גבוה כו', ות"ת כנגד כולם, וז"ש בפע"ח שמחמת חטא אדה"ר צ"ל עיכוב התיקונין זמן כ"כ מר"ה עד שמע"צ כי לולי החטא הי' הנשמה עליונה מאירה בגוף בלי שום הסתר כלל וכו'.

---

*) נמצא אחר המאמר דלעיל.

תקצ״ה

ינ״ט של ר״ה שחל להיות בשבת כו׳, ולהבין זה דהנה בר״ה היו תוקעין בשל זכרים כפופים כו׳, מ״ש בר״ה כל מה דפשוט כו׳, הנה כתיב כי אל דעות הוי׳, ונודע הפי׳ שהן ב׳ דיעות שמלמעלה למטה, הנה למעלה הוא היש וכל מה שלמטה הוא אין דכולא קמי׳ כלא חשיבי, וממטה מעלה נק׳ יש מאין שלמטה הוא היש, והאור והחיות שלמעלה המחי׳ היש נק׳ אין לפי שאינו מושג וכמ״ש והחכמה מאין תמצא. וביאור זה דהנה יש בחי׳ השתלשלות עו״ע ובהשתלשלות העלול מוקף לעלתו ובטל במציאות אצלו כזיו השמש בשמש כמ״ש באגה״ק ד״ה איהו וחיוהי בשם הפרדס והוא עד״מ התלמיד בשעה שיושב לפני רבו ומקבל שכלו ממנו ששכל הרב תופס ומשיג את כל השגת התלמיד המקבל ממנו ומקיף אותו מכל צד ופינה ושכל התלמיד מוקף משכל המשפיע לו ובטל בתכלית לגבי׳ השפע זו ואפ״ל לגבי עצמיות של הרב כו׳, נמצא שהשגת התלמיד אינו בבחי׳ יש וכח נפרד לעצמו רק שהיא כלולה ובטילה בהשגת הרב, כאשר יהי׳ האופן בתוך האופן וזהו הנק׳ בחי׳ עגולים בע״ח, שהעיגול העליון מקיף לכל צד להעיגול שבתוכו דהיינו שהעיגול שבתוכו הוא נכלל ובטל אליו וכלא ממש חשיבא לגבי העליון כעובר בבטן אמו שאינו מהות בפ״ע, וע״ז ארז״ל קרסולי החיות כנגד כולם שוקי החיות כנגד כולם כו׳, וזהו הענין שלמעלה היש ולמטה נק׳ אין, ונק׳ בחי׳ זו יחו״ע, אבל להיות בחי׳ יש מאין אינו ע״י בחי׳ השתלשלות עו״ע עד העיגולים כו׳ כ״א אדרבא שהאור המחי׳ את הנברא הוא מלובש ומוסתר תוך הנברא ובנשמה המתלבשת בגוף, שהגוף נראה ליש והנשמה אעפ״י שמורגש במציאותה אבל אין מהותה ידוע כלל לפי שמלובשת ומוסתרת בגוף ואינה נראית כלל, ועד״ז הוא המשכת החיות בכל העולמות שהן בחי׳ יש, וכמארז״ל מה הקב״ה רואה ואינו נראה אף הנשמה כן כו׳, שאינו נראה כלל החיות המלובש תוך כל הנברא, כי מהות הנברא מלביש אליו ומסתירו והוא היפוך ממש מבחי׳ עו״ע והעגולי׳ שהעילה מקיף לכל העלול מכל צד והוא הנראה ליש והעלול הוא אין וכנ״ל, אבל בחי׳ התהוות יש מאין נהפוך הוא שלמטה נראה ליש כו׳, ונק׳ בחי׳ זו יחו״ת.

והנה מקור בחי׳ זו הוא מדת מל׳ ית׳ כי אין מלך בלא עם, והיינו נפרדים דוקא ולכן נק׳ מדת מל׳ בשם לבוש כמ״ש ה׳ מלך גאות לבש, וכתיב יביאו לבוש מל׳ שהלבוש מעלי׳ ומסתיר להמלובש בו, כך להיות התהוות בחי׳ עם ונפרדים אין זה אלא ע״י העלם והסתר האור הנמשך מאוא״ס ב״ה להיות מסתתר ומתעלם, והיינו ע״י מדת מל׳ שהוא בחי׳ רוממות והתנשאות והסתלקות שהאור מובדל ומרומם בערך מהעולמות ואינו מתגלה להם בבחי׳ קירוב ודרך עו״ע כהשפעת הרב להתלמיד שא״כ לא הי׳ בבחי׳ עם, אבל להיות עם הוא ע״י בחי׳ מלך כו׳.

וזהו ענין אתה גבור לעולם אדנ״י, פי׳ שכדי שיהי׳ בבחי׳ עולם והעלם הוא ע״י אתה גבור גבורה וכח גדול להעלי׳ ולהסתיר האור והחיות כו׳ שיהי׳ מחי׳ ומהוה הנברא ועכ״ז לא יהי׳ נראה (וכנודע שבחי׳ וענין התלבשותה הנ״ל שמבחי׳ מל׳ שרשו גבוה יותר מבחי׳ עגולים לעו״ע, כי העגולים נק׳

נפש ובחי' התלבשותה שהוא בחי' יושר נק' רוח כמ"ש בע"ח, והיינו משום שכדי שיהי' בחי' זו הוא ע"י כח עליון יותר שעי"ז יוכל להעלים ולהסתיר, וכמו ענין היפוך הטבע שהוא למעלה מהטבע, וכך זה שיהי' העלול בטל לעילתו הוא בטבע מאחר שהוא עלול ונמשך ממנו בהכרח שיהי' נמשך ונתהווה ממנו ולא יהי' בטל כ"א יש ודבר נפרד זהו ע"י בחי' כח עליון שלמעלה מעלה מטבע סדר והדרגת השתלשלות עו"ע, ולכן שורש התהוות המל' הוא ממקום גבוה מאד ונק' כתר מל' כי נסב"ת דוקא כו'.

והנה תחילת התהוות היש הוא כדי שיהי' אח"כ ביטול היש לאין, שהוא ג"כ ההיפוך טבעית האדם שהגוף ונה"ב הן היש והן הגוברים באדם מתחלת התהוותו שנצרך לאכילה ולשתי' כו' יהיו בטלים בתכלית לאין המלובש בהם שהוא נפשו האלקי', כמארז"ל דע מאין באת, דהיינו שיהי' בטל להוי' בתכלית לבטל כל רצונותיו הזרי' וכל מיני תאוות רק יהי' לבו א' לאביו שבשמים, וכמ"ש ועמך לא חפצתי בארץ היינו דכולא קמי' כלא ממש חשיבי ואין עוד ממש, ולכן כל הצטרכות הגוף יהי' רק כאלו כפאו כו' בלי שום חפיצה ותשוקה רק מפני שההכרח הוא כו', אבל עיקר רצונו האמיתי' יהי' אליו ית' לבדו וזהו שאמרו חכמים בר"ה כל מה דפשט אינש דעתי' טפי עדיף, כי הנה ארז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם וכדי להמשיך בחי' זה שהוא בחי' ה' מלך גאות לבש דוקא מה שהוא היפוך הטבע ההשתלשלות כו' ע"כ לזה צריך אתעדל"ת ג"כ להפוך טבעו והיינו דפשיט דעתי' פי' שיתפשט מהלבושים המעלימים ומסתירים כאלו העולם הוא יש ודבר נפרד עד שיגיע לבחי' התבוננות ביחו"ע איך דכולא קמי' כלא חשיבי ממש שזהו האמת לאמיתו והוא בחי' דיעה העליונה כו', וכמ"ש בפי' כי אל דעות ה' כו'. ועד"ז ארז"ל באנשי יריחו שהיו כורכין את שמע ולא היו מפסיקין בין אחד לואהבת בבשכמל"ו כי אחד היינו יחו"ע ורצו שיומשך האהבה מיחו"ע, ומ"מ אין הלכה כאנשי יריחו, כי ועד אינו הפסק דהיינו אחד בחילופי אתוון, פי' יחו"ת, ועד"ז אמרו ג"כ בר"ה ומר סבר כל מה דכייף אינש דעתי' טפי עדיף, פי' שגם אחד בחי' יחו"ת שהעולם נראה יש בבחי' דעה תחתונה כו' עכ"ז יהי' כייף דעתי' היינו בבחי' אתהפכא וביטול היש לאין, ונודע ההפרש בין בחי' אתכפי' לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא דאעפ"י שבחי' אתהפכא הוא מעלה יתירה שהוא מואס ברע ממש עד שאינו צריך לשום מלחמה ונק' בחי' ישראל כו' כי שרית כו', עכ"ז יש מעלה יתירה ג"כ בבחי' אתכפי' שהוא כופה ומבטל א"ע בכל רגע ומכריח טבעו לעשות מה שנגד לבו ורצונו כו' (משא"כ מי שהוא כבר מואס ברע אין שייך בו בחי' זו כו'), וה"ז בחי' ביטול היש לאין שעושה בחי' יש שלו לבחי' אין ממש, ועי"ז ממשיך מלמעלה ג"כ היפוך הטבע והוא להיות בחי' ה' מלך גאות לבש שזהו היפוך הטבע וסדר ההשתלשלות וכמ"ש אתה גבור כו' כנ"ל.

וזהו ענין בשל זכרים כפופים, כי הזכר הוא בע"כ יותר להיות כייף דעתי', וכמארז"ל האיש דרכו לכבוש כו', וזהו ג"כ ענין שופר של איל כי איל הוא לשון תוקף וחוזק, וכמ"ש הבו לה' בני אלי' דקאי על האבות שנק'

כן ע"ש והאיתנים מוסדי ארץ כו', והנה לפי שבחי' זו דמל' הוא היפוך לגמרי מסדר והדרגת טבע ההשתלשלות כי לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילי דהדיוטא לומר יהי אור יהי רקיע כו' וכמ"ש להעלים ולהסתיר כו' ע"כ צריך להמשיך תענוג בזה מבחי' מקור התענוג וכמ"ש כי עמך מקור חיים מקור התענוגים והיינו ע"י עבודת האדם שיעבוד את ה' בנפש חפיצה בחיו' ושמחה רבה וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה דוקא דהיינו בחי' העבודה שהיא בחי' אתכפי' וביטול רצון וקבלת עול יהי' זה עצמו בשמחה רבה ולא יהי' זה למשא עליו עד שעוזב רצונותיו ולבו הומה עליהן כ"א יהי' שמח מביטול רצון זה כנמצא שלל רב כי זהו תכלית בריאות כל העולמות ותכלית בריאתו ותכלית בריאת כל העולמות עו"ת כו', וזהו ומל' ברצון קבלו עליהם, ולכן תוקעין דוקא בשופר ולא די בביטול רצון שבלב, כי הנה הבהמה יש בה ביטול בטבעה עד שאין הביטול למשא עליה כלל משא"כ האדם שטבעו להיות מושל ורודה כמ"ש ורדו בדגת הים כו', וכשבטל הוא עול ומשא כבד עליו, והיינו מפני שורש הבהמה ששרשה למעלה מן הדעת וכנ"ל ושם הביטול גדול יותר מבחי' הדעת וע"ז נא' ואני בהמות הייתי עמך אלו בני אדם שמשימין א"ע כבהמה שיהי' ביטול ואתכפי' שלו בלב שלם ונפש חפיצה כאלו זהו טבעו ועי"ז ממשיך ג"כ מלמעלה ת"ע במדת המלוכה אעפ"י שהוא נגד הטבע שהי' לפני בריאות העולם דאין עוד לבדו וגם עכשיו כן הוא קמי' ית' כנ"ל, ושיהי' נראה העולם ליש הוא ע"י אתה גבור לעולם כו' ושיהי' אעפ"כ הוא ית' מתענג מזה כי כל השפע שע"י השגחה ית' הוא מעולה יותר לאין קץ וממתיק כל הדינים והמקטריגים כו', הנה הוא נמשך ע"י עבודה בשמחה כנ"ל. והנה בזה יובן מה שבשבת מנעו חז"ל התוקע בגבולים כי בשבת כתיב אז תתענג על ה' שבשבת נמשך ממילא מלמעלה גילוי מקור ת"ע עליון ממקור התענוג כו', וכמ"ש במ"א באריכות, והמשכה זו הוא בבחי' מל' כו', וכמבואר בזוה"ק דבשבת מלך איקרי ועי' בסידור, אך במקדש היו תוקעי' גם בשבת כי במקדש להיות שער השמים היו יכולים להמשיך בחי' גילוי תש"ע תענוג עליון מבחי' שלמעלה יותר מגילוי התענוג הנמשך בשבת. ויובן זה עפמ"ש במדרש ששאל מין א' לר' יהושע כתיב כי בו שבת והלא הקב"ה מוריד גשמי' ומצמיח דשאי' בשבת, והשיב לו משל מעירוב והוצאה שברשות א' א"צ עירוב להוצאה כך כל העולם שלו הוא כו', ולכאורה אינו מובן שהרי כל שארי מלאכות אינם תלויות בחילוק רשויות כלל כגון הזורע כו'. אך הענין כי שבת אותיות תשב שאז הוא עליות העולמות וגם הנשמות עולין מגעה"ת וכמ"ש מידי שבת בשבתו יבא כל בשר כו', וזהו המשל מחילוק רשויות שהן הרבה מדריגות לאין קץ זה למעלה מזה, אך הנה כל התחלקות זו הוא נעשה מצד בחי' אור הממכ"ע שמתגלה בכל עולם לפי ערכו כמו גילוי השכל במוח משא"כ ביד כו', אבל בחי' סוכ"ע שמקיף כל העולמות בשוה וכחשיכא כאורה שומקו"ג וע"כ אצלו ית' ממש אין שייך שום חילוק רשויות, ע"כ בחי' זו הוא למעלה ג"כ מבחי' גילוי הת"ע הנמשך בשבת, כי בחי' כי בו שבת ובחי' עליות זהו שייך באור הממכ"ע שבזה עליות וירידות כו' עד שבששת ימי החול הוא ירידות האור והחיות ובשבת יתעלה האור כו' וע"כ יש ג"כ עליות הנשמות, אבל במהו"ע

ית' לא שייך עליות וירידות ח"ו כי אני הוי' לא שניתי כתיב והוא למעלה מחילוק רשויות, וזהו דלפעמי' על הכסא כמראה אדם וכתיב כי לא אדם הוא דהיינו בחי' ממכ"ע נק' בחי' אדם כו' ששייך בזה התחלקות המדריגות כמשל ציור אדם ובבחי' זו נא' כי בו שבת כו', והנה במקדש היו יכולים להמשיך מבחי' זו שלמעלה מכל העולמות המקיפים לכל העולמות בשוה ממש בגילוי במדת מל' ית' ע"כ היו תוקעים גם בשבת משא"כ בגבולים אין יכולים להמשיך משם ממש בגילוי כ"א גילוי הנמשך מבחי' כמראה אדם כנ"ל מבחי' זו נמשך בגילוי ממש וגילוי זה ישנו בשבת מאליו וכמ"ש עם מקדשי שביעי כולם ישבעו ויתענגו מטובך כו'.

יום א' דר"ה שנת תר"ד, ופ' נצבים שנת תרכ"ד

להבין הטעם כשחל ר"ה בשבת מבטלין תקיעת שופר לגמרי שהיא מדאורייתא כמ"ש יום תרועה כו', ומבטלי' אותו משום גזירה שמא יעבירנו כו', וכן בלולב כו', והיותר יש לתמוה שבמקדש לא היו מבטלים אותם שאף בשבת היו תוקעי' וכן הי' הלולב ניטל בשבת ג"כ. אך הענין הוא דהנה ידוע שכל המצות שלנו הוא רק שע"י אתעדל"ת אתעדל"ע, וכידוע ג"כ בכוונת השופר והלולב ואתרוג שלנו שהכל הוא רק שעי"ז יומשך מלמעלה ג"כ ע"י אתעדל"ת, וכנודע ששבת בא ממילא בלא אתעדל"ת כלל כי כל שבת הוא בחי' שבת בראשית שבא בבחי' ירושה ומתנה לכאו"א מישראל שמה שאמרו שמי שטרח בע"ש כו' דמשמע שבחי' שבת בא ממילא ע"י קדימת אתעדל"ת דוקא היינו שאין נותנין את המתנה אלא למי שטרח בע"ש כו' (וע' לקמן אי"ה) אבל הוא בבחי' מתנה מלמעלה בלי אתערותא דלתתא, ונמצא ששבת הוא למעלה ממצות שופר ולולב כו' שהם באתעדל"ת, ולזאת כשחל בשבת מבטלים תקיעת שופר ולולב כי שרגא בטיהרא כו', אך כ"ז במצות שופר ולולב שלנו, אבל יש עוד בחי' שופר ולולב שהוא למעלה הרבה גם מבחי' שבת, אך בגבולין אין ביכולת להשיגם ולקיימם כלל שהם למעלה מאוד רק במקדש שנאמר בו זה שער השמים והיו יודעים לקיים את שופר ולולב ואתרוג שלמעלה שהוא למעלה אף מבחי' שבת, ולכן היו מקיימים אותו אף בשבת.

נת' שופר שלנו ע"י אתעדל"ע אתעדל"ת ושבת מתנה אתעדל"ע, ע"כ הוא למעלה מבחי' שופר, אך כ"ז בשופר שלנו, אבל יש עוד בחי' שופר שלמעלה מבחי' שבת ובמקדש היו יכולים להמשיכם.

ב) **והנה** ענין בחי' שופר שלמעלה הוא כמ"ש וה' אלקים בשופר יתקע והוא גבוה מבחי' שבת שהרי מ"ת הי' ע"י קול שופר כמ"ש ויהי קול שופר הולך וחזק כו', והרי ארז"ל הכל מודים שבשבת ניתנה תורה וגם כבר היתה מוחזקת מצות שבת קודם מ"ת, כי במרה נצטוו על מצות שמירת שבת וכיבוד אב ואם ולכן נא' בדברות אחרונות כאשר ציוך ה' אלקים, והיכן ציוה היינו במרה שהי' קודם מ"ת, ועכ"ז אף שבשבת ניתנה

תורה הוצרך להיות במ"ת ע"י קול השופר דוקא, והיינו והאי מפני שבחי' שופר שלמעלה מה שהוי' אלקים בשופר יתקע גבוה יותר מבחי' שבת. ולהבין זה צ"ל תחילה (כ"ז מבואר בתו"א וביאור ע"פ וכל העם כו' *) למה הי' קול השופר במ"ת, וכי לכלי שיר היו צריכים ועוד וכי אין כלי זמר משובח ממנו, והענין דהנה עוד י"ל בענין שופר כי הנה שופר מל' שפרו מעשיכם ומלשון הנותן אמרי שפר נחלת שפרה עלי, שהו"ע יופי ותענוג וגם הוא מלשון שופרי שופרי שבגמרא, והרי באמת אנו רואים היפוך זה שאדרבה הוא מטיל אימה שהוא קול חרדה, וכמ"ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, וכן במ"ת כתיב וקול שופר חזק מאד ויחרד כל העם כו', והיינו להיות קול פשוט בלי מזיגה והרכבה של קולות שונות, לכך לא יערב לשומעים קולו ולא ימצא בו בחי' תענוגים כי עיקר התענוג נמצא דוקא ע"י הרכבה של כמה קולות יחד, כמו בענין הניגון התענוג הוא מהרכבת כמה קולות, משא"כ בקול א' פשוט כמו בחי' שופר אין ממנו תענוג רק חרדה נמשך מהשופר, וא"כ י"ל למה שופר הוא ל' תענוג כנ"ל. אך הענין הוא שהשופר עצמו הוא למעלה מבחי' התענוג, שענין שופר הוא לשון פועל יוצא ששפר לזולתו, פי' שבו ועל ידו נמשך מלמטה להיות התהוות התענוג, אבל הוא עצמו למעלה מבחי' תענוג (זה המתגלה עד שנרגש העונג) כי הוא מבחי' מקור התענוגי' שענין מקור זה היינו שכל התענוגים נמשכים ממנו והם בחי' תענוג גלוי, אבל בחי' המקור הוא למעלה מעלה מגילוי התענוג, ומשם הוא שורש בחי' קול השופר, לכך לא ימצא בקול השופר שום הרגשת תענוג ומתיקות כלל מצד שרשו שהוא למעלה מבחי' תענוג המתגלה כנ"ל, ואעפי"כ שופר הוא מל' תענוג כי אדרבה הוא מקור כל התענוגי', והמשכה זו הי' צריך להיות במ"ת דהיינו מבחי' כי עמך מקור חיים שהוא יתברך מקור החיים ומקור התענוגים, ע"כ הי' מ"ת ע"י קול השופר דוקא (בסוף הביאור הרכבת הגוונין צ"ל אח"כ) וע' ביאור דשלח תק"ע מהרכבת המדות.

(נת' * ה' בשופר יתקע משבת שבשבת ניתנה תורה ע"י קול השופר למה הי' שופר במ"ת ועוד שופר תענוג והרי חרדה קול פשוט אלא שהוא מקור התענוגים וגלוי זה צ"ל במ"ת מבחי' כי עמך מקור חיים).

ג) **והענין** דהנה גבי תורה כתיב מגילה כתובה פנים ואחור, וכתיב אחור וקדם צרתני, שיש בתורה ב' בחי' היינו בחי' פנימי' ואחוריים, כי במצות יש ב' בחי', הא' שהן בחי' רצה"ע שאמר ונעשה רצונו, ונודע דבחי' רצוה"ע הוא למעלה אפי' מבחי' ח"ע כי החכמה מאין תמצא מאין ממש דהיינו ע"י צמצום רב ועצום מבחי' רצוה"ע כי רצון אותיות צינור שנמשך ממנו בחי' צינור לבד להאיר בחכמה והח"ס נק' עדן שהוא מקור הג"ע עליון ותחתון כו', וכמ"ש ראשית חכמה כו', ועכ"ז הוא בחי' אין ממש לגבי רצה"ע, והבחי' הב' שבמצות הוא בחי' תענוג עליון, שע"ז אמרו שכר מצוה מצוה שהוא בחי'

---

*) בכת"י אחד: שבועות תקס"ה. וכ"ה בבוך תניא־ברוק, מצוין על על מאמר זה: תורת אדמו"ר שי' שבועות תקס"ה.

*) גוסף מבוך להבין ענין הנסירה — ירושלים.

תענוג אין קץ ממש למעלה מעלה מבחי' ג"ע, לכן ארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, וזהו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, ששמחה ש"מ הוא מרוב כל יותר מכל התענוגים שבג"ע כו'. והנה הרצון הוא בחי' חיצוניות התענוג, ולכן נק' הרצון בחי' אחור ותענוג נק' פנים. וזהו בחי' אחור וקדם, שהוא עד"מ כמו ההפרש בין פנים לאחור שהאחור שבו העורף ואחורי הצואר כולה צורה ובחי' א' שעור אחד מכסה את כולן, ואין התחלקות כלל בין זה לזה, משא"כ בפנים שכל אברים הם מיוחדים וניכר הבדל מדריגה בין אבר זה לאבר אחר כמו בחי' ראי' בעין בחי' א' שמיעה באוזן הוא מהות וסוג אחר לגמרי ושניהם מעלות ומדריגות גדולות (שבחסרון הראי' הרי סומא הוא חסרון גדול וכ"ש בחסרון כח השמיעה) מאד, שהאדם אינו שלם זולתם וכל בחי' הוא מהות וסוג בפ"ע וכן התענוג המלובש בראי' מכלים נאים ולבושים כו' מובדל ממהות התענוג שבשמיעה בשמיעת כלי זמר מניגונים כו', שהוא בחי' אחרת ממש, ובכל המשל הזה בהבדל שבין בחי' פנים לבחי' אחור, כך הוא ממש בענין ההבדל בין בחי' אחור שבמצות שהוא בחי' רצה"ע לגבי בחי' התענוג, שהרי מצד הרצון שבמצות לא ניכר הבדל והפרש כלל בין כל המצות שתפילין הוא רצונו ית' וכן ציצית ושופר וסוכה ולולב כו', בכולם מלובש רצה"ע ב"ה ומדריגה א' בלי ניכר הפרש בין זה לזה, משא"כ מצד בחי' התענוג שבמצות נהפוך הוא שכל המצות הם בחי' ומדריגות שונות ואין כל א' וא' דומה לחבירו, כי בחי' ממדריגת התענוג הנמשך מלמעלה ע"י מצות תפילין הוא בחי' תענוג אין קץ, אבל בבחי' שונות וכמשל בנפש שהתענוג שבראי' הוא בחי' וסוג אחר מענין התענוג שבשמיעה כו'.

נת' במצות אחור וקדם רצון צנור בח"ע מקור הג"ע ואין לגבי הרצון ב' תענוג מרוב כל ויפה שעה אחת כו', כמו באחורי הפני' אין התחלקות ובפנים ראי' ושמיעה בחי' שונות כן במצות מצד הרצון שוה בכולם, אבל מצד התענוג בחי' ומעלות כו' (וכללות תענוג פרטי' ויש בחי' גבוה שעשוע בעצמותו).

ד) **והנה** כתיב אני תורתך שעשעתי, שעשעתי הוא פועל יוצא שנמשך בחי' שעשועים ותענוגים בתורה, והמשכה זו מבחי' שעשועי המלך בעצמותו שהוא בחי' מקור התענוגים הנ"ל (אות ב'), פי' שאינו כמו תענוג שבאדם שמתענג מאיזה דבר נמצא מקבל תענוג מדבר שחוצה לו, אבל הוא יתברך אין לך דבר חוץ ממנו, והשעשוע הוא בעצמותו, והוא ג"כ למעלה מבחי' התענוג שבתורה ומצות, שהוא בחי' התענוג המתלבש בחכמה, דאורייתא מחכמה נפקת והתענוג עליון נמשך ומתלבש בחכמה, וכמו עד"מ באדם שמתענג מאיזה דבר מהשכלה חדשה שנמצא תענוג זה מורכב בשכל, וכן ע"י חסד וצדקה שהוא בחי' חסד דרועא ימינא דקדב"ה נמשך תענוג עליון בחסד, וכן כל המצות שהן רמ"ח אברים דמלכא בחי' ז"א, ובהן וע"י נמשך התענוג עליון מכתר שהוא בחי' עתיק וא"א ומתלבש ברמ"ח אברים, נמצא התענוג מורכב בחסד או בגבורה ות"ת כו', ולכן כל מצוה הוא בחי' וסוג ותענוג אחר כנ"ל, כמו תענוגים שבאדם בראי' ושמיעה משא"כ במקור

התענוגים שעשועי המלך בעצמותו הוא בחי' שלמעלה מהרכבה, כי הוא ית' פשוט בתכלית הפשיטות והתענוג הוא מעצמותו כו', ואין התענוג שמתלבש בחכמה וחסד ערוך כלל לבחי' מקור התענוגים כו', אלא שמבחי' מקור זה נמשך הארה במצות לכל בחי' כמדריגתה, וזהו אני תורתך שעשעתי להמשיך תענוג עליון בתורה, ופי' אני היינו ע"י שהאדם עושה בחי' אני בחי' אין היינו ביטול היש והמס"נ בק"ש כמ"ש ואהבת בכל נפשך ואח"כ ודברת בם כו', וזהו"ע שהי' קול השופר דמ"ת שקול השופר הוא בחי' קול פשוט בלי הרכבות קולות ואין בו גילוי תענוג, והוא המשכה מבחי' מקור התענוגים ממש, שעי"ז נמשך בחי' התענוגים בתומ"צ אני תורתך שעשעתי. ובזה יובן מה שבמקום א' בזהר מבואר דרמ"ח פיקודין הן רמ"ח אברים דמלכא, שנמצא ששרש המצות הוא בז"א, ובמ"א מבואר שהן תר"ך עמודי אור דכתר עליון, אך כמו שיש במצות שלנו ב' בחי', הא' הוא בחי' מעשה המצות כמו התפילין והציצית, והב' מה שהן רצון ועונג העליון, כמו"כ למעלה במצות שלמעלה שהקב"ה מניח תפילין כו', שזה כמו בחי' מעשה המצות שלנו ובחי' זו למעלה הוא רמ"ח אברים דז"א, ומה שהן תר"ך עמודי אור דכתר היינו בחי' רצון ועונג העליון המלובש בהם, והנה ענין בחי' מהות הגוף מעשה המצות שברמ"ח היינו תיקון אברי ז"א ופי' וענין תיקון ז"א היינו מה שכל בחי' וספירה מתכללת ומתמזגת עם בחי' וספירה אחרת שזה נק' זווגי' ויחודים מדות, ויש כמה מזיגות ויחידות חכמה שבכתר (דז"א) עם כתר שבחכמה כו' וכה"ג. ועד"מ למטה באברי הגוף שנמשכים ויורדים מן המוח אל כל האברים, וכן מכל אבר לחבירו כו', ולכן נק' ג"כ המצות אברי מלכא היינו בחי' יחוד והתכללות של הע"ס דז"א שהן הרמ"ח אברי' כידוע, וע"י יחוד זה אור חדש מלמעלה מבחי' כתר, והו"ע התענוג והרצון שבמצות, והוא עד"מ למטה שעיקר העונג הוא דוקא ע"י הרכבת כמה מינים כו' זו בזו הן בקול והן במראה היינו שעיקר הנוי והתפארת בגווני' הוא כשכלולי' ב' או ג' גווני' כמו אדום ולבן ביחד שאז הוא כלול יופי, משא"כ בגוון א' לא ימצא התפארת והנוי כ"כ. וכך בהניגון ממש עיקר הנוי והתפארת כאשר כלול מכמה תנועות הפכיים ומנגדים זה לזה שיורכבו ויתמזגו יחד דהיינו שיורכב מבחי' חו"ג שיהי' בו תנועות המשמחים לב האדם ותנועות המעוררים לב בעצבון ומרירות להוריד דמעות, והממוצע ביניהם כשמתחברים ההפכים ומורכבים יחד אזי נמצא בחי' עריבות ומתיקות בהניגון שיערב להשומעים לקבל תענוג הימנו, ועד"ז הוא ענין המשכת העונג העליון ע"י מעשה המצות שהן יחודים והתכללות הע"ס חו"ג, וע"י התכללות זו נמשך גילוי העונג העליון, אך בחי' קול השופר שהוא קול פשוט מושלל מגדר הרכבה בתכלית לכך לא נתפעל לב השומעים ממנו לקבל התענוג, אך באמת שרשו גבוה יותר, דהיינו שהוא מבחי' מקור התענוגים שעשוע המלך בעצמותו ולא התענוג שמצד התכללות ויחוד המדות כו', שזהו בחי' תענוג שבמצות, והיינו כמ"ש באד"ר דלית שמאלא בהאי עתיקא ולא שייך בבחי' זו הרכבה והתכללות רק פשוט בתכלית הפשיטות ולאו מכל אינון מדות כלל, וא"כ התענוג מבחי' זו דלאו מכל אינון מדות כו' גבוה לאין קץ (מהתענוג ?) שבהתכללות המדות כו', ולהיות ממקור התענוגים לכך אין ממנו הרגשת התענוג כלל, רק אדרבה בחי' חרדה נופלת על גילוי זה (ועיין מענין

החרדה ע"פ שוש אשיש כו' ותגל נפשי כו', והגילה הוא ברעדה), ולכן ענין קול שופר שהי' במ"ת זהו המקור ממש לבחי' תומ"צ שיהי' נמשך מבחי' כי עמך מקו"ח מקור התענוגים תענוג הפשוט להיות מתלבש ג"כ העונג ברמ"ח אברים דמלכא הנ"ל, וזהו"ע ועשיתם את כו' כאלו עשאוני וכנ"ל, ועיין מזה בתורה וביאור אני כו' דפ' ציצית בשנת תק"ע.

נת' ענין אני תורתך שעשעתי להמשיך תענוג בתורה משעשועי המלך בעצמותו תענוג שלא מדבר חוצה לו, אבל בתומ"צ התענוג מורכב בחכמה כו', אין מס"נ ביטול, וזהו קול השופר במ"ת ויחרד, וזהו"ע מצות רמ"ח אברי ז"א ותרי"ג עמודי' דכתר גוף המצוה ועונג ורצון שבה וגוף המצוה יחוד הע"ס בהתכללות האברים ע"י וורידין, ועי"ז אור חדש תענוג מקולות ומראות מורכבים וקול פשוט דשופר אין בו תענוג אך היינו שרשו מע"י לית שמאלא כו'.

ה) ובזה יובן מה שנחלקו בגמרא אם מצות בטילות לע"ל או לא, והענין כי יש ב' מתן שכר הא' מה שבאתעדל"ת שע"י המצות יומשך אתעדל"ע, והב' מתן שכר באתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת בבחי' מתנה כו', וכמשי"ת לקמן בס"ד בענין השבת שנק' מתנה וגילוי זה הוא מבחי' מקור התענוגים א"ס ב"ה ממש, א"כ יהי' כל"ח לגבי בחי' זו השכר והתענוג הפרטי' שבכל מצוה, וכענין זה אמרו כל המועדים בטילים לע"ל כו' שבחי' האור והגילוי ביו"ט יהי' בטל וכל"ח לגבי עצמות א"ס ב"ה שיהי' לע"ל וכביטול טיפה באוקיינוס כו', וכך הוא דעת מ"ד מצות בטילות לע"ל אפי' השכר של המצוה יהי' בטל כנגד מה שנמשך בתורת מתנה כו', ודעת האומר אינן בטילות היינו מפני שהמצות עצמן ג"כ יוגבהו לע"ל להיות בהם ממש גילוי בחי' מקור התענוגים וזהו הנה ישכיל עבדי וגבה מאד אותיות אדם בחי' רמ"ח אברים דמלכא, וגבה בחי' זו ג"כ מאד ולא שיתבטל לגמרי, וא"כ זהו אדרבה מעלה יתירה כו' (י"ל כדי שלא יהי' כמו נהמא דכסופא כי בחי' מתנה לבד הרי אמרו מאן דאיכל דלאו דילי' בהית לאסתכלא בי' כו'), ועיין בזה ע"פ כי כאשר השמים החדשים כן יעמוד זרעכם ושמכם, ואע"פ ששם נאמר בסגנון אחר דעת לנבון נקל שהמכוון אחד.

נת' מ"ד מצות בטילות שהאתעדל"ע שע"י אתעדל"ת כל"ח נגד אתעדל"ע שמצ"ע מקור התענוגים כמו כל המועדים בטילים כו', והאומר שאינן בטילים שהן עצמן יוגבהו.

ו) ועתה יובן ג"כ ענין שופר של ר"ה כי הנה כתיב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, כי בכ"ה באלול נברא העולם, וא"כ יום ו' למע"ב הי' ר"ה ובו נברא אדה"ר, ע"כ שיר של יום ו' הוא ה' מלך שאז הוא התגלות המדת מל' על האדם משא"כ על בהמות וחיות אין שייך מלוכה, ולכן כל ר"ה הוא בנין המל' וצריך להמשיך בחי' רצון לקיום העולמות ולבחי' מלוכה, מאחר דבאמת כולא קמי' כל"ח כנ"ל, והמשכה זו היא דוקא מבחי' מקור התענוג שממנו יוכל להמשיך תענוג בפרטי במדת המל' (כמו שמכח הצומח נשפע כמה מיני תענוגים בפרטיות המיני' לפי שהוא בחי' כח היולי כו'), ולכן דוקא ע"י שופר שהוא ממשיך מבחי' מקור התענוגים כנ"ל, וכמו

שמ"ת הי' בקול שופר דוקא שעי"ז יומשך תענוג פרטי לכל מצוה שהיא אבר פרטי מרמ"ח אברים דמלכא, שבכל א' יש תענוג מיוחד דוקא, ולכן ע"י ההמשכה דייקא ע"י שופר כמו"כ להמשיך תענוג במדת מל' הוא ע"י קול השופר דוקא יען היותו מבחי' מקור התענוגים, שהוא עד"מ כמו כח היולי לכל בחי' תענוגים לכן יומשך ממנו תענוג גם לבחי' מל' הגם שכולא קמי' כלא חשיב ממש ואינו כמו מלוכה למטה כו' כמ"ש במ"א, אעפ"כ ע"י השופר יומשך בזה תענוג עליון מבחי' כי עמך מקור חיים מקור התענוגים, וזהו שהשופר צדו א' קצר וא' רחב ותוקעי' מצד הקצר דוקא ע"ש מן המיצר קראתי י"ה כו', ופי' מיצר היינו בחי' דלית מחשבה תפיסא בי' כלל וממש קראתי י"ה יו"ד הוא בחי' חכמה שנק' עדן שבחכ' הוא ראשית גילוי עונג ומחכמה נמשך לבינה, וזהו בחי' ה'.

ז) **והנה** שבת יש בו ג"כ מבחי' גילוי מקור התענוגים, וזהו"ע ב' בחי' שבתא דליליא ושבת דיומא, כי בחי' ליל שבת הוא התענוג מבחי' כל אשר עשה והנה טוב מאד, כמו עד"מ האומן שגמר הכלי בכי טוב ומקבל תענוג מזה, וזהו בחי' תענוג המלובש בחכ' ומדות שהן נשפלו בוי"ו ימי המעשה יום ראשון חסד כו', ולכן כשויכולו השמים והארץ נמשך בהם תענוג, וזהו סעודתא דחקל תפוחין, אבל אח"כ שבתא דיומא הוא בחי' העלי' במקור התענוג ממש, ולכן נק' מתנה, וזהו בחי' אתעדל"ע מצד עצמו שלמעלה מאתעדל"ת, שאתעדל"ת הוא להמשיך בחי' תענוגים בחכמה, והיינו ע"י מי שטרח בע"ש כו', ששת ימים תעבוד פולחנא דרחימותא כו', אז נותנים לו מתנה גילוי ממקור התענוגים סעודת' דעתיקא קדישא, ולפי שבחי' זו היא למעלה מאתעדל"ת נק' מתנה בבית גנזי סדכ"ס, וע"כ בשבת בטלו חז"ל מצות תקיעת שופר דאע"פ שתקיעת שופר הוא ג"כ המשכה מקור התענוגים, אך זהו בחי' שופר שלמעלה מה שהוי' בשופר יתקע כמו שופר דמ"ת, משא"כ מה שאנו מעוררים שופר שלמעלה ע"י שופר שלנו ה"ז בחי' אתעדל"ע שע"י אתעדל"ת וא"כ הוא רק הארה בעלמא מבחי' מקור התענוגים ולכן בחי' שבת שהוא גילוי מבחי' זו שלמעלה מאתעדל"ת גבוה יותר מבחי' זו, וע"כ שרגא בטיהרא כו', וכעין מה שנת"ל אות ה' למ"ד מצות בטילות לע"ל כנ"ל, אך היינו דוקא שופר שלנו אבל במקדש היו יכולים להמשיך מבחי' שופר שלמעלה ממש שהוא גבוה גם מבחי' שבת, וכמו שמ"ת הי' ע"י שופר דוקא הגם שהי' בשבת, כי שופר שלמעלה הוא מבחי' מקור התענוגים ממש עד שלמטה נמשך מזה ויחרד כו', משא"כ בשבת, והטעם שיכולים במקדש להמשיך מבחי' זו ואף ע"י אתעדל"ת, דהיינו משום שהוא שער השמים, ועמ"ש במ"א ע"פ את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו, דאע"פ ששבת גבוה יותר כו' יש בחי' במקדש כו' ע"ש, ולפי שמשחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה נמצא התורה נק' ג"כ מקדש, וע"כ מזכירים פסוקי שופרות גם ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת.

דרושים לשבת שובה

שבת שובה

שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב כו׳, להבין מהו בתשעה בתשיעי מבעי״ל, וגם מ״ש שבת שבתון הוא לשון זכר ובפ׳ אחרי כתי׳ שבת שבתון היא (ושם נא׳ ועניתם סתם ולא נא׳ בתשעה), הנה כתיב וכפר על הקדש מטומאת בנ״י, וצ״ל מהו ענין הכפרה על הקדש וכי חטא חטא שצריך כפרה, הנה נודע דתכלית ירידת הנשמה בעוה״ז הוא משום דהיום לעשותם במעשה המצות וכמ״ש בזהר ע״פ ואברהם זקן בא בימים שהימים הן הלבושים הנעשים מן המצות אשר האדם עושה בהם וכמ״ש ימים יוצרו כו׳, ולכן צריך כל אדם לקיים כל התרי״ג מצות ואפי׳ מצות כהנים וכה״ג ע״י עיבור או גלגול משום דאי חסרא חדא חסרא לבושא חדא כו׳ חוץ ממצות המלך שכל ישראל יוצאים במלך לבדו לפי שהוא הכולל כו׳ וכמ״ש במ״א.

ולהבין מהו ענין הלבושים הללו צריך להבין פי׳ מאמר נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת כו׳, פי׳ מקור הנשמה בעודנה במקור חוצבה נק׳ בשם טהרה כי טהור הוא ל׳ הארה ובהירות כענין כעצם השמים לטוהר, והיינו לפי שאז היא בחי׳ אלקות ממש ואח״כ אתה בראת היא כשיורדת משם להתלבש בגוף שמתחלה נמשכת בעולם הבריאה ואז היא בחי׳ נברא יש מאין וכמ״ש כל הנק׳ בשמי ולכבודי בראתיו כו׳ שמתחלה היא כלולה ומיוחדת בשמו ית׳ ואח״כ לכבודי בראתיו כו׳ ואח״כ אתה יצרת בעולם המלאכים והן הן בחי׳ השתלשלות וירידת הנשמ׳ ממדרגה למדרגה כשלשלת האחוזה זו בזו כו׳ עד שנפחת בי בעולם העשי׳ ונתלבשה בעוה״ז בגוף החומרי, ואמנם הנה נודע דירידה צורך עלי׳ היא והיינו למעלה גם ממקור חוצבה בבחי׳ טהורה הנ״ל והוא ע״י מעשה המצות, כי הנה בברכת המצות אנו או׳ אשר קדשנו במצותיו, ופי׳ שע״י המצות אנחנו מתעלים בבחי׳ קדש העליון שהיא למעלה מבחי׳ טהורה כנודע שקדושה היא בכהנים כמ״ש וקדשתו כו׳ וטהרה היא בלוים כמ״ש וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם כו׳ וכמו שמעלת הכהנים הגבה מאד מעלה על מדרגת הלוים כך בחי׳ קדש גבוה מאד נעלה מבחי׳ טהור.

וביאור ענין זה יובן בהקדים ביאור ענין סוכ״ע וממכ״ע, כי הנה המחשבה והדיבור שלמעלה הן בחי׳ ממכ״ע והוא עד״מ כאדם החושב ומהרהר באיזה דבר שמחשבתו מלובשת ונשקעת ממש באותו דבר ומוקפת ממנו וכן כשמדבר באיזה דבר כו׳, כך עד״מ החיות שבעו״מ יהי אור יהי רקיע כו׳ הוא מתלבש ונתפס בתוך העולמות להחיותם ומוקף מהם וכן בחי׳ החיות * שבמחשבתו ית׳ שבמחש׳ א׳ ברא הקב״ה את העולם ג״כ נתפס ומתלבש בתוך העולמות שהרי כולם בחכמה עשית כתי׳ (והיינו ע״י בחי׳ רצון המתלבש בחכמה) אלא

*) בלקו״ת (סט, א): וכן בחי׳ החיות והאותיות הנמשכים מהמחשבה שבמחשבה א׳.

שהמחשבה מחי' עלמין סתימין דלא אתגליין והדיבור מחי' עלמין דאתגליין והגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם כתי' מ"מ הרי דברה תורה כלשון בנ"א כמו שבגשמיות שמה שמוציא מפיו להיות נשמע ונתגלה לזולתו נק' בשם דיבור ומה שמעלים בעצמותו ומהרהר במוחו נק' בשם מח', כך למעלה האור והחיות הנמשך ומאיר בבחי' גילוי להחיות עלמי' דאתגליי' הם הנבראים שהם בחי' יש ודבר נפרד והחיות הנמשך ומתלבש בתוכם שזהו בחי' גילוי ממש נק' בשם דיבור העליון וכשהאור והחיות נעלם עדיין בעצמותו ומחי' עלמין סתימין נק' בשם מח' עד"מ. והנה המלאכים הם מבחי' עלמין דאתגליי' וכמ"ש ויעף אלי א' מן השרפים כו' ומתהווים מבחי' דיבור כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם כו', אבל ישראל עבמ"ח בחי' עלמין סתימין ולכן נק' הנשמה טהורה היא כי עלמין סתימין היינו בחי' טהרה, כי ענין ההעלם הוא מחמת תוקף אורו וגודל בהירתו א"א לו לבוא לידי התגלות וכענין יוצר אור ובורא חושך שהחושך למעלה מן האור ורומז לתפילין של ראש (שהוא בחי' חב"ד משא"כ יוצר אור רומז לתש"י) וכמו עד"מ אור גדול שמעוצם תוקפו מחשיך הראות וא"א להסתכל בו וכענין שנא' ישת חשך סתרו כו' וכמ"כ כאן שלפי ששרש נש"י מאור הבהיר ונעלה מאד בעצמותו הנק' בשם טהור ע"כ א"א לו להתגלות ונק' עלמין סתימין בחי' מחשבה כנ"ל.

ב) **והנה** אע"ג דישראל עלו במחשבה מבחי' עלמין סתימין למעלה מבחי' מלאכים אעפ"כ ירדו בעה"ז להתלבש בגופות, והיא צורך עליה היא למעלה מבחי' המחשבה, כי המחשבה בחי' אותיות הוא בחי' ממכ"ע כנ"ל אבל ע"י ירידתה בעוה"ז היא עולה למעלה בבחי' סוכ"ע, כי הנה בברכת המצות אנו אומרים בא"י אמ"ה אשר קדשנו במצותיו כו', פי' קדשנו להיות בבחי' קדש העליון כמ"ש ואנשי קדש תהיון לי, שהוא בחי' סוכ"ע, כי פי' סובב היינו שא"א להיות מושג בתוך העולמות כי כל העולמות כאין נגדו וכטפה מים אוקיינוס שהטפה כלא חשיב כן ויתר מכן לאין קץ הוא ביטול העולמות ואפי' מחשבה א' המחי' אותם שהיא בחי' ממכ"ע בטילה לגבי מהו"ע כביטול מחשבה א' לגבי הנפש וטפה לגבי אוקיינוס ולכן נק' הבריאה יש מאין שהמחשבה המחי' אותם היא אין ואפס לגבי א"ס ב"ה וזהו ואתה מחיה את כולם בחי' ואתה הוא אותיות מא' עד תי"ו וה' מוצאות הוא המתלבש בעולמות אבל א"ס ב"ה עצמו אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא ומשנברא כו' בלי שינוי כלל לפי שאינו מתלבש בעולמות ואין העולמות יכולים להכילן ונק' בחי' סובב ונק' קדש העליון קדש ל' הבדלה שמובדל מבחי' התלבשות בעולמות כו', ולא כמו שהנשמה מחי' את הגוף שנתפסת בתוך הגוף כו', והנה פי' אשר קדשנו במצותיו היינו שע"י קיום המצות יתעלו הנשמות ג"כ בבחי' קדש העליון להיות אנשי קדש ממש, ולכן עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, כי הנה המלאכים (וכן נש"י עכשיו) אומרים קדוש ק"ק הוי' צבאות, ולהבין ענין אמירת ג"פ קדוש, הענין כי הנה אע"פ שמבואר למעלה שהנבראים נשמות ומלאכים חיותם רק מבחי' אותיות מחשבה ודיבור שע"ז נאמר ואתה מחיה כו' כנ"ל, אעפ"כ כל נברא יש לו חיות והארה המקיימו גם מבחי' סוכ"ע, וכמו שאנו אומרים נשמה שנתת בי טהורה היא כו' ואתה משמרה בקרבי פי'

טהורה כו' ונפחת בי זהו המתלבש בפנימיות, אך ואתה משמרה זהו בחי' מקיף והוא מבחי' שא"א להתלבש בפנימית רק בבחי' שומר ומקיף לבד והוא למעלה מבחי' טהורה היא שהוא בחי' מחשבה כנ"ל, וכן כל נברא יש לו ב' מיני חיות הא' המתלבש בתוכיותו והוא מבחי' ממכ"ע והב' הוא החיות הסובב ומקיף עליו מלמעלה ששורה עליו ואינו נתפס ומושג, וכענין שארז"ל אכל עשרה שכינתא שריא שאין זה גילוי בהם בפנימיותם רק ששורה בבחי' מקיף כו', ועד"ז יש ממש בכל נברא ב' מיני חיות כנ"ל, רק שהארה זו שמבחי' סובב אינו מושג בו כלל. והנה כמו שבבחי' ממכ"ע הנה החיות המלובש בפנימי' בנשמ' או במלאך הוא רק בחי' הארה פרטית מבחי' אור הממכ"ע והוא שנתצמצם בו ע"י צירוף פרטי מעשרה מאמרות כו', ואינו ערוך לבחי' כללות אור הממכ"ע כו', וכביטול נר א' בפני אבוקה גדולה כו', כמ"כ גם בבחי' המקיף שיש לכל א' היינו בחי' ואתה משמרה בקרבי של בחי' הנשמה הוא רק הארה לבד מבחי' כללות אור הסוכ"ע (שהוא המקיף לכל העולמות בשוה עד שאצי' ועשי' גשמיות שוין אצלו כו', ולמעלה מערך המקיף של בחי' הנשמה ואפי' מבחי' מקיף של כללות עולם הנשמות או המלאכים כו'), וזהו ענין ההפרש בין בחי' קדוש בוי"ו לבחי' קדש בלא וי"ו, כי קדש היינו בחי' סכ"ע עצמו שמובדל בערך מכל העולמות ונק' לכך קדש לשון הגבל את ההר וקדשתו שיהי' מובדל כו'. אך קדוש בוי"ו אע"פ שהוא ג"כ ל' הבדלה מ"מ הוי"ו מורה על המשכה, והוא מה שנמשך הארה מבחי' סוכ"ע להיות מקיף לפרטיו' העולמות והנבראים ע"ד בחי' ואתה משמרה בקרבי כו'. ולכן אומרי' ג"פ קדוש ואח"כ הוי' צבאות כי צבאות הן מלאכי' ונשמות כמ"ש הללוהו כל צבאיו ובנשמות ג"כ כתי' צבאות ה' כו' בפ' בא, וחיותם וקיומם המתלבש בהם בפנימי' זהו ע"י שם ה' צבאות והוא מבחי' ממכ"ע אותיות מו"ד המהוה עלמין סתימין ועלמין דאתגליין. ואומרים תחילה ג"פ קדוש היינו שמובדל כמה מיני הבדלות עד שנמשך להיות צבאות כו'. ואמנם עיקר הענין היינו להיות שהעולמות הנבראים הן דרך כלל ג' עולמות בי"ע עולם הנשמות ועולם המלאכים ועולם העשי', ובכל עולם נמשך חיות מבחי' ממכ"ע כנ"ל, וגם אור מבחי' סוכ"ע לבחי' עולם זה בפרט וזהו ג"פ קדוש שהוא המשכו' מבחי' סוכ"ע ג' מקיפים פרטיי' לג' עולמות הנ"ל, ולכן נק' המשכה זו קדוש בוי"ו אבל בחי' סוכ"ע עצמו נק' קדש בלא וי"ו (ועיין עוד מענין קדש וקדוש בפסוק כי כארץ תוציא צמחה כו' אות ב' דשייך ג"כ לכאן, ובביאור לתורה הנ"ל דכי כארץ כו'). והנה עליי' הנשמה ע"י המצות הוא בבחי' קדש העליון עצמו כמאמר אשר קדשנו ואנשי קדש תהיון לי, ולכן יאמרו לפניהם קדוש להמשיך הארה מבחי' קדש ע"י הוי"ו שהוא הארת מבחי' סוכ"ע בממכ"ע, וזהו ענין הירידה צורך עלי' שמקודם ירידתם נמשכו מבחי' טהורה היא שהוא למטה אפי' מבחי' קדוש ועכשיו יתעלו בבחי' קדש שלמעלה אפילו מבחי' קדוש עד שיאמרו לפניהם קדוש כו'.

וזהו שנק' המצות לבושים פי' כמו הלבוש שהוא מקיף וסובב על האדם ואינו מתלבש בתוכו וכך ע"י המצות נמשך גלוי אור א"ס ב"ה הסוכ"ע ומאיר על נפשו להיות בטילה ומתכללת בו והוא למעלה מבחי' הארה המתלבש

בתוכיותו (לבושי' אצלו זהו ענין צרור החיים כמו בצרור אבן במרגמה שע"י הצרור זורקין אותו למעלה כו' ע' לקמן באות שאחר זה ענין זרקא כו'). וזהו ימים יצרו ולא אחד בהם הקרי לו בוי"ו והכתי' לא באלף, פי' כי ימי האדם קצובים לו לפי ערך הלבושים שצריך להשלים נפשו להעלותה ולקשרה באור א"ס ב"ה ע"י המצות וזהו ענין בא בימים כו' וזהו ולו אחד בהם שעי"ז ממשיך בחי' אחד בהם היינו בחי' סוכ"ע, אך מה שהכתיב לא באלף דמשמע שא"א להמשיך, הענין דכבר נת' שבסוכ"ע יש בחי' קדש שהוא בחי' עצמו' הסובב ויש בחי' קדוש שהוא המשכה והארה ממנו וזהו ענין הקרי והכתיב, היינו הקרי לו בוי"ו דמשמע שיכולים להמשיך בחי' סוכ"ע אמת הוא ג"כ אך הוא רק הארה מבחי' סוכ"ע הנק' קדוש בוי"ו שבחי' זו יכולה לבא גם בדרך המשכה למטה וע"ז מורה ג"כ הוי"ו שבתיבת ולו אחד לפי הקרי והוא כענין וי"ו דקדוש, אך הכתיב ולא באלף היינו בחי' קדש העליון עצמו שהוא למעלה מבחי' וי"ו דקדוש לפי שא"א לו להתמשך בהמשכה למטה רק שע"י המצות מגיעי' אילו בדרך העלאה דוקא, וזהו ענין שבברכת המצות יש לשון נוכח ול' נסתר ברוך אתה כו' קדשנו במצותיו כו' כנגד ב' בחי' אלו, ולקמן יתבאר אי"ה הטעם שדוקא ע"י העלאה יוכל להיות בחי' קדשנו בקדש העליון עצמו.

ג) **ואמנם** הכח הזה במצות מעשיות להגביה ולהעלו' הנפש כ"כ (כי אף אם אמנם שרש המצות גבוה מאד נעלה אך הרי המצות עצמן נשפלו מאד ומלובשים בענינים גשמיים ואיך יעלו את הנפש כ"כ כו'). אך הענין הוא כי הנה ארז"ל מצות צריכות כוונה, ופי' וענין כוונה זו היינו שיכוין לשם מצוה לקיים מצות המלך וכנז' בכהאריז"ל שאפי' קודם ק"ש צריך לכוין לקיים מצות המלך מצוה לקרות ק"ש ולאהבה כו', ולא די במה שהדבר נכון מצד השכל וההתבוננות לבד דכיון שמתבונן איך שהוא ית' אחד בז' רקיעי' והארץ ממילא יבוא לבחי' ואהבת, ולא די בזה אלא שצריך לכוין שעושה כן לקיים מצות המלך שציוהו להתבונן ולעורר את האהבה. והטעם הוא מפני [כי] מדת מלכותו ית' הוא למעלה מבחי' התלבשות החיות שבתוך הנבראים וכמשל המלך שאין עצמיותו מתפשט תוך כל המדינה רק שמו בלבד נקרא עליהם שהוא בחי' הארה ממנו וכשמקבל עליו מצות המלך שהיא למעלה מהתלבשות והתפשטו' החיות שבנבראים עי"ז דוקא תתעלה נפשו בקדש העליון שהוא למעלה מגדר השתלשלו' החיות שבתוך העולמות כנ"ל כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא וזהו ענין זרקא מקף שופר הולך סגולתא, דאי' בת"ז שמדת מלכותו ית' נק' זרקא דאזדריקת למעלה מעלה והולכת עמה סגולתא היא בחי' ישראל עם סגולתו להיות גם הם נזרקי' בקדש העליון שלמעלה מהשתלשלות כנ"ל והו"ע בחי' הסוכ"ע כנ"ל, והיינו הא דכתיב אני כברוש רענן, ברוש הוא עץ [ארז] הגבוה ורענן הוא כשעדיין רך שיכולים לכפוף ראשו עד למטה מאד וכשיעמידו עליו איזה דבר אח"כ כשיגביה מאליו ויעמוד על עמדו יזרק ויגבה אותו דבר למעלה גם מראשו כנודע, כך אני היא מדת מלכותו ית' היא כברוש רענן שירדה ונתלבשה במצות גשמיי', אבל אח"כ היא מתרוממת עד רום המעלות ומעלית ג"כ את האדם המקיים המצות להיות עולה גם למעלה מבחי' המל' גם בעודנה למעלה טרם ירידתה והיא בחי' קדש העליון הסוכ"ע כנ"ל,

וע״ז נאמר וצדקה תרומם גוי שכל המצות נק׳ בשם צדקה כמ״ש וצדקה תהי׳ לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת שהמצות מרוממי׳ ומגביה את הגוי אלו נשמות ישראל למעלה עד אין קץ ובפרט מצות ת״ת שהיא כנגד כולם כי אותיות התורה נקראו סוס כמו סוס ורוכבו רמה שהסוס מגביה ונושא את הרוכב למקום שאינו יכול להגיע לשם בעצמו כו׳ כמ״ש במ״א.

(**ביאור** הדברים כי הנה כתיב אני ראשון ואני אחרון כו׳, פי׳ בחי׳ מל׳ המתלבשת בבי״ע הוא בחי׳ ואני אחרון, אך שרשה גבוה מאד נעלה בחי׳ אני ראשון ע״ד מ״ש והחכמה מאין תמצא אני אותיות אין בחי׳ אין שלמעלה מהחכמה זהו בחי׳ אני ראשון כו׳, ולכן נק׳ המלכות כתר בסוד כתר מלכות ובסוד אשת חיל עטרת בעלה דוקא וזהו בחי׳ תגא דספר תורה עטרה על רישי׳, וזהו אני כברוש רענן שהברוש יוכל להיות נשפל למטה להיותו לח ורטוב כך כתיב וישב ה׳ למלך זהו בחי׳ ישיבה והשפלה כו׳ מלכותך כל עולמי׳ ואני אחרון עד שבחי׳ אני כתיב ג״כ ואני בתוך הגולה כו׳, אבל כיון ששרש׳ למעלה מעלה בבחי׳ אני ראשון לכך עי״ז מגבה׳ ג״כ נש״י שמקיימי׳ מצות המלך למעלה מעלה לשרשה בחי׳ עטרת בעלה וזהו בחי׳ קדש העליון סוכ״ע כנ״ל, וזהו ענין ועטרותיהם בראשיהם, וזהו ממני פריך נמצא, שהמצות נק׳ פירות, ולכן אמר ממני פריך נמצא שכח עליות המצות והנפש כ״כ למעלה הוא ממני היינו ע״י בחי׳ אני כברוש רענן שזהו בחי׳ מל׳ והיינו ע״י כוונה לקיים מצות המלך, ולכן נז׳ בברכה שלפני המצוה מלך העולם אשר קדשנו כו׳, ועיין מ״ש בפסוק כי כארץ תוציא צמחה כו׳ אות ג׳, שם נת׳ ענין זה דממני פריך נמצא כמו שהפירות נצמחי׳ בזריע׳ הגרעין אבל ע״י כח הצומח שבארץ כו׳ וזריע׳ הגרעין זהו המצוה מעשיות ובחי׳ כח הצומח שבארץ הוא בחי׳ מל׳ ארץ עליונה כו׳, וזהו ענין א׳ עם בחי׳ אני כברוש רענן ממני פריך נמצא, כי הנה עד״מ בגשמיות מה שיש בארץ שהיא יסוד העפר ולמטה מבחי׳ אר״מ ואעפ״כ יש בה כח הצומח לחדש יש מאין, מה שאינו בג׳ יסודו׳ העליוני׳ ממנה אר״מ, הוא מפני שנעוץ תחלתן בסופן, כמו השמש באויר הג׳ חם יותר מבאויר השני, לפי שמחמת הכאת השמש למטה בארץ נעשה אור חוזר כו׳ וכך בארץ סוף כל דרגין מתגלה כח עליון יותר לחדש יש מאין, וכך יובן בענין כח שבארץ עליונה להצמיח אור המצות למעלה בבחי׳ קדש העליון הוא מפני שנעוץ תחלתן בסופן בבחי׳ אני אחרון נתגלה כח בחי׳ אני ראשון כו׳ והיינו בחי׳ אור חוזר, וזהו ממש אני כברוש רענן כו׳ שע״י הירידה למטה נעשה בחי׳ אור חוזר לעלות למעלה למעלה, ולכן בגשמיות ג״כ העשבים צומחי׳ למעלה ולא לצדדי׳ והטבעים לא מצאו טעם לזה, והטעם הוא כנ״ל שעולין לשרשן כו׳.

ד) **והנה** ידוע דעליי׳ התומ״צ של כל ימי השבוע הוא ביום השבת, כי הנה כתיב ושמרתם את השבת כי קדש היא כי השבת הוא בחי׳ עליות מדת מלכותו ית׳ למקורה ושורשה בחי׳ קדש העליון, וע״ז נאמר ג״כ אני כברוש רענן, שהברוש הלח כופפין קומתו למטה עד לארץ ואח״כ עולה למעלה, כך הכפיפה והירידה הוא בששת ימי המעשה והעליה הוא בשבת, כי הִנֵה נודע ענין השבת שהוא ל׳ שביתה וניחא דרוחא כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עשה

ה' את השמים ואת הארץ ע"י עשר מא' יהי אור שהוא בחי' ירידות והתפשטו' החיות בתוך הנבראים, אבל בשבת הי' בחי' שביתה ומנוחה והיא בחי' עליי' מדת מלכותו מבחי' קדש העליון כי נעוץ סב"ת ותב"ס כנ"ל, וכמשל אדם השובת ונח ממלאכת עבודה ששכלו ומחשבתו המלובשת בתוך המעשה חוזרות ומתעלו' למקורן, וזהו קדש ישראל לה' ראשית תבואתו, תבואתו נק' דגנך ותירושך ויצהרך דגנך זה התלמוד בהלכו' הנגלו' לנו ותירושך בכנס יין יצא סוד הם רז דאורייתא ויצהרך שמן שצף ע"ג יין הוא רזא דרזין שכל אלה נק' תבואו' כי יש תבואו' שדה ותבואות הכרם וכמשאחז"ל זית נמי תבואה אקרי כו', וישראל יתעלו בבחי' קדש שהוא ראשית להתורה, והענין ע"ד הנ"ל כי מתחלה ישראל הם למטה מן התורה כמא' תלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל באורייתא כו', שישראל הם מקבלים מהתורה אבל אח"כ הם מתעלי' למעלה ממנה וכענין שכ' ועשיתם אתם ;וכן אשר יעשה אותם האדם שישראל הם הממשיכי' אוא"ס לבחי' התורה להיות אוא"ס מתלבש בחכמה שזהו פי' עוסק בתורה לשמה, לשמה ממש וכמ"ש במ"א, וזשארז"ל שמתחלה יהי' בתורת ה' חפצו ואח"כ ובתורתו יהגה שנקראת על שמו וד"ל.

אך כ"ז הוא בקיום התו"מ אבל בהיפוך העובר ופוגם באיזו מל"ת או מונע ממ"ע הרי עושה פגם בקודש העליון ואין לו תקנה אלא להמשיך מבחי' היותר גבוה גם מבחי' הקדש העליון שבזה ימולאו כל הפגמי' והחסרונות שנעשו בקודש והיינו ע"י כה"ג שנכנס ביו"כ לבית קדה"ק שהוא מקור בחי' הקדש הנ"ל, ומשם מתמלאים כל החסרונות כי בחי' קה"ק הוא הממלא שמהן ונק' שלימו דכולהון וכמשל המעין הנסתם ונהר שנחרב ויבש שחופרי' בעומק יותר כו' וכמ"ש במ"א. וזהו וכפר על הק' מטומאו' ב"י שימשיך וימלא כל הפגמי' שנעשו בבחי' קדש העליון ע"י טומאו' ב"י כנ"ל. והנה באמת גם התשו' מועלת לזה, וכמארז"ל יש קונה עולמו בשעה א', והיינו מפני שהעוה"ז הוא עולם התמורה שבו האדם יכול לשנות את מקומו מרע לטוב כרגע, שהרי ארז"ל ת"ח שעבר עבירה ביום אל תהרהר אחריו בלילה שבודאי עשה תשובה ואינו כמו העוה"ב ששם הכל ברור כפי הראוי עפ"י הדין וצ"ל כף הקלע תחלה ואח"כ גיהנם ואח"כ ג"ע התחתון ואח"כ ג"ע העליון משום שהעוה"ב הוא בחי' זיו השכינה וא"א לקבל האור והזיו אלא בהדרגה, אבל בעוה"ז נמשך מבחי' שלמעלה מכל ההשתל' והוא השוה ומשוה קטן וגדול, משום דקמי' כחשיכה כאורה וגם חושך לא יחשיך כנודע, וכמ"ש במ"א הטעם משום שעוה"ב נק' עולם ברור שכבר נברר כל דבר ובא על מקו' וא"א להיות שינוי מזו לזו, משא"כ בעוה"ז שהיא קודם גמר הבירור עדיין ושורה בו בחי' המברר שהוא הוא כל יכול לשנות מרע לטוב כו' וד"ל. ולכן כתיב מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, שמים וארץ ג"ע עליון ותחתון וכן ועמך הוא כענין מ"ש ועמך מקור חיים שמקור חיים הוא זיו

בשולי העמוד: עינוי קנה זה פנחס להחיותם ברעב יונתי תמתי מילוי הפגמי' למעלה מרעייתי.

ופרי' מתוק מה שיצמיח צדקה כו' בצלו חמדתי תפוח אין לו צל כי ואמת קדושתי למעלה מסוכ"ע הנק' צל מ"מ ומ"מ ע"י ת.ו.ר.ה

השכינה המאיר בג"ע נק' עמך שהוא טפל ובטל אצלו ית' ובכולן אין לי חפץ זולתו בעצמותו ית' דוקא שהוא הכל יכול כנ"ל. אך הנה יוהכ"פ הוא המכפר מצד עצמו כי קדוש היום וכמשי"ת. והנה סדר עבוד' כה"ג הוא שלוקח דם הפר ודם השעיר וזורק כנגד הארון בין הבדים שבארון מונחים הלוחות שכתוב בהן אנכי ולא יהי' לך, אנכי כולל כל המ"ע ולא יהי' כולל כל המל"ת ובהעלא' הדם לשם יכופרו הפגמי' שנעשו בקדש, כי הנה"א שבאדם מצד עצמה אינה חוטאת כלל רק נה"ב היא הנפש החוטאת ומתכפרי' עונות ע"י הקרבת דם הקרבנות כי הבהמו' בשרשן הם למעלה מבחי' האדם וכמארז"ל אחור וקדם צרתני אחור למע"ב שהרי תחלה נא' תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש כו' ואח"כ מא' נעשה אדם כו' וכנודע גם ממה שאנו רואים בגשמיות שהאדם ניזון ומקבל חיות מדצ"ח שהרי ארץ שהיא בחי' הדומם היותר אחרונה במדרג' הנה ממנה יצא לחם והית' לראש פינה לצח"מ וכן הצומח וחי נגד המדבר שהוא מקבל חיות מהם וגם מוסיפי' דעת באדם כמו שמצינו בר"נ כד בעו מיני' בעי' בענין ה' בקר וה' חצאי בקר א' עדיין לא אכילנא בשרא כו' חמרא וריחא פקחין הרי קיבל ענין גדול שבתורה שהוא אותו הדין הנ"ל מאכילת בשר דתורא כו', והיינו לפי ששרשן ממקום גבוה מאד נעלה רק שירדו ונפלו למטה מטה עד שהם למטה מן הדעת כי הבהמה אין לה שכל, אבל שרשה למעלה מהדעת וכאשר היא מתבררת מוספת כח וחיות באדם ונותנת לו דעת. כו'. וכמו"כ הי' ענין ההזאה שמוציא דם הפר ושעיר שהוא עיקר החיות שלהם ומעלה אותם עד מקום הלוחות והא' ואז הוא ממשיך ממקום גבוה מאד נעלה ומכפר וממלא כל הפגמי' שנעשו בקדש כו' (וגם ע"י העלא' זו של דם הבחי' מעלה גם נה"ב החוטאת שבאדם לשרשה שהיא יותר גבוה מנה"א כמובן מכל הנ"ל ועי"ז וכפר על הקדש כו' וד"ל).

ואחר כל הנ"ל יובן ג"כ המשך הפסוק שבת שבתון הוא לכם כו', פי' שבת שבתון הוא כענין מ"ש עולת שבת בשבתו שיש שבת לשבת דהיינו שהשבת עולה לבחי' שבת העליון והוא בחי' יוכ"פ כי שבת נק' קדש, אבל ביוהכ"פ הכה"ג נכנס לקדה"ק שהוא מקור כל בחי' המוקדשי' והוא שלימו דכולהון וממלא כל שמהן כנ"ל, והיינו בחי' י"ג מדה"ר המתגלים ביוכ"פ שהן עליונות מאד ומהם מקור הסליחה והמחילה כנודע, והנה כאן כתי' שבת שבתון הוא ל' דכר וגם כתי' ועניתם בתשעה ובפ' אחרי כתיב היא ל' נוק' ולא נז' בתשעה אלא ועניתם סתם, והענין כי הא בהא תליא כי פי' הוא לשון דכר היינו שישראל הם במדרגת דכר והם המשפיעים וממשיכי' גילוי הארה זו בכחם וע"ד שנז' למעלה בפי' קדש ישראל לה' ראשית תבואתו שישראל הם ראש ומקור להתורה וכמ"ש ועשיתם אתם כנ"ל והיינו ע"י ועניתם את נפשותיכם בתשעה, ופי' בתשעה דלכאורה בתשיעי מבע"ל, אבל הענין דקאי על כל הט' מדות שבנפש שכולם יהי' בבחי' אתכפי' ואתהפכא, ולכן מצוה להתענות בכל הט' ימים שהם כנגד ט' מדות כנודע, והנה ע"י עינוי זה הוא ממשיך האר' ביוכ"פ כי ענין התענית שהוא מרצה ונק' ימי רצון כידוע היינו לפי שע"י התענית דוקא נמשך האר' מלמעלה למטה, כי ענין האכילה הוא העלא' החיות ממטה למעלה שהמאכל נכנס לאוצטומכא ומתברר ונעשה דם כו' עד

שנעשה חיות למוח, והכל העלא' ממטה למעלה ולמעלה ג"כ הוא בחי' בירורי' והעלא' הניצוצי' ממטה למעלה כידוע, אבל התענית שאינו אוכל כלום ואזי התפשטות חיות הוא בהיפוך ממעלה למטה שהמוח בעצמו משפיע חיות לכל האברים ממעלה למטה, וגם למעלה מתעורר עי"ז גילוי אור חיות ממעלה למטה והיינו מבחי' י"ג מדה"ר שהם מקור החיים ושלימו דכולהון וממלא כל שמהן הנ"ל, ולכן יוהכ"פ ע"י העינוי שבו ובח' ימים שלפניו שהם בכל הט' מדות הנ"ל נמשך ומתגלה בחי' הרצון שזהו ענין מחילה וסליחה שמגלה אליו רצונו כי הרוגז הוא הסתלקו' הרצון כו' וכמ"ש במ"א, ולכן כשנאמר ועניתם בתשעה אזי כתי' הוא ל' דכר, כי ישראל הם העושי' זה בכחם ע"י התהפכות הט' מדות כנ"ל, אבל מי שלא הגיע למדה זו להפך כל הט' מדות מ"מ ממרום יערה רוחו עליו ביוהכ"פ כי קדוש הוא מצד עצמו כנ"ל, ולכן בפ' אחרי שלא נאמר ועניתם בתשעה כתיב היא ל' נקבה כי הוא רק מקבלים בלבד כו', וההפרש שביניהם במעלת ההארה עצמה הוא כי בבחי' שבת שבתון הוא כתיב וכפר על הקדש משא"כ בבחי' שבת שבתון היא כתיב וכפר על הקדש כי על הקדש בעצמו אינו יכול לכפר וד"ל.

ונלע"ד מש"ל וזהו בחי' משה עבדי, כי עבד מט"ט זהו בחי' עור ונעל, אבל משה עבדי הוא למעלה מבחי' זו ואדרבה עליו נאמר כי תקנה עבד עברי כו', ולכן נאמר במשה של נעלך כו' וזהו בחי' יוהכ"פ, לכן חליצת מנעלי' ביוהכ"פ שהתפלו' מתקבלי' שלא על ידי המלאך הנ"ל כ"א הקב"ה בעצמו כו'.

ע' בפע"ח משמע דמט"ט וסנדל הם מנעלים שאינם של עור והם שייכים גם ביוהכ"פ וזה סתירה למש"ל, אמנם בשל"ה מצאתי כדפרישית שכ' ואסור בנעילת הסנדל כו' שהם מט"ט וסנדל כו' להיות שאין היחוד ביום קדוש זה למטה כו' עכ"ל, וע"ש שכ' שכ"מ בזהר ותיקונים.

בפע"ח מבואר ענין הטעם של ה' עינויים ביוהכ"פ, כי עד עתה בכל השנה כולה המזון דנוק' ודז"א הכל מן הבינה היינו חיצוניות חג"ת נ"ה דאימא לכן הוא אכילה ושתיה כו', אבל ביוהכ"פ המל' עולה במקום אימא ממש וכיון שהיא שם היא מתפרנסת ממקום שהבינה עצמה מתפרנסת אשר הוא מזון רוחני כי כולם בסוד הבל הפה וכנגד זה יש לנו ה' תפלות גם ה' עינויים כו' ע"ש, וכוונתו שביוהכ"פ המל' והבינה שניהם מקבלי' ממקור א' בחי' עתיק ע"כ אין בה אכילה ושתיה כו'.

בשולי העמוד בגוכתי"ק: ע' פרי' ע' ויברך אק"ב א"פ הללו כו' כי גבר כו' שמע"צ גמר התחדשו' נשמת אדה"ר וכשמתעכב הנשמ' עדיף ע' זהר אחרי זעירין איבון כו' נמצא ע' פ' כדי לברר נה"ב ע"י המשכת בהמה רבה כו' י"ג מדו' סוכת שלו' ואח"כ שמע"צ מלך החי' עד"ה למנצח על השמיני' למעלה מתהו ותיקון.

והענין שבכל השנה מקבלת כנ"י מבחי' בינה פי' שהאהבה הנולדה בלב כאו"א מישראל להקב"ה היא באה ונמשכת מן ההתבוננות שע"י ההעמקת הדעת בגדולת א"ס ב"ה ע"ז נולדה האהבה והתשוקה אליו ית', אבל ביוכ"פ מתעוררת האהבה טבעית המוסתרת בלב כנ"י להתגלות בבחי' גילוי שאהבה זו היא באה ונמשכה מלמעלה מהדעת והשכל (עמ"ש ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי) אך בכל ימות השנה היא מסותרת בלבבם בהעלם ובהסתר וביוהכ"פ היא מתגלית בבחי' גילוי עד שכולם מקטנם ועד גדולם צועקים מנקודת לבבם אל ה', אף מי שאין לו שכל ודעת להתבונן כלל הוא מתעורר ביוהכ"פ לצעוק אל ה' ע"י אהבה פשוטה טבעית המתגלה אז בנפשו (וזהו ענין שהמל' כנ"י מקבלת מבחי' עתיק שהוא למעלה מהשכל כו' ממקום שהבינה ניזונית דהיינו שמשם התהוות השכל והדעת והוא עצמו למעלה מהשכל כו', משם מקבלת המל' וע"כ גילוי האהבה שלמעלה מהשכל כו', וע' מ"ש בפ' שלח גבי מקושש דענין בכל מאדך עושין רצונו של מקום זהו עתיק דנוקבא כו'). וענין גילוי זה מבחי' עתיק ביוהכ"פ דוקא יום התשובה הוא כי הנה אורייתא מחכמה נפקת, והנה כאשר צריך הבעל עבירה שעבר על מ"ע או ל"ת לשוב אל ה' ולהמשיך לו חיים כו' א"א שיהי' המשכה זו מחכמה מפני ששם ע"פ חכמת התורה הוא חייב על עברו על א' ממצות התורה (ולא מהני התשובה ע"פ חכמה כמו שהאריך בשל"ה כאן כמשל העובר על גזירת המלך לא יתכן שיאמר הריני שב כו' כ"א ענוש יענש כו', וזהו שאלו לחכמה נפש החוטאת במה תתכפר אמרה תתייסר כו'), כ"א מוכרח להמשיך לו מבחי' עצמות המאציל ב"ה דקמי' חכמה ומל' ועשי' שוין ושם נאמר אם צדקת מה תתן לו כו', ע"כ נושא עון כו', אך בהיות א"א להמשיך מעצמות המאציל בנאצלים ע"כ האציל ממנו בחי' הכתר שהוא נק' ממוצע בין המאציל לנאצלי' אשר יש בו מבחי' תחתונה שבמאציל ואינו נמנה בע"ס כלל לכן משם נמשך הסליחה ומחילה להיות נושא עון, ולכן גילוי זה ביוהכ"פ יום סליחה וזהו לפני הוי' תטהרו למעלה מבחי' חכמה שהיא בחי' שם הוי' כו', וז"ש בפע"ח שביוכ"פ מקבלת המל' מבחי' עתיק ממקום שהבינה מקבלת, וכן בכנ"י למטה הוא בחי' גלוי אה"ר שהן המדות שלמעלה מהשכל (כי המדות הנמשכים מן השכל שרשם מחו"ב והרי למעלה ע"פ המדות הנמשכי' מהחכמה לא מהני תשובה כנ"ל כ"א ע"פ המדות שלמעלה מהחכמה כו') והבינה כו', והנה בחי' עתיק הוא חלק הראשון שבכתר שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ומשם שרש ה' קולות דיוכ"פ

בשולי העמוד בגוכתי"ק: שבת חכמ' וממשיך כתי' (?) יוכ"פ כתר וממשיך ע"ק או א"ק וז"ש הוא לכם כו' וכתי' היא כו'.

בענין ה' עינויי' ה' קולות הבל ע' ביאור הזהר תזריע גבי הבל מוצא פי וכו' כתר דז"א ב' כתרין, ולחם מה שנמשך בפנימי' ע' מק"מ פ' פנחס רמ"א ב', וע' דרוש חיצוני' אי' שרש המאכלי' וכו' וגבוה מז"א אולם הבלי' פנימי', ושרשן מפנימי' כתר כו', ושהמל' עולה באי' ע' מ"ש במ"א שרש ונקה גבוה מנוצר וכו', ע' גבי שופר במקדש בשבת כי שבת ממשיך ז"ת דכתר שרש הנאצלים ושופר ג"ר כו' והתגלו' בבינה וכ"ש יוהכ"פ ממשיך מעתיק כו'.

מקולות מים רבים אדירים כו' שהם ה' מדות דע"י והששי' היא רק בחי' כללות שכולל את כולם אבל עיקר המדות הן ה' כנודע והם מתגלי' בה' תפלות דיוהכ"פ.

והנה לכך אסור באכילה ושתי' ביוהכ"פ דהנה ידוע שהאכילה הוא ענין בירורי דב"ן שמתבררים ע"י שם מ"ה המברר ולכן ארז"ל חמרא וריחי פקחין כו' שהניצוצי' דב"ן המתבררים מוסיפים כח, ועד"ז הוא ג"כ מצות האכילה בשבת (דהגם שבורר אסור בשבת היינו בירור הטוב מהרע דק"נ אבל בירור והעלאת ש' ב"ן והמשכת ש' מ"ד ישנו גם בשבת), אך הנה ידוע שהשבירה הי' רק בחיצוניות עולמות היינו מחיצוניות או"א נפלו למטה, אבל בפנימי' העולמות דהיינו בפרצוף עתיק (שהוא פנימי' הכתר בחי' תחתונה שבמאציל) לא הי' שבירה כלל ולכן גם ענין הבירורים אינו שייך כ"א בחיצוניות העולמות והיינו באו"א דאצי' שהם בסדר ההשתלשלות אבל לא בפנימי' העולמות דהיינו בע"י שלמעלה מהשתלשלות שלא הי' בשבירה כלל אין שייך ענין הבירורי' (ועמ"ש בד"ה כי כאשר השמים החדשים כו' עומדי' לפני שהוא בחי' שלמעלה משבה"כ ותיקון, ועד"ז י"ל ג"כ גבי יוהכ"פ דהכתיב ג"כ לפני ה' תטהרו כמש"ש עומדים לפני) ולכן ביוהכ"פ שמקבלת הנוק' מבחי' עתיק אסור באכילה הוא ענין הבירורים דאין שייך רק בחיצוניות כו', ולכן אף מצות האכילה דשבת בטלה ביוהכ"פ מטעם זה שהמצוה שייך בחיצוניות העולמות באו"א דאצי' אבל לא בעתיק המתגלה ביוהכ"פ (וכמו העה"ב שאין בו לא אכילה ולא שתיה ע"י גילוי בחי' ע"י, ואי"ת הא בשבת ג"כ יש סעודתא דעתיקא אלמא בבחי' עיתק ג"כ שייך אכילה, וי"ל דמבואר ע"פ זכור את יום השבת, דשבת עצמו נק' שבת בראשית שהוא בחי' חכמה הנק' ראשית, אלא שממשיכים בו מבחי' עתיק א"כ הוא רק הארה חיצוניו' דעתיק מה שנמשך בחכמה, והוא ענין אבא מלביש חסד דא"א שבו מלובש בחי' נצח דעתיק כו', אבל יוהכ"פ הוא עצמו בחי' עתיק מש"ה אין שייך בו אכילה ושתי', ועיין מ"ש רבינו ז"ל בדרוש יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין כו' דבשבת גלוי מבחי' כתר הוא מבחי' שנק' שרש וראש הנאצלים וע"י השופר במקדש המשיכו מבחי' שבכתר שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ולכן היו תוקעין במקדש גם בשבת, ומזה נשכיל במכש"כ לענין יוהכ"פ שהרי יוהכ"פ מאיר בחי' שופר גדול שלמעלה משופר דר"ה כו'. והנה ע"ד שכתב גבי שבת דהוא עצמו בחי' חכמה הנק' קדש וממשיכי' בו ע"י עבודתינו מבחי' כתר, כמ"כ י"ל ביוהכ"פ דהוא עצמו בחי' כתר ונק' קדש הקדשים שנכנס בו כה"ג ביוכ"פ וגם נק' שבת שבתון, א"כ ע"י עבודתינו ממשיכים בו מבחי' עליונה יותר, וזהו ענין שבת שבתון הוא ל' דכר כשיש אתעדל"ת ושבת שבתון היא כשאין אתעדל"ת כו', וי"ל דגם בעתיק יש בחי' מ"ה וב"ן דכר ונוק', כי עתיק לגבי א"א כמו אי' לגבי ז"א כו', והיינו בחי' נוק' דע"י ונק' שבת שבתון היא, אך ע"י עבודת נש"י ממשיכי' מבחי' דכורא דע"י וזהו שבת שבתון הוא, או די"ל שממשיכי' מבחי' א"ק בע"ק. והנה מבואר במ"א בענין שהאדם מקבל חיות מהמאכלי' כי המאכלי' שרשן מחיצוני' בינה ע"כ מחיה את האדם ז"א, ולכן המאכל יש בו טעם ותענוג יותר מבבשר האדם כי התגלות תענוג בבינה, אך מ"מ הוא

רק חיצוני' אימא וע"כ נשפלו למטה מהאדם וכמו חיצוני' עליון יורד למטה יותר מפנימי' תחתון וכמ"ש במ"א בענין משלי שלמה כו', ועד"ז התורה נק' לחם שירדה ונתלבשה למטה בגשמיות כו', אך ביוהכ"פ מקבלי' זו"נ חיות מפנימי' בינה ר"ל מה שמקבלת מעתיק, והוא ענין מוצא פי הוי' ההבלי' ה' קולות ה' תפלות כי ההבל זהו בחי' כתר מה שת"ת דאי' נעשה כתר לז"א למעלה מבחי' נה"י דאי' המתלבשי' תוך ז"א כו', ויש בהבל זה ג"כ ב' בחי' ע"ד ב' בחי' שבכתר כו', כמ"ש כ"ז ע"פ מאמר הזהר פ' תזריע דמ"ז גבי הבל הבלי' אמר קהלת כו' ע"ש וז"ש בפע"ח שהמלי' מקבלת ביוהכ"פ ה' קולות שהם הכל בחי' כתרים כו'. ואמנם מה שכ"ז ע"י אימא צ"ע אם להעיר ממ"ש בפע"ח דמזל ונקה שמשם שרש בחי' אימא שרשו בכתר ממקום עליון יותר מבחי' מזל ונוצר שמשם שורש בחי' אבא כו', וג' לומר כן כי מזל ונוצר זהו שרש התורה ומזל ונקה שרש נש"י כשמתקשרי' בבעל הרצון וזהו בחי' הגידה לי שאהבה נפשי כו', ועמ"ש ע"פ ויאמר ה' אל אברם לך לך כו' שניתוסף בו ה' דוקא, עיין במק"מ ח"ג פ' פנחס דרמ"א ע"ב בענין עה"ב אין אכילה כו').

בעמוד שלאחר המאמר בגוכתי"ק: בלחמי מחבר הנשמו' עם הגוף ע"י הנפש אבל תשו' באתרי' לאו אורחי' למיכל ויוהכ"פ בחי' הכלי' מתעלי' לקבל מעצמיו' אור א"ס ע"י נפש וזהו תענו כו'.

כו' כי נפשי אויתיך זהו בחי' לילה אבל יוהכ"פ בחי' ביום הזה בכל מאדך לכן תענו כו' כי הנפש נכללת בשרשה ע"ד עש"ן וזהו תשוב ה' הנק' נפש ולמעלה ממזון המחבר הנפש והגוף.

שבת שבתון הוא לכם, ובפ' אחרי כתיב היא לכם, תכלית ירידות הנשמות הוא משום דהיום לעשותם, ואברהם זקן בא בימים, שהימים הם הלבושים הנעשים מן המצות, וצ"ל תחלה מאמר נשמה שנתת בי טהורה היא, ואח"כ אתה בראת יש מאין, והירידה צורך עליה בבחי' קדש והיינו ענין אשר קדשנו במצותיו, כמו ויבדל אהרן ממעלת הלוים שנאמר בהם לטהרם והיינו להקדישו, וצ"ל תחלה ענין סוכ"ע וממכ"ע, כי הנה המחשבה והדיבור שלמעלה הן בחי' ממכ"ע, החיות והאותיות הנמשכים מן המחשבה שבמחשבה א' ברא הקב"ה את כל העולם ג"כ נתפס ומתלבש בתוך העולמות, והגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם כתיב והיינו שהמחשבה אצלו יתברך אינה מלבשת מהותו ועצמותו יתברך ולכן אני הוי' לא שניתי ע' בד"ה רני ושמחי דרוש הראשון, רק מ"מ מבחי' דבור נתהוו עלמין דאתגלין היינו עולמות הנפרדים שהם נראים יש ודבר נפרד, אבל עלמין סתימין שהם בבחי' ביטול יותר נק' החיות המתלבש בתוכם בשם אותיות המחשבה (ע' בד"ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו בת"א פ'

יתרו) והנה המלאכים נמשכים מן הדבור אבל הנשמות עלו במחשבה, ולכן נקרא' הנשמה טהורה היא, אור גדול שא"א להסתכל בו (ע' בהביאור שהנשמות שרשם מעשרה כלים פנימיים והעלייה בבחי' האור).

ב) **והנה** ירידת הנשמה בעה"ז היא צורך עלייה בסוכ"ע, ג"פ קדוש עד שיהי' נמשך בבחי' צבאות, ג' מקיפים הארת סוכ"ע לג' עולמות בי"ע, ואמנם זהו רק הארת סוכ"ע, אבל סוכ"ע הוא נק' קדש בלא וא"ו, ושם הוא עליית הנשמה, והיינו ע"י קדש דמצות אשר קדשנו במצותיו, ואנשי קדש תהיון לי, ולכן עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש בוא"ו, וזהו ענין שנק' המצות לבושים בחי' סוכ"ע.

ג) **ואמנם** הכח הזה במצות כי הנה ארז"ל מצות צריכות כוונה וענין הכוונה היינו שיכוין שעושה כדי לקיים מצות המלך הקדוש ברוך הוא, והטעם הוא מפני כי מדת מלכותו היא בחי' מקיף ולמעלה מהתלבשות החיות שבתוך בי"ע, לכן ע"י שמקבל עול מלכותו ית' עי"ז תתעלה נפשו בקדש העליון שהוא למעלה מגדר השתלשלות (ר"ל שקדש העליון זהו סוכ"ע לד' עולמות אבי"ע והמל' מקיף לג' עולמות בי"ע, ועיין בענין הלא שמוע מזבח טוב בד"ה וירא ישראל את היד הגדולה דתקס"ד ובד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק דתקס"ג, ויובן זה ע"ד מ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' פ"ב ורפ"ג שם פי' אד' הוא מדת מלכותו ית' וכח אד' הוא א"ס ב"ה הסוכ"ע כו'), זרקא מקף שופר הולך סגולתא, אני כברוש רענן, שעי"ז מתרומם בחי' אני לבחי' אנכי, דוגמת אתוון זעירין ואתוון רברבין, וזהו וצדקה תרומם גוי, וביותר ע"י ות"ת כנגד כולם, ואותיות התורה נק' סוסים כו' (ועיין בד"ה יביאו לבוש מלכות, סוס ב"פ ס"ג שמרומם לבחי' כי גאה גאה כו'), והנה עיקר עליות התומ"צ לבחי' קדש העליון זהו ע"י השבת, שאז מתעלה המל' הנק' קדש תתאה בזח"ג ר"פ קרח דף קע"ו ע"ב, בקדש עילאה, היינו עליית הדבור לחכמה עילאה, כי נעוץ סופן בתחלתן, וזהו קודש ישראל לה' ראשית תבואתה, תבואתו נק' דגנך ותירושך ויצהרך, והנשמות יתעלו לבחי' קדש שהוא ראשית להתורה (וצ"ע דיצהרך זהו שמן מיהו בהביאור השני ע"פ יונתי בחגוי פי' הטעם כי נובלות חכמה שלמעלה תורה, אבל הנשמות שעלו במחשבה מתעלים בעצמיות חכמה עילאה לכן נק' ראשית תבואתה ע"ש).

ד) **בקיום** התומ"צ נק' קדש ישראל, צרורה בצרור, וע"י העונות יקעלנה, והתיקון לדלג שור ע"י התשובה ביוהכ"פ שנכנס כה"ג לקדה"ק, קדש זהו סוכ"ע, קדש למ"ד מלמטת כו' והבדילה הפרוכת, וכפר על הקדש, וגם עכשיו התשובה מועלת לזה, לכן ת"ח שעבר עבירה כו' ומ"מ תשובה רק תולה ויוהכ"פ מכפר, שאז מאיר מקדה"ק, דם הפר ודם השעיר, כי החטא מצד נה"ב ומתכפר ע"י דם הקרבנות כו' שהקרבנות נק' קדה"ק כו' צ"ע בענין דם הקרבנות אלו שנכנסי' לפני ולפנים מה ענינם, ע' ד"ה בכ"ה בכסלו שהתפעלות נה"ב נמשך מבחי' בשכמל"ו י"ל לכן קרבנות הבהמה הם דוקא על מזה"ח, אך יוהכ"פ יום התשובה שאני, וצ"ע.

ה) **וזהו** ענין שבת שבתון, שכמו שבת הנק' קדש לגבי ששת ימי המעשה כמ"כ שבת שבתון הנק' קדה"ק לגבי שבת, שבת שבתון הוא לשון דכר ע"י שיש אתעדל"ת, ועניתם את נפשותיכם שכל הט' מדות יהיו בבחי' אתכפיא ואתהפכא. וה"ע הנסירה שבכל יום ננסר מדה א', וגם ע"י התענית נמשך ההשפעה מלמעלה למטה.

ו) **והנה** כ"ז הוא בקיום התומ"צ, ואז מתעלית מבחינת טהרה לבחינת קדושה וע"ז נאמר והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים (ואין צרור פחות משלשה י"ל ארץ החיים, ובחי' עץ חיים, ובחי' כי עמך מקור חיים, ואפ"ל שכנגד זה ארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, כי התורה נק' עץ חיים, והעבודה להכלל בבחי' כי עמך מק"ח וגמ"ח ההמשכה למטה רודף צדקה וחסד ימצא חיים, ושייכות בחי' זו לגמ"ח י"ל כמ"ש תלים סי' ל"ג חסד ד' מלאה הארץ) וע"י העונות כתי' יקלענה כו', והתיקון לדלג שור ע"י התשובה, להמשיך מבחי' שלמעלה מהקדש עליון סוכ"ע, דהיינו מבחי' קדש הקדשים, וזהו ענין המלך הקדוש שאומרים בעשי"ת ע"ד אית מ' לעילא דאיהו ברזא דקדה"ק, קדש למ"ד מלמטה כו' ותחותיה אית כהן כו'.

דרושים ליום הכפורים

בס"ד, דרוש ליוכ"פ

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם כו' לפני ה' תטהרו. יש להבין למה לא נכתב מי הוא המכפר ואמר יכפר ה' עליכם כו', כתי' ה' אלקיך אש אוכלה הוא להיות כי תכלית מעשיו הי' בחסד העצמי כי חפץ חסד הוא, ואח"כ כל עיקר המשכת היו"ד מאמרות יהי אור ויהי אור כו' אינו תלוי אלא באתערותא דלתתא כמו משל אחיזת השלהבת בפתילה ועץ כל זמן שיש מהות דבר שישרוף יתאחז בו האור וכשיכלה יסתלק האור למקורו האש היסודי כי מטבעו להסתלק למקורו אך הכלי יעכבהו להאחז בו. להבין ענין הלא דברי כאש דהיינו ענין עשרה מאמרות שהם משל האש ויומשכו להתאחד בנבראים ע"י כליון הכלי כו', צריך להקדים ענין אחד המבואר במ"א בבחי' שם שהוא ג"כ בחי' כלי כי אותיות וכלים הם דבר אחד כידוע (עמ"ש בת"א פ' תרומה בד"ה מי יתנך ובביאור ע"פ את שבתותי תשמורו ובד"ה והניף ידו על הנהר), וכשקוראים לאדם בשמו הוא יפנה עצמו לקוראו בשמו והיינו שיפנה החיות העצמי שבגוף ע"י קריאת השם ונמצא השם כמו כלי להתאחד בו החיות כמו שיקחו לגוף האדם וינעוהו ממקוב למקום או שיגביהו מלמטה למעלה שיגביהו גם הנשמה והחיות בתנועת הגוף, ואף שגוף הוא כלי החיות לבד כידוע שלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה פי' כאלו נלקח בחיות העצמי לבדו אף שהוא נלקח ע"י כלי הגוף או השם ונמצא שיש כח בהכלי שלקח החיות והאור ע"י לקיחתו, ויש להבין מאין לכלי כוח זה הלא אין ערוך לאור וחיות עם הכלי, אמנם ידוע שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחילתן פי' שהאור כלול גם מבחי' כלי והכלי יש בו בחי' אור כמו הרגל יש בו גידי המוח ובמוח יש בחי' נה"י דהיינו ההודאה כו' (והיינו כי שורש הכלים נתהווה מהרשימו שנשאר אחר הצימצום ושרש האורות מהקו ועמ"ש בביאור ע"פ וקיבל היהודים בפי' שהקדימו נעשה לנשמע מזה גם יש שם פי' אחד דשורש הכלים גבוה מן האור ובביאורים ע"פ יביאו לבוש מלכות נתבאר ששורש הכלים נמשך מבחי' העיגול שלמעלה מן הקו היינו מבחי' סוכ"ע ע"ש) ומצד זה יש כח בכלי להמשיך האור אל אשר יפנה הוא, אך אין כח בכלי להמשיך האור אלא ע"י ביטול הכלי דוקא דהיינו כמש"ל שע"י תנועות הכלי יתנענע החיות ג"כ אבל כשינוח הכלי בהשקט לא יפנה האור והחיות (שזהו כמ"ש בביאור ע"פ מנורת זהב ספ"ג והוא ע"י כתישה בחי' ביטול הכלי וע"י כמה גבורות מבחי' בוצינא דקרדינותא) וכמו"כ אש אוכלה בכליון הגוף יאיר אור השלהבת ולא יאיר כלל כשעדיין העץ בשלמות וכל שיתאחז האור בתוך העץ יאיר אורו יותר וכן בכליון השמן בפתילה יאיר האור דוקא אך בעוד השמן בשלימו מסתלק האור למעלה כי טבעו להסתלק למקורו רק מפני שיש ג"כ כליון והסתלקות בכלי יתאחז בו לכלותו אליו עם בחי' הסתלקותו אבל כשאין בחי' כליון בכלי המה ב' הפכים ויפרד מהכלי כי אין לו במה להתחבר עמה כו'

כמ"כ יובן למשכיל למעלה בענין אור חכמה הנאצל מן המאציל ית' שידוע שאור א"ס ב"ה המאציל הוא הגבה למעלה רם ונשא מבחי' חכמה שהחכמה מאין תמצא בחי' בריאה יש מאין וגם הרי הוא מקור ושורש רבוא רבבות השתלשלות יתהוה השכל אנושי משא"כ אור א"ס ב"ה אין ערוך אליו וכמ"ש מזה בת"א פ' וירא בד"ה פתח אלי' ולכן כדי להמשיך להקרא בשם חכם בחכמה או אפילו ברצון הוא כמו שיקרא האדם בשמו שיפנה החיות העצמי ע"י הקריאה כנ"ל כן עד"מ יפנה עצמות אור המאציל להקרא בשם חכמה בחכ' דאצילות או רצון שהם בחי' כלים לאור א"ס ב"ה כידוע ואמנם אין כח בכלי להמשיך האור כ"א ע"י ביטולם כו' כמ"כ ע"י אתעדל"ת בבחי' הכלים וכליון שלהם דוקא אזי יתעורר אור א"ס ב"ה להאיר בחכמה ורצון כו' וזהו הביטול שלהם הוא ענין מעשה המצות שהמצוה עצמה כמו תפילין וציצית ומעות הצדקה הם דומם וידוע שהם בחי' כלים לרצון העליון המלובש בהם ואמנם המשכת אור א"ס ב"ה בהם אינו אלא בביטולם דוקא היינו כשיקיים האדם המצוה בבחי' קבלת עול וביטול הרצון שיבטל רצונו מפני רצון העליון ויניח עסקיו לעשות רצון העליון המלובש בתפילין עצמם אזי כליונו וביטול שבתפילין הגשמיות כו' ועד"ז בכל המעשה המצות אבל כשיניח גוי תפילין לא יגרמו מצד עצמם השראת האור כו' כמשל הנ"ל שאין הכלי מצד עצמו גורם השראת האור כ"א כשיהי' בו בחי' כליון ג"כ וזהו כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא כו' ולכן א"א לעולם שהם המשכת היו"ד מאמרות יהי אור כו' ועד רום המעלות מי"ס הגנוזות שבמאציל שיתגלו בלא ישראל שהמה הגורמים המשכת האורות בכלים כנ"ל.

קיצור. ענין שם וכלי הוא ענין אחד וכמו שע"י קריאת שם פונה האדם כך ע"י לקיחת הכלי ממשיכים האור והכח הזה בהכלי הוא כי נעוץ תחילתן בסופן אך צ"ל ביטול הכלי עד אש אוכלה הוא וכן גם למעלה ביטול בכלי וזהו ענין ביטול רצון שבקיום המצות (הג"ה ענין ביטול הכלים למעלה עד שהא"פ מצחצח חצי כלי מבפנים ואו"מ מצחצח חצי הכלי מבחוץ ועמ"ש בד"ה משה ידבר עכ"ה).

ב) **והנה** שורש ענין הנזכר אשר כלל המצות הם ג' דברים תפלה תורה וצדקה שהם ג' בחי' מדומ"ע היינו תפלה שהוא עבודה שבלב במחשבה ורעותא דליבא ובדיבור בד"ת ובעשיות הצדקה שהם ג' לבושים מחשבה דיבור ומעשה והמה ג' כלים לאור פנימי' אמצעי חיצוני חב"ד חג"ת נה"י, וידוע שהוא בחי' בי"ע וה"ע ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, וזהו ענין על ג' דברים העולם עומד שידוע שהעולם הוא בחי' יו"ד ספי' הנאצלים שהמה בחי' מקוריים לכל חיי העולמים כידוע ועמידת וקיום עולם הנאצלים הוא על ג' כלים הנ"ל מחשבה דיבור ומעשה שהם תפלה ותורה ומצות מעשיות כי הלא כלי המחשבה הוא בבחי' מאין ליש כנ"ל כמ"כ התלבשות אור א"ס ב"ה בחכמה דאצילות דוקא שהוא כמו כלי המחשבה שהוא היותר דק ויש בה יותר בחי' ביטול מכלי הדיבור וזה נעשה ע"י ביטול ההשגה אלקי' שבמחשבה ורעותא דלבא בתפלה שיבטל ג"כ כלי הפנימי' לאור א"ס ב"ה והוא אור החכמה הנאצל כו', ויומשך אח"כ האור בכלי כנ"ל וע"י הדיבור

בדברי תורה שהיא כלי האמצעי המגלה הצפונה במחשבה כנ"ל יגרום ביטול כלים האמצעים לאורות הנאצלים כו', וע"י ביטול הרצון בבחי' עשייה המצות גשמיי' יגרום ביטול בחי' כלים חיצונים כו'. (הג"ה וזהו כענין באור ג"פ קדוש בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בני ישראל אשר הקדוש הראשון הוא יחוד או"א הנמשך ע"י למס"נ באחד, והרי זהו ענין התפלה והקדוש הב' ע"י התורה נמשך או"ס מחו"ב בז"א, והקדוש הג' ע"י מצות מעשיות נמשך או"ס בבחי' מל' שהוא עשיי' שבאצילות עכ"ה). והנה ידוע ענין התיקון שהוא מיעוט האור בכלים רבים, וכל שהכלי רחבה יותר האור מתמעט יותר כו' דהיינו בכלי המחשבה פועלת הכלי מועט רק להשכיל השכלה אם האור רב פי' דק ביותר והוא השכל כו' (ובאותיות הדיבור הכלי רב ביותר והאור מועט שהרי אותיות הדיבור גסים ויש יותר אותיות מאותיות המחשבה נמצא הכלי רב בהדיבור ובמחשבה האור מועט יותר שהארת השכל שבדיבור מועט יותר מהארת השכל שבמחשבה, ובאותיות הכתב שהם גסים יותר הרבה גם מאותיות הדיבור אזי השכל מתמעט יותר, וזהו כמו ג' בחי' כלים שבגוף האדם הראש הגוף והרגלים שהראש הכמות שבו שהוא מועט לגבי גוף והרגלים ובו עיקר אור השכל והמחשבה, ועיין זח"ב פ' פקודי דרס"ג ע"ב גבי אוסיף אתוון וגרע מחושבא ובמה שכתוב שם ע"ש בבה"ז) אבל ברגל הכלי רחב מאד פי' פעולותיו רבות בהילוך ותנועה ממקום למקום שאין זה בראש, וגם כל מעמד ומצב הגוף כולו על הרגלים הוא כו', אבל האור שהוא ההילוך עצמו מעט הוא, פי' אינו דק כ"כ כמו השכל כו', וכן במשל אחיזת האור והשלהבת בהעצים הגשמיים יהיו השלהבת רב מפני גסות העצים, אבל אינו דק כ"כ כמו בשלהבת הפתילה והשמן ואף שהמה מועטים בפעולתם שהשלהבת שלהם מועטים כו', וכמו"כ יובן למשכיל בג' מיני כלים פנימי' ואמצעי חיצון לאור המאציל ב"ה שע"י ביטול כלי החיצון יהיה האור כמשל אחיזת השלהבת בעצם כו' וע"י ביטול כלי פנימי' יתאחז האור כמו משל אור הפתילה כו'. אך הנה את זה לעו"ז עשה האלקים שע"י העוונות גורמים ג"כ המשכת אש זרה דקליפת נוגה דבי"ע בבחי' ג' כלים דבי"ע דקליפה בביטולם דהיינו במעשה בדיבור ובמחשבה כמו הרהורי עבירה קשה כו' (י"ל כי ק"נ עם ג"ק שלמטה מק"נ הם באי"ע דקליפה, לכן ע"י מודומ"ע דהאיסור שהם ג"ק שלמטה מק"נ שהם בי"ע דקליפה ממשיכים האש זרה הרע דק"נ דקליפה להתאחד ולהתחבר עם ג"ק הנ"ל), לזאת העושה תשובה ביוהכ"פ שנמחלים כל העוונות וחוזר להיות המשכת האורות דאצילות בכלים ע"י תשו"ע דוקא שזדונות נעשו כזכיות.

קיצור. ענין ג' כלים מודומ"ע בחי' חב"ד חג"ת נה"י והמחשבה הלכי דקה והאור גדול יותר כו' והם ג' כלים פנימי' אמצעי חיצוני, וענין זה לעומת זה וצריך לעשות תשובה.

ג) **להבין** זה צ"ל הפסוקים הנז' קודם ענין יגמה"ר, ויאמר ה' הנה מקום אתי ונצבת על הצור והי' בעבור כבודי ושמתיך בנקרת הצור, ועיין מענין הנה מקום אתי ברבות ויצא פס"ח דע"ו ג' ובפ' תשא ס"פ מ"ה דק"ס ע"א הוא מקומו של העולם ואין העולם מקומו ובזח"ב ויקהל דרי"ז ע"א

ובפ' פנחס דף רכ"ה ע"ב ודרכ"ו ע"א. ובעמה"מ בתחילתו שער הראשון פ"א פי' זה על ענין המקום פנוי שבו עומדים כל העולמות שבחי' מקום הנ"ל הוא את טפל ובטל לגבי עצמות האור א"ס ועד"ז ונצבת על הצור, והיינו כשרצה להראות לו יגמה"ר הטמינו בצור שהוא בחי' בוצינא דקרדוניתא שהוא בחי' גבורות דעתיק המתלבש במוחא סתימאה וממותרי מוחין נמשכים י"ג ת"ד כידוע (וזהו כי בי"ה הוי' צור עולמים דפי' בפרדס שער נ"ט פ"ד כי בי"ה היינו חכמה הוי' היינו הכתר צור עולמים היינו בינה ומל' שהם עוה"ב ועוה"ז וכ"כ במק"מ ר"פ וארא ע"ש (והיינו דפי' צור זהו גבו' דעתיק המלובש בי"ס ובו צור העולמים וזהו ענין ונצבת על הצור, וע' בפרדס ערך צור ובמא"א אות צ' סי"ח ובזהר בשלח דס"ד ע"א ומ"ש ע"פ המאמר הזהר פ' בלק ע"פ כי מראש צורים אראנו). ולהבין כ"ז וגם למה יקראו יגמה"ר מאחר שהם בחי' צמצומים כמשל השערות כו' הענין הוא דהנה ההפרש בין גבורות לחסדים ידוע שהגבורות המה יותר בבחי' שפע החיות להחיות את המקבל יותר מן החסדים שהרי החי' והבהמה נראים לעין שמחולקים המה בבחי' חיותם בהרחק גדול זה מזה שהבהמה שהיא מבחי' חסדים וקרירות בנחת מאד ואין זריזות כלל בהילוכה וגם בכל תנועותיה במאכל ומשתה בעצלות גדולה הוא לפי שחיותה וצמצום בה להיותה מבחי' שפע חסדים כמים שיורדים שאין בה תנועת ההסתלקות והזריזות (ע' בלק"ת פ' שלח בד"ה והיה לכם לציצית דרוש הראשון פ"א) והחי' הוא מבחי' גבורות לכן הילוכה בזריזות גדולה וכל תנועותיה וחפצה במאכל הוא בבחי' התלהבות גדולה כי יש בה חיות גדול להיותה מבחי' גבורות (ע' בס' עה"ק ח"ד פי"ט ע"פ ומתוכה דמות ארבע חיות וז"ל ונקראת חיות על רוב התנוצצות האור כי כל אור המתנוצץ ואינו משתכח נק' חי וע"ש כך נק' חיות כי ה"ס החיה הרומשת אלו החיות כדמות העליונים עכ"ל, וע' מענין החיה הרומשת בזהר פ' שמיני דל"ט סע"ב ועיין במא"א כ' כ"ו בענין כסף חי) וע' בפרדס ערך חיה, ובלק"ת מהאריז"ל פ' שמיני בענין חיה בכלל בהמה כו' ובזהר פ' שמיני דמ"א ע"א פ' משפטים דקכ"ו תרומה קל"ז ע"א ויגש דר"י סע"ב ובפ' ויחי דרמ"ב ע"א, ובמא"א אות ח' סעיף יו"ד חיה נק' חכמה והחכ' תחי' (ואפ"ל שלכן נקרא החיות חיות הקדש למעלה מבחי' קדוש בוא"ו שאומרים השרפים, ועמ"ש במ"א שיש מהשבטים שנמשלו לחיות כמו גור אריה יהודה ובנימין זאב יטרף ויש שנמשלו לבהמה כמו יששכר חמור גרם) וטבע הגבורות שבהשפעתם יהי' יותר חיות כמו הדם שהוא הנפש ועיקר החיות באדם בשס"ה גידים שמתפשטים בגידי הדם בתמידות ולא ינוחו והוא עיקר החיות שממנו התנועה והזריזות באברים לפי אופן תגבורת החיות שבדם האיברים אם מעט או רב כו' (עיין ביאור בשעה שהקדימו ובד"ה אלה פקודי גבי אשר פקד אותיות דפק ובביאור ע"פ קול דודי בשה"ש) אבל טבע החסדים הוא במיעוט השפע מאד כמו החכמה שנמשכת בקרירות לא ניכר בה חיות כלל שיתפע' זולתו בשומעה עד שיחי' ממנה כו', אמנם כשמשפיע אותה החכמה דרך כלי הדיבור שיוצא מהבל הלב שהוא יסוד האש שבלב אף שלא יחדש דבר, אבל מאחר שיוצא השכל מן הלב יסוד האש שבלב אז נכנסים הם ללב זולתו השומע

עד שתחיהו ממש, והסיבה לזה אינו מצד עצם השכל שהוא קר בטבעו לכן אינו מחי', אך מפני שנתלבש בחמימות שבלב והוא בחי' גבורה המחי' בטבע לכל אשר יומשך, לכך גם השכל שיוצא בדיבור יחי' את האדם כו', ועוד זאת ההפרש בין גבורות לחסדים שבגבורות לא יתוסף דבר באופן המשכתו כי כמו שנמשיך כן יהיה במקבל ממש, כמו מים היורדים ממקום גבוה למקום נמוך שאין בירידתם שום תוס' ממה שהיו קודם ירידתם כו', וכן בהמשכת שכל מכח השכל יהי' המשכתו במדה לא יגרע ולא יתוסף מכמו שיומשך, אמנם כשיגיע לדיבור עולה הגיון שבלב יתרבה שפע השכל שהומשך כבר יותר על מדתו, כנראה בחוש שברצות האדם להשפיע שכל הנמדד כבר אצלו בכלי הדיבור לזולתו יהי' בדיבורו תוספות השכלה מה שלא חשבם כלל מקודם, אך עתה בשעת הדיבור להיותה מבחי' גבורות היה מרבים שפע השכל מכח השכל כו' להיות כי כל שפע שמהגבורות יתוסף בשעת השפעתם עד שלא יכלה כח שפעם לעולם כמו הזרע שבמוח שאם היה סיבת ההתהוות ממוח עצמו שהוא בחי' יסוד המים והלחלוחית שבמוח כמ"ש במ"א הי' קץ וכליון כל מוח בריבוי ההשפעה בתמידות, ואם רואים שמעין הזרע אינו נפסק ואינו כלה אפילו כשיתרבה השפע מאד כו' אין זה אלא מפני שסיבת ההתהוות זרע שבמוח אינו מצד המוח עצמו אלא מצד הגרמת החמימות שבגוף דהיינו הדמים שבאיברים יורתחו ויהפכו לזרע שבמוח כמ"ש ספרי הרפואות כו' וחיות הדם אין לו הפסק וכליון מפני שנתוספים ומתחדשים תמיד כו'. ועיקר הטעם לבחי' ריבוי שפע הגבורות שאין להם הפסק, להיות כי עוד זאת נראה הפרש בין המשכת גבורות לחסדים שהגבורות המה יורדים בהמשכתם בבחי' פירוד והתחלקות משא"כ החסדים כמו מים שיורדים כולם כאחד ממקום גבוה וטבע המשכות הגבורות להתחלק ולהתפרד כמו כלי הדיבור מהבל הלב שמתחלקים לאותיות נפרדות אמנם מרבה מאד להמשיך בחלקים רבים כו' שכאשר יהיה תגבורת אש היסודי בלב יצא הבלי הדיבורים בהתלהבות ואין להם הפסק כלל ואף שיומשך בהתחלקות אבל אין קץ לריבוי החלקים כו' ולכן הזרע שבמוח מתהווי' טיפין טיפין לכן ירבו בלי הפסק כו' וזהו הנז' בלק"ת ע"פ וארבה את זרעו ארבה בגימט' יצחק להיות כי יצחק הוא בחי' גבורות כידוע ולכן כתיב בו וארבה כי ריבוי פי' שיש בו ב' דברים הנ"ל הא' שאין הפסק להמשכתו והיינו פי' ריבוי לשון רב וגדול והב' לשון הנופל על רב אסיפת חלקים קטנים ביחד כמו טפות מטר שהם רבים ואלו לאחר שנמשכו כל הטיפין לכלי אחד לא יקרא רבים כו' וגם להיות כי כל עיקר הסיבה לריבוי שלו הוא מהחמימות כנ"ל ולכן נק' ארבה כי הארבה יש בו בכל הנ"ל שבאים מסיבות החמימות שבארץ והם רבים מאד בחילוק ובמה שלא יופסקו (ובזאת יתרון מעלת הזהב על הכסף לע"ל כי הלא מאחר שלאחר שפעם אין קץ לריבוי מוכרח שיהיה להם כח זה במקור חוצבם קודם שנמשכו ששם הוא בלי קץ וגבול ממש כו' משא"כ החסדים נמדדו גם מהמקור במידה כו' לכך יכלה שפעם כו' זהו דברי מו"ח ז"ל, ואפ"ל עפמ"ש בד"ה ויקח קרח ששרש החסדים הוא מהקו וחוט ושרש הגבורות מהאור א"ס שנסתלק ממקום הפנוי בעצמות שהוא למעלה מהקו כו' ולכן לע"ל יהיו הלוים כהנים

כו'). ועתה יובן הנמשל להיות כי הגבורות הם המוחין כנ"ל, כך בחי' גבורות מוחין דעתיק הוא אמיתית המקור לנאצלים כולם ולא בחסד דעתיק, כידוע פי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבמאציל מ"ס שבו נקראים הע"ס גנוזות במאצילן ומתלבש במו"ס דא"א שהיא שורש כל הנאצלים הוא בחי' כתר כידוע, ונק' חשך העלם הי"ס הגליות בבחי' אצי' כידוע, להיות כי המאציל הוא בחי' א"ס הוא הגבה למעלה מלהיות נק' אפי' חכים ולא בחכמה ידיעא היינו בחי' מו"ס שהוא הנק' חכמה הגנוזה במאציל, כי לא יקרא גנוז אלא ע"ש ההעלם לעתיד להתגלות וכמשל המחשבה עם הדיבור כנ"ל כו', אבל אור א"ס ב"ה העצמי אינו נק' בשם העלם הגילוי אלא בשם מאין ליש השכל עם המחשבה כנ"ל, ולכך בחי' חסד דעתיק שהוא בחי' גלגלתא כו' שהוא עצמיות המאציל אינו מתלבש במו"ס להיות יו"ד ספירות הגנוזות כו' אלא בחי' גבורו' שבו דוקא להיות מתפרד לחלקים קטנים כנ"ל במשל, וכמ"ש וארבה את זרעו הוא מפני שצריך להיות מתפרד בחי' התחלקות בהעלם הי"ס הגנוזות שהרי אין חכמה דלא ידיעא דומה לבינה דלא ידיעא כו', והוא מצד של בחי' חשך הגנוזות שסופם להגלות בבחי' צורה ואור שהוא יו"ד ספי' הגנוזות * הנאצלים ששם נקרא בשם הוי' כי יש בשם אור וכלי כידוע, אבל בהיות ידוע אעפ"י שנק' בחי' גבורות דע"י עכ"ז אינו בחי' צמצום אדרבה הוא עיקר מקור החיות והשפע לי"ס ולכך גם י"ג מדות הנמשכים ממנו בבחי' שערות כו' יקראו ג"כ בשם מדה"ר.

קיצור. שהגבורות הם יותר מחי' מהחסדים וכמו חיה לגבי בהמה (ועמ"ש בענין ודבש דין דגדלות) זריזות וכן הלב לגבי המוח דברים היוצאים מן הלב כו', ודיבור מהבל הלב להב מוסיף בהשכל כמו ומתלמידי יותר מכולם וענין וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק גבורות גשמים, לכן דוקא גבורה דעתיק נעשה שורש למו"ס שרש ע"ס דאצילות ונק' ע"ס הגנוזות שמ"מ הם עשר והתחלקות זו הוא ע"י גבורה דעתיק כמו גבורות גשמים כנ"ל משא"כ מבחי' חסד דעתיק וזהו אשר צפנת ליראיך ס"ת כתר צפנת ע"ס הגנוזות נמשך מבחי' צפון גבורות דע"י וכמ"ש מצפון זהב יאתה על אלוה כו'.

ד) ולהבין כל זה דהנה הוא מבואר ע"פ הנ"ל במשל שהחיות שבבחי' גבורות שהוא יותר בתוס' מפני החיות שמן החסדים בג' דברים הנ"ל, לכך כדי שיומשך אור חכמה בבחי' גילוי שהוא בחי' יש ודבר מה הוא מקבל החיות מבחי' גבורות דמו"ס אבא יונק ממזל שבדיקנא כו', כמשל תנועות האבר להתראותו ליש הוא מצד הילוך הדם דוקא כו', ולכן נק' מדה"ר מפני שהוא המחיה העיקרי, ואעפ"י שנמשך בפירור גדול דרך שערה לבד כמו טיפי מטר שהם גבורות גשמים שמתחלקים טיפין טיפין, וכמ"כ הוא ענין התחלקות השערות כו', ולכן נקרא המטר כשעירים עלי דשא כו' כמו השערות כמ"ש מזה בד"ה תורה צוה בהביאור שם רפ"ד וזהו ושמתיך בנקרת הצור, כי מו"ס דאו"א נק' צור והוא בחי' בוצינא דקרדוניתא כידוע ומשם נמשכים י"ג ת"ד, והראה לו אותם ע"י שהטמין נשמתו בנקרת הצור פי' בבחי' פנימיותו

הגנוזות: בכת"י ב': הניגלות הנאצלות.

שהוא נעלם מן התגלות (הג"ה. ענין נקרת הוא כמ"ש בישעי' ססי' ב' בפסוק לבוא בנקרת הצורים ופי' המ"צ ענין חור ונקב כמו ואל מקבת בור נקרתם בישעי' רסי' נ"א וקאי על שרה וה"ע הרחם שממנו הולדה, וא"כ נראה דהיינו יסוד דנוק', ולפמ"ש בפרדס דצור הוא בינה א"כ נקרת הצור היינו יסוד דאימא, וכן לפמ"ש דצור הוא גבורה דעתיק שייך ג"כ בחי' זו כי פי' בוצינא דקרדוניתא הוא ג"כ יסוד דנוק' שנק' צור, כמ"ש בזהר הרקיע בראשית דט"ו ע"א, וא"כ בחי' זו זהו ע"ד עליות ז"א בבחי' עיבור ביסוד דאימא כמ"ש בביאור ע"פ שימני כחותם רפ"ב ובביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י פרק א', ועמ"ש מענין יסוד דנוק' בד"ה הנותן לשכוי בינה שהוא ההתקשרות לקלוט ולקבל השפע בחי' כלי ריקן מחזיק ונק' כוס של ברכה, וכמ"ש בת"א ס"פ משפטים בד"ה לא תהיה משכלה ועקרה וזהו ושמתיך בנקרת הצור שיוכלל בבחי' ביטול דחותם שוקע להיות כלי ריקן מחזיק האור הגלוי שמבחי' בעבור כבודי כו' עכ"ה) והיינו בחי' גבורות דע"י ועי"ז ראה שורש הי"ג מדות והיינו ויקרא ה' על פניו אל רחום כו', ואמנם מה שאמר והי' בעבור כבודי כי ידוע שכבוד נק' מלך ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול עי' מזה בסידור בהערה לתיקון חצות, ונמצא שכבוד שעושה לו העבד ועשיות הרצון הוא גורם תוספת חיות בלב המלך ובהיפוך העדר הכבוד והיפוך הרצון גורם גירעון חיות בלב עד שמתכעס וירע לבבו כו'. כן עד"מ הזכיות של מעשה התחתונים * גורמים חיות בלב תוס' האור במדות דאצילות ובהיפוך העוונות גורמים הגרעון כו', ואמנם אינו גירעון אמיתי שהרי כל מה שיש יותר חיות בדמים שבאדם יהיה כעסו ביותר בשאינו משיג חפצו, כי כעס הוא רתיחת הדמים וכל שיש דמים יותר יהיו הרתיחה ביותר כו', ומבואר במשל הנ"ל שהדם הוא הנפש ועיקר החיות נמצא מובן שכל מה שיהי' יותר כעס בהיפך הרצון יהי' ביותר תוס' חיות מבקיום הרצון, כי קודם שמכעיסו הרי הדמים הוא עיקר החיות כנז' במשל החיה שלכך נק' חיה ע"ש תוספות חיות בדמים וע"כ גם נעשה ביותר כו', וע"פ משל זה יובן שאין גרעון אמיתי בסיבות העונות כו' ומתוך זה יבין המשכיל כל עיקר ההפרש בין יגמה"ר שהן רק רחמים ושם נמתקים העוונות כנז' באד"ר מפני שהם כמשל החיות שבדם קודם שנתכעס כו', וכל יו"ד ספירות הגלויות דאצי' במוחי' דז"א כו' הם כמשל כשיוכלל שיבא האדם בחי' גבורות דמאציל לכלל כעס כו' והיינו בבחי' מל' הנק' כבוד והוא בהנהגת העולם ו' ימי המעשה הנק' ימי עולם כידוע ששם היפוך הרצון תופס מקום כו' וזהו ויתעצב אל לבו כידוע, אבל ביגמה"ר שלמעלה ממוחי' דאו"א דאצילות אין היפך הרצון תופס מקום כלל והם רק חיות אמיתי אעפ"י שהם גבורות מפני שהם נמשכו בצמצום ממותרי מוחין כנ"ל, אך הטעם למה אין היפוך הרצון והעדר כבוד תופס מקום ביגמה"ר ידוע מענין מוחין דקטנות שמחמת ששכל הקטן מצומצם מאד לא יכול להכיל היפוך הרצון כלל והגדול ששכלו רחב יכול לסבול הפוך רצון מפני שיש מקום בשכלו גם לסבול היפוכו ולא ידחק את מוחו מפני ההרחבה כי רבה היא כו', ולכן השאור הוא גבורות דמוחין

התחתונים : בכת"י ב' : התורה תוספות האור במדות דאצילות, ובהיפוך.

דקטנות המורה על העדר הסבלנות מחמת החמיצות כו', והדבש הוא צמצום מוהין דגדלות להיות כי הפוך הרצון אינו צמצום כלל במוחין דגדלות כמו משל הדבש שיש בו ריבוי המתיקה יותר מדאי עד שיקוץ הנפש לאכלו מפני ריבוי התשוקה כו' המתיקה כו', והוא הצמצום במוחין דגדלות דהיינו ריבוי השפע עד שלא יכול לקבל ויתבלבל כו' כמו"כ עד"מ בבחי' מוחין דז"א הנק' ימי עולם כידוע נק' בחי' מוחין דקנות לגבי מו"ס דא"א הנק' מוחין דגדלות, וצמצום מוחין דז"א הוא בחי' והשאור בל יוקטר על גבי מזבח עילאה דאצילות שהוא היפוך הרצון מקליפת נוגה כו', אבל במוחין דגדלות ביגמה"ר אינו צמצום כלל כי נקראים רחמים רבים שהם למעלה מחכמה הגלויה כידוע ואין השאור שהוא היפך הרצון תופס מקום כלל (כי ברצון שנמשך מצד החכמה יש זדונות וזכיות, אבל בבעל הרצון הנק' רצון הפשוט והוא כתר דא"א שיש בו מבחי' המאציל ג"כ כנ"ל שווים הזדונות כזכיות ממש מפני שיש מקום שם להיפך הרצון שהרי קודם שירצה האדם הי' הלאו הן כמ"ש במ"א), אבל בבחי' הדבש רוב תגבורת החיות יותר מדאי הוא הצמצום במדת הרחמים כו', וזהו והיה בעבור כבודי שיסתלק בחי' מל' למקורו אזי תוכל לראות היגמד"ר כו', או י"ל בהיפוך בעבור כבודי מלמעלה למטה כו', ופי' כבודי הוא בחי' מל' דא"ס והוא בחינת תחתונה שבמאציל הממשיך בחי' גבורות דע"י כו', ולכן נק' כבודו העצמי וממנו שורש הי"ג מדה"ר כנ"ל, וזהו שאמר למשה וראית את אחורי אבל פני הוא בחי' חסד דע"י לא יראו כו'.

קיצור. שלכן י"ג ת"ד נק' יגמה"ר וענין ושמתיך בנקרת הצור ופי' לשרשו בבחי' בעבור כבודי שיש לפרשו בב' פנים הא' כבוד תתאה בחי' מל', ופי' בעבור שמתעלה לשרשו בבחי' הנה מקום אתי ע"ד איה מקום כבודי ושם אין העונות תופסים מקום, הב' כבודי כבוד עילאה כתר מבחי' והנה מקום אתי שנמשך ויורד למטה ע"ד ברוך כבוד ה' ממקומו.

ה) **ולכן** ביוהכ"פ נמחלים העונות כי אז הוא בחי' בעבור כבודי עליות המל' בכתר ע"ד ויעבור ה' על פניו כו', אך הנה מחילה זו הוא ע"י תשובה עילאה דוקא, להבין ענין תשובה עילאה שזדונות נעשו כזכיות, דהנה יש להבין במעשה דר' אליעזר בן דורדיא שיצאה נשמתו בבכיה על עונותיו ואמר רבי שזכה לחיי העוה"ב, הגם שע"י הבכי' ביציאת הנפש נפטר מפגמי עונות שעשה והלא לא עשה מצות מעולם ומהיכן יהי' בחי' התקשרות נפשו בזיו השכינה בג"ע העליון* אלא ע"י מעשה המצות דוקא, כידוע ברמ"ח פיקודין שהם רמ"ח אברין דשכינתא כו', אך הענין יובן ע"פ מאמר הזהר פ' וירא במה שאמר במקום שבע"ת עומדין צד"ג כו', שהטעם הוא לפי שמושכין בחילא יתיר כו' ע"ש, פי' כי אין מיתוק הדין אלא בשרשו כידוע ופי' בחילא יתיר הוא תגבורת הכוח שאינה במדה וגבול עד כלות הנפש ממש והוא בא מבחי' גבורות דוקא שיש בו תגבורת הכח להטות הנפש עד כלותה והוא מבחי' גבורות דעתיק שבנפש, והיינו בחי' יחידה כידוע ואפ"ל שזהו ענין אריה שאג דקאי על יוהכ"פ שנק' ונורא מאד מי יכילנו, וענין ארי' גבור

העליון: בכת"י ב': העליון, שאין זה, אלא.

כארי בחילא יתיר גבורות הלב לך אמר לבי בקשו פני ושרשו גבורה דעתיק ארי' גימט' גבורה וארי' אל הימין כי לית שמאלא בהאי עתיקא וזהו ארי' מלך שבחיות, וכמו"כ ר' אליעזר ב"ד כל כך נגע לבו במרירות עצומה מחטאיו עד שלא חפץ בחיים ומאס בהם ומרירות זו היתה כ"כ בנקודת לבו עד שהיתה למעלה מן השכל והוא מבחי' יחידה כו' ומבחי' גבורות שבה, והיינו בחילא יתיר כי לשון יתיר הוא ענין ריבוי שהוא בתגבורת גדול עד אין קץ כנ"ל, וכמו"כ באתעדל"ת שמעורר בחי' גבורות דיחידה שבנפש כן נתעורר לעילא ג"כ בחי' גבורות דעתיק שלמעלה מחו"ב דאצילות שיתלבש במו"ס ויומשך האור בכלי כו' מפני שאין מיתוק הדין אלא בשרשו ולא הי' התעוררות זו ע"י מעשה המצות לבד, כי קיום המצוה היא קיום רצון שנתלבש כבר בחכמה דאצילות, וכמ"ש בד"ה תקעו בחודש שופר שיש ב' בחי' ברצון הא' המלובש בחכמה כו' ע"ש, וע"י קיום התומ"צ תתקשר הנפש ברצון זה כו', אבל כשעדיין אין התלבשות פנימיות הרצון העליון הנק' רצון הפשוט והיינו מבחי' יחידה כנ"ל במו"ס דא"א, וצריך בחי' העלאת מ"ן לעורר התלבשות זו אין זה כ"א ע"י בע"ת דוקא דמשכין לי' בחילא יתיר כנ"ל, והוא כמשל הצור שנק' (בל"א קרעמין) כשנפסק האש מן הגחלת מחמת שכיבוהו במים וכדומה, אזי העצה להמציא אש מעיקרו כו', והוא ההכאה בצור פעמיים ושלש עד שיוציא אש מתוכה וידליקו הגחלת והנר ממנו, וממנו ידליקו האחרים כו', והרי האש היה תחילה בהעלם בתוך הצור אך ע"י ההכאה הוציאוהו מן ההעלם אל הגילוי, וכשכבר נתגלה כל מה שיקבלו אחרים זמ"ז אין א' מקור לחברו כ"א מגילוי לגילוי כו' אבל הצור הוא אמיתית המקור לכולם כו', כמו עד"מ צור העליון בחי' בוצינא דקרדוניתא הנ"ל שממנו מקור מוצא גבורות דע"י שבא לידי גילוי אורות בכלים שהוא כל עולם הנאצלים כנ"ל, והיינו מן ההעלם לידי גילוי כנ"ל מענין יו"ד ספירות הגנוזות כו', וכשכבר נתלבשה במו"ס דא"א ונמשכים הי"ג תקוני' כו', אזי ביכולת הכלי להמשיך תו' אורות כנ"ל בענין אש אוכלה כו', אבל להוציא אור חדש מעיקרו מן בחי' צור הזה מן ההעלם לגילוי א"א ע"י כלים שהם רמ"ח מצות רמ"ח איברים דמלכא, כידוע מפני שאין שרש הכלים אלא מהיכן שהוא שורש האור והיינו מראשית הגילוי של אור א"ס ב"ה במו"ס, אבל מן ההעלם שבצור שהוא מבחינה תחתונה שבמאציל ג"כ כנ"ל אין ביכולתם להמשיך כו', אך ע"י תשובה עילאה מנקודת הלב שלמעלה מהדעת עד כלות הנפש מתעורר ההעלם שבצור לצאת לגילוי וזהו במקום שבע"ת עומדים והיינו בצור הזה אין צד"ג יכולים לעמוד שם, כי עבודת הצדיקים הם רק המשכת תוספות אורות בכלים ע"י רמ"ח אברים כו', וזהו ענין מאמר ר' יש קונה עולמו בשעה אחת והיינו שע"ה נהורין דנפיקין ע"י הכאת הצור הזה כמבואר בע"ח, ומתורץ קושיא הנ"ל מהיכן זכה לחיי העוה"ב בלא קיום מצות כו' כי הלא המשיך מקור המצות והוא בחי' רעוא דכל רעוין דהיינו בעל הרצון הנק' רצון פשוט שלא מתלבש בחכמה כלל וכנ"ל כי בכח הרצון הלאו הן כו', לכך בתשובה עילאה הזדונות נעשו כזכיות ממש ועיקר הטעם לכה המשכה זו שהמשיך ר"א ב"ד הוא מפני שמאד נתחרט מהיפוך הרצון בחטאיו עד שהתעורר למעלה בחינת בעל הרצון שהוא מקור המצות כו'.

קיצור. שמכ"ז יובן תשובה שהיא בחילא יתיר בחי' גבורה וכח שעי"ז מתעורר גבורה דע"י שמשם שורש ומקור החיות וממשיך מבחי' צור גילוי בחי' כי הוי' אלקיך אש כו', כי בחי' מימינו אש דת למו ר"ת מאד, שע"י בכל מאדך ממשיכים בחי' זו משרשו וכמו בהר סיני אשר ירד עליו ה' באש כו' והוא המשכה מרעוא דכ"ר למעלה מבחי' הרצון המלובש בחכמה כמ"ש תקעו בחדש.

ז) **וביאור** הענין הנה יש להבין בענין מעשה דר"א בן דורדיא הנ"ל שאמר עליו ר' יש קונה עולמו בשעה אחת להיות כי בזאת יתרון מעלת מס"נ על קדוש השם שבזה שמעלה מ"ן לאו"א כנזכר בעשרה הרוגי מלכות, משא"כ ע"י תומ"צ לבד לא היה ההעלאת מ"ן לאו"א כ"א לזו"נ שמהם נמשכו הנשמות כו' כנז' בע"ח ביו"ד הרוגי מלכות שמסרו גופם כו', וזהו שבשרו המגיד להב"י שיזכוהו לקדה"ש כו'. ולהבין זה דהנה עד"מ להב גדולה מאד שא"א לשום אדם להגיע אליו כ"א כשיפרידו חלק מקצת ממנו לצד אחר וישימוהו בכלי וכדומה יוכל לתופסו ע"י הכלי, אבל במקור אמצעות הלהב הגדול לא יוכל לגשת ולהשיגו ולתפסו ע"י הכלי כו', או כמו ים הגדול שלא יוכל לרדת בעומק אמצעיתו שלא יוטבע כו', אך במקומות המתפרדים ומתחלקים מן הים לצדדים משם יומשך בחפירה קטנה כו', כמ"כ יובן למשכיל מעלת מס"נ באש הגשמי' הרי כשמוסר כל נשמתו אף מה שבגופו ובשרו הוא עולה את נפשו במקור חיי העולמים בעצמיות א"ס ב"ה ולא בהתפשטות אורותיו לחיות העולמות כי אינו ירא לגש כלל כו' משא"כ כשיש לו אהבה רבה לכלות הנפש מחמת השגת ויחודים עליונים הוא ע"י כלים מכלים שונים והוא כמשל האוחז האור הנפרד ע"י כלי כו' וזהו שע"י שיצאת נשמתו בבכי' השיג ר' כל מה שהי' עובד ר"א זה בנפשו במעשה המצות ועבודה שבלב זו תפלה אפילו מאה שנים קנה הכל בשעה ורגע זו שיצאה נשמתו ממש ואעפ"כ קנה עולמו בלבד פי' וכל נשמה לפי ערכה כן הוא ערך המקור והחלקים הנפרדים כו' והרי כמה צדיקים הי' גדולים ממנו אף שלא מסרו נפשם על קד"ש ולא הי' רק עבודתם ע"י כלים מכלים שונים כו' מפני שנשמתם הגבה למעלה עד שהאורות שהמשיכו בכליהם היו גבוהים מאד נעלים אפילו מהתכללות כל נשמת של ר"א זה במקורו כו', וזהו שגם ר"ע אמר לפי ערכו מתי אקיימנה במס"נ בבחי' המקור שלו, ובדרך כללות העולמות ידוע שאו"א דאצילות המה המקוריים לכל הנאצלים והמדות דאצילות המה הענפים הנפרדים כמו מקומות המתפרדים מים הגדול כו' ולכך הבאים מכל מקדה"ש מעלים מ"ן לאו"א, וכל עבודת הצדיקים בק"ש ותורה מעלים מ"ן לזו"נ ומזה יובן ענין התשובה בחילא יתיר שעי"ז מעלים מ"ן לאו"א להמשיך אור חדש ממקורו מבחי' כי בי"ה הוי' צור עולמים כו' וכנ"ל בענין ונצבת על הצור.

קיצור. תשובה בחילא יתיר ע"ד שע"י תומ"צ ממשיכים יחוד זו"נ, אבל להמשיך יחוד או"א זהו ע"י מס"נ דוקא ועד"ז הוא ענין התשובה בחילא יתיר.

ז) ולתוספות ביאור יש להעתיק מה שמ"כ וז"ל ירושלמי ובחרת בחיים זו אומנות כו', וזה פלא איך יהי' מצות ובחרת בחיים הכוונה בחיים גשמיים דפרנסה ועוד דסיפי' דקרא מדבר בעבודת ה' לאהבה את ה' אלקיך כו', והנה באמת ענין היסורים גבוהים מאד בשרשם להיות שהן מבחי' הגבורות שגבוהים מן החסדים כידוע במעלת הזהב על הכסף כו', ועיין בסש"ב פ' כ"ז, ומ"ש ע"פ כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר, ולזה הטעם שרש המצות ל"ת גבוהים ממ"ע דשס"ה ל"ת המה מבחי' הגבורות כו' כמ"ש ע"פ בארץ לא זרועה כו', כי גם הלוים יהיו לע"ל גבוהים מן הכהנים הכל מזה הטעם וגם הנה מבואר במ"א ע"פ והפכתי אבלם לששון על ענין הקללות שכאשר יהפכו לברכות יהיו מעלתם גבוה מן הברכות ג"כ מזה הטעם, כמו עד"מ האב המכה את בנו ומייסרו להטותו לדרך הטוב כמו שיש בהכאה ויסורים הללו בחי' פנימי' עוז האהבה יותר הרבה מן האהבה התקועה תמיד בלבבו אליו כו' ע"ש, וזהו אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה דוקא ממקום ששורש מצות ל"ת נמשכים למעלה מו"ה דרמ"ח מ"ע נמשכים כמ"ש במ"א, והאות והראיה לזה הנה אנו רואים שמצות קדה"ש מפני כשמוסר נפשו בפו"מ ליהרג עקה"ש קונה עולמו בשרש ומדרגה גבוה כ"כ עד שאין תורה ומצות יכולים להגיע לשם וכענין הרוגי לוד אין כל ברי' כו' וכענין ר' אליעזר בן דורדיא כו', וזהו שבישר המגיד להב"י ז"ל שיזכוהו להיות מוסר נפשו עקה"ש כו', ואח"כ איבד זכיה זו כמבואר שם, ולכאורה יפלא מהו זכיה זו הא כשיעסוק בתורת ה' ומצות כשיאריך ימים יקנה לו חיי העה"ב, וכשימות עקה"ש יחסר לו המעשה הטוב שהי' יכול לעשות בשנים רבות כו', אך הענין הוא דמעלת ומדרגת קדה"ש גבוה הרבה מכל מעשה הטוב שהי' עושה גם בחמישים שנה כו' והכל הוא רק מטעם הנ"ל שבחי' היסורים גבוהים מאד נעלה עד שאין המשכת החסדים שמצד המעשה הטוב יכולים לעמוד שם כו', וזה היה טעמו של ר' עקיבא שאמר מתי יבוא לידי ואקיימנה כו' וזה היה מעלת ר' אלעזר* ב"ר שמעון שקיבל עליו יסורים כו') והנה להיות מבואר כי בחי' היסורים הן למעלה מעלה מבחי' העבודה והמעשה וא"כ כשהאדם מקבל יסורים א"צ כלל לעבודה כי מ"ל קטלה כולו כו', ע"כ אמר ובחרת בחיים כו' פי' עכ"ז לא תהי' הבחירה ביסורים הגם שהם גבוהין בשרשן מאד כ"א כאשר יבואו מלמעלה מאת ה' היתה זאת וכמ"ש אשר תיסרנו י"ה דוקא, אבל לא שיבחור בבחירה ורצון בהם ולפטור א"ע מן העבודה כו' מפני שכ"ז המעשה עיקר כמ"ש היום לעשותם כו', וזה כל האדם כי לא נברא האדם אלא בשביל העבודה דוקא (שהוא היפך היסורים) דהיינו בחי' ההמשכות אלקות בתורה ומ"ע כו', וזהו ובחרת הבחירה שלך לא תהי' רק בחיים לאהבה את ה' כו' ע"י עבודת התומ"צ כו', אם אם יבואו היסורים מלמעלה ולא מצד עצמך אזי תקבלם באהבה כי שרשן גבוהין מאד כנ"ל, וזהו שאמר בירושלמי הנ"ל ובחרת בחיים זו אומנות דלא יאמר האדם לא אעסוק בפרנסה ואקבל יסורים גשמיים ואפטר מן העבודה, מטעם הנ"ל, אלא יבחר בחיים שצריך לראות שיהיה לו חיים של מנוחה על ידי עסק אומנותו לפרנס א"ע בכדי שלא יקבל יסורים המבלבלים

*) בכת"י ב': ראב"ד.

כו', ויוכל לעבוד ה' בתורה ומצות מפני כי זה כל האדם כנ"ל. ואמנם כשהיסורים באים מלמעלה צריך לקבלם באהבה כמאמרם ז"ל, ויש להבין למה יקבלם באהבה דוקא הענין הוא דידוע דקו השמאל הוא בג"ה כו', ובינה מינה דינין מתערין כו' היינו ששרש דשרש הדינין מבינה הן מתערין כו', וע"י השמחה שע"י הבינה דוקא כמ"ש אם הבנים שמחה הנה נמתקין ע"ז הדינין בשרשן כו' ודוקא ע"י השמחה שבהתבוננות ברשפי אש התלהבות אורה ושמחה הנגלית כו' הוא שמתמתקת בבחי' גבורות התלהבות הנק' שמחה כו' לא יומתק ע"ז היסורים בשרשן, כי הגם שמבואר בזהר פ' תצוה דקפ"ד ממשל אבן ספיר כו' דאתערותא דלעילא בחסד וחדוה לא אתער רק מאתעדל"ת בחדוה כו', ויכול להיות שע"י שיהיה האדם תמיד במדרגת האהבה והחדוה לא יבואו עליו דינין בתחילה כו', אך כדי שיומתקו הדינין שכבר באו א"א להמתיק הדינים אלא ע"י גבורות רשפי אש האהבה דוקא לפי שאין מיתוק הדין אלא בשרשו כידוע, ושורש הדינין מבינה והוא שורש קו השמאל בחי' אש ע"כ צ"ל האהבה ברשפי אש שלהבת כו', ומכל זה יובן ענין יוהכ"פ שנאמר שבת שבתון כו' ועניתם שענין ה' עינויים הם ע"ד בחי' יסורין שמגיעין למעלה מתורה ומצות להמשיך מבחי' הצור כו'.

קיצור. ענין ובחרת בחיים, אע"פ שיסורין גבוהים יותר עכ"ז המעשה עיקר כי היום לעשותם.

ז) **וזהו** כי ביום הזה יכפר כו' לפני ה' תטהרו פי' לפני ה' למעלה משם הוי', והוא ענין יגמה"ר שהוא ממו"ס שהוא שורש כל הנאצלים והיינו לפני הוי' כי שם הוי' הוא כשנאצל אור החכמה ע"י צמצום והתפשטות כו' שהוא אותיות דשם הוי' כנודע, אבל בשרש הנאצל עדיין הוא לפני הוי' ושם הוא מיתוק כל העוונות כנ"ל שאין היפך הרצון תופס מקום מפני גודל ההרחבה כי רבה היא כו' ואעפ"כ כתיב תטהרו היינו ע"י התשובה בחילא יתיר כו', וזהו כי היום הזה יכפר ולא נזכר כלל מי המכפר הוא בחי' תחתונה שבנאצל מצד עצמות המאציל שלא נודע בשם כלל הנקרא רדל"א דלא ידע כלל בשם, כי שם מ"ה שממצחא כו' הוא שרש התיקון ויציאות היו"ד ספירות הגנוזות שיתגלו כו' אבל מצד בחי' מהותו ועצמותו ית' אינו נתפס בשם כלל ומשם נמשך לטהר אתכם ע"ד השיבנו אליך ונשובה פי' אם אין תשובה עילאה מצד עצמינו כ"א השיבנו אתה ע"י שתחדש ימינו כקדם, כי ימי קדם נקראים מה שהוא עצמות המאציל כו' וזהו שתחדש ימינו כקדם קדמונו של עולם הנאצל והוא מבחי' רדל"א ואז ונשובה נעשה תשובה עילאה עד שנוציא ההעלם לגילוי מצור העליון.

פ' האזינו

האזינו השמים ותשמע הארץ, הנה בפרשה שלפניה כתיב העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ, כי תשב"כ נק' שמים, והארץ היא בחי' תשבע"פ, והנה תיבת שמים היינו שם מים, המים אין להם גוון, אלא הם משתנים לפי גוון הכלי, כך החכמה שבתשב"כ אין בה השגה והבנה, רק ע"י המצות שעושין ישראל אזי יש לתורה גוונין, כמו ע"י מצות הצדקה נעשה בתורה גוון של חסד, ובמצות ובערת הרע נמשך בה גוון אדום (עיין במד"ר בשה"ש ע"פ דודי צח ואדום ועיין במד"ר פ' משפטים פ"ל דף קמ"ז ע"ב ע"פ מדוע אדום ללבושיך כו'), וזהו העדותי בכם את השמים שנראין בהם הגוונין (ועמ"ש בד"ה ויקהל משה בפי' בדרך עדותיך ששתי כו' שע"י ציצית ממשיכים לבושיה כתלג חיוור ואפשר זהו מש"כ אשר אור א"ס שלמעלה מהחכמה ממשיכים בחכמה ע"י קיום התומ"צ) אלה המצות אשר יעשה אותם האדם ועשיתם אתם כאלו עשאוני (ע' ד"ה אני ישנה).

ב) **וזהו** כל הנקרא בשמי, כל היינו כללות נש"י (ע' בסידור בד"ה נשמת כל חי) הנקרא בשמי שנקראו ונמשכו למטה בבחי' שמי, שהוא שם הוי' (ע"ש בסידור בענין תברך את שמך, וע' בלק"ת ד"ה האזינו השמים הראשון בענין והרות תשוב כו' עד יעבור עמך ה') וירידתם למטה הוא בחי' ולכבודי, כבוד היינו תורה, וכבוד היינו לבוש וכמ"ש על התורה עוטה אור כשלמה (ע' מזה בסידור ד"ה ועשו להם ציצית) כי המלך אין רואין אותו כשהוא ערום, וגם אין דרכו של מלך להלביש בעצמו כ"א העבד מלבישו כך נאמר כי לי בנ"י עבדים הם המלבישים כו' (וע' לק"ת ד"ה יונתי בחגוי בפי' יפתי), וזהו כל הנקרא בשמי ולכבודי, וזהו ודברת בם, והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, וע' בלק"ת מן וז"ש כל הנקרא בשמי, עד לשון התקשרות והתחברות כו'.

ג) **והנה** הכח הזה שיש בנפש האדם כו' עד הגם שהוא בלתי שכל כלל ונעוץ סופן כו'.

ביאור האזינו

לבאר הדברים ע"פ האזינו השמים כו' בענין שארז"ל כנס"י שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם לנו והקב"ה השיבה כהוגן אהי' כטל לישראל וזהו יערוף כמטר כו' תזל כטל כו', דהיינו כי גשם הוא אתעדל"ע הנמשך ע"י אתעדל"ת ואד יעלה מן הארץ אך טל הוא בחי' ומדרגה גבוה מאד נעלה

מה שא"א להמשיך ע"י אתעדל"ת כו'. ואעתיק ע"פ מה שמ"כ בזה הדרוש. כ"י דו"ח הרב זצ"ל, הנה ידוע שכל העליות וירידות הן הכל בבחי' א"פ אבל בבחי' א"מ אין שייך עליות וירידות כלל, רק כשהאו"פ מתעלה בעילוי יותר ממילא מגיע לבחי' או"מ (וע' בפע"ח בשער השבת פרק ז' דבליל שבת נכנסי' אורות מקיפים דז"א נכנסו בו בסוד א"פ, היינו ג"כ עד"ז מחמת שבליל שבת יש עליות העולמות לכך גם בכלים דז"א וא"פ שבו יש בחי' עליית זו שהא"מ דז"א יכנסו בו בבחי' א"פ, ואין שינוי זה מצד הא"מ עצמן כ"א מצד הכלים וא"פ דז"א שבחול א"א להיות בהם גלוי אור המקיף רק בשבת הם מזדככים יותר עד שיוכל להיות בהם גלוי הא"מ בבחי' פנימי), והטעם הוא כי כל בחי' עליות הנ"ל הוא ענין הבירורים דרפ"ח ניצוצים שנפלו בשבה"כ בבי"ע שנעשה בהם פסולת וצריכים לברר הטוב מהרע ואז עולה בבחי' מ"ן לשרשו ועי"ז הוא ג"כ עליות זו"נ דאצילות וכל בחי' בירורים הנ"ל הכל הוא ע"י הא"פ דבחכמה אתברירו לברר הטוב ולדחות הרע שזהו ע"י שהחכמה מתלבשת לברר וכמו בחי' א"פ משא"כ המקיף אינו מתלבש לברר כו', כי המקיף מסמא עיני החיצונים שדוחה אותן לגמרי ולא בחי' בירור ולכן מעמד הקליפות אחוריהם אל המקיף לפי שמהמקיף א"י לינק, ופניהם אל הפנימי שמשם יוכל להיות להם יניקה אחר רבוי ההשתלשלות דוקא מבחי' שערות כו', אבל ע"י התלבשות שם מ"ה הוא מברר ומפריד הטוב מהרע שלא ינקו כו', לכן עיקר הבירורים רק ע"י כלים וא"פ, וכמו בבהמ"ק הי' הקרבנות ע"ג מזבח וכמ"ש גבי ענין גרשון וקהת כו', ולכן מקור המ"ן ומ"ד הוא מב' מזלות דא"א ונוצר ונקה שמהם יונקים או"א וכמשי"ת, דהנה אבא יונק ממזל השמיני ואורייתא מחכמה נפקת וא"כ מקור התורה הוא מבחי' מזל ונוצר חסד (והוא המשכת מ"ד הנמשך ע"י העלאת מ"ן דבירורים), וזהו ונוצר חסד לאלפים כי התורה קדמה לעולם אלפים שנה כו' והנה אימא יונק ממזל הי"ג ונקה, ובחי' זו הוא משרז"ל אין מזל לישראל ר"ל כי בכל נשמה יש בחי' נשמה המלובשת בגוף, ויש בחי' מזלי' שהוא בחי' מקור הנשמה שהוא בחי' אין דהיינו כמ"ש והחכמה מאין תמצא דהיינו בחי' אבא יונק ממזל השמיני, וכך אימא שהיא מקור נש"י ששורש כל הנש"י מבחי' אימא. הנק' שכינתא עילאה בזהר, הנה הוא יונק ממזל הי"ג שהוא ג"כ בחי' אין דהיינו שנמשך מבחי' כתר וזהו אין מזל לישראל וזהו מאין באת כו' (וז"ש אתי מלבנון כלה כי ונוזלים מלבנון כתי' כמ"ש לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקא לכן המזלות הנ"ל דא"א נק' ונוזלים מן לבנון, והתורה נק' חתן וכנ"י כלה, וע"כ אומר אתי מלבנון כלה, דהכלה נש"י שרשה ג"כ מבחי' לבנון מזל הי"ג כמו שהחתן שהוא התורה שרשה ממזל ונוצר כו', וזהו מ"ש הכל תלוי במזל אפי' ס"ת בהיכל דהיינו כמו בנשמה יש בחי' מה שאינו מתלבש בגוף ונק' מזלי' כך ג"כ באורייתא דמחכמה נפקת יש בחי' מזלי' כי אבא רק יונק ממזל השמיני כו' וזה המתלבש בו אבל עצם המזל אינו מתלבש רק שהוא בחי' מקיף, וכנודע דחילוק גדול הוא בין מה שאו"א מלבישי' לזרועות דא"א שהם בחי' ז"ת דא"א שם שייך בחי' התלבשות ממש ע"ד א"פ ממש שמתלבש בהכלי אבל ממזלות דא"א הנמשכים ממו"ס אינם רק יונקים, ולא

התלבשות ממש, א"כ הוא בבחי' מקיף ממש על התורה דמחכמה נפקת, ולכן נק' הכל תלוי במזל, וכמו מזל של בחי' הנשמה שהוא בבחי' מקיף עליו. והנה עפ"ז יש לתרץ מה דקשה לכאורה על מ"ש בד"ה יונתי בחגוי, דבחי' מזליה דהנשמה ע"ז נאמר קודש ישראל לה' ראשית תבואתו שישראל הוא ראשית ומקור התורה כו' לעשות את כל דברי התורה הזאת שישראל הם העושים את התורה כו' ע"ש, דלכאורה אינו מובן דאם אמנם אמת נכון הדבר דבחי' מזליה של הנשמה שהוא מבחי' כתר הרי הוא גבוה מהתורה עצמה דמחכמה נפקת, אבל הרי כמו כן בתורה יש בחי' מזליה ג"כ מבחי' כתר, וא"כ אמאי נק' ראשית תבואתו, אך לפי הנ"ל דמזלי' דנשמות הוא ממזל הי"ג ונקה אתי שפיר, דאיתא בע"ח שער א"א פרק י"א שבתיקון נוצר חסד הפנימי שבו הוא בחי' מלכות שבח"ס, ובתיקון ונקה הפנימי שבו הוא יסוד דגלגלתא, א"כ הרי בחי' מזלי' דנשמות שהוא מזל הי"ג שרשו גבוה יותר ממזלי' דבתורה, שזהו בחי' מל' שהיא הארה לבד, וגם מל' דמו"ס, וזה הוא בחי' יסוד שהוא עצמיות וגם יסוד דגלגלתא, והוא כמארז"ל איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, הרי הנקבה שרשה גבוה מהזכר שהיא נולדת מזרע האיש והזכר מזרע האשה, וכך התורה שהיא בחי' חתן ובחי' חכמה שרשו ממלכות דמו"ס שהוא בחי' נוק' אבל נש"י שהן בחי' כלה ושכינתא עילאה בינה שרשו מיסוד דגלגלתא כו' שהיסוד בחי' דכר, וז"ש בסידור בד"ה להבין שרש ענין יוצר הרים כו' שהחכמה דאצי' שרשה מבחי' מלכות דא"ק והבינה שרשה מבחי' יסוד לפי שאיש מזריע תחלה יולדת נקבה כו' ע"ש, דר"ל כנ"ל דחכמה שרשה ממזל ונוצר שהוא מבחי' מל' דח"ס ואין שרשה ממזל הי"ג דהוא בחי' יסוד כו' כנ"ל, אלא דשם פי' חתן וכלה על תשב"כ ותשבע"פ וכאן על תורה וכנס"י כו' וזהו וקונה הכל, קונה אותיות ונקה הכל אותיות כלה, וא"כ לפי"ז א"ש שישראל נק' ראשית תבואתו ראשית ומקור להתורה כי כן בבחי' מזלי' הם גבוהים יותר, וזהו ע"ד א"ח עט"ב ועיין בע"ח שי"ג פ"ב מזה כו', דמשם יובן דגם מצד קבלת או"א והלבשתן לזרועות דא"א יש מעלה יתירה בבינה שנק' מחמת זה עט"ב, ומזה יובן ג"ב מ"ש בד"ה לך לך, דאברם נק' אברהם בתוס' ה' כי התגלות עתיק בבינה כו' ע"ש, ואתי מלבנון תבואי זהו ענין יחוד חתן וכלה ע"י החופה שאז נמשך להם תוספת אור לשניהם כו' והחופה הוא בחי' שמו"ע שנק' בית תפלה, כי עליות התומ"צ לשרשם הוא ע"י התפלה וכן עליות נש"י לשרשן, תשורי מראש אמנה כי בתורה נאמר ואהי' אצלו אמון ובכנס"י מראש אמנה כן פי' בספר ע"ה).

והנה עד כאן שייך בחי' אתעדל"ת וכמ"ש בפע"ח שלצורך יחוד או"א צ"ל העלאת מ"ן ע"י מס"נ ויחוד זו"נ הוא ע"י תומ"צ, ויחוד או"א הוא ע"י שנמשך להם מוחין מב' המזלות הנ"ל לכן הוא ע"י מס"נ דוקא שהוא עליות הנשמה לשרשה ומקורה בבחי' מזלי' שהוא מזל הי"ג שעי"ז יומשך ג"כ מ"ד ממזל ונוצר כו', וע' באגה"ק ד"ה למה נסמכה פ' מרים לפ' פרה שכתב במס"נ להי' בק"ש שעי"ז היו מעלים מ"ן לאו"א כו' ועי"ז היו נמשכים ויורדים בחי' מ"ד מתיקון ונוצר חסד כו', והמ"ן זה דמס"נ הוא ג"כ מבחי'

הבירורים דהיינו שהנה"ב והגוף מסכימים וחפצים למס"נ לה' שע"ז עולה בבחי' מ"ן לשרש הנה"א לבחי' מזלי' כנ"ל וע"ז נמשך המ"ד בחכמה אתברירו שהמ"ד מברר המ"ן כו'. נמצא בחי' ההעלאת מ"ן הוא מגיע בבחי' שני מזלות הנ"ל כי לשם מגיע שורש הבירורים דרפ"ח כו', אבל למעלה מהמזלות הנ"ל המשפיעים לאו"א הוא בחי' שלמעלה מאתעדל"ת והעלאת מ"ן והיינו שהוא למעלה מבחי' הבירורים שהם המ"ן ומ"ד שאינם שייכים רק בבחי' הא"פ אבל באו"מ אין שייך בחי' בירורים כלל לכן אין מגיע לשם ההעלאת מ"ן וע"ז נאמר אם צדקת מה תתן לו כו', כ"א אעפ"כ לאחר שמתעלה הא"פ ע"י הבירורים דמ"ן ומ"ד כלל אזי ממילא ישכון ויומשך עליו האו"מ, וזהו ענין החילוק בין ויבא כגשם לנו לבחי' אהי' כטל, שהגשם הוא המשכת מ"ד הנמשך ע"י אתעדל"ת דבחי' מ"ן ואד יעלה כו' והיינו מבחי' ב' מזלות הנ"ל שהם שרש ענין מ"ן ומ"ד, אבל בחי' טל הוא טלא דבדולחא שהוא למעלה מעלה מב' מזלות כי הוא בחי' עצמיות חכמתא עילאה סתימאה שבו מלובש בחי' גבורה דעת"י כו' ומה שנמשך במזלות הרי הוא רק כמו בחי' שערות והרי השערה אינו ערוך כלל לעצמיות המוח עד"מ וראי' לזה שהרי אף העור שהוא חיצוניות עכ"ז כשיחתכו בו ירגיש כאב במוח משא"כ השערות כשיחתכם לא ירגיש שום כאב כ"א כשימשכם מעיקרם האחוז במוח כו', והוא מפני שבהעור עם היותו חיצוניות מ"מ מלובש בו דם הנפש ממש שמתפשט בו נפש החיונית ממש משא"כ השערות שהם רק מותרי מוחין, וזהו שיניקת או"א מג"ר דא"א הוא רק ע"י בחי' שערות, כי הוא בחי' שלמעלה מהשתלשלות לכך לא יוכלו לקבל משם יניקה כ"א מבחי' שערות משא"כ מבחי' ששייך השתלשלות שם אין ההמשכה מבחי' שערות כ"א בחי' התלבשות עצמיות העליון מתלבש בתחתון כו', ולכן מזה יובן איך בחי' עצמיות טלא דבדולחא שהוא בחי' האו"מ גבוה לאין קץ יותר מבחי' המזלות, ולכן על השפעת מ"ד ומ"ן דמזלות נאמר יערוף כמטר עורף הוא בחי' חיצוניות שנק' רק בחי' חיצוניות ומותרי מוחין לגבי בחי' הטל וע"כ כנס"י ששאלה בחי' ויבוא כגשם נק' ששאלה שלא כהוגן, והקב"ה השיבה כהוגן אהי' כטל לישראל (וע' בזהר תוריע דמ"ט, דאפילו מים חיים דפרה שממשיך מ"ד מתיקון ונוצר כו' נק' רק שיורי טלא דבדולחא ולכן מטהר טומאת מת להיותו עכ"פ שיורי טלא והיינו כמו בחי' מזלות אבל בגלוי בחי' הטל ממש יהי' עי"ז תחיית המתים ממש).

והנה בשבת הוא ג"כ עליות העולמות ולכן שבת אותיות תשב ואזי נטיף טלא דעתיקא בכל השלשה סעודות דשבת שהם הכל סעודתא דעתיקא שאף בסעודתא דז"א וחק"ת מתגלה העונג דעתיקא רק לכך נקרא סעודתא דז"א או חק"ת ע"ש אכילתם שאז ז"א אוכל (ר"ל שהוא העיקר) אבל בכולם מתגלה העונג דעתיקא שהוא בחי' הטפת הטלא דעתיקא (ועיין בהדרוש שע"פ האזינו, מבואר דתשובה זהו בחי' ויבא כגשם וזהו ג"כ בחי' יוהכ"פ ושבת אותיות תשב, רק סוכות הוא בחי' טל וא"כ כאן הוא סתירה לזה דאומר דשבת הוא ג"כ בחי' טל, וכ"ש יוהכ"פ כדלקמן. אך הענין כי הנה במ"א מבואר דבחי' שבת הוא אתעדל"ע הנמשך ע"י אתעדל"ת וזהו שאמרו מי שטרח בע"ש

יאכל בשבת עיין בד"ה למנצח על השמינית, וזהו ג"כ ענין וקראת לשבת עונג פי' וקראת היינו שאתה קורא וממשיך העונג ע"י עבודתך בששת ימי המעשה וזהו ג"כ מ"ש זכור את יום השבת לקדשו, ולעשות את השבת ובמ"א מבואר דשבת הוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ולכן ארז"ל מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה כו', מתנה דוקא וז"ש ראו כי ה' נתן לכם את השבת, נתן דייקא בבחי' מתנה, והוא ע"ד אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, והיינו שב' הבחי' אמת שיש בשבת בחי' טלא דנטיף מעתיקא שהוא למעלה מאתעדל"ע לכן נק' מתנה, אלא שאין נותנין מתנה זו אא"כ למי שטרח מע"ש, להיות כל ימיו בתשובה וגם שבת אותיות תשב, והוא בחי' לעשות את השבת שעי"ז נמשך האתעדל"ע שע"י אתעדל"ת ששרשה מבחי' המזלות אז נותנין גם המתנה מבחי' טלא דנטיף מעתיקא כו' ועי"ז נאמר אז תתענג על הוי' למעלה משם הוי', וכן ג"כ ביוהכ"פ שנק' שבת שבתון שאז הוא עיקר התשובה ביותר מבשבת, א"כ גם בחי' המתנה והטל נמשך ג"כ אז ביתר שאת, אך בסוכות הוא עיקר בחי' גלוי המשכת המקיפים שהוא בחי' הטל כו', אך מה שקשה עוד הוא דהרי אמרו דטל לא מיעצר משמע אפילו ליכא אתעדל"ת כלל, וגם ע"ז מובן התירוץ דיש כמה בחי' טל וכמו שאמרו בגמרא גבי טל גשמי שיש טל של ברכה כו', ותדע דיוהכ"פ מכפר מצד עצמו עכצ"ל שיש בו מבחי' אתעדל"ע הנ"ל שלמעלה מאתעדל"ת ואעפ"כ יש חילוק גדול בין אם יש תשובה שלימה ואתעדל"ת כדבעי או לא כמ"ש במ"א באריכות ע"פ שבת שבתון הוא ולפעמים נאמר היא בלשון נקבה שכשיש אתעדל"ת אז הגילוי מבחי' עליונה יותר כו' נמצא בשבת יוהכ"פ יש ב' הבחי', אך עיקר בחי' גלוי אתעדל"ע זו שלמעלה מאתעדל"ת זהו ענין חג הסוכות), והנה בכל יום בעת התפלה יש ג"כ הארה מבחי' שבת (ויש בזה ג"כ ב' הבחי' הא' כל ימיו בתשובה בחי' אתעדל"ת דוקא דהיינו בק"ש שמע ישראל כו' למס"נ באחד כו', ויש ג"כ גילוי בחי' עליונה שלמעלה מאתעדל"ת והוא גלוי המקיף שנמשך בשמו"ע כמ"ש במ"א ד"ה השמים כסאי בפי' איזה בית אשר תבנו לי כו' שע"ז נאמר ואל זה אביט אל עני ונכה רוח בחי' ביטול דלית לי' מגרמיה כלום אפילו תומ"צ כו' רק ע"י ביטול בתפלה כו' אזי ממילא נמשך אליו בחי' זו וזהו ברוך אתה כלומר ברוך מעצמך ומאליך עכ"ל שם, הרי מובן שבתפלה יש מבחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת והוא המשכת המקיף אלא שזה אינו נמשך כ"א לאחר המשכת הפנימי' ע"י אתעדל"ת ותשובה ומס"נ בק"ש כו'), אך הוא רק בחי' הארה בעלמא ובשבת עצמו מתגלה עצם המהות כמו עד"מ המדליק נר מן אור האבוקה שהנר הוא הארה קטנה מכל אור האבוקה כמ"כ בשבת מתגלה עצם המהות בחי' הנ"ל דהיינו בחי' כלל הדבר ממש ובכל יום נתחלק לפרטים שמתגלה בכל יום הארה פרטית מבחי' ההארה הכוללת שמתגלה בשבת שאין ערוך אור הפרטי המתגלה בכל יום לגבי אור הכללי דשבת עצמו כביטול הנר בפני האבוקה (וכמ"ש במ"א בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום, דבחי' המן נמשך ג"כ מבחי' טל וירד למטה בחול ולא בשבת משום דהמשכת בחי' הטל למטה א"א שיהי' נמשך כ"א ע"י צמצומים גדולים הנק' קווצותיו רסיסי לילה שהוא בחי' שערות, וזהו שראשי נמלא טל

קווצותיו רסיסי לילה, ולכן בשבת שהוא למעלה מבחי' צמצומי' ושעות הנ"ל א"א שיומשך המן למטה כלל, אבל למעלה אזי בשבת דוקא עיקר המשכת טלא דנטיף מעתיקא כו' כי שם יורד בלי צמצומים הנ"ל וכמשל האבוקה עצמה משא"כ הנר, ולפי ששבת מאיר האבוקה ע"כ הנר בטל שם לגמרי לכן א"א לירד למטה בעוה"ז מן גשמי שאינו נמשך כ"א ע"ד בחי' נר כו' עד"מ ולכן ירד בחול דוקא ולא בשבת ומזה יובן שאין ערוך גלוי ההארה שבגי' לגבי שבת עצמו, וזהו ראו כי ה' נתן לכם השבת בחי' מתנה שלמעלה מאתעדל"ת דמש"ה א"א למן לירד בשבת כו' משום שבחי' זו שלמעלה מאתעדל"ת היא בבית גנזי וא"א שיהי' הגילוי בגשמיות העה"ז ממש ע"כ נותן לכם מע"ש לחם יומים כו').

והנה כמו שבחי' הארה דשבת שמתגלה בכל יום בתפלה לגבי השבת עצמו נחשב כנר בפני האבוקה כמ"כ בחי' התגלות עתיקא שבשבת נגד התגלות עתיקא שביוהכ"פ שנקרא שבת שבתון לומר שהגילוי עתיקא שבכל שבתות השנה הם חשובים נגד הגילוי שביוהכ"פ כערך הגילוי בחי' הארת שבת שיש בימות החול לגבי שבת עצמו כו' שהוא כנר בפני האבוקה כך הגילוי שבשבת נק' רק בחי' הארה פרטית לגבי הגילוי שביוהכ"פ שהוא בחי' כללי, פי' כי הטלא דנטיף מעתיקא בשבת בכל השלשה סעודות הוא רק בחי' חיצוניות עתיק ולכן המצוה להתענג בשבת במאכלים שיוכל להתלבש העונג בדברים גשמיים משא"כ ביוהכ"פ הוא דוקא ה' עינויים שהוא הפך התענוג מדברי' גשמיים, מפני שבחי' טלא דנטיף מעתיקא המתגלה ביוהכ"פ הוא מפנימי' עת"י (נ' דלגבי שבת נק' פנימי' דאילו במ"א אמר שפנימי' ע"י יתגלה רק לע"ל, או אפשר יוהכ"פ שאני דהגילוי אינו רק ע"י דרך ה' עינויים וצ"ע וענין עינויים תענו את נפשותיכם, וכן ממש"ל בפי' ואל זה אביט אל עני ונכה רוח כו' עני דוקא כנ"ל), שאינו יכול לישפל ולהתלבש כלל בדברים גשמיים (ופי' כי התענוג שבמאכלי' הוא ממה שנפל בשבה"כ ממקום גבוה מאד שהרי המאכל מחי' את האדם, אך מ"מ שרשו רק מחיצונית עליון דהיינו שהאדם שרשו מז"א ומוצא פי ה' שבמאכל נמשך מחיצוניות אימא שלמעלה מז"א כמ"ש בפע"ח בכונות אכילה עיוהכ"פ, אך מ"מ דוקא מחיצוניות לבד שהשבירה הי' רק בחיצוניות העולמות, אבל בפנימי' עולמות לא הי' בחי' שבירה כלל, לכן בשבת שהתענוג המתגלה הוא מחיצוניות עתיק ע"כ המצוה להתענג במאכלי' גשמיי' ששרשם מחיצוניות התענוג שבבינה כו' משא"כ ביוהכ"פ שהגילוי מבחי' פנימי' הוא אדרבה אסור באכילה כו' שאינו בגדר התענוג דחיצוניות, ועוד יובן ממ"ש במ"א בפי' הא דלע"ל אין בו אכילה ושתיה, כי אכילה זהו בחי' פנימי' כענין אכלו ריעים לעילא, אבל לע"ל הוא הוא גלוי המקיף ע"כ אין בו אכילה כו' וכך גלוי דשבת נק' בחי' פנימי' לגבי גילוי המקיף דיוהכ"פ שנק' שבת שבתון לכן אין בו אכילה ושתיה

בשולי העמוד: אמרתי פה דא"א דעת דע"י גניז בפומא וכן שמו"ע ופי יגיד כו' ממילא, קי"ס שש"פ אין בו אכילה הרי מבחי' הנ"ל.

כו׳, וגם תשמיש המטה אסור כי שם הוא למעלה ג״כ מבחי׳ היחודים, עיין בסוף הביאור דמים רבים כו׳ מי נח נזכר בחי׳ שלמעלה מהיחודים).

יסובבנהו יצרנהו.

הנה כנס״י נק׳ אישון עינו, כמארז״ל כאילו נוגע בבבת עינו, וכתיב עיני ה׳ אל צדיקים עין ד׳ אל יראיו עמ״ש מזה סד״ה כי תשמע בקול, והנה המלאכים נק׳ ג״כ עיני ד׳ כמ״ש בזהר משפטים דף ק״ז וברע״מ פ׳ אמור דצ״ט ע״א, והם עד״מ הכלי שבו מתלבש כח הראיה, אך נש״י נק׳ אישון עינו שבו עיקר כח הראיה, כי הנשמות עלו במחשבה, וזהו ענין השקיפה כו׳ וברך כו׳ משא״כ המלאכים התהוותם מבחי׳ הדבור כמ״ש מזה בת״א פ׳ יתרו בד״ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, ומ״מ יש יתרון מעלה ג״כ במלאכים משא״כ בנשמות (ה׳, ור״ל שעליית הנשמות זהו ע״י שמבררים נה״ב שאזי העליי׳ לאשתאבא בגופא, גם ע״ד והחיות נושאות כו׳ כמ״ש בד״ה זכור ושמור הנ״ל והעלאת נה״ב זהו ע״י שמקבלת מהמלאכים, ע׳), ויובן ע״ד מ״ש הבן יקיר לי אפרים כו׳ על כן המו מעי עליו, היינו המלאכים נק׳ מעי וכל קרבי (כמ״ש מזה בד״ה באתי לגני פ״ב גבי אכלתי יערי שבהם ועל ידם נמשכים כל ההשפעות.

דרושים לסוכות

ושאבתם מים בששון, הנה בכל השנה היה ניסוך היין, ובחג הסוכות היה עוד גם ניסוך המים. ועיין זהר שהם נמשכים מבחי' צדיק חי העולמים לשיתין, והנה ענין ניסוך היין המשמח אלקים ואנשים, השמחה נמשך מבחי' בינה, והבינה נק' הוא, ובלויים ע"י השיר שאומרים על היין כתיב ועבד הלוי הוא ממשיכים בחי' שמחה דבינה מההעלם אל הגילוי (אפ"ל שהוא ענין שיהי' במל' ג"כ בחי' שמחה ואז המל' ג"כ נק' שמחה ע' פרדס ערך שמחה), אך ההפרש בין ניסוך היין שבכל השנה לבחי' מועדים לשמחה, ובפרט סוכות, כמו עד"מ אדם כשנתפעל ושמח כו' אבל כשנתפעל ונשמח מאד מאיזה דבר כו' (אפ"ל כי הבחי' דכל השנה גלוי שם הוי' בשם אלקים נכנס יין יצא סוד היינו סוד הוי' ומ"מ הגלוי מבחי' ממכ"ע אבל בסוכות שנשמח מאד זהו מחמת גלוי מבחי' סוכ"ע, ואולי זהו תבונה וזהו בינה, וצ"ע), וניסוך המים הוא היה בחג הסוכות לבד והוא גבוה מאד מניסוך המים, כמו מעלת הכהנים על הלוים, וכמו מעלת החכמה על הבינה.

והנה תשב"כ הוא מבחי' בינה ותשבע"פ הוא מבחי' חכמה ולכן ניסוך היין כתוב בתורה כי ניסוך היין מבחי' בינה וכן תשב"כ בינה, אבל ניסוך המים שהוא מחכמה אינה יכולה להיות כתוב בתשב"כ, וזהו כי טובים דודיך מיין ערבים עלי ד"ס שנמשכים מבחי' שלמעלה מבחי' ספר, אך אעפ"כ החו"ב הם תרין ריעין דלא מתפרשין וא"כ צריך לחברם תמיד וזהו ושאבתם מים בששון.

וכדי להבין ענין ממעייני הישועה צ"ל תחלה ענין כוס ישועות אשא, המל' נק' כוס גימט' אלקים, וענין הישועה כי מ' יורדת להחיות בי"ע, ע"כ צריכה לישועות, ממעייני הישועה הם או"א, ולכן זהו נמשך ע"י מים בששון, והם מקבלים מב' מזלות ונוצר ונקה, או מע"י וא"א, משא"כ בעוכומ"ז נאמר בבן אדם שאין לו תשועה ע' סידור, והקפות דשמע"צ שהם מקיפים דאבא לא נכתבו אפילו בתשבע"פ והם מנהג ולא חובה וע"ד תפלת ערבית רשות ולא חובה. עוי"ל פי' מים בששון שהחכמה הנק' מים שאין בה שמחה כמו בשבת לא נזכר שמחה, אחכמה והיא רחוקה ממני תהי' מאירה בקירוב כמו הבינה, והיינו ע"י שבת שבתון ובחי' זו דשמחה שבחכמה נק' ששון, כמ"ש שמן ששון.

בצד הגליון: כי בחול שורש ההתגלות משׁשה מדות אבל יו"ט מאיר הבינה שלמעלה מהמדות.

בהיפוך הגליון: זח"ג י"א תדשא הארץ דשא זהו במעלי שבתא א"כ זהו המלאכה שעשה בליל שבת וע"ד יוסף מלאכתו, וזהו באצי' ששם שייך דו"נ אבל אח"כ וישבות לבחי' ע"י ששם לית דו"נ ואין אלקים עמדי גם ע"ד שמש צדקה ומרפא לבחי' רעש דאופנים זהו מנוחה.

אפ"ל ניסוך היין וניסוך המים הם ע"ד ב' בחי' עומק דהיינו ממעמקים קראתיך ועי"ז ממשיך ב' בחי' אנכי אנכי הוא, דהיינו ב' בחי' שבכתר א"א ועתיק.

שם ספ"ב תשאבו בששון שהוא בינה, צ"ע דא"כ הל"ל בשמחה, אבל ששון צ"ע אם הוא בינה או חכמה ע' במא"א אות שין סעיף פ' ע"ד שמן ששון, ובפרדס ערך ששון פי' שהצדיק נק' ששון ואפשר כי בינה עד הוד אתפשטת אבל יסוד אבא נמשך ביסוד ז"א ע"כ נק' היסוד ז"א ששון על קבלתו מיס"א, גם ששון משפיע לשושנה.

בענין כוס צ"ל ממ"ש במ"א בענין שמזגו לו שני כוסות אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע ושברתם נעשה הזהרו בנשמע ועי"ז יעלה הכוס דנשמע, שיתעלה במדרגת כוס דנעשה שהוא הבינה, ע' בבוך דברים פ' ראה.

ד א' ש י' ו ג

~~בדף שאחר המאמר~~ דלעיל: הקפות מנהג י"ל ע"ד כתר תורה שהוא מקיף דתורה שהיא מחכמה נפקת.

בעמוד בפני עצמו: שטר ולזאת, דרוחא ולכן אמרו ע"פ וערבה לד' כו' כימי עולם, נח שנאמר כי מי נח מים טהורים מיסוד דא"א.

דרושים לשמע"צ

ביום השמיני עצרת כו' הנה בזהר ר"פ ויגש ע"פ ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו, הה"ד ביום השמיני עצרת תהי' לכם. והנה עצרת יש בו ג' פי' ל' עיכוב כדפרש"י, ול' מלוכה כמו זה יעצור בעמו כדפי' הרמב"ן, ול' אסיפה וקבוץ כמ"ש קראו עצרה, וכן תרגם אונקלוס עצרת כנישו כו', וכל ג' בחי' אלו הם בשמע"צ שנק' ג"כ שמחת תורה שהוא השמחה על לוחות אחרונות שניתנו ביוה"כ, ולהבין זה צ"ל מ"ש במ"א בענין שע"י התורה נעשה שלום בפשמ"ע ובפשלמ"ט דפי' פשמ"ע הוא בחי' סובב וממלא שהם בחי' רצון העליון שהוא בחי' סוכ"ע כמ"ש כל אשר חפץ עשה שלהיות התהוות העשיה גשמיות הוא דוקא ע"י הרצון העליון שהוא בחי' א"ס הכל יכול, ולכן נמשך ממנו ג"כ התהוות הגשמיות ממש סוף כל דרגין וכמ"ש ומתחת זרועות עולם, ובחי' ח"ע ראשית חכ' כולם בחכמה עשית הוא בחי' ממכ"ע בחי' מקור וסדר ההשתלשלות עילה ועלול כו', ולהיות השלום והתחברות ב' הבחי' יחד הוא ע"י התורה וזהו שלום בפמשמ"ע וכמ"כ נעשה שלום בפלשמ"ט היינו ג"כ בהנבראים כמו באדם שכלול מב' הבחי' שהנפש השכליית התהוותה מבחי' ח"ע ע"י השתלשלות והגוף נמשך דוקא מסכ"ע והתחברותן יחד ע"י התורה וצ"ל דידוע הכלל בכל מקום שבחי' המחבר ועושה שלום בין ב' הפכים צ"ל גבוה משניהם וכמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו כו' וא"כ גם כאן כיון שע"י התורה נעשה שלום בפמשמ"ע ג"כ עכצ"ל שהתורה גבוהה יותר משני הבחי' דסובב וממלא, וזה אינו מובן לכאורה דסוכ"ע המקיף לכל העולמות בשוה ושוה ומשוה קמי' רוחני' וגשמי' א"כ מהו בחי' התורה שהיא למעלה יותר הרבה גם מבחי' זו, ויובן זה עפמ"ש במ"א ע"פ יביאו לבוש מלכות כו' ואשר ניתן כתר מלכות בראשו ואח"כ כתיב המן את הלבוש.

והענין דהנה צ"ל מ"ש בע"ח (שמ"ט) דכל עיקר ענין התומ"צ הוא רק לברר רפ"ח ניצוצות שנפלו בנוגה שיש לכאורה סתירה גדולה לזו ממ"ש בזהר דתרי"ג מצות הם בחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא ועם ז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור דכתר וגם הלא מבואר בע"ח שע"י המצוה הוא בחי' המשכה כמו ע"י סוכה נמשכים מקיפים דאימא וע"י תפילין נמשכים מוחין דזו"נ כו' והגם שיש מצות שהם ג"כ העלאות כמו קרבנות ותרומה מ"מ בכלל הכונה היא להוסיף אור באצילות וא"כ איך אמר שתכליתן לברר בירורי נוגה. אך הענין דיש ב' בחי' במצות הא' המצות הרוחניות כמו שהן למעלה ונק' מצות הוי' וכמ"ש תרימו תרומת ה' וכן הקב"ה מניח תפילין והן בחי' תרי"ג ארחין הנ"ל וע"ז בקשו המלאכים תנה הודך כו', והב' המצות שניתנו לנו למטה ציצית מצמר תפילין מקלף שהן בירורי נוגה, אך א"כ אמאי לא ניתנה התורה למלאכים משום כלום יצה"ר יש ביניהם כו', והלא אין זה תירוץ כלל על תורה ומצות העליוני' שהם גילוי והמשכות אורות עליונים, אלא הענין כי

אף שתומ״צ שלמטה הן בירורי נוגה אך ע״י בירור זה דוקא גורמי׳ ג״כ המשכות מצות הוי׳ תרי״ג ארחין כו׳ ולכן המלאכי׳ שאין יצה״ר ובירור אצלם ע״כ א״א ליתן להם ג״כ מצות עליונות. אך כח זה שע״י בירורים אלו יומשכו מלמעלה מצות הוי׳ זה אינו רק בנש״י שעלו במחשבה וע״י מתן תורה ניתן להם כח זה משא״כ עכו״ם לא ימשיך כלום ע״י מעשיו שינענע הלולב או יניח תפילין. ואף דמ״מ שייך בו ג״כ בירור, וכמ״ש בתד״א מעיד אני בין איש כו׳ ואפי׳ גוי כו׳ רוה״ק שורה עליו ועוד שהרי חסידי או״ה יש להן חלק לעוה״ב וגם חייבים בז׳ מצות, אבל מ״מ זו ההמשכה של בחי׳ תרי״ג ארחין ובחי׳ כתר זה א״א להם להמשיך כלל ולכן עם היות שויקח המן את הלבוש מל׳ היינו ע״י בירור בחי׳ המן ויגבה לבו בדרכי ה׳ יומשך מבחי׳ סובב אבל הכתר מל׳ א״א לו להמשיך כי הוא נמשך דוקא ע״י נש״י שלהן נתנו תרי״ג מצות דאורייתא וזד״ר וע״ז נאמר בעטרה שעטרה לו אמו דוקא.

ויובן זה ע״פ מ״ש בספרי׳ שדרך כלל נהלק מעשה האדם לג׳ חלקים הא׳ מה שהוא מצוה כמו ק״ש ותפלה ות״ת וישיבת סוכה ולולב וכה״ג, הב׳ מה שהוא איסור כמו לה״ר ורכילות ושאר הלאוין דאוריי׳ ודרבנן, הג׳ מה שהוא רשות ונק׳ היתר שאינו לא מצוה ולא איסור כמו משא ומתן ואכילה ושינה ודבור דברים שאינן אסורים לדבר, ובאמת כשיעויין היטב גם זה החלק מתחלק לב׳ חלקים אשר הא׳ קרוב למצוה והב׳ קרוב לאיסור כי המו״מ שהוא מלאכתו ארעי בשביל שיוכל לעבוד את ה׳ וכן השינה מעט כדי לעסוק בתורה שאר כל היום והלילה הרי הוא טוב מאד וכמו מצוה, וגם עפ״י הקבלה הרי עי״ז ג״כ נעשו בירורי נוגה שהמאכל מתעלה כו׳ וזהו ענין ואספת דגנך כו׳ בירורי הניצוצות וא״כ ה״ז כענין המצות כנ״ל, ולכן להיפך כשאוכל כזולל וסובא וישן שינת עצל ומו״מ בעמקו׳ יותר מדאי עד שמד׳ שכוח לבו ה״ז קרוב לעבירה וגם ע״פ הקבלה הוא בחי׳ רע דנוגה כמ״ש בתניא ח״א פ״ז, וז״ש ע״פ בכל דרכיך דעהו זו פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויין בה, וא״כ כיון שכל המעשי׳ נכללי׳ תחת ב׳ חלקים או מצוה או עבירה, א״כ מהו החילוק בין מצוה שהיא מצוה ממש כתפילין כו׳ למצוה שמחלק ההיתר שהרי היא ג״כ מצוה כנ״ל, והרי מ״מ רק התרי״ג מצות וז׳ דרבנן נק׳ מצות ממש והם תר״ך עמודי אור, לא כן שאר דברי הרשות האכילה והשינה אף לש״ש אינו מכלל מנין המצות (רק שי״ל שנכללו בנשמרתם לנפשותיכם וכן ואספת דגנך אף שנאמר בק״ש אינו ממנין המצות כו׳), ואמאי כיון שכולן ענינן א׳ היינו בירורי נוגה והרי ע״י ואספת דגנך ואוכל לש״ש נעשה ג״כ בירור נוגה כמו ע״י הנחת תפילין.

אך הענין דודאי יש חילוק גדול ביניהם כי הנה ע״י המצות נעשה בירור ותיקון רמ״ח איברים דז״א שהם נק׳ ג״כ בחי׳ כלים, והנה כמו עד״מ

בשולי העמוד בגוכתי״ק: כוס כלי לגילוי יין של תורה אורו׳ מצות עליוני׳ וכן שאר מיני כלי׳ פנימיים.

משל נשרי׳ חלקי׳ ואח״כ אומן כלי׳ וכן יריעות פשתן אח״כ נמנו . . .

למטה יש כמה בחי' כלים כמו שיש פשוטי כלי עץ ויש כלים שהן מקבלים כמו כוס וקערה כו', וכן יש ג"כ נסרים שהם הכנה לשיעשו מהן כלים, והרי הנסרים הוא ג"כ תיקון שעושי' מהעץ נסר ומחלקי' אותו שיהי' ראוי לעשות ממנו כלי, אבל עכ"ז הנסרי' כולן ענינן שוין זה לזה משא"כ כשעושין מהם כלים אז יוכלו לעשות כמה מיני כלים מהודרים וכלים מכלים שונים וגם אז יוכלו לקבל לתוכן יין ושמן וכדומה משא"כ בהיותן נסרים או אפילו פשוטי כלי עץ אינן כלים לקבלה (וכן עד"מ בירי‌עות פשתן שכולן שוין אבל כשיעשו מהם לבושי' יוכלו לעשות מיני לבושין שוני' ונאי' או לטות ולארוג ציורים נאים שונים, וכן במיני מאכלים הנה מדגן עושים לחם וכל הלחם ערך ומהות א' אבל האומן יוכל לעשות כמה מיני תבשילים מתוקים כו' והכל מהלחם), ועד"מ זה יובן למעלה שיש ג"כ כמה בחי' כלים היינו כלים שהם מקבלים האור לתוכן ממש ויש בחי' פשוטי הכלים כו' כנז' בביאור הזהר פ' מקץ במאמר אתגלגלו אתוון כו' ובשאר דוכתי טובא.

וזהו ג"כ ענין החילוק בין ב' מיני מצות הנ"ל הגם ששניהם בירורי נוגה, אך חלק הרשות הרי ענין הבירור בכולן ממש שוה בבחי' א' והוא בכל דרכיך דעהו דהיינו הכל ענין אחד שאוכל לש"ש וכן בשינה ומו"מ, ושאר כל הדברים (ואף שבאמת המעיין בפע"ח יש בכל ענין כוונה פרטיות כמו השינה היא בחי' דורמיטא ועליית הנשמ' והאכילה ענין אחר אך זה לא נמסר רק לגדולי חקרי לב ע"ד שארז"ל בחנוך שהיה תופר מנעלי' ועל כל תפירה כו' וכן ביעקב מקלות ובארות כו' אבל כל המון ישראל אף המכוין לש"ש כל אלו המעשים נכנסים בגדר וסוג א' ולכן אין על כל ענין מצוה בפ"ע), משא"כ בתרי"ג מצות התורה שכל א' ענין בפ"ע בעטיפת הציצית קבלת עול מלכות שמים ובתפילין לשעבוד לבו ומוחו וסוכות לזכור ענני כבוד כו' ושבת זכר למעשה בראשית, וה"ז כמשל הנ"ל שזהו בחי' כלים המקבלים משא"כ בחי' בכל דרכיך דעהו זהו רק הכנה וכמשל תיקון הנסרים כו' שכולן כמעט שוין.

ועוד יובן ממש"כ בתניא פל"ה החילוק שבין נשמה ובין מצות שהנשמה עדיין בבחי' יש משא"כ המצות יחוד גמור כו' ע"ש היטב ותוכן הענין כמ"ש בביאור לפסוק כאשר השמים החדשים כו' דהרי הנשמה קודם ירידתה לגוף היה לה אהוי"ר גדולים יותר וירידתה לגוף רק בשביל קיום מצות מעשיות והיינו כי יש מ"ן ומ"ד דמה שנתברר מנוגה ע"י הרצוא ה"ז בחי' מ"ן ונכלל בע"ס דבי"ע שהוא עדיין יש מי שאוהב אבל השוב ע"י תומ"צ המשכת מ"ד דאצילות בכל מצוה נמצא בירור הנעשה ע"י מצות מעשיות

בשולי העמוד בגוכתי"ק: וכן יש תלויו' בראי' שמיע' דבור וגם כלי' למצות עליוני' מקבלים.

עוד חילוק כי ברשות יוכל להיות . . . אכילת . . . לאו שבכללות אין . . . וכן הגם דשבת ע"ק ז"א כו', ע' רש"י . . . הע"כ אסתלק יקרא גילוי כללי . . . מל', נש"י ארץ חפץ . . . להצמיח המצות, ע' (?) א"כ אינו . . .

הרי התפילין נעשי' כלים למוחין דזו"נ דאצילות ע"ד כלים דאצילות וז"ש בתניא פל"ה יחוד גמור כו' כי איהו וגרמוהי חד, משא"כ נשמת הצדיק בחי' יש כלים דבי"ע, ולפי זה יובן היטב איך כל הבירורים מאכילה ושתיה ודירה ולבוש שנכללי' החיות שבדצ"ח בנשמת האדם הרי מ"מ לא עדיפא עדיין הנשמה עצמה שנכללו בה שהיא בחי' יש וכלים דבי"ע משא"כ מצוה ממש כתפילין נכלל הקלף להיות כלי למוחין דזו"נ ע"ד כלים דאצילות יחוד גמור כו'. ועוד זאת שעי"ז נמשך ממש גילוי מצות ה' תרי"ג ארחין בכלים אלו כו', והכח הזה שע"י קיום מצות מעשיות יהיה נעשה הבירור כ"כ מנוגה עד שיוכלל בבחי' מ"ד ממש וכעין כלים דאצילות ושעי"ז ג"כ יהיו גילוי האורות תרי"ג ארחין זה נמשך במתן תורה (לישראל לפי שעלו במחשבה הקדומה עיין ע"פ יונתי כו'), ועיין ע"פ משה ידבר בהתורה וביאור ותמצא כדברי אלה וכן ע"פ לך לך כו'. ובכל הנ"ל עלה לנו תירוץ יפה לענין ויקח המן את הלבוש ולא יכול ליקח הכתר אפילו לאחר בירור בחי' המן כי הרי כח זה ניתן לישראל דוקא, משא"כ בירור נוגה מצד עצמו דבחי' המן לא עדיף מבחי' חלק הרשות שבישראל שאינו מצוה אף שהוא בירור כו'. ומה שנק' זה בשם כתר מלכות להיות כי זה הכח שמבחי' מצות מעשיות יהיו כמו כלים דאצילות זה צריך להיות מבחי' גבוה מאד דאצילות ועשי' שוין שם כמ"ש בפסוק משה ידבר הנ"ל מענין כי אל דעות כו' וזהו בחי' כתר מלכות שהוא גבוה מבחי' ממלא וסובב שמצד בחי' ממלא שמים קדמו לארץ אצילות קודם בי"ע רוחניות לגשמיות ומצד בחי' סובב ארץ קדמה אבל מאיר בהעלם, ויש בחי' קורא אני עליהם יעמדו יחדיו בחי' המחבר סובב וממלא ומשים שלום בפשמ"ע וכן בפשמע"ט אצילות עם עשיה להיות כלים דעשיה ג"כ כמו כלים דאצילות ושיהיה בהן גילוי אלקות יחוד גמור כו' אבל לבוש מלכות בחי' העלם כו'.
אך לכאורה תמוה הרי לבוש מלכות כיון דאמרנו שהוא בחי' סוכ"ע המקיף לד' עולמות בשוה א"כ הרי הוא למעלה מבחי' כתר דממל' דא"ק נעשה כתר לאצילות ואף כתר דא"ק מוקף מבחי' מקיף הנ"ל המקיפו וכ"ש כתר דאצילות ואיך יהיה זה הכתר למעלה מבחי' הלבוש מל'. ויובן זה ע"ד הידוע בענין עגולים ויושר שהעיגולים מקיפים את היושר ועכ"ז בחי' יושר גבוה מבחי' עיגולים שהעיגולים הם בחי' נפש ויושר בחי' רוח כו' וא"כ הלבוש המקיף לד"ע בשוה זהו בחי' העיגול הגדול שלמעלה מכל העגולים והכתר מל' זהו מבחי' יושר ולכן הוא גבוה יותר אף שמוקף מהלבוש כו'. ובזה יובן ענין סוכה שהוא בחי' מקיפים דיושר וע"ז כתיב לשמש שם אוהל כו' מחופתו כו' פי' אוהל עדמ"ש כאהלי קדר שהאהל הגג והדפנות א' זהו בחי' סוכ"ע מקיף לד"ע בשוה ואפילו לבחי' קדר דישמעאל כו', משא"כ סוכה וחופה הרי הגג המקיף אינו א' עם הדפנות כי דפנות הסוכה כשרי' אף מדבר המקבל טומאה משא"כ הסכך, והיינו שהוא מקיפים דיושר ושרשן מבחי' כתר מל'

בשולי העמוד בגוכתי"ק: לע"ל מלכי' אומניך יתקנו הם החיצוני' דגנך ויש' כלי' פנימי' תומ"צ.

התורה ומצות ג"כ למעלה מב' ... נוקבא כו'

ולכן סוכה שהיא גבוה למעלה מכ׳ פסולה משום דלא שלטא כו׳ בחי׳ העלם לגמרי לבוש מל׳ כנ״ל וזהו כל האזרח בישראל דוקא ישבו בסוכות כנ״ל בענין שעטרה לו אמו.

והנה בשמע״צ הוא בחי׳ כחתן יוצא מחופתו, להיות הגילוי בפנימיות ממש, וזהו מעלת התורה על המצות, שהמצות עם היותן איברין דמלכא, אכן הגילוי בנפש רק בבחי׳ מקיף אבל ע״י התורה הגילוי בפנימיות, ודבר זה נתבאר בתניא פכ״ג, אך לכאורה סותר למ״ש בפל״ה דע״י המצות ג״כ יחוד גמור כו׳, אך הנה יש בחי׳ איהו וגרמוהי חד ויש עוד בחי׳ איהו וחיוהי חד שהוא יחוד נפלא יותר עבאגה״ק ד״ה איהו וחיוהי שהקשה איך הא״ס חד עם גרמוהי ותירץ כו׳ אבל איהו וחיוהי חד ממש, והנה החכמה תחי׳ נק׳ איהו וחיוהי לגבי איברים דז״א נק׳ גרמוהי (כמ״ש ע״פ זכור את יום השבת כו׳) וזהו מעלת התורה על המצות הנז׳ בתניא פכ״ג שהמצות רק כלים ע״ד גרמוהי כו׳ ומ״ש בפרק ל״ה במצות ג״כ יחוד גמור דהא מ״מ באצילות איהו וגרמוהי חד משא״כ בבי״ע כנ״ל בענין רשות ומצוה.

ונמצא כמו שמעלת בירור דמצות נפלא יותר משאר הבירורים במה שנעשו כעין כלים דאצילות וכן היד המקיים המצוה נק׳ מרכבה כו׳ כמ״כ נפלא יותר עסק התורה שמו״ד של האדם מיוחדים בא״ס ב״ה ע״י התורה בבחי׳ יחוד דאיהו וחיוהי חד שלמעלה מבחי׳ יחוד דגרמוהי. שהרי כשהאדם לומד הנה מו״ד שלו הן הן התורה ממש שהיא הח״ע משא״כ בקיום המצות היד הוא רק כלי לרצון העליון כו׳ כמ״ש בפכ״ג.

והנה להיות המשכה זו למטה ביחוד זה כ״כ נמשך מלמעלה יותר גם משורש המצות, והענין דכמו שבכתר מל׳ מחבר סובב וממלא, כך עד״ז יש כמו בחי׳ זו בתומ״צ עצמן שהתורה נק׳ שמים והמצות נק׳ ארץ ושרשן גלגלתא ומוהא, דכמו שבחי׳ ארץ הגשמית קדמה הוא מצד בחי׳ לבוש מל׳ סוב״ע כמו״כ בבחי׳ המצות שרשן בבחי׳ א׳ למעלה מהתורה וזהו בחי׳ גלגלתא תרי״ג ארחין, ומצד בחי׳ מוחא הרי התורה שמים קדמו כו׳, ויש בחי׳ שלמעלה משניהם היינו בחי׳ רישא תנינא הנק׳ אוירא דשם מתגלה בחי׳ רדל״א, והוא המחבר גלגלתא ומוחא והנה בחי׳ אוירא זהו המחבר אש ומים גלגלתא ומוחא חו״ג דע״י וזהו בחי׳ אמ״ר, ורוח בחי׳ תורה כמ״ש אחת דיבר אלקים זה הרוח כו׳ קורא בתורה כמו רוח המנשב כו׳ לכן משם נמשך למטה להיות יחוד עצום ע״ד איהו וחיוהי (ועמ״ש ע״פ וארא כו׳ שזהו גילוי בחי׳ יחיד למטה ממש אבל ע״י מצות הגילוי ע״ד בחי׳ אחד). וגילוי זה בשמע״צ וזה נק׳ בהתודע יוסף אל אחיו כי יוסף בחי׳ מלך השמיני הדר שלמעלה מתוהו ותיקון בחי׳ ותשב באיתן קשתו שממשיך בחי׳ איתן האזרחי האזרח בישראל כו׳ בבחי׳ גילוי בפנימיות ממש ע״ד והאדם ידע להיות קליטת התורה בפנימיות והיינו ע״י הדעת דע״י המאיר באוירא וזהו בהתודע כו׳, משא״כ באבות כתיב לא נודעתי כו׳, ולכן ולא עמד איש אתו פר א׳ איל א׳ ולא כמו בסוכות ע׳ פרים נגד ע׳ שרים.

וזהו ענין ג' פי' דעצרת הא' לשון כנישו בחי' חיבור הוא ענין שלום בפשמ"ע שמתחברי' סובב וממלא וכן בפשמ"ט כנ"ל ע"י התורה ומצות, הב' לשון מלוכה בחי' כתר מל' כו', הג' לשון עכבה הוא שנקלט הטפה בחי' התורה להיות נתפס בקרב איש ולב עמוק ע"ד אמרם ז"ל שקנה חכמה כו'.

———•———

בס"ד, קיצור ביום השמע"צ

ה) **לבאר** הדברים, ותחלה יש לומר קיצור הענין. (א) פי' בכסה ליום חגנו כי ר"ה הוא יום הדין והרי הוא כאילו מסתיר א"ע ממנו כביכול וזהו בכסה אבל אינו הסתר והעלם אמיתי אלא כדי שיבקשו פניו ועי"ז ליום חגנו בסוכות יהי' הגילוי והוא עד"מ כמו אב שמסתיר א"ע בכדי שיחפשנו הבן וזהו בן חכם ישמח אב. (ב) וענין החיפוש איך הוא, הענין כי ההעלם הוא שאין פנימית אלקותו ית' מתגלה רק בחי' חיצוניות והיינו מחמת עוונותיכם מבדילים ע"י שהם ג"כ פנו אלי עורף ולא פנים, וזהו ענין כל ברך לך תכרע והוא רק בחי' חיצוניות בחי' הודאה משא"כ וכל קומה לפניך תשתחוה זהו בחי' פנימיות שהוא ענין הדעת כי דעת דבין כתפין מחבר הראש עם הגוף השכל עם המדות והוא כל הקומה. (ג) וסדר העבודה מר"ה עד יוהכ"פ הוא לעלות מבחי' כריעה לבחי' השתחוואה, ולכן ביוכ"פ בעבודה הוא השתחוואות, וזהו בחי' החפוש ועי"ז את פניך ה' אבקש שיהי' מלמעלה ג"כ גילוי פנימי' לכנ"י, וכל האזרח בישראל דהיינו גילוי הנ"ל ישבו בסוכות ע"י מה שנתגלה ביוכ"פ וזהו ענין סדר נטילת לולב והאתרוג שזהו המשכת וגילוי פנימית האהבה שיש להוי' עלינו, ויש הולכה והבאה להמשיך גילוי זה בלב האדם ממש, וזהו ענין ישמח אב השמחה היא גילוי פנימית החיות וכביכול שעושים שמחה בהוי' דהיינו שממשיכים למעלה גילוי פנימית אלקותו ית', ולכן נק' חג להו' ממש. (ד) וכ"ז הוא ענין ז' ימי הסוכות אבל ביום השמע"צ הוא גילוי בחי' עליונה יותר למעלה ולמטה מבחי' השמחה כי הוא בחי' שמחת תורה שהוא כתר תורה והוא למעלה מעלה אפילו מבחי' גילוי אור פניו כמו הכתר הוא מקיף על הראש והפנים והאחוריים כי בבחי' זו אין שייך פנימי' וחיצוני' כלל, ובהמשכה זו הוא למעלה מבחי' שמחה אלא הוא בחי' גילה כמ"ש בני ציון יגילו במלכם כי מפני גלוי זה נמשך בחי' אימת המלך ונאסף השמחה בקרבו והיא הנק' גילה וכמ"ש וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך, וזהו פי' עצרת שנקלט השמחה וגילה בתוך בחי' אימת עול מלכות שמים שמקבל עליו בשמע"צ על כל השנה לקיום תר"ך מצות המלך באהבה וברצון.

ו) **והנה** ענין בן חכם ישמח אב דקאי על נש"י כמ"ש בנים אתם כו' הוא כנודע (אגה"ק ד"ה להבין משל) שהנשמות נמשכים מזיווג זו"נ ושרשן מכלים דזו"נ דאצי' שהם אלקות ממש, וע"ז נאמר ועל הכסא דמות

כמראה אדם כו' והוא בחי' ז״א ונק' אב לנשמות וכנ״י היא בחי' מל' נק' אם ולכן מסיים ובן כסיל תוגת אמו, וכדפי' בזהר ח״ג דע״ד ב' כי בפשעיכם שולחה אמכם כתי' ע״ש, הנה כתי' כי לא אדם הוא שבחי' אדם נק' בהתלבשות האור בע״ס דז״א שזהו בחי' ציור אדם חכמה מוחא חו״ג תרין דרועין וכו' והמשכת הנשמות ששרשן מבחי' חכמה נק' זיווג עד״מ המשכת הטפה מהמוח לחוט השדרה ח״י חוליות כך עד״מ השתלשלו' הנשמה אלקי' מע״ס להיות בחי' נשמה כו' הוא לגבי כלים דע״ס כערך טפה גשמיות לגבי המוח הרוחני כמבואר באגה״ק הנ״ל ע״פ ואנכי עפר ואפר ע״ש. אך בהיות האור למעלה מהתלבשות בכלים דע״ס נק' כי לא אדם הוא וזהו בחי' הכתר שהוא למעלה מבחי' אדם רק מקיף ממעל, אך בהתלבשות האור בבחי' ז״א הוא שרש ומקור להתהוות הנשמות וע״ז נאמר ישמח אב, והוא ענין המשל שהאב מסתיר א״ע בכדי לידע ולהכיר חכמת הבן שיבין שההסתר וההעלם הזה אינו אלא כדי שיבקשנו הבן וימצאנו ואזי תגדל השמחה באביו כו' וכך הוא ענין בכסה ליום חגנו שבר״ה הוא בחי' הכיסוי וההסתר שמראה א״ע כאלו מסלק השראתו כו', והוא בחי' הנסירה שמסתלקים האורות והמוחין דז״א מהכלים ולכן נק' שינה ודורמיטא כמו עד״מ השינה היא הסתלקות אור השכל מהמוח עד שנשאר רק כח המדמה כו', ואמנם אם מסתלקים המוחי' שהם עיקר חיות וקיום העולמות א״כ איך מתקיים העולם, אך הענין שיש פנימי' וחיצוניות וחיות העולמות הוא רק מבחי' חיצוניות ובחי' זו אין מסתלק כלל רק בחי' הפנימי' שהוא המאיר לנש״י בחי' זו מסתלק, וביאור ענין זה דפנימי' וחיצונית מבואר במ״א בביאור למאמר הזהר פ' אחרי ע״פ ואיש כי יקח אחותו אתא חסד ופריש גזעין כו' ע״ש שהוא בחי' ג״ר וז״ת שבחי' ג״ר נק' פנימי' וז״ת הם בחי' חיצוני' אך דרך פרט יש בז״ת ג״כ פנימי' וחיצוני', הפנימי' הוא כשיש בז״ת התלבשות מג״ר כמו אהבה בתענוגי' היא בחי' פנימי' אבל אהבה וחסד בבחי' נצח בלי תענוג נק' חיצונית ע״ש, ולכן בחי' הפנימי' שהם המוחין דז״א מסתלקי' בר״ה, וזהו כמשל אב המסתיר א״ע מבנו, אך העלם והסתר זה אינו אמיתי כ״א בשביל שיחפשנו הבן ואז יהי' הגילוי, ולכן נמשל בחי' זו לשינה כמו שע״י השינה נמשכי' מוחי' חדשים ביתר שאת, וזהו כי אבי ואמי עזבוני והיינו בכדי שעי״ז וה' יאספני שיהי' אח״כ גילוי מבחינה עליונה יותר (ועמ״ש בענין ג' שותפין או״א משפיעי' בחי' נר״נ והקב״ה משפיע בחי' נשמה היינו נשמה לנשמה כו' ע״ש), וענין חיפוש זה הוא להיות כי סיבת הסתלקות הפנימית נמשך מחמת שלמטה ג״כ רק פנו אלי עורף ע״כ החיפוש הוא בחי' לך אמר לבי בקשו פני לבוא מבחי' וכל ברך לך תכרע לבחי' וכל קומה כו' שבחי' ברך זהו נה״י והוא חיצוני' המדות כנ״ל, אבל בחי' וכל קומה היינו שהג״ר מאירי' בגילוי בז״ת ע״י הדעת המחברם וממשיך פנימי' המדות וזהו בחי' השתחוואה, ועיין עוד בסידור בביאור לפסוק שימני כחותם שיש ב' מיני העלאות מ״ן הא' בחי' אהבה ונק' חותם בולט וזהו כענין עליות העולמות שהוא עליית הכלים והב' בבחי' ביטול ונק' חותם שוקע, וזהו כענין עיבור ז״א ועליי' המוחין שלו וע״י בחי' זו נמשך מלמעלה אח״כ המשכה עליונה יותר, ונמצא מובן שדוגמת הנסירה בר״ה שהוא עליי' המוחין כך צ״ל העבודה באדם

ג"כ בבחי' ביטול וחותם שוקע ועי"ז יומשך אח"כ בסוכות המשכה עליונה ביותר בחי' בליט' מלמעלה הן המקיפים דסוכות, והרי א"כ מובן איך ההסתר וההעלם הוא בשביל שיהי' הגלוי, עד שהגלוי נמשך מצד ההסתר דוקא (וע"ד שנאמר באנשי כנה"ג ויצעקו בקול גדול ועי"ז החזירו עטרה ליושנה שהמשיכו בנין המל' כדפי' בביאור הזהר פ' בלק ע"פ שחורה אני כו' ע"ש), וכנודע ג"כ מענין מטי ולא מטי שתחלה צ"ל ולא מטי כדי שיהי' אח"כ מטי, עמ"ש מזה ע"פ וארא אל אברהם כו', אך היינו דוקא ע"י החיפוש מלמטה ועמ"ש ע"פ אחרי ה' תלכו כו' וע"פ משכני אחריך נרוצה ג"כ מענין זה שהאב מסתיר א"ע בכדי כו'.

ז) **והנה** איך הענין שסדר העבודה מר"ה ועד יוכ"פ הוא לבוא מבחי' וכל ברך לבחי' וכל קומה, הענין כי בתקיעו' ארז"ל שלש של שלש שלש ופי' בפע"ת שהשלש הן נה"י דז"א שמהן מתפשטין בע"ס דנוק' ולכן הן של שלש שלש כו' ע"ש, נמצא מלכיות זכרונות שופרות הוא העליי' מבחי' נה"י דמל' שזהו בחי' וכל ברך לך תכרע לבחי' חב"ד דמל' שזהו בחי' וכל קומה כו', אך עדיין המל' קומתה עד נה"י דז"א אבל ביוכ"פ הוא עליי' המל' ומאד נעלה ולכן עיקר השתחוואות הוא ביוהכ"פ, ועד"ז ג"כ בברכת אבות בכל יום כורע ברכו בברוך וגחין רישי' באתה כו' וכמ"ש במ"א. והנה עי"ז נמשך ג"כ ביוכ"פ מחילה והחזרת הרצון והוא גילוי הפנימי'. והנה יובן עוד משל איך הסתלקות המוחין הי' בשביל הגילוי שהוא עד"מ כמו בחי' השתיקה שהרב שותק מלהשפיע בשביל שאז ע"י השתיקה יומשך לו גלוי השכל חדש מכח השכל הרי א"כ השתיקה וההעלם זהו בשביל שיהי' אח"כ גלוי יותר ומה שנק' בחי' הגילוי ישמח אב הוא מפני שמקור התהוות השכל הוא מכח התענוג ולכן צהבו פניו כשמצא תוספתא חדתא, נמצא גלוי המוחין בז"א נק' ישמח אב.

ח) **והנה** עיקר ענין ישמח אב הוא בסוכות כמ"ש חג לה' וישמחו בך והיינו ע"י נטילת אתרוג ולולב וכמ"ש ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כו' ושמחתם, והענין כי האדם עץ השדה זהו בחי' ז"א שנק' עץ החיים, ופרי עץ הוא בחי' ההשפעה מז"א (עיין זהר ח"א י"ח ב' י"ט א' ל"ג סע"א קע"ב א') וכמ"ש בפע"ח שהאתרוג הוא עטרת יסוד כו' ופי' עטרת יסוד הענין כי ביסוד יש ב' פרקין, פרק העליון זהו בחי' התקשרות לקבל ההשפעה ממקורו, ופרק ב' זהו התקשרות להשפיע וזהו הנק' עטרת יסוד ונק' ראש צדיק בזהר ויצא קס"ב והוא נק' מל' שבז"א דהיינו בחי' הגילוי וההשפעה כו', והשפעה זו נלקחה מפנימי' ז"א כמ"ש לבבתני וכו' בתוונא דלבאי וכו', והענין כמו שהקטן אינו מוליד שבכדי שיהי' יכול להוליד ולהשפיע הוא ע"י גילוי מוחין עליונים יותר, כך ההשפעה לנש"י בנים אתם כו' נלקח ע"י גילוי בז"א מלמעלה מעלה ממנו, ועמ"ש במ"א ע"פ דומה דודי כו' בענין ונתתי משכני משכונא דילי וכו' ע"ש היטב, והענין דכתיב היש בה עץ אם אין ופי' בזהר פ' שלח עץ הוא עה"ח ואין הוא למעלה מבחי' זו, דהיינו עה"ח הוא חכמה כי החכמה תחי' וגם לשון עצה ותושיה אבל החכמה מאין תמצא נמצא

אין הוא מקור החכמה, ופרי עץ הדר יש בו הארה מבחי׳ אין שלכך דר באילנו משנה לשנה וסובל קור וחום ב׳ הפכיים להיותו מבחי׳ אין (וכמו בעקידה ממעל לעצים דעה״ח ועה״ד שהוא בחי׳ אין שמשם דוקא יוכל להיות התכללות שני הפכיים אברהם ויצחק חו״ג), וכיון שכן שרשו למעלה מבחי׳ האדם עץ השדה שהוא אילנא דחיי אלא נלקח מבחי׳ אין שממנו תמצא החכמה הנק׳ עה״ח כנ״ל, וזהו שע״י האתרוג ממשיכים בז״א ג״כ מבחי׳ גלוי אין, וזהו הדר באילנו ששרשו למעלה מהז״א רק שנמשך ומתלבש בו והוא בחי׳ פנימי׳ ז״א שלמעלה מחיצוניותו, ע׳ בביאור למאמר הזהר פ׳ אמור תלתא זמינין מקדש וכו׳, והיינו גילוי אהבה עליונה מבחי׳ ורב חסד ובחי׳ אהבה זו עלינו מתחדש משנה לשנה בר״ה ויו״ט ראשון של חג, ולכן נק׳ יום הראשון והיינו כמ״ש ארץ כו׳ עיני ה׳ אלקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה שבכל ר״ה מתחדש בחי׳ זו ע״י בכסה הנ״ל ליום חגנו הוא הגלוי וזהו הדר באילנו משנה לשנה. וי״ל ג״כ בפי׳ הדר באילנו שהוא פרצוף הפנימי דמל׳ שהיא בתוך ז״א ונק׳ כנס״י וזהו בחי׳ לבבתיני בתוונא דלבאי כי פנימית הלב הוא למעלה מהשכל בחי׳ כי לא אדם הוא כו׳, והנה שם הוי׳ נק׳ אילנא כי האדם שם מ״ה עץ השדה אך שם אהי׳ הוא בכתר והוא שרש האילן כמ״ש בשערי אורה להר׳ יוסף גיקטילא, והשרש מתגלה בפרי הגדל על הענפי׳ בסוד נעוץ תחלתן בסופן וכו׳, וזהו ג״כ לשון אתרוג דהוא בחי׳ תענוג כמ״ש בתרגום על נחמד העץ ומרגג אילנא וכו׳, כי הנה ידוע יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק שהתענוג הוא מצד ההשפעה כמו ביחוד דו״נ התענוג בגמר ביאה, ולכן בהטפה מלובש מעצמיות השכל להוליד בדומה לו, וכן מגרעין הפרי יחזור ויצמח עץ מאכל, לכן בחי׳ עטרת יסוד שהוא מקום מוצא ההשפעה זהו בחי׳ אתרוג רגיג וחסיד גלוי כח התענוג, וזהו מאין באת דשרש כנ״י הנק׳ אתרוג מבחי׳ אין שלמעלה מהעץ כנ״ל וכמ״ש אהי׳ שלחני אליכם, וזהו ולקחתם לכם ביום הראשון וכו׳ ראשון לחשבון וכו׳ כי בכסה ליום חגינו א״כ הגלוי ביו״ט הראשון של חג זהו ענין המכוון של ר״ה לכן הוא ראשון ממש, ופי׳ ולקחתם לקיחה תמה שכשישראל מקבלי׳ אהוי״ר ע״י המלאכים והמלאכים כנפיהם פרודות א״כ אהבה נמשך ממחנה מיכאל פני ארי׳ אל הימין ויראה ממחנה גבריאל פני שור מהשמאל ח״ו בחי׳ פרודות אבל בסוכות זמן שמחתינו וימינו תחבקני דשם איהו וחיוהי וגרמוהי חד על כן כולל אהוי״ר וכל הבחי׳ יחד והי״ז לקיחה תמה, ועמ״ש בביאור ע״פ כנשר יעיר כו׳ ע״ש, והנה בזה מתורץ קושיית ה״ר יוסף מערבי בפע״ח על הסדר תחלה אתרוג ואח״כ לולב כו׳, והתירוץ דכה״ג הקשה בזהר ר״פ בשלח בענין מ״ש מטה שולחן כסא ומנורה שאינו כסדר, דכסא צ״ל תחלה ומטה לסוף, ותירץ אידי דחביבא לי׳ אקדמה וע״ש בהרמ״ז ומק״מ, וזהו ג״כ ענין קדימת האתרוג בפסוק שהוא עיקר המכוון להיות ההשפעה לכנס״י דוגמת בחי׳ מטה אלא שההשפעה ע״י הלולב כו׳ דכתיב אלה תולדות יעקב יוסף וכתיב ויאסור יוסף מרכבתו כמ״ש במ״א הפי׳ ע״ז. וזהו ושמחתם לפני הוי׳ פי׳ שממשיכים מבחי׳ שלמעלה משם הוי׳ דהיינו מבחי׳ אין כי כל הד׳ מינים יש בהם בחי׳ אין. ועמ״ש במ״א מועדי הוי׳ שממשיכים מעצמות א״ס ב״ה בשם הוי׳ והיינו מבחי׳ מועדי ורב חסד וכו׳ לבחי׳ מועדי הוי׳ ע״ש.

ט) **והנה** כל הנ"ל זהו המשכת מוחין אבל בשמע"צ נק' כתר תורה בחי' גלוי כתר ממש ועפ"ד שאמרו במדרש פ' קדושים למלך שעשו לו ג' עטרות לקח א' לעצמו ושתים בראש בניו דהיינו שנמשך הכתר לזו"נ מבחי' כתר דא"א ממש, וזהו למעלה מבחי' המוחין דהגם שהוא ג"כ בחי' מאין תמצא, אך היינו ע"י מזלות אבא יונק ממזל השמיני כו' בחי' שערות ומותרי מוחין דח"ס ואינו ערוך לגלוי מהות ועצמיות הכתר תורה, וזהו שנק' כתר תורה שהוא למעלה מבחי' חכמה שבתורה שנמשך ע"י שערות כמ"ש סלסלה כו', וע"י גילוי זה נמשך וגילו ברעדה למעלה מבחי' שמחה, כי הנה כתיב כי טובים דודיך מיין, פי' יין הוא משמח אלקי' ע"ש שממשיך מההעלם אל הגילוי, אך ענין העלם וגלוי הוא עדיין מבחי' השתלשלות וע"י גילוי ההעלם נעשה השמחה כשמחת העלול בגלוי העילה ע"י שמשיג יותר, אבל דודיך היינו בחי' שלמעלה מההשגה לגמרי ובגלוי בחינה זו נמשך ביטול במציאות (עמ"ש במ"א ע"פ והגדת לבנך מענין מוחין דאימא ומוחין דאבא כי מוחין דאימא הוא שמחה ואהבה רבה, אבל מוחין דאבא ביטול ויראה עילאה ועמ"ש בביאור ע"פ ויאמר יהונתן וכו' מענין אברהם ויצחק כו' ע"ש), לכן ע"י גילוי הכתר נמשך בחי' ביטול יראה עילאה והנורא וכו' כי כתר ל' שתיקה והיינו עמידה וביטול, אלא שלא בטלה השמחה לגמרי כ"א שהיראה גובר עלי' עד שנגלית בחוץ, והשמחה היא בפנימית וזהו וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך שזה נק' גילה והוא בחי' שמע"צ, ולכן נק' עצרת וקליטה שנקלט בחי' קבלת עומ"ש בפנימי' כל א' מישראל על כל השנה. וזהו שנאמר תחלה וכל ברך לך תכרע וכל קומה לפניך תשתחוה דקאי על ר"ה ויוכ"פ כנ"ל, ועי"ז יבוא למדרגה עליונה היא בחי' וכל הלבבות ייראוך וקרב וכליות יזמרו, שזהו בחי' שמע"צ והוא בחי' הקליטה שנקלט השמחה בפנימי' להיות קרב וכליות יזמרו והרעדה תכסה עלי' מבחוץ דהיינו וכל הלבבות ייראוך וזהו קיום אמיתי לכל השנה.

ויובן יותר עפמ"ש במ"א בפסוק ויהי בשלח פרעה ולא נחם אלקי' דרך ארץ פלשתים פי' פלשתים דקדושה זהו התגלות השמחה בדביקות ה' בפילוש ובגלוי כו', מלשון מבוי המפולש כו', ואין זו דרך ה' לבוא מיד לבחי' השמחה בה' כי קרוב הוא ליפול מזה בראותו מלחמה ונסיון כו', אלא דרך הנכון הוא ע"י קבלת מלכות שמים ויראה תתאה תחלה שנק' ים סוף ועי"ז יבוא אח"כ לארץ כנען שהיא הכנעה וביטול בה' אחד שלמעלה גם משמחה ופלשתים דקדושה ע"ש. וביאור הענין כי ארץ כנען שזהו בחי' הגילה שהוא יראה עילאה החופה על השמחה והיא למעלה מבחי' שמחה שבגילוי וזהו החילוק בין שמחה לגילה, לכן שמע"צ שזהו בחי' גילה הנ"ל נק' קליטה שמזה דוקא יש קיום להעבודה משא"כ מבחי' שמחה לכן אמר פן ינחם כו', אך כדי לבוא לבחי' זו הוא בהקדים יראה תתאה דהיינו בחי' וכל ברך לך תכרע וכל קומה כו' וכמ"ש במ"א ע"פ בזאת יבא אהרן כו'.

י) **ולהבין** למה שמע"צ הוא גילוי כתר תורה יובן למשכיל ממשנת' במ"א ענין שמע"צ ע"פ תורה צוה וכו' מורשה מאורסה כו', וא"צ לכפול הדברים כי יעויין שם באריכות, רק צריך להזכיר בקצרה המכוון והוא דפי'

מאורסה שיש אירוסין ונישואין כי תשבע"פ נק' תורת אמך שהיא בחי' נוק' ומקבל מתשב"כ הנק' מוסר אביך, ויש בקבלה זו אירוסין שהוא גלוי ע"ד בחי' נובלות חכמה שלמעלה תורה והוא פשטיות התורה, ובחי' נישואין זהו גלוי פנימי' התורה כענין שלע"ל ישקני מנשיקות פיהו כו', ושמע"צ שהמל' קולטת הטפה זהו היחוד שאחר הנישואין וכמ"ש והשיאנו כו', וכדי להיות יחוד זה צ"ל ע"י חופה ומקיף עליון וזהו הכתר תורה המקיף לתשב"כ ותשבע"פ וכמ"ש כי על כל כבוד חופה ואין כבוד אלא תורה, ולפי שנש"י נק' בניך בוניך שממשיכים מתשב"כ לתשבע"פ ע"כ נאמר מאורסה כו' והמשכה זו ע"י אתעדל"ת בתפלה וזהו בחי' אהרן שושבינא דמטרוניתא כו' ע"ש, נמצא למידי' איך שייך בחי' גלוי כתר תורה בשמע"צ דוקא, ועתה יש לבאר בזה עוד ענין קדימת ר"ה ויוכ"פ שעי"ז דוקא נמשך כתר תורה בשמע"צ, והענין כי ג' כתרים הן כתר תורה כתר כהונה כתר מלכות, וידוע דכתר תורה גדול מכולם נמצא סדר זה הוא מלמעלה למטה, אבל ממטה למעלה תחלה כתר מלכות, וזהו בחי' ר"ה אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם ה"ז כמו שמכתירין את המלך נמצא זהו בחי' כתר מלכות, ואח"כ יוהכ"פ זהו בחי' כתר כהונה שכן כל עבודת היום בכה"ג שנכנס לפני ולפנים והפייט בכתר הנתון וכו' מראה כהן, ואח"כ נמשך בשמע"צ כתר תורה, ולכן בכל ג' ימים אלו הוא צ"ל יראה וביטול כי מבחי' כתר נמשך הביטול כנ"ל וגם כן קרבנות ג' ימים אלו שוין פר אחד ואיל אחד כו' מטעם הנ"ל שדרך כלל הוא בחי' א' גלוי בחי' כתר רק שזה הוא בחי' כתר מלכות וזהו כתר תורה אבל מ"מ הכל בחי' כתר ושרש כל הכתרים א' כמ"ש במ"א.

אך להבין ביאור הענין הנה בר"ה ההמשכה (מסובב לממלא ולכן נק' כתר מלכות כי מבחי' מלכות נמשך שני ההשפעות א' נק' ממכ"ע והוא בחי' דבר ה' המחיה כל נברא, והב' בחי' סוכ"ע וזהו רוממות המלך והתנשאות ובחי' זו נק' כתר מלכות שזהו מה שעלה במחשבה בחי' אנא אמלוך ונמשך רצון לזה שזה הרצון מחי' העולם ונק' כתר מל' ומזה נמשך התהוות היש מאין שזהו דוקא מבחי' סוכ"ע הכל יכול, אך בחי' כתר תורה הוא למעלה מבחי' זו ג"כ כי הנה מלכות נק' לבוש מלכות שהלבוש הוא מסתיר וכך בחי' סוכ"ע וכתר מלכות הוא כח התהוות היש ודבר המסתיר ע"כ עם היותו בחי' א"ס נק' לבוש מל' לבוש לבד שלבושא מיני' ובי', אבל התורה הוא בחי' ואהי' אצלו שעשועים שלמעלה מעלה מהחיות המהוה העולם ואינו נק' אפי' סובב לבחי' עלמין שאינו בגדר עלמין כלל כדפי' באגה"ק דוד זמירות קרית להו וכו', ולכן ארז"ל אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה שהמכוון הוא שיהי' לע"ל גלוי כתר תורה והוא למעלה מבחי' מלכיות, אלא שא"א לבוא לגלוי בחי' זו כ"א בהיות תחלה בחי' מלכות אין מלך בלא עם שיהי' יש וביטול היש אז אח"כ יהי' גלוי כתר תורה וביטול אמיתי, נמצא בחי' כתר מל' זהו מקבל מבחי' כתר תורה ומל' פה תשבע"פ קרינן לה, והיינו ע"י כתר כהונה שודמ"ט המעלה את הכלה וזהו יוכ"פ עליות המל' מאד נעלה ע"י הכה"ג כו', ואז בסוכות נמשך ע"י שושבינא דמלכא להיות ישמח אב ואח"כ חופה וגלוי כתר תורה ואז הוא עצרת וקליטה ושרש הגלוי מבחי' כתר תורה שעשוע המלך

בעצמותו לבחי׳ כתר מל׳ שיומשך בחינה זו ממש למטה להיות ושעשועי בני אדם מבחי׳ שאצלו שעשועיו וגילוי זה יהי׳ לע״ל וכו׳ (ועמ״ש רבינו ז״ל והי׳ ביום ההוא יתקע כו׳ שיהי׳ רק שופרות וא״צ למלכיות והיינו משום שיהי׳ גלוי כתר תורה ממש בכתר מל׳ ויהי׳ הגילוי במל׳ כמו למעלה ויהי׳ המלוכה באופן אחר לא ע״ד ביטול היש וכמ״ש במ״א מענין שנק׳ משיח מלך שזהו למעלה מבחי׳ שיהי׳ דוד מלך כו׳ ע״ש).

והנה ענין ג׳ כתרים הנ״ל אמר רבינו ז״ל על ענין פסח וספירת העומר וחג השבועות, כי בפסח נגלה עליהם מלך מלכי המלכים זהו כתר מל׳ ולכן נק׳ מלך מלכי המלכים שהוא מקור בחי׳ מלכות, ואח״כ העומר הוא ענין כתר כהונה והניף את העומר שזהו ע״י הכהן וכו׳ וערכו הכהנים אש לבירור נה״ב שזהו ענין העומר, ועי״ז אח״כ גילוי כתר תורה בשבועות. ובאמת שני הענינים אמת כי ניסן ותשרי הם שני מדרגות שבכל א׳ הוא תיקון המל׳ ולכן נחלקו חז״ל אם בניסן נברא העולם ואם בתשרי נברא העולם, וכ׳ בפע״ח ששניהם אמת כו׳ וכ׳ הרמ״ז פ׳ אמור כמו שבתשרי עד יוכ״פ שמאלו תחת לראשי ואח״כ סוכות וימינו תחבקני כמ״כ בניסן זהו ענין עומר שעורים שהוא ה״ג ושתי הלחם מחטים בעצרת זהו ה״ח כו׳ ע״ש, וכמו שנת״ל בענין ר״ה ויוכ״פ העלי׳ מבחי׳ וכל ברך לך תכרע לבחי׳ וכל קומה לפניך תשתחוה ועי״ז אח״כ וכל הלבבות ייראוך וכו׳ כך מבחי׳ פסח וסה״ע כתיב מהחל חרמש בקמה א״ת בקמה אלא בקומה שיבוא לבחי׳ וכל קומה לפניך תשתחוה ועי״ז אח״כ יהי׳ גלוי כתר תורה בשבועות נמצא סה״ע הוא כמו בחי׳ שודמ״ט ואח״כ בשובעות שוד״מ, ובזה יש ליישב מה שהקשה השואל להרשב״א בתשו׳ הרשב״א ח״א סי׳ * [חסר].

ע׳ בד״ה ביום השמיני שלח בענין ואהבת את ה׳ אלקיך בכל לבבך בשני יצריך, והמכוון שם כיון בחלל הימני שבלב מאיר הארה מבחי׳ אהבה שבנה״א מה שמצד שרשה במחשבה הקדומה בחי׳ כי לא מחשבותי מחשבותיכם עי״ז יכול לכוף היצה״ר שבחלל השמאלי שיבא לבחי׳ בשני יצריך, כי הימין יש בו כח יותר מבשמאל, ואפ״ל ג״כ משום שהארה זו ממחשבה הקדומה היא למעלה מכל ההשתלשלות, ע״כ גם היצה״ר בטל לגבי בחינה זו שאין בבחי׳ זו זלעו״ז וכה״ג נזכר בד״ה כי תצא וכו׳ על אויביך דרוש השני ספ״ב דפי׳

*) אולי הכוונה לתשובה ט׳. ראה אוה״ת וישב דף רסח, א. דרושים לשמע״צ ע׳ א׳תשצג.

בשולי העמוד בגוכתי״ק: מגיד סדר האצי׳ כו׳ אצי׳ שמיני כתר.

על אויביך היינו בחי' נקודת הלב שהיא מבחי' סוכ"ע למעלה מאויביך שאין לאויב שליטה ואחיזה שם כנ"ל, ומש"ש שבחי' קדם זהו בחי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם ששם בחי' ישראל עלו במחשבה, יובן עפמ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור הראשון ע"פ יונתי בחגוי הסלע, והנה שם נזכר שעליה של הנשמה שבגוף במקורה ושורשה שבמח' הקדומה הוא ע"י התפלה הנק' סולם מוצב כו', וצ"ל הלא יש כמה פרסות מפסיק בין עשיה לא"ק, וא"כ איך יעלה ע"י הסולם, ואפ"ל שזהו בחי' מעלת הסולם שאצלו אין שום פרסא מעכב וע' בת"א בהביאור ע"פ ואלה המשפטים כה"ג בענין משה משה לא פסיק טעמא, או י"ל כיון שביאר שם בהביאור דיונתי שרגלי א"ק מגיעים עד סוף העשיי' ואין שום פרסא מפסקת בבחי' זו ע"כ כיון הנשמה שרשה מא"ק לכך תוכל לעלות ולהתקשר מעשיי' בא"ק, ועמ"ש בתלים ע"פ אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה.

שייך לשמע"צ תורה לא [illegible] ע"ד אחת כו' זו הרוח מוציא מהעלם לגלוי מחבר אש ומים חו"ג דע"י, כתר א"א לה[illegible]. כי יש מצות שלמעלה מבירורי' מצותי וישראל מונין ללבנה ביטול מצות ד', וע' הללו, אהל עגולי' אהלי קדר, סוכות שלים מקיף דיושר זיווג רק ביושר וכן ביושר גופא ג"כ, שה"ש גלוסקא עונת' כו' פנימי' דפנימי' כו', יוסף מלך ה[illegible]. ג"כ למעלה משבירה תיקון דעת ויסוד א' באיתן קשתו איתן האזרחי, ישבו בסוכות, אתעדל"ת ג"כ אמ"ר, רוח נושב מצפון לדרום מחבר ב' הפכיים משא"כ אש ממטלמ"ע ומים ממעלמ"ט, עצרת ג' פי' עצר מל' כתר מל' כנישו שליט עיכוב הטפה להתאפק כל שהעכבה יותר כו'.

פ׳ ברכה

מימינו, ברכות ס״ב א׳, יומא נ״ג ב׳, ביצה כ״ה ב׳, סוטה ד׳ סע״ב. רבות תשא פמ״א קנ״ה ד׳, ויקרא רפ״ד קס״ט א׳, נשא ר״פ י״ב רמ״ו ד׳, פ׳ שופטים רצ״ה ג׳, ס״פ מטות, שה״ש בפסוק לסוסתי, ס״פ ראשו כתם, קהלת ס״פ מה שהיה.

מסיני בא, רבות נשא ר״פ י״א רמ״ג א׳, פי״ד בקרבן עשתי עשר ר״ס ד׳, שה״ש בפסוק אפריון עשה, באיכה בפסוק אני הגבר כל הפסוק.

וזרח משעיר, ח״ב קל״א א׳, ח״ג קצ״ב א׳ ב׳.

ח״ב ג׳ א׳ קל״א א׳.

ח״א רמ״ג א׳ פ״א א׳ פ״ד א׳ צ׳ ב׳ קל״ה א׳ קס״ו ב׳ קע״ו א׳ קפ״ב א׳.

תורה צוה, ברכות פ״ט נ״ז א׳, פסחים פ״ג, סוכה פ״ג מ״ב א׳, סנהדרין פ״ז נ״ט א׳, פ״ח סע״ב, מכות פ״ג כ״ג סע״ב, רבות תרומה ל״ג, תשא פ״מ קנ״ד ד׳, צו פ״ט קע״ד ג׳, בפסוק ישני, זח״ב יתרו פ״ג ב׳.

ויהי בישורון מלך.

רבות שמות ספ״ב דקאי על משה שזכה למלכות וכ״ה ברבות פקודי ר״פ נ״ב לרקמות תובל למלך, לרקמות זה המשכן היינו מ׳, תובל למלך זה משה כמ״ש ויהי בישורון מלך והיינו שמשה בחי׳ ז״א שנק׳ מלכא קדישא ע״ד רמ״ח פקודין דאינון רמ״ח איברים דמלכא וענין תובל למלך זהו ענין זיווגא דכנ״י במלכא קדישא כנזכר בזח״ג אמור דף ק׳ ע״ב.

ב) **פ׳** אמור פל״א קרוב לר״פ דר״א ג׳ ע״פ מלך אסור ברהטים מלך זה משה שנאמר ויהי בישורון מלך וכ״ה שם פל״ב דר״ב ג׳, והיינו כמ״ש בת״א פ׳ מקץ סד״ה המגביהי לשבת מתניתן מלכתא דהיינו מלך שמצוה וגוזר שיהי׳ הפסק כך כו׳ וז״ש ויהי בישורון מלך לפי ששכינה היתה מדברת מתוך גרונו ע״ד רמ״ח פקודין דאינון רמ״ח איברים דמלכא וענין תובל למלך זהו ענין זיווגא דכנ״י במלכא קדישא כנזכר בזח״ג אמור דף ק׳ ע״ב.

ג) **בהעלותך** פט״ו גבי עשה לך שתי חצוצרות בפי׳ מלך הכבוד שהוא חולק מכבודו ליראיו כו׳ עלה אלקים בתרועה כו׳ א״ל הקב״ה למשה מלך עשיתיך שנאמר ויהי בישורון מלך מה מלך כשהוא יוצא תוקעין מלפניו אף אתה עשה לך שתי חצוצרות כו׳.

עו"ש דרס"ה א' הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ יסדה כשישראל הן אגודה א' וזהו ויהי בישורון מלך אימתי בהתאסף ראשי עם יחד כו' ופי' הבונה בשמים ז"א מעליותיו ע"ד אז תתענג על ה', וכענין טלא דנטיף מעתיקא לז"א זהו דוקא ע"י ואגודתו כו' ולכן נק' ישראל לי ראש שממשיכים מוחין לז"א מאו"א ומא"א כו' וא"כ עד"ז ויהי בישורון שהוא ז"א מלך היינו גלוי בינה שבה התגלות עתיק וכמ"ש בזח"ב ר"פ יתרו ס"ז ב' אית מלך לעילא דאיהו ברזא דקדה"ק כו'. וזהו דוקא ע"י בהתאסף עיין מ"ש סד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשו"ג ספ"ו גבי יובל דדוקא בזמן שכל יושביה עליה אזי דוקא יוכל להמשיך גלוי יובל בינה עלמא דחירו כו' ועמ"ש סד"ה החלצו מאתכם, ובהביאור בסופו, ובביאור ע"פ והניף הכהן אותם על לחם ספ"ב יעו"ש, ומ"ש בד"ה אתם נצבים היום כולכם דוקא ע"ש פרק א'.

רבות בשה"ש רבה בפסוק ראשך עליך ככרמל כנ"ל בפ' אמור ר"פ ל"א. בקהלת רבה קיב"ב ס"פ גם במדעך מלך אל תקלל, כנז' באמור פל"ב.

ד) **זח"ב** שמות ט"ז ב' ע"פ עד שהמלך במסבו, עד שהמלך דא הקב"ה ההד כה אמר ה' מלך ישראל, וכתיב ויהי בישורון מלך.

פקודי דרל"ה א' דקאי על כנ"י שנק' מלך כמו ה' בעוזך ישמח מלך, ובפ' קדושים פג"א דקאי על משה שנק' מלך מסטרא דמלכות דבריאה.

ת"ז סוף תקון ט"ו ומשה בגין דנטר אות ברית אתמר ביה ויהי בישורון מלך והיינו כי ברית הוא יסוד המשפיע למל' לכן ע"י שמירת הברית זוכה למל' וע' בזח"א ר"פ נח דנ"ט ע"ב ע"פ ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

ולא ידע איש את קבורתו וגו' ובגמרא לעליונים נדמה להם למטה ולתחתונים נדמה להם למעלה, ואמר הפי' הה"מ נ"ע דהנה במשה כתי' ותחסרהו מעט מאלקים וארז"ל חמישים שערי בינה נבראו בעולם מ"ט נמסרו למשה חוץ מאחד וזהו ותחסרהו מעט מאלקים כי בינה נק' אלקים ושער החמישים דבינה הוא שלא השיג בחייו ואמנם מה שלא זכה בחייו זכה במותו כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם וזכה לשער החמישים דבינה, והנה שער החמישים דבינה הוא הממוצע בין חכמה לבינה, שלגבי החכמה הוא למטה שהרי נחשב מבחי' שערים דבינה, ולגבי הבינה הוא למעלה מפני שהוא ממוצע בין שניהם (והממוצע ודאי יש בו מבחי' של העליון ג"כ וכמו ע"ד הכתר שהוא ממוצע בין המאציל לנאצלים הרי יש בו מבחי' תחתונה שבמאציל ומבחי' שרש הנאצלים וכ"ה ג"כ בכל בחי' הכתרים גם בכתר דז"א ונוק' כמ"ש במ"א ועד"ז יובן ג"כ בשער החמישים דבינה), וזהו שלעליונים נדמה להם למטה

דהיינו לגבי החכמה דאצילות נחשב הוא למטה ולתחתונים דהיינו לגבי בינה נדמה להם למעלה כו'. ולהבין ביאור הדברים הנה כתיב לך הוי' הגדולה והבורה כו' כי כל בשמים ובארץ פי' כל הם נש"ב והוא הממשיך בחי' שמים וארץ כי שמים שם מים הוא בחי' חסד עליון המתפשט ומתלבש למטה בארץ וכתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה שהחסד הוא גבנה ומתהוה כי באמת הוא ית' לאו מכל אינון מדות איהו כלל ויבנה ל' הוה והיינו ע"י אתעדל"ת וזהו כי אמרתי אמירה היא בלב בחי' מחשבה ורעותא דליבא ע"י התבוננות בה' אחד ועי"ז חסד יבנה וזהו כי כל בחי' נש"ב שהוא בחי' התבוננות הנ"ל הוא הממשיך להיות בשמים בחי' חסד ומשם בארץ וכנ"י נק' כלה שמקבלת מבחי' כל כמ"ש כ"ז במ"א ע"פ לסוסתי כו'. וענין שערי בינה היינו ההמשכות שנמשך מבחי' בינה שבמוחו להיות נמשך בלב שיהי' מזה התפעלות המדות, דהנה אנו רואים שהמדות שבלב הם נולדים מהשכל שע"י שמתבונן בשכלו בגדולת ה' יומשך ויולד האהבה, ואמנם אנו רואים כי לא בכל פעם כשמתבונן יוליד האהבה אלא לפרקים, וזהו לפי שלא נפתח השער ממוח תבונתו להאיר גם בלב ובשנמשך מהשכל התפעלות המדה שבלב זהו נק' שער והוא ענין מאי דמשער בליביה (עמ"ש במ"א בד"ה עיני כל, ואמנם הלשון שערי בינה משמע דהשערים הם עדיין בבינה עצמה רק שבהם ועל ידם נמשך השפע להמדות, וא"כ י"ל השערים הם המדות הכלולים עדיין בשכל עצמו שמהם נמשך אח"כ ההשפעה למדות שבלב וכדפי' במ"א בד"ה כי על כל כבוד חופה, ופעמי' נפתח השער ונמשך התפעלות בלב ופעמי' אינו נפתח ואז ההתפעלות רק בשכל, ובפרדס שער השערים פרק ז' כתב שערי בינה שהם המקורות אל הספירות המתגלות עכ"ל, ובמ"א ע"פ ושעריך לאבני אקדח נת' שהשערים דבינה בהם נכנס ונמשך ההשפעה מחכמה לבינה וגם בהם יוצא ההשפעה מהבינה להמדות, מיהו כאן נת' דההמשכה מחכמה לבינה זהו ע"י שער החמישים שהוא שביל דקיק דביה עייל אבא לאימא, וא"כ מש"ש שבכל השערים נמשך מחכמה לבינה צ"ל דהיינו לאחר שנמשך אור אבא בשער החמישים אז ממנו נמשך ג"כ לכל המ"ט שערים שהרי הוא הממוצע כו') ולכן נק' שער עד"מ השער לבית והיכל שדרך בו יכנס ויצא מחוץ להיכל אל ההיכל כך בינה נק' היכל והיא בחי' מהות ההשגה עצמה, אך מה שנמשך מהשכל התפעלות המדות שזהו בחי' תולדות השכל הוא ע"י השערים, ונמצא מקוריות של המדות בשכל נק' שערי בינה, וכללותן נמשך מיסוד דאימא שהוא בחי' השפעה דבינה וזהו כי כל כו' (ועמ"ש בפע"ח בכוונות הלולב בפי' מכל מלמדי השכלתי) ודרך פרט הן מ"ט שערים כי שבעה מדות הן וכל אחת כלולה משבע וז' פעמים ז' הוא מ"ט ומ"ט שערי בינה הם מ"ט שכלים שכל ומקור לכל מדה כו'. ואמנם ענין שער החמישים אינו ע"ד המ"ט שערים הנ"ל שכל שער הוא מקור למדה פרטית אלא הוא בחי' כללית שהוא למעלה מכולם ובו נכללים כל המ"ט שערים (וכמ"ש הרמ"ז בפ' אמור בדף צ"ו שער החמישים שה"ס הכתר כו' והוא כולל כל המ"ט שערים ובעילוי רב מאד ועמ"ש במ"א בד"ה וספרתם כו' תספרו חמישים

יום, ומ"ש שה"ס הכתר והרי הוא רק ממוצע בין חו"ב ובפרדס שם ג"כ כ' בשם הת"ז שהוא בחי' כתר י"ל דר"ל שממנו נמשך כתר דז"א, משא"כ מן מ"ט שערים נמשך רק ז' מדות דז"א כו' או י"ל שיש בו הארה גם מהכתר ועמ"ש בד"ה וספרתם הנ"ל ובמ"ש ע"פ מראיהם ומעשיהם כו') ועיין בע"ח שער א"א פי"ד), ולכך נק' כל שכוללם יחד, וזהו לך הוי' הגדולה והגבורה כו' כי כל כו' פי' לך הוא אותיות כל, אלא דפי' לך היינו כשהן עולים מלמטה למעלה ופי' כי כל הוא המשכה מלמעלה למטה ע"י שער החמישים לבחי' שמים וארץ, והוא כמאמר אל עליון גומל חסדים טובים קונה הכל, פי' כמו עד"מ במלך ב"ו שזה שיפתח השער שיתגלה המלך לחוץ אין זאת כ"א מחמת סיבת התחדשות איזו חדוה ועונג שעי"ז יתגלה המלך משא"כ אם אין זאת הרי מנהג המלך להיות כל כבודו פנימה, כך הוא למעלה זה שיהי' גילוי בחי' שער החמישים שהוא סגור וכמארז"ל שאפילו משה לא זכה בחייו לגילוי בחי' זו, הנה אין זה כ"א ע"י שמחה וגילוי ממקורא דכולא, וזהו פי' אל עליון שהוא בחי' כתר שהוא מקורא דכולא ע"י התגלות בחי' זו עי"ז קונה הכל ממשיך גלוי בחי' כל הנ"ל, וכמו עד"מ החבית כשמתמלאת על כל גדותיה אזי יצא ממנה לחוץ מה שלא תוכל להחזיק כו', וכן החכם כשמתרבה אצלו נביעות חכמה אזי יוכרח לדבר ולגלות מעט לזולתו, וכן העשיר מגודל העשירות לא יתאפק מלפזר ג"כ קצת כו' (וכיוצא בזה נת' במ"א בפי' הזהר פ' אמור דק"ג יעקב אמר אז יבקע כשחר אורך ענין בקיעת יסוד אימא מחמת תגבורת האור והשפע לא יוכל לעכבה ולעצרה בבחי' התקשרות המושכל המקבל השכל ונק' יסוד אי' ויומשך מזה גילוי לחוץ וזהו מיעקב נמשך בחי' יבקע כו', ועד"ז פי' בפע"ח ענין ויעבור שאומרים אחר שים שלום שבשים שלום נקבע היסוד ההוא, ועי"ז נעשו ד' מוחין בז"א ונמשכי' מזה אצלו י"ג ת"ד כו' ע"ש, נמצא בקיעת השערות דת"ד מחמת רבוי התגלות האור כו'). ומטעם זה יובן ג"כ שנק' שער מלשון שערות כמו עד"מ שבקיעת השערות מהגוף הוא מחמת ריבוי השפע של המוח או הדם שעי"ז יצא מותרות הוא בקיעת השערות כו', ועד"ז הוא ג"כ גילוי שער החמישים בחי' קונה הכל ע"י אל עליון כו' (רק כי שער ל' שערות הוא בשמאל ושער הוא בימין זה מורה לפי שהוא גלוי יותר גדול מהגילוי שע"י שערות שבא מבחי' גבורות כו', וכמ"ש במ"א), ועד"ז הוא בענין הל"ב שנק' כן מפני שמתגלי' ל"ב אורות מד' מוחין שכל א' יש בו ח' בחי' נגד אותיות הוי' א"ד וסיבת גלוי זה בלב מפני ששם מסתיים יסוד דאי' בחזה דז"א ומחמת בקיעת היסוד מתגלי' ל"ב אורות הנ"ל.

וזהו ג"כ הענין דשער החמישים הוא הממוצע בין חכמה לבינה, כי הנה כתי' כי אם לבינה תקרא שהיא בחי' אם הבנים שבה מצטיירים הבנים ממש מתחלה בבחי' עיבור ואח"כ בבחי' לידה והרי כשהם בבחי' עיבור ג"כ כבר יש כל בנין הולד ברמ"ח איברים כמו שהוא אח"כ בבחי' לידה משא"כ מהאב אין הבן מקבל כ"א בדרך ריחוק שהוא רק השפעת טפה שאינה עדיין מהות ולד רק בבואה בבטן האם נעשה הולד, כמ"כ בינה נק' אם הבנים שהם הששה מדות שבבחי' הבינה וההשגה כשמשיג ההתבוננות במוחו שם עדיין התפעלות המדות ממש רק שמתחלה הם בבחי' עיבור ואח"כ נמשכים בבחי' לידה, אבל

בבחי' חכמה שהוא הביטול שלמעלה מההשגה שם לא שייך עדיין כלל בחי' ציור המדות ממש כמו שהן בחי' בנים כו' וכמ"ש במ"א ע"פ הזהר פ' במדבר ומזרח דאתקשר בצפון שבינה נק' צפון מלשון וצפונך תמלא בטנם ששם כבר יש בחי' המדות רק שהם צפונים כמו הולד בבטן המליאה, משא"כ בחכמה שהיא בחי' כח מה ואנחנו מה ביטול ההשגה (ועמ"ש ע"פ ביום השמע"צ) שהוא בחי' ביטול אליו ית' שלמעלה מן ההשכלה והדעת המושג ונק' בחי' משכיל על דבר, ובאמת צ"ל באדם ב' הבחי' אלו תמיד שהן תרין ריעין דלא מתפרשין דהיינו להתבונן ולהעמיק שכלו ובינתו כו' וליבטל אליו בבחי' חכמה שלמעלה מן הטעם והדעת המושג ונק' ב' בחי' אלו נקודה בהיכלא כמבואר באריכות ע"פ ראה אנכי כו' ע"ש. אך כיון שהחכמה היא בחי' ביטול שלמעלה מהשכל ומושג והבינה היא בחי' השכל המושג, א"כ הרי הם ב' הפכיים ואיך יתחברו ויתייחדו, הנה זהו ענין שער החמישים שהוא ממוצע בין חו"ב והוא המחבר וממשיך התגלות והמשכת חכמה בבינה להיות נקודה בהיכלא, וזהו בהיכל פי' הי כל ר"ל בשער החמישים הנק' כל נמשך נקודת החכמה, וגם ה"י מורה על בינה שנמשך בה אור החכמה הנק' יו"ד, וענין המשכת חכמה בבינה הוא כמ"ש בס"י וחכם בבינה עיין ביאורי הזהר פ' וארא (עוי"ל חו"ב ראי' ושמיעה ואין דומה שמיעה לראי' ושער הנ' מחבר וממשיך ראי' בשמיעה איזהו חכם הרואה כו', עוי"ל עפמ"ש בענין מזמור לתודה יחוד או"א אין ויש שיחוד זה שיהי' הודאה שלמעלה היש ולמטה אין כו' ע"ש וזהו ג"כ ע"י שער החמישים). והנה להיות כי הממוצע יש בו מב' הבחי' ע"כ זהו שאמרו בקבורת משה לעליונים נדמה להם למטה, ר"ל לגבי חכמה שהוא אין ולמעלה מההשגה נדמה ששער החמישים הוא למטה כיון שהוא מקור לבחי' ההשגה דבינה, ולתחתונים שהן בבחי' השגה נדמה ששער החמישים הוא למעלה מההשגה שהרי הוא הממשיך מבחי' חכמה כו'.

והנה שער החמישים יש דיעות בס' הקבלה שהוא תפארת דאימא, דבתפארת הוא לעולם גילוי בחי' ומדרגות עליונות כמו בת"ת דז"א נמשך גלוי אורו' רבים ע"י יסוד אי' שמסתיים בחזה כנ"ל כי ת"ת הוא קו האמצעי כו', ועד"ז ת"ת דאי' הוא בחי' שער הנו"ן שממשיך הארת הכתר כו' (וענין שנק' שביל דקיק דביה עייל אבא באי' היינו כמ"ש במ"א דיש בחי' זיווג בחזה ע' ע"פ היום הזה כו' בפ' תבא), וזהו פי' כי כל בשמים וארץ כי שמים וארץ הם ז"א ונוק' ומתפארת דאי' נעשה כתר לזו"נ החצי לז"א והחצי לנוק' כו' והוא המחבר ב' הבחי' שמים וארץ וכמבואר בד"ה כי על כל כבוד חופה. ועפ"ז יובן עוד לעליונים דז"א נדמה להם למטה שהרי ממנו נמשך ג"כ הכתר לנוק' ולתחתונים דנוק' נדמה להם למעלה שממנו נמשך הכתר לז"א.

והנה הממוצע בין חו"ב מבואר בכמה דוכתי שהוא בחי' הדעת שהוא המייחד ומחבר חו"ב וכמבואר באגה"ק גבי ביאור הע"ס, ועיין בס' הדרת מלך סי' קי"ד דב"ה ע"פ ושבילך במים רבים סוד זווג חו"ב והוא דעת העליון הנכנס בנקודת ציון כו', ונק' עמיקא דבירא ע"ש. ועפ"ז יש לפרש בעומק יותר ענין לעליונים נדמה להם כו' כי הדעת עליון הרי ממשיך ג"כ הארת

הכתר שהוא למעלה גם משניהם מחכמה ומבינה, כמבואר ע"פ מים רבים כו', והשתא א"ש שע"ז הוא מייחד ומחבר חו"ב עם היותן ב' הפכים שזה צ"ל ע"י בחי' הכתר הגבוה משניהם כנז' ע"פ כי על כל כבוד חופה, והארת הכתר הוא בדעת דלכך כשהדעת נמנה אין הכתר נמנה כנודע מענין העשיר לא ירבה כו', וזש"ש בסה"מ ששביל זה הוא קוץ התחתון של היו"ד והיו"ד יש לה ג' קוצין רישא גזעא ושבילא, וקוץ העליון הוא בחי' כתר והיו"ד עצמו זהו חכמה, וקוץ התחתון שהוא הדעת שרשו מקוץ העליון שלמעלה מהחכמה כמ"ש ע"פ לך לך כו' גבי ה' דאברהם כו' ע"ש, וכך מבואר ג"כ בע"ח שער א"א פי"ד דשער החמישים הוא בחי' כתר, ור"ל שממשיך מבחי' כתר דא"א ממש ע"ש, וכמ"ש ג"כ ע"פ וספרתם וכו' דכתיב תספרו חמישים יום ואין סופרים אלא מ"ט שהשער החמישים הוא למעלה מאתעדל"ת להיותו התגלות הכתר אלא שנמשך ומתגלה ממילא אחר קדימת האתעדל"ת דמ"ט ימי' דסה"ע וזהו ע"ד ואני אפתח לכם כפתחו של אולם שלא הי' לו דלתות כו', ונמצא משה שזכה אח"כ להתגלות שער הנ' בחי' ד"ע המחבר חו"ב (ועמ"ש בענין אשר פוקד ע"פ משה דקאי על משכן העדות יחוד או"א שהוא דוקא פוקד ומתייחד ע"י משה כנ"ל), זהו גלוי הארת הכתר שלמעלה מחו"ב, וז"ש אנשים חכמים וידועים אבל נבונים לא אשכח משמע דהבינה גבוה מהחכמה וזה הפך כל ספרי הקבלה ולפמ"ש א"ש כי שער החמישים דבינה שרשו גבוה מהחכמה וע"כ מחבר ומייחד חו"ב כו', וכן בעבודת ה' דוקא ביחוד חו"ב גם שניהם ההתבוננות והביטול יש מעלה יתירה יותר מכל בחי' בפ"ע כמ"ש ע"פ ראה אנכי כו', ועמ"ש ע"פ לך לך שבחי' אברהם בה' הוא מעלה יתירה מבחי' אב רם שכל הנעלם. והשתא א"ש כפשוטו מ"ש לעליונים נדמה כו' כי הוא באמת בחי' שלמעלה גם מהחכמה, שהכתר הוא למעלה מההתחלקות ואין בו מעלה ומטה, וכמו בכדור הארץ שלהיותו מבחי' עגולים אין בו מעומ"ט שהרי העומדים תחת רגלינו בשטח שתחת הכיפה אינן נופלים כו', ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים כו' כי תקנה עבד עברי כו' בעבר הנהר שמשה המשיך מדעת הנ"ל דבחי' מקיפי' ועגולי' שאין בו מעומ"ט כו' ע"ש. וזהו ג"כ מעלת היובל שהוא בחי' גבוה מאד כנז' בענין שופר גדול, ויובל שנת החמישים הוא בבחי' שער החמישים, ויש יובל בחולם עליי' מלמטה למעלה ע"ד לך הוי' הגדולה כו', ויובל במלופם לך יובילו מלכים ש"י ע"ד המשכה מלמעלה למטה כי כל בשמים כו', וזהו פי' ולא ידע איש כו' כי ז"א נק' איש ובחי' קבורתו דמשה זהו יחוד או"א כי היסוד נק' קבר כמו משנפתח הקבר בגמ' והוא ע"י ד"ע שלמעלה מדעת דז"א שהרי שער החמישים הוא ת"ת דאי' שנעשה כתר לז"א וכתר הוא למעלה מחב"ד דז"א. עד היום הזה הוא ג"כ בחי' מדות דז"א שנק' זה כו'. והנה בזהר ח"א דכ"ז פי' קבורתא דילי' איהי משנה היינו כי תשב"כ מחכמה נפקת ותשבע"פ היא בחי' בינה ולכן משנה איהי קבורתא דילי' דהיינו בחי' יחוד או"א תשב"כ ותשבע"פ ע"י שער הנ' כמו שתי הלחם שבשבועות, ונודע שע"י יחוד זה יש מעלה יתירה כו', ע' בד"ה תורה צוה כו' וע"פ לכן אמור כו'. והנה כתיב תחת כו' מרוב כל, פי' שיש ריבוי בחי' כל כנודע מענין נ' אלפים יובלות הכל עליות, ואעפ"כ השמחה בתומ"צ היא יותר מרוב בחי'

כל, והענין כי דעת הנ״ל יש בו ב׳ מדרגות בחי׳ תחתונה שבו הוא שממשיך ה״ח וה״ג ושרשו מתרין כתפין דא״א וזהו ענין שער החמישים שהוא מקור המדות זפ״ז מ״ט והוא כוללם או ה״ח וה״ג הן ג״כ נש״ב, ע׳ בפרדס ב׳ אופנים שיש בנש״ב, אבל הבחי׳ עליונה שבדעת הוא נמשך מג״ר דא״א ממו״ס כו׳ והוא נמשך ע״י תומ״צ וגבוה הרבה מבחי׳ התחתונה וכמשנ״ת ע״פ אם יתן איש את כל הון ביתו, לכן צ״ל השמחה מרוב כל.

עוי״ל בענין לעליונים נדמה כו׳ ע״ד מ״ש בענין ג״ע התחתון שע״פ המפה לא נמצא מקומו אלא שזהו כי הוא ממוצע בין רוחני׳ לגשמיות וא״כ לגבי גשמיות עוה״ז ממש נדמה שהוא רוחני, וע״כ לא נמצא במפה ולגבי רוחניות ממש נק׳ הוא עשייה א״כ זהו כמו לעליונים נדמה להם למטה כו׳, ועד״ז הוא ענין שער הנ׳ שהוא ג״כ ממוצע בין אין ויש כו׳ שהן חו״ב ע״כ לעליונים שהם אין ממש נדמה שהוא בחי׳ יש ולתחתונים נדמה שהוא בחי׳ אין.

ועיין מ״ש במ״א (בד״ה להבין ענין לחם משנה) ההפרש בין בחי׳ המן לבחי׳ שבת שהמן שרשו מעולם העקודים שהוא בחי׳ כלל הכולל כל פרטי ההשתלשלות ואין בכלל אלא מה שבפרט, אבל שבת הוא עליות עד א״ס ב״ה שהוא כל יכול הכולל הכל אבל לא שייך עליו לומר שהוא הכלל של הפרטים לבד דהא הא היה יכול להיות ממנו אצילות ריבוא רבבות ספי׳ אחרים והי׳ א״כ פרטים אחרים כו׳ וא״כ מובן פי׳ מרוב כל, דריבוי בחי׳ כל זהו שייך בהשתלשלות שהכלל כולל כל הפרטי׳ שתחתיו וכמו רגלי החיות כנגד כולן כו׳, ועד״ז יש ריבוי בחי׳ כל, אבל ע״י תומ״צ נמשך גלוי עצמותו ית׳ שנק׳ ג״כ כל כמ״ש אמרו אליו כל, אבל הוא למעלה מעלה מבחי׳ רוב כל הנ״ל דלאו מכל אינון מדות איהו כלל, וז״ש כי טובים דודיך מיין שהיין ממשיך מהעלם לגלוי והוא מבחי׳ כל שבהשתלשלות אבל כי טובים דודיך כו׳.

הערות וציונים

— ומראה מקום הכתבי יד* —

א'תתקפט

ציון במשפט תפדה: בוך ועתה ישראל, גוכתי"ק.

א'תתקצא

(ד"ה — ואתחנן): לקו"ת פ' ואתחנן ב, א שו"ה בזוה"ק.

א'תתקצב

שחור אדום הוא: חולין מז, ב.

א'תתקצד

שייך לציון במשפט: בוך ועתה ישראל, גוכתי"ק.

הריחוק — ציון לפעמים ל' זכר: ראה אוה"ת דברים — א ע' כז: פי' לשון זכר הוא בחי' ההמשכה בתורה ולשון נקבה כשנמשך בחי' זו בכנס"י.

א'תתקצה

תורת אדמו"ר: נמצא בבוך 8°1166 — ירושלים נד, ב.

א'תתקצו

ד"ה ואתחנן: בוך 8°2304 — ירושלים שלב, ב גוכתי"ק.

ואתחנן: בוך בראשית, גוכתי"ק.

בד"ה — מחר חודש: ראה אוה"ת בראשית — א ה, א.

א'תתקצט

ועתה ישראל: בוך בראשית, גוכתי"ק.

העשיר — ברע"מ ר"פ כי תשא: ראה ביאוה"ז לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' ערה.

ב' פנים בפנים: בוך אלה הדברים.

בסוף ספרו: הכוונה לקונטרס שהי' נדפס בסוף הבחיי.

ב'ב ענין ק"ש אחד ואהבת: בוך 8°2304 — ירושלים שנד, א. גוכתי"ק. הענין מבואר גם בלקו"ת ואתחנן יא, ד.

ב'ד

עליהם — פי' שאוריד ואמשיך: ראה תו"א פ' וירא.

ב'ט בפרשה ראשונה דק"ש: בוך ועתה ישראל — גוכתי"ק. ראה אוה"ת ואתחנן כרך א' ע"ם ושננתם בארוכה. והמאמר דלקמן ע' ב'יב.

ב'י

ולכן — אינו דומה שונה פרקו: ראה בליקוטים לתניא פרק טו.

ב'יב

חו"ג — ועמ"ש במ"א ע"פ ואולם חי אני: ראה אוה"ת שלח ע' תקי ואילך בארוכה.

בפרשה ראשונה דק"ש: בוך ועתה ישראל — חלק בגוכתי"ק. ראה גם המאמר דלעיל ד"ה בפרשה ראשונה.

ב'יד

הנה ענין תלמוד גדול: בוך ועתה ישראל — גוכתי"ק. ראה בכ"ז בארוכה באוה"ת ואתחנן ד"ה ושננתם.

ב'כ את ה' אלקיך תירא: בוך בראשית ברא צחר, ב.

דברים ז': בוך וסמך ידו — גוכתי"ק.

ב'כא

ר"פ והי' עקב תשמעון: בוך בראשית — גוכתי"ק.

עמ"ש ע"פ והיה עקב בבוך דברים: ראה אוה"ת עקב ע' תעט ואילך.

והסיר ה' ממך כל חולי: בוך בראשית — גוכתי"ק.

ד' — וע' מענין מרה . . . כי נופת תטופנה: ראה אוה"ת משפטים ע' א'רמז.

ב'כב

ויענך וירעיבך: בוך דברים — האלפרין גוכתי"ק קלב, א. בוך והיה עקב.

---

*) הערה כללית: תיבה הראשונה — לשורה המתחלת, בוך המצויין ראשון — ממנו נעתק המאמר.

ה„הערות וציונים" באו רק לחלק קטן מהספר, כדי שלא לעכב ההוצאה לאור.

ב'כח

ואכלת ושבעת : בוך ועתה ישראל — גוכתי"ק.
ואכלת — (ד"ה כה תברכו) : לקו"ת נשא כו, ב.
דע"מ — (ד"ה שחורה אני) : לקו"ת שה"ש ד, א.

ב'כט

ניצוצים — ע' הבאים ישרש : תו"א שמות נג, ג. ובאוה"ת שמות ע"פ זה.
ועתה ישראל : בוך ועתה ישראל — גוכתי"ק.

ב'לא

וכל העם רואים : תו"א עה, ד.

ב'לה

ראה אנכי נותן לפניכם : בוך והיה עקב.
בד"ה — יונתי בחגוי ובביאורים שם : לקו"ת שה"ש ואוה"ת שם.

ב'לז

ראה אנכי נותן : בוך והיה עקב.

ב'לח

ראה אנכי נותן : בוך בראשית ברא רכה, א. נדפס בלקו"ת יח, א בשינויים.

ב'מג

כי תשמע : בוך והיה עקב.

ב'מד

בנים אתם : בוך צאינה וראינה.
עשר תעשר : בוך ועתה ישראל — גוכתי"ק.

ב'מה

אני לדודי : בוך ועתה ישראל — חלק גוכתי"ק. ראה לקו"ת ראה לג, א.

ב'מט

ישקני — כמ"ש במ"א ע"פ שיר השירים : ראה אוה"ת שה"ש — א ע' יח.
מהפך כל דבר זולתו לדבש : ראה טור או"ח סי' רז. אוה"ת תבוא ע' תתרנד.

ב'נ

ריח — ע"פ וישלח יהושע : ראה לקו"ת שלח נא, ג.
למספר — ד"ה ראה אנכי נותן : ראה אוה"ת ראה ע' תרמד.

ב'נא

לד"ה ואם ירחיב : בוך דברים — האלפרין קב, א גוכתי"ק. מה שנשאר בין המחיקות.

ב'נג

כי תצא למלחמה : בוך ועתה ישראל — גוכתי"ק.
וי"ל — ע"פ יהודה אתה : ראה תו"א מה, א. אוה"ת בראשית — ה דף תתקצז ואילך.

ב'נט

והיה כי תבוא : בוך ועתה ישראל.

ב'סב

וברך : בוך ועתה ישראל — גוכתי"ק.

ב'סד

ראשית : בוך ועתה ישראל — גוכתי"ק.

ב'סו

האמרת היום : בוך וסמך ידו.
את ה' האמרת היום : בוך צאינה וראינה. [illegible]

ב'סז

האמרת היום : בוך בראשית — גוכתי"ק.

ב'סט

קצת קיצור מהדרוש את ה' האמרת היום : בוך להט"ז פא, ב.
ואיך — לעיל דס"ח . . . ודע"ג ע"ב : הכונה להבוך שממנו נעתק. [illegible]
[illegible]

ב'עב

קיצור מד"ה שוש אשיש : בוך בראשית — גוכתי"ק. כנראה שזה קיצור להנדפס בלקו"ת פ' נצבים.

באגה״ק — בכל שנה: כ״ה בגוכתי״ק, אבל באגה״ק דף קכ, ב נדפס: ובכל שנה ושנה.
ומאיר אור חדש מחכמה עילאה אור חדש: אבל בנדפס: ומאיר מחכמה עילאה אור חדש ומחודש.
מסתלק — שהחדש מתחדש בו: אבל בנדפס: כשהחדש מתכסה בו. ולהעיר שבגוכתי״ק הי׳ כתוב מתכסה בו, אבל העביר עליו קו למחיקה.
נמשך — יותר שבמדרגת חכמה עילאה: אבל בנדפס: עליון מבחי׳ עליונה יותר שבמדרגת חכמה עילאה.
העליונה: אבל בנדפס: עליונה.
ע״ד — אית: כ״ה בזהר, אבל בגוכתי״ק: איך. כנראה פליטת הקולמוס, שהרי בקיצור נכתב: אית.

ב'עג

זרוע — ואדה״ר הי׳ צדיק גדול: ראה תו״א ו, א, וראה במראי מקומות שם, ובאוה״ת בראשית כרך ו׳ ד״ה וירד יהודה.

ב'עד

תחתונים — בד״ה וארא דתקע״ב: המאמר עם הגהות מכ״ק אדמו״ר הצ״צ נדפס באוה״ת שמות — ז ע׳ ב׳תקמס.

ב'עה

עמ״ש בבוך תרמו״ב: בוך להס״ז פה, א.

ב'עו

והיה ביום ההוא: בוך בראשית — גוכתי״ק.
והיה ביום ההוא: בוך להבין הנסירה — ירושלים יח, א. בשינויים בלקו״ת ר״ה נח, א.

ב'פו

והיה ביום ההוא: בוך בראשית — גוכתי״ק.

ב'פז

בביאור וירא ישראל את היד: אוה״ת בשלח ע׳ תמד.

ב'פט

זה היום תחלת מעשיך: בוך להבין ענין — תר״ר: ר״ה תקצ״ח. בוך 8°3508 — ירושלים פו, א. בוך באב׳ 51 מ, א.

ב'צו

ביאור על התורה: בוך 8°3508 — ירושלים צ, א.
בחי׳ שמיטה — בס׳ התמונה: מובא גם בתו״א נא, ד. וראה בתורת שמואל — תרכ״ח ע׳ קסא.

ב'קא

אין עומדין להתפלל: בוך ועתה ישראל — גוכתי״ק.
ולהבין — מה הנשמה: ראה לקו״ת ויקרא ד, ב. ר״ה סב, ב. סה״מ תרפ״ח ע׳ קטו.
וזהו — לא נאמר טעם ע״ז: ראה תו״א צט, ב. לקו״ת ויקרא ד, ג.

ב'קב

וביאור — ד״ה ש״ה ממעמקים: ראה לקו״ת ר״ה סב, ג.

ב'קג

כי — ד״ה אני כו׳ פ׳ ציצית תקע״א: לקו״ת שלח מח, ב.

ב'קה

מבואר — ע״פ עיני כל: ראה אוה״ת ויקרא — ג ע׳ תשמו. לקו״ת מטות פה, ב. אוה״ת שה״ש — א ע׳ לה.

ב'קו

יו״ט של ר״ה: בוך 8°3508 — ירושלים צג, א.

ב'קח

מגילוי — ששאל מין א׳ לר׳ יהושע: וכ״ה בתו״א צט, ד. בלקו״ת ובסידור ובבב״ר הגירסא „לר׳ עקיבא״. מכל התנאים הנ״ל הרגיל לנצח מין הוא ריב״ח — עיין חגיגה ה, ב. (מרשימת כ״ק אדמו״ר שליט״א) — נדפס במראי מקומות לתו״א צט, ד.

ב'קט

להבין הטעם כשחל ר״ה בשבת: בוך באברויסק 51 כה, א. בוך להבין ענין הנסירה — ירושלים ריח, ב. 4°988 — ירושלים 194. רפאני — חן בתחלתו.

הערות וציונים

ב׳קיג

בתורה — וביאור אני כו׳ דפי׳ ציצית בשנת תק״ע: נדפס בלקו״ת שלח מו, ד.

ב׳קטו

שבת שבתון: בוך ועתה ישראל — חלק בגוכתי״ק. חלק נדפס בלקו״ת עם הגהות אחרות.

משום — וכמ״ש בזהר ע״פ ואברהם זקן: ח״א רכד, א.

המלך — וכמ״ש במ״א: תו״א נג, ג. וראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסה״מ — ת״ש ע׳ 48.

ב׳קכה

שבת שבתון הוא לכם: בוך בראשית — גוכתי״ק. חלק נדפס בלקו״ת יו״כ סח, ד. ואולי זה קיצור להמאמר בלקו״ת, וראה גם המאמר דלעיל, שחלק ממנו נדפס גם בלקו״ת.

ב׳קכח

כי ביום הזה יכפר: בוך ויקרא — זלמנוב עד, ב. בוך באברויסק 53 שפט, א. בוך 4°988 — ירושלים 277.

אחר — מהקו: בכת״י ב׳: מהקו״ח.

ב׳קמ

האזינו השמים: בוך בראשית — גוכתי״ק.

ביאור האזינו: בוך ועתה ישראל — גוכתי״ק. ראה לעיל ע׳ א׳תרמו.

ב׳קמד

שנמשך — ד״ה השמים כסאי: תו״א א, ג.

ב׳קמו

יסובבנהו יצרנהו: בוך בראשית — גוכתי״ק.

ב׳קמז

ושאבתם מים בששון: בוך ועתה ישראל — גוכתי״ק.

ב׳קמט

ביום השמיני עצרת: בוך ועתה ישראל — גוכתי״ק.

בחי׳ — ע״פ יביאו לבוש מלכות: נדפס בהוספה למגילת אסתר.

ב׳קנא

האור — בביאור הזהר פ׳ מקץ: ראה ביאורי הזהר לכ״ק אדמו״ר הצ״צ ע׳ קמד.

ב׳קנב

ע״פ — ע״פ משה ידבר: ראה אוה״ת יתרו ע׳ תתמג ואילך.

ב׳קנד

קיצור ביום השמע״צ: בוך ואתה ישראל — גוכתי״ק.

ב׳קנח

ע״פ והגדת לבנך: נדפס באוה״ת ויקרא — ג.

ב׳קס

ע׳ בד״ה ביום השמיני שלח: בוך להט״ז צד, ב.

ב׳קסא

שייך לשמע״צ: בוך כת״י.

ב׳קסב

מימינו: בוך וסמך ידו — גוכתי״ק.

ויהי בישורון מלך: בוך וסמך ידו — גוכתי״ק.

ב׳קסג

ולא ידע איש: בוך ועתה ישראל — גוכתי״ק.

ב׳קסד

דמשער — בד״ה עיני כל: לקו״ת מטות פה, ב.

ב׳קסח

ועיין — בד״ה להבין ענין לחם משנה: תו״א סה, ד.